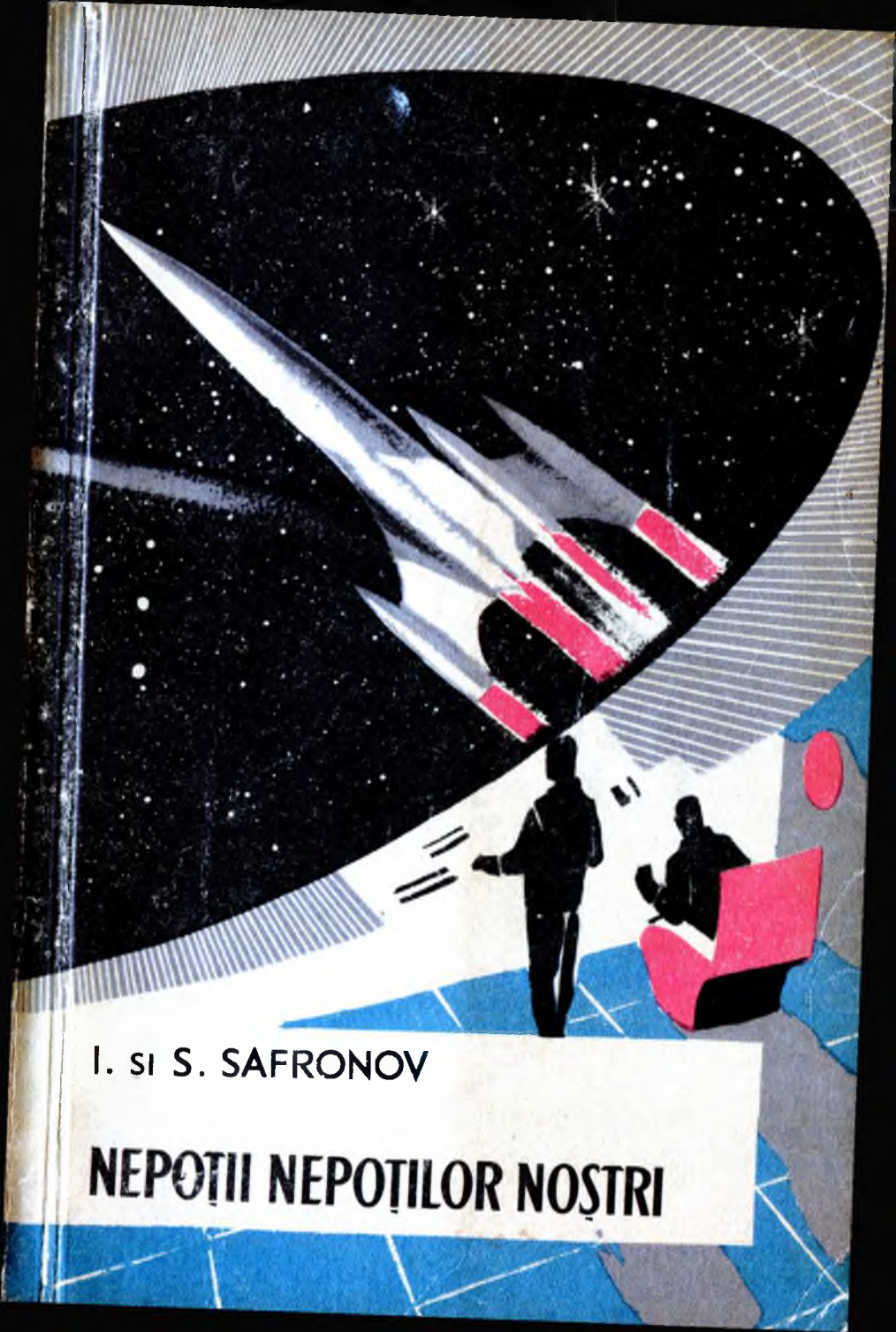

I. și S. SAFRONOV

NEPOȚII NEPOȚILOR NOȘTRI

I. şi S. SAFRONOV

NEPOŢII NEPOŢILOR NOŞTRI

În romîneşte de

AL. ŞTEFĂNESCU-MEDELENI şi EVA SZILAGYI

EDITURA TINERETULUI

Coperta de D. IONESCU

Ю. и С. САФРОНОВЫ
ВНУКИ НАШИХ ВНУКОВ
ИЗДАТЕЛЬСТВО Ц. К. ВЛКСМ
Молодая гвардия
1959

PROLOG

Tot ceea ce s-a întîmplat se datorește faptului că în munca mea m-am lovit de necesitatea de a cunoaște mai îndeaproape construcția telescopului modern.

În vremea aceea mă preocupa problema reacțiilor nucleare similare acelora care se petrec în masa soarelui. Întrucît în literatura de specialitate n-am găsit răspuns la o întrebare de foarte mare însemnătate pentru mine, am hotărît să fac eu însumi observații asupra soarelui. Astfel l-am cunoscut la observatorul astronomic pe Ilia Petrovici Bradov, un bătrîn încîntător, îndrăgostit de astronomie.

M-a primit ca pe o veche cunoștință, spunîndu-mi că a citit lucrările mele în domeniul fizicii nucleare. S-a plîns de vreme — norii îi stinghereau observațiile — m-a condus prin observator, arătîndu-mi aparatele și m-a invitat să trec pe acolo noaptea, oricînd va fi cerul senin.

— Eu lucrez acum noaptea. Vă voi învăța să faceți o observație pe întuneric. Cu soarele dumneavoastră o să vă descurcați și singur.

Spre norocul meu, noaptea următoare a fost senină și m-am grăbit să mă duc la observator. Pînă atunci nu avusesem prilejul să privesc prin ocularul unui telescop modern. Ilia Petrovici s-a așezat alături, în fotoliu, observînd și el o dată cu mine la același telescop printr-un dispozitiv special. Mă învăța să mînuiesc telescopul și explica tot ce vedeam.

— Aveți în față constelația Volopas — spunea Ilia Petrovici. Vedeți steaua aceea mai strălucitoare ? E Arctur. În apropierea ei se zărește o steluță abia perceptibilă din clasa specială K. Cercetînd această regiune a cerului cu radiotelescopul, ne-am izbit pe neașteptate de un fenomen ciudat. În decurs de o zi și o noapte, din cinci în cinci ore, am recepționat cîteva serii de emisiuni din direcția unei stele sau planete care nu se vede la telescop. Am reușit să le imprimăm pe o bandă de magnetofon. Regularitatea lor a fost atît de izbitoare încît chiar și un om lipsit de orice fantezie s-ar putea îndoi că sînt pur și simplu niște fenomene naturale ! Te întrebi fără să vrei dacă în licărirea portocalie a acelei stele ce se stinge nu cumva trăiesc niște ființe cu rațiune care emit comenzi unor nave interstelare sau comunică prin radio cu oameni de pe altă planetă. Desigur ar fi prematur să tragem asemenea concluzii. Un lucru însă e stabilit cu certitudine : aceste semnale n-au origine terestră. De atunci ținem regulat sub observație această zonă a cerului, însă, deocamdată fără rezultat — n-am mai reușit să recepționăm nici un semnal. Iată încă o enigmă care, după toate probalitățile, va fi dezlegată numai în viitor, cînd oamenii vor dispune de nave interstelare sau măcar de telescoape perfecționate. Dar asta în viitor. Acum însă, haidem să ne uităm la aștrii studiați. Vreți să priviți luna ?

Am consimțit. Peste cîteva clipe cercetam discul luminos al lunei, parcă ciupit de vărsat, cu cratere adînci în mijlocul cărora se ridicau piscuri ţuguiate, înconjurate de valuri înalte, inelare.

După ce m-am uitat deajuns la satelitul nostru, l-am rugat pe Ilia Petrovici să-mi arate planeta Saturn. Era spre miezul nopții.

— Saturn se găsește acum în constelația Cumpenei, la sud-vest, aproape de linia orizontului.

Tocmai voiam să-l rog pe Ilia Petrovici să-mi arate și alte planete ale sistemului solar cînd deodată, prin cîmpul vizual al telescopului a trecut un mic meteorit lăsînd în urmă pe cer o dîră scurtă dar luminoasă.

— Păcat că n-am apucat să-l fotografiem — spuse Ilia Petrovici.

— Priviți, încă unul!

— Apăsați pe buton!

Pînă să-mi dau seama pe care buton trebuia să apăs, meteoritul, spre marea ciudă a lui Ilia Petrovici, dispăruse.

— Acum n-au să mai treacă — spuse el, văzînd cu cîtă atenție țineam degetul pe butonul cu pricina.

N-a apucat să termine fraza și cerul a fost brăzdat de-a curmezișul de o dîră de foc și prin fața noastră a zburat încă un meteorit. De astă dată am reușit să apăs pe buton, fotografiindu-i traiectoria.

— Nu prea cad la timp, observă mirat Ilia Petrovici.

— Cum adică la timp?

— Meteoriții apar îndeosebi atunci cînd pămîntul trece prin roiuri mari de corpuri meteorice care se rotesc în jurul soarelui, pe orbite eliptice ca și planetele.

— Priviți, încă unul! Ba nu — doi, trei!

Ne-am lipit de ocular. Pe partea cerului către care era îndreptat telescopul, meteoriții apăreau unul după altul și aprinzîndu-se pentru o clipă, dispăreau în întuneric ca niște șerpi luminoși. Apăsam mereu pe buton, făcînd o fotografie după alta.

— Destul, deocamdată nu mai fotografiați. Să economisim pelicula. S-ar putea să treacă vreun bolid. Simptomele sînt foarte caracteristice — spuse Ilia Petrovici.

O clipă după aceea trecu un nou roi de meteoriți și după el încă unul. Șuvoiul de meteoriți se întețea. Deodată sclipi orbitor un glob uriaș de foc, zburînd

repede pe cerul întunecat și tulburînd liniștea stelelor.

— Fotografiați, fotografiați ! strigă Ilia Petrovici, nemaiapucînd să se așeze la tabloul de comandă. Acesta-i un bolid ! Fotografiați !

Apăsam mereu pe buton, cît puteam de repede. Căderea bolidului dură doar cîteva secunde. Răspîndind în jur o lumină orbitoare, globul zbură vertiginos de la sud-vest spre nord-est și dispăru la orizont. Pe tot cerul, se întindea o dîră de foc marcînd drumul bolidului. Ilia Petrovici se așează pe locul meu și fotografie cu atenție această dîră.

— Ați văzut ? strigă el, sărind tulburat din fotoliu. Dumneavoastră, dragă colega, ați avut pur și simplu noroc. De altfel și eu ! Asemenea bolizi cad în cel mai bun caz o dată la o mie de ani. La o mie de ani ! Înțelegeți ? Ce colos ! Se pare că e mai mare decît meteoriții din Tungus și Sihote-Alin, luați la un loc. Auziți ? și el ridică un deget ascultînd.

Se auzea un vuiet prelung, ecoul gigantului ceresc care trecuse pe deasupra noastră.

— Ce mărime ! nu se putea el liniști de loc. Ar fi păcat să cadă în mare... Tot ce se petrece e deosebit de interesant. Principalul e însă că am fotografiat traectoria în întregime. Hai să developăm filmele.

— Acum, noaptea ? Probabil că în laboratorul dumneavoastră nu mai e nimeni la ora aceasta.

— Nu-i nimic ! Eu îmi developez întotdeauna singur fotografiile cele mai importante.

Am scos casetele din telescop și ne-am îndreptat spre laboratorul fotografic.

— Tare aș vrea să știu unde-o fi căzut bolidul ! O fi explodat sau nu ? De altfel, mîine o să aflăm totul, amănunțit. Acum să vedem fotografiile noastre.

Ilia Petrovici luă unul din filmele uscate și se apropie de lampa de birou.

— Iată, priviți — spuse el, ținînd cu grijă filmul în fața abajurului alb al lămpii. Vedeți ? Un bolid principal, urmat de cîțiva meteoriți mărunți.

În alte fotografii am descoperit pe neașteptate un amănunt interesant. În urma primului bolid uriaș, aproape contopindu-se cu coada lui de foc, zbura un alt bolid.

— La naiba, într-adevăr a trecut și un al doilea bolid !

— Dar de ce nu este tot atît de luminos ca și cel dintîi ?

— Lucrul acesta e explicabil. Se încălzește mai puțin. Cel dintîi a străpuns atmosfera, a alungat aerul, formînd un spațiu rarefiat, ca un sac, în care a nimerit al doilea bolid.

— În acest caz cei doi bolizi ar putea să se ciocnească în aer : primul e frînat de aer pe cînd, al doilea zboară cu o viteză mai mare.

— Se prea poate...

Am cercetat fotografiile toată noaptea.

Către orele zece dimineața, am aflat că bolizii pătrunseseră în atmosfera terestră deasupra Africii de Nord, zburaseră spre nord-est deasupra Mării Mediterane, trecuseră peste Grecia, luminaseră viu întinderile Siberiei Apusene și, puțin înainte de a ajunge la Oceanul Pacific, căzuseră undeva în Siberia Răsăriteană. Explozia fusese foarte puternică : toate stațiunile seismice din lume înregistraseră zguduirea solului. La citirea seismogramelor s-a aflat că bolizii căzuseră între munții Cerski și Verhoiansk.

Datele stațiunilor seismice au fost confirmate de radiogramele și telefonogramele primite din Ohotsk, Verhoiansk, Oimiakon și Iakutsk, unde mulți oameni urmăriseră traiectoria bolizilor.

Din cele relatate de martori oculari rezulta că prăbușirea acestora fusese precedată de revărsarea unei lumini vii, albe, din pricina căreia întunericul se risipise înainte de ivirea zorilor. Acea

lumină orbitoare dogorea fața și mîinile. Oamenii care urmăriseră acest fenomen se aruncaseră cu fața la pămînt, ferindu-și ochii de șocul luminos insuportabil și neașteptat. Părea că soarele se rupsese de pe cer și cădea vijelios pe pămînt. Pe bolta cerească zburase un uriaș glob de foc, risipind în jurul lui o puzderie de scîntei albe. Îndată după primul glob zburase un al doilea, acesta de un roșu închis, și ambele căzuseră în același timp dincolo de munții Verhoiansk.

Nu mult după aceea se auzise un muget, un vuiet, urmat de două bubuituri puternice. În casele aflate departe, la sute de kilometri de locul căderii meteoriților, ușile fuseseră smulse din țîțîni, mobila din camere se răsturnase, geamurile se spărseseră.

În depărtare, dincolo de munții Verhoiansk, putea să se vadă multă vreme încă vîlvătaia unui incendiu uriaș — ardea taigaua...

Așa sunau primele informații despre acest fenomen uimitor.

— Ați văzut ce înseamnă fotografia? exclamă Ilia Petrovici. Dacă nu le-am fi avut, acum ne-am fi întrebat dacă nu cumva martorii oculari au avut o iluzie optică în ceea ce privește al doilea bolid. Acum însă avem dovezi incontestabile.

Curînd după aceea am aflat că fotografiile noastre erau unice. Nici un observator din lume nu putuse fotografia atît de bine zborul bolizilor. Dimineața, Ilia Petrovici a dat dispoziții să se multiplice cît mai repede cu putință fotografiile și să fie trimise tuturor instituțiilor interesate.

Ilia Petrovici era asaltat din toate părțile. Toți îl rugau să trimită fotografii, să dea relații, să comunice amănunte. Curînd mi-am dat seama că nu mai avea vreme de mine. M-am grăbit să-mi iau rămas bun. Înainte de a pleca, Ilia Petrovici mi-a dăruit prima serie de fotografii, încă umede, și mi-a promis să mă țină la curent, telefonic, îndată ce va avea vreo veste nouă.

A doua zi a sunat telefonul.

— Vă salut, Alexandr Alexandrovici ! am auzit eu glasul lui Bradov. Ieri seara Comitetul pentru studiul meteoriților al Academiei de Științe a adoptat hotărîrea de a organiza o expediție amplă în regiunea munților Verhoiansk. La expediție e necesar să participe și un specialist în fizica nucleară. Mi-am luat permisiunea să vă recomand...

— Pe mine ? !

— Da, în măsura în care vă interesează. Rămîne la latitudinea dumneavoastră. În ceea ce mă privește, vă sfătuiesc din tot sufletul să vă duceți. Expediția va dura doar două, trei săptămîni, inclusiv drumul.

Ispita era prea mare.

— Merg ! Am acceptat fără să mai stau pe gînduri.

— Perfect ! La drept vorbind nici nu m-am îndoit.

Profesorul Bradov era un om operativ. Peste cîteva minute aveam lista telefoanelor și persoanelor cărora trebuia să mă adresez pentru îndeplinirea formelor în vederea participării mele la expediție.

Micul nostru grup și încărcătura respectivă au încăput în două avioane de pasageri care au zburat unul după celălalt spre Iakutsk. La Iakutsk ne-au așteptat cîteva elicoptere care ne-au transportat la fața locului. Nu ne-am apropiat de pîlnia produsă de căderea bolizilor — ne temeam de o radioactivitate ridicată.

Am descărcat repede din elicoptere lăzile, corturile, echipamentul, aparatele, proviziile. Către seară tabăra era gata. Se făcuse răcoare ; cerul era acoperit de nori. Se simțea clima aspră continentală a Iakuției.

Ne-am adunat în cort și, aplecați asupra hărții, am stabilit planul de acțiune pentru a doua zi. S-a hotărît ca două elicoptere să zboare deasupra zonei în care căzuseră bolizii, pentru a o determina cu

exactitate, iar al treilea elicopter să fie trimis direct la locul căderii lor, echipa respectivă trebuind să culeagă schije. Urma ca eu și Ilia Petrovici să plecăm cu al treilea elicopter. Consfătuirea s-a terminat repede și ne-am împrăștiat prin corturi.

— Ce minunăție — spuse Ilia Petrovici, vîrîndu-se în sacul călduros de dormit.

— La ce vă referiți ?

— Păi, la elicoptere. Cîte necazuri am fi avut dacă am fi venit încoace pe cai. Mi-amintesc ce a îndurat Kulik [1], ori de cîte ori și-a croit drum spre locul de cădere al bolidului tunguz. Caii se prăpădeau, oamenii erau sleiți de puteri, pe rîu bărcile se răsturnau din pricina șuvoiului. Săptămîni întregi au călătorit. Iar noi am sosit aici, de la Moscova, în cîteva zile.

Am ațipit numaidecît. Mi se părea că dormisem doar cîteva minute, cînd deasupra mea a răsunat glasul vioi al lui Ilia Petrovici.

— Sculați-vă repede, Alexandr Alexandrovici ! Am găsit bolidul ! Uite, chiar aici, aproape !

— Cum l-ați găsit ? Unde ?

— L-am găsit ! L-am găsit ! Doar am ieșit din cort și am dat cu ochii de el. Hai, sculați-vă mai repede ! m-a zorit el.

Am ieșit din sacul de dormit, am dat la o parte perdeaua de la intrarea cortului și am încremenit, surprins. Cerul era roșu aprins, o lumină caldă trandafirie izvora de pretutindeni, dînd întregii firi o culoare neobișnuită, fantastică. Nicicînd pînă atunci nu avusesem prilejul să văd o priveliște atît de frumoasă. Ilia Petrovici mă privea, savurînd efectul produs, parcă ar fi fost un scamator și tabloul acela feeric ar fi apărut la un semn al mîinii lui.

— Observați — spuse el — soarele încă n-a răsărit...

[1] Leonid Alekseevici Kulik — mineralog sovietic. În 1938—39 a condus expediția în vederea studierii meteoritului tunguz. (n.r.).

Eu îmi dădeam seama despre ce putea fi vorba, dar, ca să-i fac plăcere lui Ilia Petrovici, l-am întrebat :

— Ce-i asta ? De ce este cerul atît de roşu ?

— E bolidul nostru, mai bine zis, ceea ce a rămas din el în aer, răspunse Ilia Petrovici, fără să observe cursa pe care i-o întinsesem. Trecînd prin atmosferă, bolidul a ars intens degajînd mici particule carbonizate. Aceste particule plutesc acum în număr considerabil prin aer, viciindu-l. Atmosfera, astfel tulburată, nu lasă să treacă bine razele albastre, dar pe cele roşii le lasă.

— Legea lui Rayleigh, am adăugat eu, coeficientul de dispersie e invers proporţional cu lungimea de undă la puterea a patra...

Ilia Petrovici mă privi mirat şi izbucni în rîs.

— Îmi cer scuze pentru explicaţia mea atît de simplistă, uitasem că am de-a face cu un fizician. Precum văd, vă aprindeţi repede ! Totuşi e tare frumos. Hai să-i trezim pe operatorii noştri. Să filmeze „gradul al patrulea al lungimii de undă".

Tabăra începu să se trezească. Am luat repede micul dejun şi ne-am urcat în elicopter.

După cîteva minute de zbor au început să se vadă primele urme ale căderii bolizilor. Brazii argintii, zadele, cedrii, pinii, doborîţi unul peste altul formau o întindere de nestrăbătut. Suflul exploziei îi smulsese din pămînt împreună cu rădăcinile rămuroase care, ca nişte degete răşchirate, se întindeau în sus, conturîndu-se clar pe fondul întunecat al pămîntului. Curînd apăru în faţa noastră o privelişte şi mai înfiorătoare. Pădurea doborîtă arsese. Trunchiurile copacilor păreau nişte tăciuni carbonizaţi rămaşi dintr-un foc imens.

Ne apropiam de locul în care căzuseră bolizii. Aici totul fusese făcut scrum şi măturat de năprasnica explozie. Doar cea mai puternică bombă cu hidrogen ar fi putut pricinui asemenea distrugeri.

Sub noi alerga pămîntul devastat, acoperit cu o scoarță topită.

În cele din urmă am dat cu ochii de un crater uriaș, cu diametrul de peste doi kilometri, format de explozia bolidului. Un val înalt de pămînt tivea craterul. Pilnia era atît de adîncă încît ar fi încăput foarte ușor în ea clădirea Universității din Moscova. Pe fundul pîlniei începeau deja să se adune apele subterane.

Ne-am oprit la o mică înălțime deasupra pămîntului.

Fără să ies din elicopter am măsurat cu dozimetrul intensitatea emanațiilor radioactive. Dozimetrul indica zero. Deci nu existau radiații dăunătoare. Puteam să coborîm pe pămînt.

Ne-am împărțit sarcinile. Ilia Petrovici cu un grup urma să caute în pîlnie schije din bolid, iar eu împreună cu doi geodezi să măsurăm dimensiunile pîlniei

Ilia Petrovici alerga vioi de colo-colo ca un tinerel, căutînd cu un detector de mine schijele de fier pe panta pîlniei.

— Ați găsit ceva ? l-am întrebat peste vreo jumătate de oră.

El și-a scos batista din buzunar ștergîndu-și fruntea nădușită.

— Deocamdată nimic.

Oamenii s-au răspîndit prin toată pîlnia în căutarea schijelor.

— Ilia Petrovici ! Ilia Petrovici ! Veniți repede ! a răsunat deodată, abia auzit, un glas din fundul craterului.

— Ați găsit ceva ?

O rafală de vînt a acoperit răspunsul.

— Trebuie să mă duc. Dumneavoastră luați-o spre nord-est în direcția în care au sărit cele mai multe schije. Poate că acolo s-or găsi. Sînteți mai norocos ca mine, încercați...

Şi el porni pe panta abruptă spre grupul de oameni din fundul pîlniei. Se vedea că păşeşte greu călcînd pieziş ca să nu alunece. Nu m-am putut abţine şi am strigat după el :

— Ilia Petrovici ! El se întoarse. Ştiţi ce v-ar fi spus acum Kozma Prutkov ?

— Nu, nu ştiu. Ce-ar fi spus ?

— „Nu umbla pe costişă că-ţi scîlciezi ciubotele !" Urcaţi-vă sus şi mergeţi pe loc drept.

El zîmbi, ieşi din pîlnie, îmi făcu un semn prietenos cu mîna şi se îndepărtă iute.

Stăteam pe marginea pîlniei şi căutam să-mi închipui cum se produsese explozia.

...Uriaşul bolid s-a prăbuşit pe pămînt şi s-a transformat instantaneu într-o volbură de gaze, în interiorul căreia s-a dezvoltat o presiune şi o temperatură formidabilă, ceea ce a provocat explozia măturînd şi pîrjolind totul în calea ei. Dacă toate acestea se petrecuseră într-adevăr aşa, atunci nu erau motive să sperăm că vom mai găsi în pîlnie nici măcar o particulă microscopică din bolid. Dacă totuşi mai rămăseseră schije, explozia le împrăştiase probabil la mulţi kilometri de jur împrejur.

Deodată mi-a venit o idee grozavă. Dar al doilea bolid ? El zburase în urma celui dintîi spre nord-est. Primul bolid căzuse pe pămînt şi explodase. Dar al doilea ? Încă pe cînd se afla în aer, acesta fusese izbit violent de suflul exploziei primului bolid şi explodase la rîndul lui transformîndu-se într-o puzderie de schije, care schimbîndu-şi direcţia zborului, fuseseră zvîrlite înapoi, spre sud-vest ! Deci acolo trebuia să le caut !

Am hotărît să verific neîntîrziat aceste ipoteze, luînd-o către sud-vest, şi privind cu atenţie în toate părţile.

Nu-i greu să deosebeşti schijele de bolid de pietrele obişnuite. Schija are o culoare aparte sau dacă e de fier posedă proprietăţi magnetice ; suprafaţa

ei este acoperită adesea de mici pete-regmalipte, care se formează din pricina încălzirii inegale a bolidului.

N-am uitat cum arătau toate aceste semne așa că, observînd cîte o piatră care nu semăna cu cele dimprejur, o cercetam, apropiam de ea magnetul, căutam cu minuțiozitate plăgile pricinuite de arsuri dar... de cele mai multe ori o aruncam. Îmi puneam în rucsac doar unele pietre, cele care dădeau mai mult de bănuit. După ce străbătusem cîțiva kilometri cureaua rucsacului îmi rosese atît de tare umărul, încît am hotărît să fac un popas, așezîndu-mă pe trunchiul unui brad doborît. Golind rucsacul de pietre le-am cercetat din nou și pînă la urmă m-am încredințat că le cărasem de pomană cale de cîțiva kilometri : nici una din ele nu provenea din bolid.

Am privit de jur împrejur spre trunchiurile negre ale copacilor doborîți de explozie. Copacii erau complet carbonizați. Deodată pe trunchiul ars al unei zade am observat un obiect strălucitor de un azuriu aprins. M-am repezit într-acolo ; în trunchiul copacului era înfiptă o piatră roșiatică, transparentă. Cîteva clipe după aceea piatra tăiată, împreună cu o bucată din copac, se afla pe genunchii mei. Era mică, cam cît o jumătate de palmă. Marginile ei erau netede ca ale unei bucăți de smoală, cînd e spartă cu o lovitură puternică. Piatra avea licăriri frumoase, roșietice, dar îndată ce priveam prin ea spre nori, devenea pe neașteptate azurie. Deci lăsa să treacă doar razele albastre-deschise și le reflecta pe cele roșii. Am dus-o încă o dată și încă o dată la ochi — culoarea ei se schimba mereu în același fel.

Pînă atunci nu avusesem prilejul să mă ocup de mineralogie sau de geologie, și acum îmi părea nespus de rău. Cîndva intrasem întîmplător într-un muzeu de mineralogie — mi-am amintit că văzu-

sem acolo o pietricică — cam cît un bob de mazăre, mi se pare un alexandrit, care devenea ba roşietic, ba albăstrui, în funcţie de lumina prin care era privit — naturală sau artificială. Ceea ce vedeam acum era însă cu totul ieşit din comun.

Mişcînd încetişor piatra dintr-o parte într-alta, am scos-o din bucata de lemn. O proveni din bolid sau nu? Dacă-i aşa, înseamnă că începe să mi se confirme ipoteza... Să nu provină oare din bolid? De unde ar fi putut apare o asemenea piatră în trunchiul zadei, dacă nu din explozia bolidului? Piatra putea să se înfigă în trunchi numai dacă ar fi căzut de sus. Să fi înfipt-o în copac un om? Nu, acest lucru nu părea posibil, după toate probabilităţile, era o piatră preţioasă, sau cel puţin semipreţioasă. Dacă aş mai găsi o piatră asemănătoare n-ar mai încăpea nici o îndoială că proveneau chiar din bolid. Încă una! M-am surprins agitîndu-mă ca toţi cercetătorii care au dat de capătul firului, trebuie doar să-l tragă şi ghemul se desfăşoară de la sine.

Am pus în rucsac şi schija şi bucata de lemn continuîndu-mi drumul cu hotărîre mai departe, spre sud-vest.

În locul trunchiurilor arse întîlneam acum numai copaci doborîţi de suflu, pe care îi zărisem cu o zi mai înainte din elicopter. Însemna că mă îndepărtasem de pîlnie destul de mult.

Am mers mai departe anevoie ajungînd în cele din urmă la poalele unei coline teşite unde copacii se îngrămădiseră unul peste celălalt ca nişte chibrituri.

Pe povîrniş, sub copaci, am zărit o groapă. O vizuină? Dar de ce se afla atît de sus? M-am îndreptat aproape în fugă spre ea. Am trecut peste vălmăşagul de copaci doborîţi şi deodată mi s-a tăiat răsuflarea de bucurie. Ceea ce vedeam nu era o simplă groapă — în jurul ei pămîntul era ars, topit, de parcă cineva vîrîse în povîrniş un

calup gros, încins. Nu mai încăpea nici o îndoială : în locul acela se înfipsese o schijă mare din bolid, care se găsea acolo, în pămînt.

M-am agățat de ramuri, croindu-mi drum spre groapă. Ajungînd la ea m-am vîrît înăuntru, tîrîndu-mă.

Groapa se mărea repede. M-am pomenit într-o hrubă mică unde mi-a scăpat îndată un strigăt de uimire.

În adîncul hrubei lucea, jucînd în toate culorile curcubeului, o piatră mare, cu un aspect neobișnuit. Ape tremurătoare, azurii, verzi, roșii alergau de la un capăt la celălalt al ei. Nuanțele limpezi ale licăririlor multicolore, jocul lent al luminilor puteau fi asemuite doar cu aurora boreală.

M-am apucat să cercetez piatra cu atenție. Era de mărimea unui pepene mare avînd o formă lunguiață. Suprafața ei era netedă și lucioasă, de parcă ar fi fost șlefuită. Uimit, încîntat de această privelişte nemaivăzută am admirat-o cîteva clipe fără să-mi iau ochii de la ea. Ipoteza mea se confirmase. Posedam doi meteoriți. Am scos piatra cea mică din sac. Ciudat, acum nu mai strălucea...

Mirat, am apropiat-o de piatra cea mare care sclipea în toate culorile curcubeului. În clipa în care s-au atins, și pe piatra cea mică au început să joace licăriri înguste multicolore. Jucau atît de repede, încît îmi luau ochii. Îndată ce am îndepărtat-o piatra cea mică n-a mai strălucit. Cînd am apropiat-o, aceasta a început să strălucească din nou.

Așa stăteau deci lucrurile ! Fenomenul acesta e binecunoscut : pentru ca schijele unui bolid să strălucească e necesar ca masa lor să depășească o anumită fază critică, în genul reacției în lanț dintr-o bucată de uraniu.

Cînd în sfîrșit mi-a trecut emoția stîrnită de prețioasa descoperire, m-am simțit nespus de obosit. Nu mai eram obișnuit să merg atît de mult pe jos.

Picioarele mă dureau, sîngele îmi zvîcnea în tîmple, pleoapele mi se închideau. În mica hrubă era cald și plăcut, razele strălucitoare de lumină alergau una după alta pe bolta de deasupra capului. Mi-am zis că trebuia să mă odihnesc măcar puțin, altfel n-aveam să pot face drumul înapoi pînă la pilnie. M-a cuprins o toropeală dulce.

Ațipind, mă gîndeam că Ilia Petrovici era îngrijorat din pricina mea, că trebuia să pornesc înapoi. Totuși n-am putut să-mi înving oboseala și am adormit adînc.

TAINA METEORITULUI

A fost un somn fără vise. Cînd am deschis ochii am zărit deasupra mea un tavan alb, neted. Cineva a spus încet în spatele meu :

— Mi se pare că s-a trezit...

Am privit peste umăr. Doi medici în halate, cu tichii albe îmi urmăreau cu atenţie fiece mişcare.

Încă buimac de somn n-am putut să pricep ce s-a întîmplat. Tot trupul mă durea chinuitor, de parcă aş fi fost crunt bătut. Mîna dreaptă, amorţită, nu se mişca. M-am lăsat din nou pe pernă.

Unul din medici, oacheş ca un ţigan, se aplecă spre mine şi mă întrebă încet :

— Cum vă simţiţi, Alexandr Alexandrovici ?

— Binişor. Unde mă aflu ?

— În sanatoriul din Verhoiansk. Nu vă neliniştiţi, peste două-trei zile veţi fi restabilit pe deplin...

— Ce-i cu mine ?

Medicul ezita, căutîndu-şi în mod vădit cu grijă cuvintele.

— Nimic grav. Acum nu mai există nici un pericol. N-aveţi voie să vorbiţi mult.

Al doilea medic ieşi pe neobservate din cameră şi se întoarse curînd cu o farfurie de supă aburindă, pe o tavă. Abia în clipa aceea am simţit cît de flămînd eram şi-am mîncat supa cu lăcomie.

Următoarele două zile am fost într-o stare semiconştientă. De fiecare dată cînd mă dezmeticeam,

dădeam cu ochii de medicii care făceau de gardă la patul meu. Abia a treia zi mi-am venit în fire pe deplin.

— Ați comunicat expediției lui Bradov ce mi s-a întîmplat? l-am întrebat pe medicul cel oacheș.

— Nu. N-am avut posibilitatea.

— Ciudat... Totuși, ce s-a întîmplat cu mine?

Medicul mi-a aplicat pe încheietura mîinii stîngi o plăcuță de cauciuc, care era în legătură, prin niște fire, cu un aparat necunoscut mie, și, privind acul aparatului, răspunse:

— Ați dormit foarte mult în hrubă lîngă meteorit.

— Într-adevăr simt că mă doare tot trupul. Cît am dormit?

Fără să-și ia privirea de la acul aparatului, medicul repetă:

— Mult, foarte mult.

— Ei, cît? O zi? O săptămînă?

Medicul clătină din cap.

— Doar n-oi fi dormit mai mult?

— Da, mult mai mult. Nici nu știu măcar dacă mă veți crede cînd am să vă spun în ce an sîntem.

M-a cuprins deodată o emoție neobișnuită. Acul aparatului începu să se zbată dintr-o parte într-alta.

— Liniștiți-vă, vă rog, liniștiți-vă — spuse medicul. Ați dormit cîteva decenii.

— Ce?! Decenii?! Nu se poate! Atunci în ce an sîntem?

— 2107.

— Prostii! Știți cînd am adormit?

— Știu. Ați avut la dumneavoastră buletinul de identitate și hîrtii care certificau că ați participat la expediția lui Bradov. Dar nu fiți îngrijorat. O să vă facem un examen general și o să vă punem pe picioare.

De asta îmi ardea mie! După ce dormisem un secol și jumătate! După ce-mi pierdusem toate rudele și pe cei apropiați, rămînînd singur într-o lume străină, necunoscută!

— Ascultați, am spus, simțindu-mă sugrumat de un spasm, nu cumva în timp ce am dormit s-a schimbat numerotarea anilor?

— Nu, numerotarea anilor a rămas aceeași. Dar liniștiți-vă, totul o să fie bine, repetă medicul.

Îmi vuia capul. Ba mă gîndeam la familia mea, ba îmi aminteam de luminiscența multicoloră a pietrei din hrubă, ba mă surprindeam presupunînd că voi afla multe lucruri interesante, noi, ba începea să mi se pară că dorm și visez în continuare.

— Acum ați face foarte bine dacă ați mai dormi puțin, spuse cu hotărîre medicul.

Scoase din buzunarul halatului o fiolă cu un lichid închis la culoare și, rupîndu-i vîrful de sticlă, o puse pe noptiera de lîngă patul meu.

Din fiolă ieșea un gaz fumuriu. Am simțit un miros necunoscut și o clipă după aceea am ațipit.

*
* *

— Ei, acum vă simțiți mult mai bine, nu-i așa? spuse medicul cînd m-am trezit. Și vestea mea nu vi se mai pare atît de îngrozitoare, nu?

Într-adevăr mi-era mai bine și nu mai simțeam neliniștea dinainte.

Medicul îmi explică:

— Acesta e efectul gazului. El înăbușă orice durere sufletească. Acum putem să stăm de vorbă. Trebuie să vă povestesc multe lucruri.

— Stați, doctore. N-ați vrea să-mi arătați ceva care să confirme cuvintele dumneavoastră? Iertați-mă, dar nici acum nu pot să cred că toate acestea sînt adevărate.

— Vă înțeleg perfect și am luat cu mine ziarul în care se relatează că v-ați trezit.

Am luat ziarul și m-am uitat la dată: într-adevăr, menționa anul 2107. Jos, în coloana din stînga era

încadrată cu creionul roşu o notiţă semnată „Kinolu".

— Dumneavoastră vă numiţi Kinolu ?

— Da.

— Cît de ciudate sînt toate acestea ! Ştiţi, doctore, că am găsit o schijă de meteorit ?

— Da, ştiu. Tocmai cu asta o să începem. Bolizii care au căzut aici acum o sută cincizeci de ani erau compuşi dintr-o substanţă care se caracterizează printr-o radiaţie deosebită, narcotică. Piatra pe care aţi găsit-o în hrubă v-a adormit. Spre norocul dumneavoastră această radiaţie nu dăunează sănătăţii. Dimpotrivă ea exercită o acţiune curativă asupra organismului. Provoacă un somn specific şi înlătură bolile la a căror contractare şi evoluţie joacă un rol deosebit supraexcitarea sistemului nervos central.

— Am dormit o sută cincizeci de ani fără să mă hrănesc cu nimic ?

La prima vedere acest lucru pare într-adevăr ciudat, dar amintiţi-vă că şi în timpul somnului obişnuit funcţiunile organismului omenesc se reduc ca intensitate foarte mult, intensitatea proceselor fiziologice ca : metabolismul, contracţiile inimii ş.a.m.d. reducîndu-se. În timpul somnului specific provocat de radiaţia meteoriţilor, funcţiunile organismului scad şi mai mult. Infinit mai mult. În toate organele interne se produce o puternică frînare a activităţii. Organismul parcă încremeneşte, radiaţia acţionînd favorabil asupra corpului omenesc, asupra sistemului său nervos. Funcţiunile fiziologice sînt susţinute doar de rezervele acumulate în timpul cît omul a fost treaz. În sanatoriul nostru mulţi bolnavi sînt trataţi cu asemenea radiaţii.

În timp ce-mi spunea aceste lucruri, Kinolu mă examina cu atenţie făcînd felurite măsurători cu nişte aparate ce se găseau pe măsuţa de lîngă pat.

— Dacă vreţi puteţi să vă sculaţi şi să umblaţi puţin.

Ne-am apropiat împreună de o fereastră mare, aproape cît tot peretele. În fața clădirii sanatoriului era amenajat un parc. În dreapta noastră se zărea un lac mare, rotund.

— Acolo e pîlnia produsă de bolidul de la Verhoiansk, spuse Kinolu. Lacul e foarte adînc.

— Parcă ieri umblam în jurul acestei pîlnii, am rostit eu îngîndurat.

Dincolo de parc începea desișul taigalei. Din vălmășagul de copaci doborîți prin care fusesem nevoit să-mi croiesc drum în căutarea pietrelor, nu mai rămăsese însă nici urmă. Timpul reușise să lecuiască rana lăsată pe suprafața planetei de uriașul incendiu.

O sută cincizeci de ani este o perioadă de timp destul de îndelungată chiar și pentru istorie.

În vremea asta eu dormisem, dar viața-și urmase cursul. Soarele răsărise mereu, în fiecare dimineață, oamenii se treziseră după somnul lor scurt, începîndu-și ziua obișnuită de lucru. Ei munciseră și fața pămîntului se schimbase, viața lor se schimbase, ei înșiși se schimbaseră.

— Spuneți-mi, l-am întrebat pe Kinolu, care este acum orînduirea socială în Uniunea Sovietică?

— Comunismul, răspunse el. Și nu numai în Uniunea Sovietică, ci pe întreg globul pămîntesc.

ÎN SANATORIUL DIN VERHOIANSK

Nu-mi venea de loc să cred că ajunsesem în viitorul îndepărtat, necunoscut, într-un chip atît de straniu. Era prea fantastic. Multă vreme nu m-a părăsit senzaţia că dorm şi visez sau că mă aflu sub acţiunea unei hipnoze, care plăsmuia în mintea mea acele imagini, ce-mi apăreau zilnic în faţa ochilor.

Vremea trecea însă şi încet-încet am început să mă obişnuiesc cu gîndul că tot ce se petrecea cu mine nu era vis ci realitate.

Nu pot să spun că lucrul acesta m-a bucurat de la început. În jurul meu se desfăşura o viaţă de neînţeles, eram înconjurat de oameni necunoscuţi, deşi foarte atenţi, totuşi străini. N-aveam nici rude, nici prieteni... Nu ştiam ce se întîmplase cu familia mea. Pentru mine această pierdere era neaşteptată şi prematură. Totuşi trebuia să mă împac şi cu gîndul acesta.

Peste cîteva zile mă întremasem într-atît, încît puteam să fac mici plimbări prin parc. Medicii îmi ceruseră cuvîntul de onoare că fără ştirea lor nu aveam să ies din sanatoriu. Desigur, însă, că nu reuşiseră să mă izoleze complet de lumea exterioară. Vestea privitoare la somnul meu de domeniul fanteziei stîrnise o senzaţie extraordinară. Îndemnaţi de cititori, o întreagă armată de ziarişti,

îl asaltaseră pe Kinolu, cerîndu-i să-i lase la mine şi pînă la urmă el fusese nevoit să cedeze.

Întîlnirea mea cu ziariştii a avut loc în parcul umbros al sanatoriului sub un brad uriaş, care, după toate probabilităţile, era de o vîrstă cu mine. Răspundeam la întrebările lor, stînjenit de obiectivele aparatelor fotografice şi de filmat.

Toţi mi se adresau în limba rusă. Eu găseam cu totul firesc că ziariştii care doriseră să se întîlnească cu mine vorbeau graiul meu matern, cu atît mai mult cu cît încă pe vremea accidentului meu limba rusă era una din limbile internaţionale. Deodată, în toiul convorbirii noastre însufleţite am auzit nişte cuvinte neînţelese. Am întors capul. Mi se adresa, gesticulînd larg, un mulatru înalt şi slab. El repetă întrebarea. Am privit în jur, căutînd un translator. Se găsi o soluţie neaşteptată şi nespus de simplă. Unul dintre ziarişti scoase din buzunar şi-mi puse în mînă un obiect asemănător cu o tabacheră.

— Ce-i asta ?

— Translatorul cibernetic.

— Cutiuţa asta minusculă ? am întrebat cu neîncredere.

— Ei, nu-i chiar atît de minusculă, răspunse corespondentul.

Uitîndu-mă curios la cutiuţa salvatoare, am rostit nesigur, şovăitor :

— Ce aţi întrebat ? Nu v-am înţeles.

Probabil că tot aşa îşi adresase şi Aladin prima rugăminte lămpii fermecate.

Mulatrul dădu din cap în semn că m-a înţeles şi începu să spună ceva repede, gesticulînd cu aprindere. Din cutiuţă, cuvintele lui ajungeau la mine în cea mai curată limbă rusă :

— Vă rog să mă iertaţi, n-am ştiut că nu aveţi la dumneavoastră translatorul cibernetic. V-am întrebat ce va impresionat îndeosebi în societatea noastră, în ce direcţie e mai izbitoare, după părerea

dumneavoastră, deosebirea dintre secolul douăzeci și douăzeci și doi ?

— Mi-e greu să răspund la întrebarea dumneavoastră. M-a asaltat un vălmășag de impresii noi, și încă nu mă pot orienta, nu pot preciza ceea ce este mai de seamă, ceea ce-i nou în mod esențial și ce e pur și simplu o particularitate oarecare fără vreo semnificație deosebită. Deocamdată totul mă impresionează în mod egal. Cred că nu exagerez dacă spun că în medie la fiecare jumătate de oră descopăr ceva nou. De pildă acuma : stăm de vorbă doar de douăzeci de minute și iată că am ceva nou în mîini. Am arătat spre translatorul cibernetic. Pe vremea noastră existau aparate electronice de tradus dar erau mari cît o cameră și încă cu totul neperfecționate. Uite, acum, ca un copil, abia mă pot stăpîni să nu deschid cutiuța asta, ca să văd ce e înăuntru.

— Deschideți-o.

Am apăsat pe un buton care mi s-a indicat și cutiuța fermecată s-a deschis. Înăuntru era un teanc de foițe foarte subțiri, de celuloid, transparente, cu niște punctulițe aurii, unite între ele prin niște fire de argint abia vizibile, ca păienjenișul.

— Un aparat cibernetic obișnuit cu semiconductori, am auzit. — Totul e foarte simplu.

— Pentru dumneavoastră poate că e foarte simplu, am obiectat eu. Știți, și mie mi se pare becul electric deosebit de simplu. Omului din evul mediu i-ar apare însă ca o minunăție cu totul inexplicabilă.

În clipa cînd îmi luam rămas bun de la ziariști s-a strecurat spre mine un japonez scund care în timpul interviului șezuse calm într-un cedru înalt cu aparatul de filmat în mînă. Sclipindu-și dinții albi într-un zîmbet, mi-a oferit o fotografie colorată, a cărei execuție ireproșabilă mă uimise în clipa cînd învîrteam nedumerit în mîini translatorul cibernetic, neștiind ce este.

Se pare însă că și mai mult decît ziariștii se interesau de persoana mea cercurile medicale. Timp de o săptămînă somitățile științei m-au examinat în fel și chip cu ajutorul unei aparaturi ultramoderne. La sfîrșitul săptămînii consultul medical a stabilit că în timpul îndelungatului meu somn aproape nu îmbătrînisem de loc. Datorită slabei radiații a meteoritului vîrsta mea „medicală" rămăsese neschimbată — aproximativ șaizeci de ani, în timp ce în realitate trecusem de două sute.

Întotdeauna socotisem că sînt în formă, că pentru vîrsta mea arătam destul de bine, dar medicii secolului douăzeci și doi au declarat că greșeam și mi-au prescris un tratament de trei luni.

— Vă recomandăm insistent să urmați un tratament de geriatrie, s-au pronunțat ei. Aveți în mod deosebit nevoie de acest tratament pentru că nimeni nu poate să prevadă ce efect va avea cîndva somnul îndelungat asupra sănătății dumneavoastră.

Nu m-am împotrivit și-am rămas trei luni în sanatoriu. În timpul acesta, cunoscîndu-i mai îndeaproape pe oamenii secolului douăzeci și doi, m-am convins că medicii avuseseră dreptate, căci între timp se schimbase și felul de viață și înfățișarea oamenilor.

Pe terenul de tenis umbrit de copaci admiram adesea jocul unui romîn, un anume Ionescu. Privindu-i făptura vînjoasă, statura înaltă, sprinteneala demnă de invidiat cu care mînuia racheta în acel joc vioi, presupuneam că are vreo treizeci și cinci de ani. Cît de mare mi-a fost mirarea cînd am aflat că avea aproape șaptezeci. Și nici urmă de încărunțire, de senilizare, de îngrășare, nici pomeneală de respirație grea.

Respectînd strictul regim zilnic recomandat de Kinolu, executînd toate prescripțiile care aveau drept scop întinerirea organismului meu, m-am simțit curînd mult mai bine. Desigur nu devenisem un tînăr, totuși întinerisem în mod simțitor.

Zbîrciturile de pe fața mea se neteziseră, obrajii mi se îmbujoraseră, cărunțeala dispăruse.

În timpul tratamentului din sanatoriu, nu-mi pierdusem vremea zadarnic, făcînd cunoștință treptat cu viața înconjurătoare. Curînd mi s-a permis să citesc cîte puțin, să ascult radio, să vizionez emisiunile de televiziune. De altfel viața însăși pătrundea la mine din toate direcțiile.

Veniserm în Siberia cu o sută cincizeci de ani mai înainte. Noi îi ziceam pe atunci țara viitorului. Și iată că acum vedeam noua Siberie, de nerecunoscut.

Cînd mă trezisem era sfîrșitul lui octombrie. În Siberia, anotimpul acesta fusese socotit cîndva începutul iernii. De aceea acum mă miram că vremea se menținea relativ caldă, doar dimineața solul înghețа ușor. Sanatoriul era înconjurat de o grădină bogată, mai degrabă un parc. În el vedeam soiuri de arbori care nu păreau de fel „siberieni".

Era limpede — clima Siberiei se schimbase. În ce fel ? Acesta a fost primul lucru de care m-am interesat. Am aflat că strănepoții noștri traduseseră în viață un proiect interesant, plănuit de mult : strîmtoarea Bering care nu e prea adîncă, fusese zăgăzuită de un baraj uriaș, lung de peste optzeci și cinci de kilometri. Pompe puternice, instalate la acest baraj, treceau din Oceanul Înghețat de Nord în Oceanul Pacific mase de apă rece și în locul acestora în bazinul arctic, rece, năvăleau apele calde ale Golfstromului determinînd încet-încet topirea gheților polare.

După nouă ani de la construirea acestui admirabil baraj, în Arctica fusese degajată de ghețuri o suprafață egală cu nouă milioane de kilometri pătrați. Oceanul Înghețat de Nord devenise acum doar de nord încetînd să mai fie înghețat. Efectul era extraordinar. În cele mai reci regiuni ale Siberiei temperatura medie din ianuarie era mai ridicată cu peste treizeci de grade.

În urma topirii ghețurilor nivelul Oceanului Pacific crescuse simțitor, amenințînd să inunde multe orașe și sate de pe litoral. Pentru acest surplus de ape fuseseră însă pregătite din timp două întinse mări artificiale ; una în pustiul Sahara, alta în Australia, pe locul Marelui deșert de nisip.

Oamenii transformau planeta după cum socoteau că e necesar...

Totul ar fi fost foarte bine, dar un gînd nu-mi dădea pace. Ce să fac în cele trei luni de tratament în sanatoriu ? Nu aveam poftă să devin „pensionar", cum se spunea pe vremea noastră. Simțeam în mine destulă forță ca să activez să fiu de folos oamenilor. Doream să muncesc. În jurul meu viața clocotea și eu nu voiam să rămîn deoparte. Să muncesc, dar în ce direcție ? În ce ramură de activitate ?

Cîndva eram socotit un mare specialist în domeniul fizicii atomice. O sută cincizeci de ani sînt însă pentru știință o perioadă de timp considerabilă. Știința progresează vertiginos, e suficient să rămîi în urmă cîțiva ani ca să pierzi contactul cu ea. În ce direcție aș fi putut să fiu de folos în noua societate ? Să-mi schimb profesia ? Să devin istoric, să vorbesc în școală copiilor despre zilele de mult apuse ale socialismului ? Nu, asta nu mă atrăgea. Și iată că, după unele ezitări, am hotărît să-mi încerc puterile, să studiez cursul modern universitar de fizică nucleară. Fie ce-o fi ! La urma urmei toate acestea nu sînt pentru zei, iar pe mine nu mă zorește nimeni. Am să mă descurc eu într-un fel.

M-a îndemnat la aceasta, fără voia lui, însuși Kinolu.

Odată, spre seară, a trecut pe la mine. După expresia semnificativă a feții lui am înțeles că adusese noutăți plăcute.

— Ce veste, poveste ? l-am întrebat eu, zîmbind involuntar.

— S-a făcut ! mi-a răspuns el misterios.

— Ce anume!

— V-am găsit rudele.

— Rudele mele? Ce fel? De unde să mai am eu rude?

— Descendenții dumneavoastră direcți — strănepoții.

— Într-adevăr? Strănepoții mei? Nici nu-mi trecuse prin minte că mai pot fi găsiți. Sînteți sigur că n-ați greșit?

— Foarte sigur. Pot chiar să vă prezint documentele respective. În afară de asta mai există o dovadă indirectă a legăturilor dumneavoastră de rudenie. V-ați ocupat cîndva și cu filatelia, nu e așa?

— M-am ocupat. Și ce-i cu asta?

— Ați avut un album, pe a cărui copertă interioară ați scris: „Las acest album urmașilor mei. Vara anului 1931. A. Hromov".

— Și acest album se găsește la ei?

— Da, e la strănepoata dumneavoastră Elena Nikolaevna Hromova.

Nu știam cum să-i mai mulțumesc.

— Și unde se află această strănepoată a mea?

— În Australia.

— În Australia? De ce în Australia? Cum a ajuns acolo?

Kinolu zîmbi.

— Asta n-o mai pot spune. Știu numai că locuiește în noul oraș Toritown, ridicat de curînd în vecinătatea unor zăcăminte de toriu și lucrează la un institut de fizică atomică. Elena Nikolaevna este un mare savant fizician, o colegă a dumneavoastră.

„Strănepoata mea la un institut de fizică atomică! Asta-i bună!" m-am gîndit eu emoționat.

— Aș putea să iau legătura cu ea?

— Desigur. Am vorbit deja cu Elena Nikolaevna prin radiotelefon. Iată-i numărul, puteți vorbi cu ea chiar acum.

Deodată mi-am adus aminte de ceva.

— Dar, cel puțin, străstrănepoata mea vorbește rusește ?

— Bineînțeles, m-a asigurat Kinolu, rîzînd.

— Nu rîdeți. Știți bine că prin translator nu poți vorbi ca de la om la om. Și cum vorbește cu localnicii ? Cu ajutorul translatorului cibernetic ?

— Nu, cred că știe și englezește. În zilele noastre rar întîlnești un om care să nu știe cel puțin două limbi.

Am plecat împreună din salon intrînd într-o încăpere în care atîrna pe perete un ecran mare, plat. Kinolu a mînuit niște butoane de pe cadran trecînd aparatul pe canalul necesar. Suprafața mată a ecranului s-a luminat în albastru. În colțul din stînga al ecranului se aprindea și se stingea o luminiță roșie — semnalul de apel al abonatului.

Deodată fondul albastru, egal, a dispărut și în fața mea pe ecran, a apărut o femeie de vîrstă mijlocie. I-am cercetat cu nespusă curiozitate fața oarecum uscățivă, cu un oval regulat, prelung și cu ochi inteligenți de un cenușiu deschis, întredeschiși ironic. Deodată am simțit o dorință vie să găsesc la ea trăsături cunoscute care să confirme legăturile noastre de rudenie, chiar dacă erau foarte îndepărtate. Dorința mea era desigur foarte naivă, totuși am găsit între ea și soția mea o asemănare abia perceptibilă în forma îngustă a ochilor, așezați departe unul de altul, în părul castaniu, bogat. La drept vorbind, n-aș putea susține că această asemănare exista într-adevăr și nu era rodul fanteziei unui om care nu putuse încă să se împace cu pierderea familiei sale.

Văzîndu-l pe Kinolu, îl întrebă :

— Dar, unde-i strămoșul meu ?

— Iată-l !

Kinolu mă împinse spre ecran.

— O, iată deci cum arătați ! exclamă ea, fixîndu-mă cu o curiozitate atît de sinceră, încît m-am simțit jenat.

— Și dumneavoastră, Alexandr Alexandrovici, tot așa v-ați fi uitat la un contemporan al fiorosului Atila, dacă s-ar fi sculat din mormînt, rîse Kinolu și adăugă grăbit : Ei, eu mă duc. Dumneavoastră cunoașteți-vă, stabiliți-vă relațiile de rudenie.

Prin naturalețea ei, prin căldura și interesul sincer pe care mi-l arăta, Elena Nikolaevna a topit repede gheața primelor clipe ale cunoștinței noastre. Conversația s-a închegat repede între noi. Cîteva clipe după aceea îi și împărtășisem planurile mele de viitor. Ea căzu pe gînduri.

— Cît mai stați în sanatoriu ?

— Trei luni.

— Iată ce vă sfătuiesc, trecu ea de îndată la subiect. Luați cursul universitar de fizică atomică al profesorului Saharov. După mine, e cel mai bun dintre manualele care există în prezent. În afară de asta au apărut înregistrările pentru televiziune ale prelegerilor aceluiași Saharov. O astfel de îmbinare este foarte practică. După ce ați ascultat prelegerea la televizor puteți să aprofundați apoi același material după manual. Dacă o să vi se pară complicat, sunați-mă, voi fi oricînd bucuroasă să vă pot ajuta.

Discuția noastră s-a prelungit în seara aceea. Elena Nikolaevna mi-a vorbit despre familia sa. Soțul ei, Jaroslav Pavlovici, era astronom și lucra pe Lună. Acolo erau instalate observatoare astronomice utilate admirabil. Absența aproape totală a atmosferei pe Lună ușura observațiile, pentru că de acolo poziția planetelor, a cometelor și asteroizilor putea fi determinată cu cea mai mare precizie. De asemeni se semnala apariția roiurilor de meteoriți. Totodată puteau fi prevenite rachetoplanele pentru a se evita ciocnirea lor cu bolizii. Se urmărea ca timpul să fie calculat cu exactitate, se detectau furtunile magnetice, într-un cuvînt, puteau să se desfășoare cele mai importante observații științifice, să se depună acea imensă muncă auxiliară, indispensabilă oricărei expediții interplanetare.

Fiica Elenei Nikolaevna, Ania, lucra ca zootehniciană la o fermă din Australia. Mai aveam un descendent direct, fratele Elenei Nikolaevna. Acesta se afla însă împreună cu soția lui pe Lună.

— Vă aștept cu nerăbdare — a spus Elena Nikolaevna în încheiere.

I-am făgăduit că îi voi face o vizită.

— Mai întîi am să mă duc, pentru scurtă vreme, la Moscova. Doresc nespus să o văd cum arată astăzi. Probabil că e de nerecunoscut.

Cele vorbite cu Elena Nikolaevna, sfaturile ei hotărîte, energice, mi-au insuflat îndată siguranță în forțele mele. A doua zi Kinolu mi-a procurat manualul și înregistrările pentru televiziune ale profesorului Saharov — treizeci de cutiuțe din masă plastică.

— Începeți lucrul. Ce să mă fac cu dumneavoastră!? Dar țineți minte: munciți cel mult trei patru ore pe zi și neapărat cu pauze.

— Desigur, desigur! l-am liniștit eu și introducînd prima cutiuță în televizor, m-am transpus de îndată în sala de conferințe a universității.

Profesorul Saharov ținea prelegerea introductivă. Vorbea despre munca plină de abnegație în slujba științei a soților Curie care au descoperit radiul și au dat omenirii o nouă și puternică sursă de energie — nucleul atomic. Deodată, în locul profesorului, pe ecran apăru un mic punct luminos, care se transformă peste o clipă într-un glob strălucitor, întunecînd lumina soarelui. Globul creștea repede, învăluindu-se într-o calotă neagră de fum și vălătuci albi de vapori de apă, condensați. Imediat după aceasta în văzduh se înălță un nor negru, iar pe pămînt țîșni suflul exploziei, al unei uriașe forțe de distrugere, stîrnind praf, smulgînd copacii, sfărîmînd stînci uriașe, dărîmînd case cu cîteva etaje, semănînd moartea în calea sa. În sufletul meu învie o amintire înfiorătoare, pe care aș fi vrut s-o uit pentru totdeauna

— Aceasta a fost cea dintîi întrebuințare a energiei atomice, blestemată de omenire, se auzi glasul lui Saharov. Vedeți în fața dumneavoastră explozia bombei atomice rulată încet... Aproape în același timp cu inventarea bombei, oamenii au găsit însă mijloace pentru folosirea pașnică a energiei atomice.

Pe ecran apăru clădirea primei centrale atomoelectrice pe care o cunoaștem bine ; cîndva participasem și eu la construcția ei. Acum, după o serie de renovări, fusese transformată în muzeu.

— Desigur, vi se pare ciudat să vedeți centrale electrice atît de mari cu pile atomice uriașe. Ele vi se par greoaie și primitive. Aceștia sînt însă doar primii pași ai omului în supunerea atomului. Pe atunci omul semăna cu copilul din poveste care dînd drumul duhului din sticlă, speriat, neputincios, se temea ca forța uriașă dar oarbă a acestui duh să nu se întoarcă împotriva lui. Forța rațiunii este însă neasemuit mai mare ca puterea fizică și duhurile rele se supun întotdeauna omului inteligent și ingenios care le-a eliberat. Strălucitul geniu uman a rezolvat o problemă importantă și extrem de complicată, găsind metoda cea mai practică și mai economică de înlăturare a radiațiilor dăunătoare, care iau naștere inevitabil în timpul reacției nucleare. Și aceasta l-a făcut un adevărat stăpîn al atomului.

E lesne de imaginat cu cîtă plăcere am ascultat această primă prelegere ! Probabil că același lucru l-ar fi simțit și Beethoven dacă după zece ani de surzenie totală, i-ar fi revenit auzul, dîndu-i astfel posibilitatea să-și asculte geniala muzică.

De atunci am început să studiez zilnic. Desigur că nu m-am mulțumit să lucrez numai trei ore pe zi, ci ajunsesem uneori la șapte, ba chiar și opt.

Totuși noua fizică atomică nu mi-am însușit-o numai din manuale.

Într-o zi, plimbîndu-mă prin parcul sanatoriului, am auzit că sînt strigat de undeva, de sus. Am ri-

dicat capul și pe acoperișul clădirii l-am zărit pe Ionescu, partenerul meu de tenis. Stătea cu coatele proptite de balustrada terasei și-mi făcea semne cu mîna, chemîndu-mă să urc la el. Liftul m-a dus repede pe terasă. Acolo, sub niște umbrare se aflau cîteva mașini ciudate, părînd de departe niște fotolii obișnuite, acoperite cu huse străvezii. Mașinile aveau cîte două aripi scurte, strălucitoare. Erau ornitoplane, aparate de zbor cu aripi mobile, cu cîte un loc și cu două locuri. Nu aveau nici elici, nici motoare cu reacție, zburau ca păsările sau insectele, prin mișcarea aripilor. Deveniseră unul dintre cele mai răspîndite mijloace de locomoție.

— Fac o revizie preventivă „buburuzei" mele — spuse Ionescu. Vreți să-mi dați o mînă de ajutor ?

Am consimțit bucuros, verificînd unul din dispozitivele motrice.

— Trebuie să punem pinioane noi, a hotărît Ionescu. Continuați deocamdată demontarea. Am să aduc într-o clipă altele noi.

În lipsa lui am încercat să ajung la dispozitivul de comandă, dar mă împiedica capota care acoperea motorul. Am căutat șuruburile care îl fixau de carcasă, dar nu exista așa ceva. Observînd într-o parte a capotei o ieșitură, am luat o cheie mecanică și folosind-o drept pîrghie am încercat s-o desprind. Capota nu ceda. Am apăsat asupra cheii cu tot trupul. În clipa aceea s-a întors Ionescu.

— Stați ! a strigat el deodată speriat. Ați înnebunit ! Ce faceți ? !

Am scăpat cheia din mînă fără să înțeleg ce s-a întîmplat.

— Bine că am ajuns la vreme — spuse el, liniștindu-se. Altfel cine știe ce făceați.

— Am încercat doar să ridic capota...

— E capacul învelișului transformator — mi-a spus el cu un ton de parcă în felul acesta ar fi explicat totul.

— Dar ce este învelișul transformator ? l-am întrebat.

Mă obișnuisem deja în rolul băiețașului poreclit *Dadece*, care, fără să se sfiască cîtuși de puțin, pune necontenit întrebări vîrstnicilor.

— Cum, nu știți ? O, atunci va trebui să vă explic, ca să nu vi se mai întîmple așa ceva.

Montînd la loc noile pinioane, el începu să-mi explice :

— Sub această capotă este așezat motorul atomic.

— Atît de mic ? ! Și ce se face cu radiațiile vătămătoare, inevitabile în timpul dezagregării atomice ?

— Sînt neutralizate de învelișul transformator.

— Le captează ?

— Nu, se petrece un proces mai complicat. Eu nu sînt specialist, de aceea vă pot explica doar schematic ceea ce se întîmplă. Cred însă că o să înțelegeți. Cea mai mare primejdie pentru om sînt particulele neutre, care iau naștere în timpul dezagregării combustibilului atomic — neutronul și particula gamma. Dacă ar putea fi transformate în particule cu sarcină electrică, captarea lor ar fi simplă. Asemenea reacții „inverse" au fost descoperite acum vreo optzeci de ani. În învelișul transformator particulele neutre sînt transformate în particule încărcate și apoi captate. Pentru dumneavoastră este desigur interesant de știut cum se face operația aceasta. Dar aici nu vă pot fi de folos.

— Vă mulțumesc foarte mult, i-am spus.

— Pentru ce ? Pentru explicația mea incompletă ?

— Nu, pentru că m-ați salvat de boala atomică.

M-am uitat cu coada ochiului, atent și respectuos la capotă. Sub ea se ascundea una din cele mai splendide minuni ale tehnicii secolului douăzeci și doi — motorul atomic portativ, care împreună cu învelișul său transformator nu era mai mare ca o

valijoară de sport. Pentru mine era clar și fără cuvinte că realizarea unui motor atît de mic și totodată foarte puternic, sigur și nepretențios, însemna o adevărată revoluție tehnică ; el putea fi instalat oriunde era nevoie de forță motrice.

Îmi aminteam de reactoarele atomice din vremea noastră ; închise în carcase imense de plumb și beton, ele puteau fi utilizate doar pe transoceanice, iar prototipurile cele mai reușite abia încăpeau în submarinele mari.

Ceea ce m-a impresionat în mod deosebit erau însă realizările în domeniul ciberneticii. Cred că dacă mi s-ar cere să caracterizez în două cuvinte noutățile principale în tehnica secolului douăzeci și doi, atunci, fără a sta pe gînduri, aș numi două lucruri : atomul și cibernetica. Această caracterizare n-ar fi desigur completă, dar ar oglindi limpede semnificația tehnicii acestor zile.

Cibernetica ! De cîte ori am avut prilejul să întîlnesc mai tîrziu acest cuvînt care abia începuse să capete circulație în zilele noastre ! Fără mașinile cibernetice care înlocuiesc atîtea activități ale omului producția acestei epoci pur și simplu n-ar putea fi imaginată, așa cum în zilele noastre lipsa electricității ar fi fost de neconceput. Ele reprezintă încoronarea automatizării, triumful ei. Ele au eliberat din producție armate întregi de oameni, înlocuindu-i în acele operații care pot fi executate fără participarea omului.

Totuși oricît de „ingenioasă", oricît de perfectă ar fi, mașina rămîne mașină, nefiind capabilă de o creație independentă. Creația este un cîmp de activitate unde omul nu va putea fi niciodată înlocuit de nici o mașină, oricît de perfecționată ar fi aceasta.

ELECTRONUL ESTE INEPUIZABIL

Peste două luni și jumătate i-am comunicat bucuros Elenei Nikolaevna că terminasem cursul de fizică atomică.

— Acum țineți-vă de cuvînt, i-am spus.

— În ce privință ?

— Mi-ați promis că-mi veți povesti despre munca dumneavoastră.

— Am promis, îmi amintesc. Dar mai întîi, iată cum vom proceda. Revista „Fizica atomică" a publicat relatări periodice cu privire la munca noastră. Tot acolo se găsesc și cîteva articole ample scrise de către colaboratorii institutului nostru. Citiți mai întîi toate acestea și după aceea o să stăm de vorbă.

Am citit articolele despre munca institutului, adînc impresionat de măreția problemei pe care se apucaseră s-o rezolve acești oameni.

* * *

Razele soarelui se revarsă pe pămînt de miliarde de ani, aducînd căldura, lumina, și o dată cu ele viața. Ele însuflețesc toate ființele de pe pămînt, începînd de la bacteriile microscopice și terminînd cu omul. Fără razele dătătoare de viață ale soarelui planeta noastră ar fi moartă, pustie. Pe suprafața ei ar domni o liniște mormîntală, tulburată arareori doar de vuietul surd al căderii meteoriților.

Soarele își împarte însă darurile fără socoteală. Razele lui alunecă pe cei doi poli ai planetei noastre, nefiind în stare să topească stratul uriaș de gheață veșnică. Imensele întinderi ale deșerturilor de gheață au rămas vreme îndelungată pustii.

În pragul celui de al treilea mileniu lumea a început să vorbească despre îmbunătățirea climei în emisfera nordică. Oamenii însă au putut să-și realizeze visul doar atunci cînd a devenit posibilă dirijarea economiei pămîntului în interiorul tuturor popoarelor. Construind baraje uriașe și deviind curentele marine, oamenii au îmbunătățit clima regiunilor nordice ale Europei, Asiei și Americii.

Antarctida — iată încă un imens pustiu de gheață. Ocupați cu transformările grandioase din emisfera nordică oamenii păreau să fi uitat vremelnic de această „pată albă" de pe harta globului. Curînd, însă, Antarctida a atras asupra ei atenția încordată a oamenilor.

La cîțiva ani după topirea ghețurilor în emisfera nordică s-a constatat că stratul de gheață din Antarctida creștea tot mai mult.

Nivelul Oceanului Pacific, care crescuse puțin în perioada de topire a ghețurilor în emisfera nordică, acum scăzuse din nou. După toate probabilitățile, apele evaporate de pe suprafața oceanului s-au condensat, depunîndu-se sub forma unor noi straturi de gheață pe continentul antarctic.

Unele cercetări preliminare ale savanților au arătat că îngroșarea gheței pe cel de al șaselea continent putea avea urmări grave. Existau temeri că datorită formării la Polul Sud a unor imense mase de gheață putea să se producă modificarea înclinării axului terestru.

În fața oamenilor de știință de pe pămînt se punea problema topirii straturilor nou formate, oprindu-se astfel îngroșarea gheței care acoperă Antarctida.

Un grup de savanți ai Institutului de fizică atomică din Toritown elaboraseră o idee îndrăzneață : să se creeze un soare artificial care, aflîndu-se la o distanță de trei pînă la cinci sute kilometri de pămînt, să radieze energie suficientă pentru a opri îngroșarea gheței de pe Antarctida.

Activitatea acestor oameni de știință se afla sub conducerea Elenei Nikolaevna.

Era limpede că în interiorul microsoarelui trebuiau să se producă puternice reacții termonucleare, asemănătoare acelora care au loc în adîncurile misterioase ale adevăratului soare. Numai cu ajutorul unor asemenea transformări ciclice putea fi asigurată existența îndelungată a microsoarelui și se putea obține cantitatea necesară de lumină și căldură. Dar toate acestea erau doar premizele. În fața oamenilor de știință se ridicase problema : cum se va asigura stabilitatea microsoarelui artificial ?

Soarele cel adevărat nu se „fărîmițează", nu se rupe în bucăți datorită faptului că toate forțele care acționează asupra lui se echilibrează. Pe de o parte, substanța gazoasă aflată sub acțiunea unei presiuni imense tinde să se dilate. Pe de altă parte, acestei covîrșitoare forțe destructive i se opune însăși greutatea gazelor. De aceea a existat soarele în decursul a atîtor miliarde de ani și va exista, păstrîndu-și forma constantă de sferă.

Prin ce mijloc urma să se asigure stabilitatea soarelui artificial ? Dacă în interiorul lui se vor produce reacții termonucleare obișnuite, acestea vor da naștere, în sutimi de secundă, unor presiuni și temperaturi uriașe, apărînd astfel forța distructivă care va tinde să-l sfarme. Prin urmare microsoarele nu va putea fi creat numai printr-o simplă explozie termonucleară.

Cum să se găsească o forță de reacțiune ? Greutatea microsoarelui va fi relativ mică, de aceea forța de gravitate care împiedică distrugerea soarelui

adevărat aici va fi insuficientă. Nici un fel de înveliș al microsoarelui, fie el cel mai durabil, n-ar rezista acelei presiuni uriașe.

„Trebuie găsită o forță de frînare!" — iată problema pe care și-o punea în primul rînd grupul condus de Elena Pavlovna.

Trecuseră ani de căutări îndîrjite, se făcuseră nenumărate experiențe uneori foarte periculoase. Adesea părea că soluția fusese găsită, că problema în esența ei era rezolvată, dar o cercetare mai amănunțită reducea la zero toată munca anterioară. Totuși fiecare rezultat negativ apropia tot mai mult rezolvarea acestei probleme neobișnuit de complicate.

Odată, acest lucru se petrecuse cu doi ani în urmă, Elena Nikolaevna reușise să creeze pe cale artificială, într-o nouă reacție termonucleară, foarte complicată, care avusese loc la temperatura de peste patru sute milioane de grade, o particulă atomică cu totul necunoscută. Această particulă poseda însușiri extrem de interesante: avea sarcină negativă și depășea de sute de milioane de ori sarcina unui electron obișnuit, iar masa particulei negative era de sute de ori mai mare decît masa protonului. După o fracțiune de secundă particula dispăruse, dar aparate de mare precizie reușiseră să-i înregistreze existența. Experiența fusese repetată de trei ori.

Descoperirea Elenei Nikolaevna stîrnise interesul tuturor oamenilor de știință care lucrau în domeniul fizicii atomice. Studierea proprietăților noii particule atomice, denumită termoelectron era legată de greutăți imense. Obținerea termoelectronului impunea respectarea strictă a condițiilor reacției și, mai ales, temperaturi foarte înalte, camere subterane speciale, răcite cu heliu lichid, și aparate de măsurat unice, care din pricina temperaturii înalte se defectau adeseori. Toate acestea țineau în loc cercetarea experimentală a însușirilor termo-

electronului. În același timp savanții din Toritown încercau să demonstreze în mod teoretic posibilitatea existenței îndelungate a particulei atomice descoperite de Elena Nikolaevna.

... Au trecut șase luni și Viktor Platanov, unul dintre cercetătorii de frunte ai grupului condus de Elena Nikolaevna, dovedise că, în anumite condiții, termoelectronul atrăgea o mulțime de nuclee atomice, încărcate pozitiv, care din pricina temperaturii înalte își pierduseră învelișurile lor electronice. Aceste nuclee, întocmai ca și electronii dintr-un atom obișnuit, începeau să se rotească în jurul termoelectronului pe niște orbite complicate. Astfel lua naștere un atom complex, în centrul căruia se afla termoelectronul negativ, iar pe orbite se roteau nuclee pozitive, rămășițele atomilor obișnuiți.

Lucrarea lui Viktor Platonov, publicată în revista „Fizica atomică", stîrnise o mare vîlvă în lumea savanților. Un model de atom inversat! În centrul atomului se găsea o sarcină negativă! Părea posibilă crearea unui nou element din atomi cu o cifră atomică atît de mare, încît nu i se găsea loc în tabelul lui Mendeleev. Ce însușiri va avea substanța creată din astfel de atomi? Prin ce se va deosebi de substanțele cunoscute?

... Se puneau întrebări, se formulau ipoteze îndrăznețe, oamenii de știință munceau fără răgaz, dar între timp pe îndepărtata Antarctidă platoșa de gheață creștea milimetru cu milimetru, pe neobservate, pentru ochiul omenesc, dar fără încetare, necontenit...

Mai trecuseră cîteva luni, și un alt cercetător, Gin Fan-și prezentase o nouă lucrare teoretică, demonstrînd posibilitatea realizării noii reacții nucleare, în condițiile căreia milioane de termoelectroni trebuiau să alcătuiască combinații foarte complexe „politermoelectroni", cum îi denumise el.

Politermoelectronii erau un fel de molecule gigantice, alcătuite din termoelectroni, și aveau două însușiri prețioase. În primul rînd politermoelectronii se atrăgeau între ei cu o forță extraordinară, tinzînd să se strîngă într-un ghem dens. În al doilea rînd, pentru existența lor nu era nevoie de un mediu cu temperatură înaltă : după formarea politermoelectronilor temperatura scădea brusc, politermoelectronii se respingeau pentru o fracțiune de secundă și în timpul acesta unii dintre ei se dezagregau în termoelectroni, degajînd o cantitate considerabilă de lumină și căldură. Sub acțiunea temperaturii care se ridica din nou politermoelectronii se strîngeau impetuos într-un ghem dens. O clipă, după aceea temperatura scăzînd politermoelectronii se respingeau iar, degajînd și de data aceasta lumină și căldură.

Odată începută, reacția, pe care Gin Fan-și o numise pulsatoare, putea să se desfășoare de-a lungul a decenii întregi.

„Reacția pulsatoare se deosebește de reacțiile atomice existente pînă în prezent prin coeficientul acțiunii utile care este aproape de unitate, scria în lucrarea sa Gin Fan-și. Aceasta înseamnă că în procesul reacției pulsatoare materia se transformă aproape în întregime în căldură și lumină. Dacă pe baza reacției pulsatoare s-ar crea un microsoare, ar trebui să treacă ani, înainte ca întreaga masă de politermoelectroni să se transforme în energie termică și luminoasă."

Descoperirile oamenilor de știință din Toritown deschideau perspective uriașe în fizica atomică. Iar presa științifică le denumea baza fizicii atomice a viitorului...

Aceasta era însă doar începutul cercetărilor. Mai trebuia depusă o muncă asiduă, minuțioasă, muncă întotdeauna indispensabilă de la elaborarea ideii teoretice pînă la traducerea ei în viață.

După luni îndelungate de eforturi, cînd grupul Elenei Nikolaevna formulase, în cele din urmă, toate ecuațiile care demonstrau legitatea noii reacții, s-a văzut că dimensiunea microsoarelui nu va fi aceeași în mod permanent. El trebuia să se comprime și să se dilate ca inima, schimbîndu-și neîncetat volumul.

Apărea o dilemă îngrijorătoare : oare microsoarele nu va exploda ca o bombă atomică îndată după primele pulsații ? Răspunsul îl puteau da doar calcule îndelungate și complicate.

Profesorul James Count a scris un articol despre ultima etapă a muncii oamenilor de știință din Toritown. După expunerea seacă a faptelor mi-am dat seama din articolul lui că savanții din Toritown se găseau într-un greu impas, însuși autorul experienței fiind departe de a conta cu certitudine pe succesul acesteia.

Iată pe scurt tot ce găsisem publicat despre munca laboratorului condus de străinepoata mea. Ultimul articol fusese scris aproape cu un an în urmă. Nici un fel de alte date nu mai apăruseră în presă. Ce se mai petrecuse în decursul acestui an ? În ce stadiu se găseau lucrările de creare a microsoarelui ? Ce probleme rămăseseră nerezolvate ? La toate aceste întrebări putea să răspundă doar Elena Nikolaevna. Am luat legătură cu ea prin radiotelefon.

— Continuați cercetările teoretice în legătură cu această problemă ?

— Nu numai atît. În același timp pregătim o experiență pentru crearea unui mic prototip al microsoarelui. Cu ajutorul lui nădăjduim să verificăm legile principale ale pulsațiilor. Acum toate speranțele noastre se îndreaptă spre această experiență.

— Dar calculele ?

— Asta este o problemă mult mai complicată. Curînd se împlinește un an de cînd am formulat

ecuațiile și le-am predat la centrul de calculat unde au reușit să ne calculeze pînă acum doar trei pulsații. Ni s-a promis că pînă într-o lună va fi gata și calculul celei de a patra pulsații. Vă puteți imagina — într-un an au calculat abia patru pulsații! Și notați că mașinile de calculat execută zece milioane de operații pe secundă. Atît de complicate s-au dovedit a fi calculele! Nu, calea asta este prea lungă și noi nu ne putem pune toate speranțele în ea.

— Atunci pentru ce e nevoie de ele?

— Pe baza lor putem să ne formăm o idee, fie chiar aproximativă, despre felul în care va acționa microsoarele.

— Prototipul în ce stadiu se află?

— Toate lucrările pregătitoare ale experienței sînt terminate. Primul microsoare se va aprinde peste o săptămînă.

— Peste o săptămînă?! am exclamat. Elena Nikolaevna, dar eu ce fac? Termenul meu de ședere în sanatoriu expiră exact peste zece zile. Aș fi dorit foarte mult să particip la această experiență, măcar ca simplu observator.

— Veți cunoaște rezultatele experienței pe baza proceselor verbale ale observațiilor noastre.

— Nu! N-am să mai rămîn aici! Îl caut chiar acum pe Kinolu și-i cer să-mi dea drumul, mai ales că mă simt foarte bine. Voi fi neapărat prezent la experiența dumneavoastră.

— Ei, încercați. Dacă reușiți să-i convingeți pe medici, comunicați-mi. Am să vă aștept la Toritown.

— Și eu voiam să mă duc la Moscova! mi-am amintit eu.

— Vă veți duce. Vă însoțesc și eu bucuros după experiență.

L-am căutat în grabă pe Kinolu. Era în sala de mese.

— Faceți-mi formele de ieșire din sanatoriu! i-am cerut eu fără nici o introducere.

Luat pe neașteptate, s-a înecat cu supa și m-a întrebat surprins :

— Ce s-a întîmplat ?

I-am relatat cele discutate cu Elena Nikolaevna și am adăugat :

— Dacă nu mă lăsați de bună voie, am să fug.

El și-a privit tăcut supa din farfurie, a amestecat-o cu lingura, urmărind cu atenție cum jucau în scînteieri aurii cerculețele de grăsime, apoi a răspuns :

— Cred că e posibil să vi se dea drumul din sanatoriu, înainte de termen.

— Oh, vă mulțumesc foarte mult, am exclamat.

— Numai că n-o să puteți pleca azi, ci peste trei-patru zile. Trebuie să vi se facă neapărat un examen final.

— Dar n-am să ajung la timp. Doar mă duc în Australia !

Kinolu zîmbi.

— Ați uitat că în vremea noastră sînt cu totul alte viteze decît acum o sută cincizeci de ani ?

Problema s-a rezolvat surprinzător de repede și de simplu. Peste cinci zile, dimineața, cînd Kinolu a venit după mine în salon, eram gata de drum.

La intrare ne aștepta un automobil aerodinamic cu parbrizul mare, convex, și botul obtuz, frînt în jos, avînd cabina în partea posterioară a caroseriei, iar lateral două aripi care dădeau mașinii stabilitate în timpul vitezelor mari.

— N-ați uitat nimic ? m-a întrebat Kinolu. Atunci, să pornim !

DIN SIBERIA ÎN AUSTRALIA

Am ieșit pe șoseaua lată și netedă. În stînga, sub taluz, își rostogolea repede apele către Iana șerpuitorul rîu siberian Dulgalah.

Urmăream cu atenție cum conduce Kinolu mașina. În fața lui nu era nici volan, nici manetă pentru schimbarea vitezelor, doar un mic tablou cu comutatoare și butoane colorate. Motorul automobilului era atomic. Capota transformatoare ne apăra perfect de radiațiile mortale.

— Vă place viteza ? mă întrebă Kinolu.

— Cărui rus nu-i place viteza ! ? mi-am amintit fără să vreau cuvintele cunoscute în copilărie. Fiți sigur că n-am nimic împotrivă.

Kinolu apăsă un buton verde de pe tabloul de comandă. Îndată, pe panoul cu aparate de lîngă ceas, se aprinse un beculeț verde de semnalizare.

— Acum putem vorbi liniștiți, spuse el mulțumit și se rezemă cu un aer degajat de spătarul banchetei.

Mi-am dat seama că mașina era dirijată acum cu precizie de aparatele cibernetice, dar urmăream totuși cu atenție vitezometrul. Acul lui trecuse peste marcajul de o sută de kilometri pe oră continuînd să suie mereu. Nu prea mă simțeam la largul meu. Automobilul atinsese o viteză neobișnuită. O sută patruzeci de kilometri pe oră. O sută șaizeci... O sută optzeci... Două sute ! Acul vitezome-

trului se apropia de cifra „300", iar tovarășul meu de drum nici nu se sinchisea.

Prin fața ferestrelor zburau copaci, tufișuri, alcătuind un torent uniform, verde-albăstriu, din care nu se putea deslușì nici un amănunt. Împărțită în două prin fîșia de gazon panglica lată a drumului țîșnea în fața noastră ca un șuvoi argintiu și în ultima clipă, frîngîndu-se, dispărea sub roțile automobilului.

În depărtare se ivi pe șosea un punct negru. Era un automobil care venea din direcție opusă. O clipă, și el zbură pe lîngă noi vuind ca un obuz mare de artilerie. Observînd că mă încrunt din pricina acestui vuiet, Kinolu mă privi cu atenție.

— Mergem prea repede, Alexandr Alexandrovici ?

— Nu, nu prea... Îmi place. Totuși de ce nu urmăriți aparatul de conducere ? Aveți atîta încredere în aparate ?

— Ah, iată dar ce vă neliniștește ! Să știți că nu e cazul. Uitați-vă, de-a lungul drumului se întinde o balustradă compactă de piatră. Un aparat optic special din automobil urmărește neîncetat această linie albă. Mașina merge tot timpul la o distanță anumită de balustradă și nu-și reduce viteza decît acolo unde drumul face o cotitură bruscă sau survine o intersecție.

— Din nou cibernetica ?

— Desigur. Toate mașinile au un asemenea aparataj de conducere automată.

Pe neașteptate am fost proiectați violent înainte. Mașina și-a redus brusc viteza, apoi, după ce a mai mers puțin, s-a oprit fără zgomot.

— Ce s-a întîmplat ? întrebai eu. De ce ne-am oprit ?

— O bifurcație a șoselei. Mașina nu știe în ce direcție s-o ia.

Kinolu coti pe șoseaua din dreapta și conectă din nou dirijarea automată. Zburam iar cu viteza de

mai înainte, iar eu, pe deplin liniștit, am început să privesc teleemisiunea de pe micul ecran montat în tăblia de lemn care căptușea partea din față a mașinii.

Cu puțin înainte de a intra în oraș am cotit și curînd am ajuns la aeroport. Iată edificiul înalt al aerogării cu o săgeată subțire, aurie, pe cupolă.

— Am sosit — spuse Kinolu. Putem coborî. Trimitem îndată mașina înapoi și mergem la stratoplan. Îmbarcarea a și început. Apăsă pe cîteva butoane de pe tabloul de comandă, coborî din mașină și închise ușa. Automobilul porni lin, viră pe pista largă din fața aerogării și se îndepărtă cu toată viteza. Dispozitivul de memorizare îl dirija cu precizie la înapoiere.

Cîmpul întins și neted al aeroportului era acoperit cu dale mari hexagonale de beton. Ne-am apropiat de stratoplan, o aeronavă al cărei fuzelaj argintiu strălucea în soare, dublu etajat cu ferestruici în partea din față și un ax lung prelungit înainte ca dintele fantastic al narvalului. Planurile mari, de la mijlocul fuzelajului și pînă la coadă, erau înclinate mult înapoi. Ampenajul vertical, deriva și direcția aveau forma unei săgeți. În partea din spate a planurilor se vedeau cîteva duze ale motoarelor cu reacție. Stratoplanul stătea orizontal pe o rampă mare ajurată, aproape de trei ori mai lungă decît fuzelajul lui. Aspectul stratoplanului îmi amintea de proiectilele reactive ale vestitului aruncător de mine „Katiușa", așezate pe platformele subțiri de oțel pentru lansare.

Am urcat după ceilalți pasageri pe scara mobilă în interiorul stratoplanului și ne-am ocupat locurile. Ca un copil curios, am rugat să fiu lăsat lîngă fereastră și Kinolu mi-a cedat bucuros locul.

De la înălțimea rampei, aeroportul părea, prin fereastra stratoplanului, un mozaic alcătuit din hexagoane. Nu departe se zăreau alte cîteva rampe cu stratoplane argintii.

Sosi și clipa decolării. Ușa de la intrare se închise automat ca la vagonul metroului. Vîrful rampei se ridică lin în sus. Acum ea privea spre cer ca țeava unui tun antiaerian. Spătarele fotoliilor se dădură înapoi. Ședeam culcați, cu tot trupul întins. Acest lucru e explicabil : culcat pe spate, omul poate suporta sarcini mult mai mari, decît în oricare altă poziție. De undeva de sus răsună comanda : „Pasagerii să se pregătească pentru decolare !" — și peste cîteva clipe : „Decolarea !"

Se auzi un vuiet asurzitor. O forță invizibilă mă presa violent de spătarul fotoliului. Mîinile și picioarele îmi erau apăsate ca de o greutate, capul mi se lipise de spătarul moale al fotoliului, dar peste cîteva clipe totul trecu. Stratoplanul lua înălțime.

— Ei, profesore, cum te simți ? mă întrebă Kinolu.

— Admirabil ! Priviți, sîntem deja în nori. Așa viteză mai zic și eu ! Cît o să facem pînă în Australia ?

— Douăzeci și opt de minute și cîteva secunde.

— Mai puțin de o jumătate de oră ? ! am exclamat eu. Prin urmare zburăm cu o viteză de douăzeci de mii de kilometri pe oră ?

M-am uitat din nou pe fereastră. Stratoplanul continua să urce vertiginos. Pe măsură ce luam înălțime cerul își schimba culoarea. Azuriul diafan care se vedea de pe sol se transformă în albastru deschis apoi albastrul se întunecă, deveni profund, cu o nuanță violetă și, în sfîrșit, la peste douăzeci de kilometri înălțime se făcu negru-violet, așa cum arată de obicei cerul meridional în nopțile fără lună.

Apărură stelele ; mai întîi cele mari, apoi altele mai mici și în cele din urmă se aprinseră toate, fără să licărească, aruncînd o lumină albă, egală. Soarele, ca un disc de foc se zărea straniu alături de stele, iar în apropiere lucea secera subțire a Lunei.

— Stratosfera...

Kinolu dădu din cap afirmativ. M-am lipit din nou de fereastră. Treceau în zbor, coborînd repede niște văluri albe, subțiri, ciudate. Altele și altele...

— Uitați-vă repede ! am exclamat. Nori argintii ! Înseamnă că ne aflăm la optzeci și doi de kilometri înălțime !

După cîteva clipe ne despărțeau de pămînt aproximativ trei sute de kilometri. Dincolo de geamul cabinei stratoplanului nu se mai zărea aproape nici o urmă de nor — ionosfera.

Deasupra strălucea cu miile-i de stele mărețul Univers. În acea liniște aparentă clocotea fără încetare, zi și noapte, o viață agitată, proprie. Undeva departe, în adîncul nopții întunecoase, se ciocneau și dispăreau constelații vechi. Piereau, făcîndu-se praf și pulbere, pentru ca peste multe miliarde de ani, amestecîndu-se cu praful și pulberea altor galaxii nimicite, să apară din nou undeva, în alt loc, ca noi lumi siderale tinere. Acesta era circuitul nesfîrșit al vieții.

Zburam de cincisprezece minute. Constelațiile obișnuite ale emisferei boreale se îndepărtau încet și spre sud apăreau stele noi.

Cupa Ursei Mari își apleca toarta în chip ciudat. Steaua Polară nu se mai zărea deasupra capului ca de obicei, ci mai jos și mai înapoi, aproape de orizont. În fața ochilor noștri secera albă, strălucitoare a Lunei în descreștere se întorcea încet cu vîrfurile în sus și, în sfîrșit, se răsturnă pe spate, părînd acum o luntre singuratică fără pînze pe oceanul negru, nemărginit, al Universului.

— Undeva jos este țara mea, spuse Kinolu.

M-am uitat pe fereastră spre pămînt, străduindu-mă să deslușesc contururile peninsulei Malacca, dar pămîntul era învăluit într-un strat gros de nori.

Nu-mi venea să cred că într-un timp atît de scurt trecusem peste întinderile nesfîrșite ale Siberiei Răsăritene, ale imensei Chine, că sub noi se și tălăzuiau apele australe ale Oceanului Pacific.

În cele din urmă în difuzoare răsună comanda : „Pasagerii să-și ocupe locurile ! Aterizăm ! Australia !"

Pentru a-și micșora viteza, stratoplanul a început să coboare în spirală, descriind în aer viraje imense. Treptat, cerul începea să se lumineze. Stelele mici începură să pălească și se stinseră de tot. Peste cîteva clipe dispărură și cele mai strălucitoare. Cerul își recăpăta coloritul obișnuit. Din împărăția nopții întunecate ne întorsesem iar la ziua luminoasă, însorită.

Jos, printre norișorii mărunți, începu să se zărească pămîntul. Încă un viraj uriaș și în față apăru pista betonată de aterizare a aeroportului. Stratoplanul făcu un tur de pistă deasupra aeropostului la mică înălțime, astfel încît i se văzu umbra cu aripile înclinate înapoi și deodată se ridică drept în sus ca o lumînare. Acum motoarele cu reacție funcționau în chip de frîne, încetinind coborîrea pe pămînt. Stratoplanul ateriza vertical.

„Ar fi interesant să-l văd din afară, mă gîndeam. Seamănă probabil cu un creion așezat cu partea neascuțită pe masă".

Am simțit un șoc ușor și vuietul motoarelor a încetat imediat. Sprijinit de rampă, stratoplanul lua încet poziția orizontală. Ușa se deschise : „Se poate ieși !"

Am părăsit cabina stratoplanului cei din urmă și, înainte de a coborî pe pămînt, ne-am oprit sus pe scară.

În jurul stratoplanului se adunase o mulțime de oameni. Cei ce așteptau și noii sosiți se amestecară. Domnea învălmășeala veselă, obișnuită la întîlnirile din gări și porturi.

Am recunoscut-o de departe pe Elena Nikolaevna. Mi-a făcut semn cu un buchet de flori viu colorate, și-a croit drum prin mulțime, m-a îmbrățișat și ne-am sărutat. Această duioșie spontană mă

mișca. Eram bucuros că se găsise și pentru mine un om apropiat, care venise să mă întîmpine.

Drumul către oraș mergea pe litoralul mării, o mare nouă, formată în urma topirii gheților în emisfera boreală. Luciul nesfîrșit al apei se întindea pînă departe la orizont. De cealaltă parte a drumului zburau spre noi palmieri de un verde închis cu frunze late în chip de evantai, eucalipți uriași — mîndria Australiei, tufe de sălcii și bananieri cu frunze late, și cu ciorchini de banane zemoase, lunguiețe. Jos, la poalele colinei pe care cobora șoseaua, se întindea un oraș mare scăldat în verdeață.

— Iată Toritownul nostru, spuse Elena Nikolaevna.

— Dar unde sînt vestitele zăcăminte de toriu ?

— La vreo cincizeci de kilometri spre sud. Pentru dumneata ar fi interesant să vezi cum se extrag silicații de toriu. Întregul proces este complet mecanizat. Toriul reprezintă baza energeticii atomice. În scoarța pămîntului se găsește de douăzeci și șapte de ori mai mult toriu decît uraniu.

Am intrat în Toritown. Străzi largi, drepte, clădiri înalte, luminoase, unite în ansambluri arhitectonice, la intersecția străzilor fîntîni arteziene, și verdeață, o mare de verdeață, din pricina căreia pe alocuri nu puteai vedea fațadele caselor. Aerul din Toritown era proaspăt și plin de miresme, ca o grădină în floare.

„Nu e de mirare că durata vieții oamenilor a crescut". gîndeam eu.

Da, orașul era într-adevăr o grădină minunată. De-a lungul străzilor, despărțind partea carosabilă de clădiri, se întindeau scuaruri late. Un gard verde, viu apăra pe locatari de zgomot și praf. Verdeața acoperea complet casele, înconjurîndu-le în straturi de jos pînă sus. Și arhitectura caselor se adaptase acestui scop. Clădirile aveau proeminențe speciale,

niște cornișe late, și balconașe, destinate creșterii plantelor.

Clădirea în care locuia Elena Nikolaevna se găsea aproape de centrul orașului. Am urcat cu liftul la etajul opt. Elena Nikolaevna m-a condus în camera pe care o destinase pentru mine. Luminoasă, mare, aceasta era aranjată cu gust cu mobile de o nuanță plăcută, cafenie.

După masă am coborît în curte. Și aici era foarte multă verdeață : flori, arbuști decorativi, pomi fructiferi.

— Cine îngrijește grădina ? am întrebat.

— Chiar locatarii. O să te invităm și pe dumneata la treaba asta, ai să vezi.

— O, cu multă plăcere.

Am luat-o pe o alee îngustă, la capătul căreia se afla un chioșc cochet. Din spatele lui răsuna mînioasă pe un ton ridicat, o voce răgușită. Pesemne că era certat cineva.

— Ai spus cu multă plăcere ? repetă pe neașteptate Elena Nikolaevna, zîmbind șiret și mă trase spre chioșc.

— Pomii, tinere, nu sînt niște lemne, striga aceeași voce subțirică, bătrînească. Ei sînt făpturi vii. Simt totul : și durerea, și mîngîierea, nu suportă grosolăniile.

Ne-am uitat în dosul chioșcului. Cu spatele la noi, o bătrînă căruntă, înaltă, dar puțin încovoiată de ani vocifera mereu. În fața ei se lăsa fîstîcit de pe un picior pe altul cel pe care-l numise „tinere", un atlet uriaș cu umeri lați, de vreo șaizeci de ani. Roșu la față, dădea neputincios din mîini uitîndu-se rușinat la bătrînă.

— Pleacă ! Pleacă imediat. Să nu te mai văd pe aici ! Auzi ? Să nu mai apari decît peste o lună.

„Tînărul" vinovat se îndepărtă ascultător. După el plecă și bătrîna, bombănind mereu și sprijinindu-se greoaie în baston.

M-am uitat la Elena Nikolaevna şi ea la mine, izbucnind amîndoi în rîs.

— Cine e bătrîna aceasta fioroasă ? am întrebat-o.

— Ea supraveghează îngrijirea grădinei noastre. Cîndva a lucrat într-o gospodărie mare, iar acum ne dirijează pe noi. Ai văzut ce aprigă e ! ? Cred că ţi-a pierit pofta să ne mai ajuţi în grădină, nu ?

— Dimpotrivă, acum chiar că n-am să renunţ la treaba asta pentru nimic în lume.

După ce se întunecă Elena Nikolaevna propuse :

— Vrei să vezi şi să asculţi noutăţi ?

Ne-am întors în sufragerie. Elena Nikolaevna se apropie de un gobelin imens ce împodobea unul din pereţi şi-l dădu la o parte descoperind o nişă nu prea adîncă, ai cărei pereţi formau un semicerc. Nici tavanul ei nu era plat ci semisferic, pierzîndu-se treptat în pereţi.

Elena Nikolaevna învîrti un buton mic, rotund. Emisfera mată, albă se lumină în azuriu. Mi-am dat seama că toată nişa aceea era ecranul uriaş al unui televizor panoramic.

Elena Nikolaevna întoarse un buton de pe tabloul de comandă pe canalul programului. Îndată apăru pe ecran o imagine colorată stereoscopică. Aveam impresia că nu mai sînt în cameră. Pe cerul senin se rotea deasupra noastră, coborînd, un stratoplan. Glasul crainicului spunea :

„Astăzi a sosit în oraşul nostru din sanatoriul de la Verhoiansk profesorul Hromov, care a dormit în taigaua siberiană aproape o sută cincizeci de ani. Am mai vorbit despre el telespectatorilor noştri. La aeroport a fost întîmpinat de strănepoata sa Elena Nikolaevna Hromova".

În dreapta ecranului se ivi Elena Nikolaevna cu un buchet de flori în braţe. Cu mîna streaşină la ochi ea urmărea stratoplanul, care descria viraje pe cerul albastru, venind la aterizare. După cîteva ture de pistă stratoplanul zbură deasupra aerodro-

mului venind direct spre noi și cu aripile strălucind în soare, dispăru, vuind, undeva, în spatele nostru. Stereoefectul era atît de impresionant încît, ca și cei dintîi spectatori de filme la vederea locomotivei ce gonea spre ei, m-am dat înapoi fără să vreau.

„Dorim oaspetelui nostru succes, sănătate și încă mulți ani de viață", cu aceste cuvinte își încheie crainicul scurtul reportaj cu privire la sosirea mea.

...Înainte de a adormi, din toate întîmplările acelei zile agitate îmi stăruia în minte minunatul televizor, care într-o singură seară ne plimbase de-a lungul și de-a latul globului pămîntesc și în cele din urmă ne transportase pe Lună. Transmisia de pe Lună s-a încheiat după tradiție cu imaginea pămîntului, așa cum e văzut de pe cel mai bătrîn satelit al nostru : un glob mare, albăstriu, plutind pe cerul negru, presărat cu stele ; printre nori se zăreau contururile cunoscute ale continentelor și mărilor ; apa strălucea orbitor ; soarele se reflecta în Oceanul Atlantic...

PROTOTIPUL MICROSOARELUI

A doua zi dis-de-dimineaţă Kinolu a plecat cu stratoplanul înapoi spre Verhoiansk. Ne-am luat rămas bun cu căldură.

O dată cu plecarea lui se rupseseră şi ultimele fire care mă legau de trecut, se terminase cu viaţa de turist. Din clipa aceea devenisem un membru obişnuit al societăţii. Mă aştepta o muncă interesantă.

— Ei, slavă domnului că s-a terminat şi cu tratamentul acela. Acum pot să răsuflu în voie — am spus cînd am rămas în doi cu Elena Nikolaevna.

— Te-ai odihnit bine ? Ei, acum la gimnastica de înviorare ! comandă ea în glumă.

Eu doar am suspinat.

— Grăbeşte-te ! Şi aşa am întîrziat astăzi.

Am urcat pe acoperişul drept, neted, al casei, ne-am aşezat într-un ornitopter cu două locuri şi ne-am luat zborul spre sud, către mare. Cîteva minute după aceea coboram pe plajă.

— Dumneata du-te spre căsuţa aceea, mi-a arătat Elena Nikolaevna o mică clădire, pitulată în adîncul unui crîng de palmieri. Acolo e vestiarul bărbaţilor.

— Dar dumneata ?

— Vestiarul meu este ceva mai departe. Ei, am plecat.

— Stai puţin — unde ne întîlnim ?

— În mare ! strigă Elena Nikolaevna din fugă.

Mi-am lăsat hainele la vestiar şi m-am ataşat unui grup mare de pe ţărm, care executa sub conducerea unui bărbat vînjos, bronzat, un exerciţiu simplu de gimnastică, de înviorare. Se auzea o muzică ritmică, vioaie.

Dinspre mare venea o adiere proaspătă.

Gimnastica de înviorare a durat cincisprezece minute. Simţeam cum trupul, moleşit de somn, se întărea, absorbea razele solare, căpăta putere.

— Gimnastica s-a terminat ! strigă conducătorul exerciţiului. Acum cu toţii în apă !

Toată lumea s-a repezit valvîrtej peste nisipul fierbinte către marea răcoroasă, ademenitoare. Am intrat încet în apă după ceilalţi, ezitînd să mă dau la fund, tremurînd din pricina stropilor reci care-mi atingeau trupul încins. Pe neaşteptate un şuvoi zdravăn de apă s-a revărsat pe spatele meu. Am gemut, m-am întors şi am văzut-o rîzînd pe strănepoata mea.

— Aşa îl respecţi pe străbunicul dumitale ! ? am dojenit-o eu în glumă.

Rîzînd, Elena Nikolaevna m-a luat de mînă, trăgîndu-mă mai departe în mare.

— Hai să ajungem din urmă capul acela cu cască roşie, îmi propuse ea şi, aruncîndu-se în apă, începu să înoate în stil craul, descriind bărbăteşte mişcări voinicesti cu braţele. Am pornit după ea, dar m-am oprit curînd deznădăjduit. Elena Nikolaevna a ajuns repede la casca roşie şi îndată s-a auzit dinspre ţărm bătaia unui gong. Era timpul să ne întoarcem.

Am luat micul dejun la restaurantul-cantină amenajat ca şi cantina din sanatoriul de la Verhoiansk. Pe măsuţele albe, acoperite cu feţe de mese în culori deschise, se afla o serie de butoane, în faţa fiecăruia scriind denumirea unui fel de mîncare. Bucătăria automată era instalată la subsol.

Apăsai pe un buton și îndată apărea pe masă felul de mîncare dorit, neatins de mîna omului ; totul era făcut de mașini reglate de oameni pentru mîncarea cerută.

În meniu am citit cîteva feluri de mîncare, pesemne specific australiene. Curios, mi-am comandat carne rasol, de cangur, cu sos de trandafiri. Elena Nikolaevna zîmbi cînd văzu apărînd comanda mea în mijlocul mesei.

— Vrei să te obișnuiești cu bucătăria noastră australiană ? De ce nu te-ai sfătuit cu mine ? Cangurul nu este lucrul cel mai bun pe care-l avem.

— Dar poate fi mîncat ? am întrebat cu îndoială.

— Desigur ! Curaj, curaj.

Am tăiat o bucățică minusculă. Carnea fragedă dreasă cu sos mi-a plăcut.

Un tînăr foarte înalt cu o față simplă, blajină, se apropie de noi.

— Elena Nikolaevna, pot să mă așez la masa dumneavoastră ?

— A-a, Viktor, desigur, ia loc. Alexandr Alexandrovici, vi-l prezint pe colegul meu Platonov.

— E celebrul dumneavoastră strănepot, după cîte mi se pare, nu ?

Îngustîndu-și ochii, Viktor mă examină de la înălțimea staturii sale uriașe și adăugă :

— Pentru anii dumneavoastră arătați însă admirabil. Am crezut că fotografii vă „întineresc".

Eram obișnuit cu asemenea cuvinte de salut și i-am răspuns :

— Trebuie să vă mărturisesc : și eu mi-am închipuit că sînteți mult mai vîrstnic. Aveți lucrări științifice atît de serioase, dar arătați pur și simplu ca un tînăr, un student.

...Laboratorul subteran se găsea la șaptezeci de kilometri spre vest de oraș.

Elena Nikolaevna mi-a explicat pe drum așezarea și destinația clădirilor din acest orășel științific.

— Vezi, sub noi, cîteva corpuri de clădiri prelungi fără etaj? Acolo e instalat aparatajul care imprimă pe film, pe benzi de magnetofon, pe fîșii de hîrtie semnalele care sosesc din camera subterană.

— Și unde-i camera subterană?

— Este mai departe, spre vest, la vreo trei kilometri de aici. Uite turnulețul acela alb, care se vede în depărtare — acolo e ieșirea din gura minei subterane. Iar clădirea albă de alături este postul central de comandă.

— Camera subterană e construită special pentru experiența dumneavoastră?

— Nu. Ea servește întregului institut. În ea au loc experiențele cele mai primejdioase. Noi i-am completat doar utilajul.

Am aterizat lîngă una din clădirile cu aparataj de măsurat. Era ora nouă fără cinci. În jurul clădirii se strînsese multă lume. La nouă fără un minut, alături de ornitopterul nostru au aterizat, mai bine zis s-au lăsat repede pe pămînt unul după altul, încă trei. Din ele au sărit în grabă doi tineri și o fată, care au salutat-o în fugă pe Elena Nikolaevna și s-au făcut nevăzuți în clădire.

— Totul e gata, Elena Nikolaevna — raportă unul din colaboratori. Aparatajul se află în stare perfectă de funcțiune.

— Ați luat legătură cu Gin Fan-și?

— Da. Îi este imposibil să participe la experiență.

— Păcat. Ei, ce să facem, va trebui să efectuăm experiența fără el. Academicienii n-au sosit încă?

— Nu.

În jurul nostru domnea obișnuita atmosferă încordată din preajma unei experiențe, cînd trebuiau rezolvate cît mai repede o mulțime de probleme urgente. Elena Nikolaevna a fost înconjurată numaidecît de colaboratorii care-i așteptau dispozițiile.

Am observat că ea îi se adresa cînd în limba rusă, cînd în engleză, cînd în germană. Și colegii ei îi răspundeau amestecînd limbile într-un chip tot atît de original ; pe cît se vedea, toți se înțelegeau între ei admirabil. Era vădită ușurința cu care comunicau acești reprezentanți ai diferitelor naționalități.

„Iată începutul contopirii limbilor într-una generală, a întregii omeniri".

— Unde-i James Count ? întrebă Elena Nikolaevna.

— Jos în mină, i se răspunse. Face o ultimă verificare a aparatelor. Vine îndată.

— Bine. Să mergem înăuntru.

Clădirea, alcătuită din cîteva încăperi, era ocupată în întregime cu aparate de măsurat. Nu știam la ce să mă uit mai întîi. Aș fi vrut să mă opresc mai mult lîngă fiecare aparat. Elena Nikolaevna m-a condus repede prin camere, dîndu-mi explicații succinte, dar precise.

— Și acum — a spus ea după ce terminase controlul fugitiv al aparatelor — să mergem la tabloul principal de comandă. Vom face repetiția generală a experienței de mîine.

Laboratorul subteran se afla la doi kilometri de clădirea cu aparatajul de măsurat. De acolo se transmiteau prin cabluri la aparatele de măsurat toate datele necesare. Elena Nikolaevna îmi explică pe baza unei scheme construcția laboratorului subteran.

De la suprafața pămîntului puțul minei cobora vertical la o adîncime de aproximativ un kilometru, de unde se deschidea o galerie în unghi drept mergînd orizontal vreo sută de metri, apoi făcînd un unghi de circa optzeci de grade, ducea din nou spre adînc încă cinci sute de metri, unde se termina printr-o încăpere mare, ai cărei pereți erau îmbrăcați cu un strat gros de ceramică refractară. În timpul experienței căptușeala de ceramică urma să

fie răcită cu heliu lichid. În puțul vertical al minei se găseau instalațiile de răcire, conductele de aer comprimat și de apă, numeroase cabluri, scări, două lifturi, compresoare, pompe de vid și alt utilaj.

Tabloul de comandă principal se găsea la ieșirea din puțul vertical al minei, la suprafața pămîntului. De acolo, de la distanță, puteau fi dirijate toate operațiile care se efectuau în adîncul pămîntului, ținîndu-se legătura permanentă cu clădirea aparatajului de înregistrare.

Stratul de pămînt, gros de un kilometru și jumătate, îi apăra temeinic pe cercetători ca un scut gigantic, de accidentele neprevăzute care puteau să se producă în timpul experienței.

Acolo, în încăperea unde se afla tabloul principal, se și afla cineva.

— A-a, Count, ești aici!? spuse Elena Nikolaevna.

Count se întoarse și spre marea mea mirare am recunoscut în el pe bărbatul bronzat, care cu aproape un ceas în urmă condusese exercițiul de înviorare pe malul mării. În costumul sobru, gri închis, mi se părea acum mult mai vîrstnic decît acolo pe plajă.

Observîndu-mi privirea mirată, el zîmbi ușor și fără să aștepte întrebări îi raportă Elenei Nikolaevna :

— Aici e în ordine. Am verificat totul. Se poate începe.

Se mișca și vorbea fără grabă, de parcă și-ar fi calculat fiecare gest și cuvînt. Mi se păru cam afectat.

Încărcătura atomică nu fusese încă așezată în camera subterană, urmînd să fie coborîtă acolo abia a doua zi, înainte de începerea experienței. Repetiția avea drept scop verificarea pentru ultima oară a întregului aparataj.

Ea a ținut cîteva ore. În sinea mea o admiram pe Elena Nikolaevna ; pas cu pas, amănunțit, verifica dispozitivele complicate, fără să-și precupețească timpul, neîngăduind nimănui să se îndepărteze. Realiza într-un minut cît în zece, atît de încordată, de concentrată lucra. În sfîrșit verificarea se termină.

— Gata — încheie cu hotărîre Elena Nikolaevna. Aparatajul este în deplină ordine. Pînă mîine dimineață toată lumea e liberă. Adunarea la orele opt patruzeci și cinci de minute. Experiența va începe la orele nouă.

Trecuse de ora unu cînd ne-am întors în oraș. Elena Nikolaevna s-a oprit pentru cîteva clipe la institut, apoi am luat masa împreună.

— Și acum ești complet liberă ? am întrebat-o.

— Da, ziua mea de muncă s-a terminat. Și a dumitale.

— Dar ce, eu am muncit ceva ?

— Cum nu ? În felul acesta, puțin cîte puțin, te pui la curent cu lucrările noastre.

Ziua mea de muncă ! Ce plăcut era să auzi asemenea cuvinte. Toată dimineața am simțit o emoție reconfortantă : parcă mă întorsesem la muncă după o absență care se prelungise prea mult.

— Dacă ai ști, Elena Nikolaevna, cît de mult m-am săturat să trăiesc singur, ca un huhurez. În familie, cum se spune, și păsatul e mai bun, dar în singurătate și mierea pare amară.

— Cu mine n-o să te plictisești, ai să vezi.

— Văd de pe acum.

Ne-am odihnit puțin după-masă, apoi ne-am dus la Consiliul economic orășenesc, instalat într-o clădire nu prea mare, cu patru etaje, în fundul unui parc. Prin ușile cu geamuri, larg deschise, era un du-te-vino necontenit.

Sectorul de evidență se găsea la parter. Am intrat într-o cameră aproape goală. De-a lungul pere-

ților ei se aflau pupitre prevăzute cu becuri. În mijloc pe un birou era un aparat necunoscut.

— Bună ziua! auzii deodată de undeva de sus în limba engleză. Doriți să fiți trecut în evidență sau să fiți scos? Vorbea secretarul automat. Întrebarea fu repetată în limbile rusă și chineză.

— Să fiu trecut în evidență, am răspuns.

Răspunsul a fost prompt:

— Luați de pe birou un formular curat și completați-l. Automatul vorbise de data aceasta numai în limba rusă.

M-am apropiat de masă și am luat un formular. Elena Nikolaevna s-a așezat lîngă mine spre a mă ajuta să răspund la chestionar.

Cînd am ajuns la întrebarea: „Ce locuință doriți?", m-am uitat întrebător la ea.

— Ce-ți trebuie locuință? se miră ea. Nu te simți bine la mine?

— Dar nu te incomodez?

— Alexandr Alexandrovici! rosti ea dojenitor. Scrie că n-ai nevoie de locuință.

— Nu, totuși voi scrie că am nevoie de un apartament cu două camere. Vreau să văd ce va răspunde la aceasta automatul. Mă interesează procedeul în sine.

Am perforat formularul de două ori la rubrica indicată și l-am vîrît printr-o deschizătură îngustă, ca a unei cutii poștale, în aparatul ce se găsea în fața mea. Cîteva clipe, în cameră s-a așternut liniștea. După toate probabilitățile, aparatul prelucra fișa completată și „chibzuia" asupra ei. Deodată, el tăcăni și îndată după aceea am auzit:

— Priviți harta orașului. Apartamentele libere, cu cîte două camere, sînt însemnate cu luminițe.

M-am apropiat de harta Toritownului, care atîrna pe perete. Apartamentele libere, cu cîte două camere, erau însemnate pe hartă cu beculețe roșii minuscule.

— Dacă alegeți un apartament — urmă automatul — formați-i numărul. Dacă nu aveți nevoie temporar, apăsați pe butonul cu inscripția corespunzătoare.

Am apăsat pe un buton. Beculețele s-au stins. Vocea automatului rosti :

— Vă mulțumim pentru vizită. Dacă n-aveți alte întrebări de pus, la revedere.

M-a impresionat precizia cu care era organizată evidența. Se cunoștea cu exactitate numărul locuitorilor orașului și, prin urmare, necesitățile de locuințe în ansamblu. Toate operațiile din sectorul de evidență erau făcute de mașini pe baza unui program întocmit dinainte. Aici erau consemnate de asemeni datele cu privire la toate mărfurile desfăcute prin magazine și cantine. Ingenioasele mașini de calculat cu acționare rapidă le sortau pe categorii și le comunicau la centrul economic regional, unde în baza lor se hotăra dacă era cazul să se sporească sau să se reducă producția diferitelor articole de consum.

Datele regiunilor se centralizau în buletine, pe țări, ajungînd apoi la Consiliul Economic Mondial.

— Ia te uită ce cald e ! am exclamat eu cînd am ieșit în stradă. Înăuntru de ce e atît de răcoare ? Există vreo instalație specială de aer condiționat ?

— Desigur. La tropice, pe tavane nu se dau cu vopseluri simple, ci cu un colorant alb, semiconductor. Îndată ce lași să treacă prin el un curent slab, din tavan se revarsă în jos șuvoaie grele de aer rece.

— Ingenios. Ei, și acum unde ne ducem ?

— Să mergem în Parcul de Nord. Acolo este un mare patinoar artificial și o plajă, pe marginea canalului. După aceea, dacă vrei, să facem o plimbare prin oraș. Vezi Toritownul nostru.

...Ne-am întors acasă pe înserat.

Se întuneca repede. Seara, orașul părea și mai frumos decît în timpul zilei. Toate clădirile erau colorate cam pînă la etajul întîi cu vopsele luminiscente de un galben pastelat. Ziua, sub acțiunea razelor solare vopseaua acumula energie, și o dată cu lăsarea întunericului zidurile răspîndeau o lumină discretă, plăcută la vedere. Fiecare clădire avea o notă caracteristică : la una, de-a lungul ferestrelor etajului se întindea o dungă luminoasă de un albastru intens, la alta de un roșu viu, mai departe una violetă, apoi verde, portocalie... Orașul strălucea, parcă ar fi fost iluminat de sărbătoare. Indicatoarele pentru traversarea străzilor, numerele caselor și inscripțiile cu denumirile străzilor aveau culori diferite. Aceasta era o soluție originală și foarte economică a problemei iluminării străzilor și pe deasupra îndată ce se însera înfrumusețea orașul. Vopselele fosforescente luminau toată noaptea și în mod practic nu necesitau nici o întreținere, deoarece erau insensibile la modificările neașteptate ale temperaturii și precipitațiilor atmosferice.

Restul serii l-am petrecut acasă. Instalați confortabil la fereastra salonului am cercetat cu interes vechiul meu album de mărci sovietice.

Iată mărcile din primii ani ai tinerei Republici Sovietice. „În ajutorul înfometaților din bazinul Volgăi"... Foamete... Ce ciudat și de neînțeles era pentru oamenii noii societăți acest cuvînt ! Iată seria următoare. Prima expoziție agricolă. Marca înfățișa un tractor cu roțile din spate imense. Iată mărcile mici, dar foarte expresive cu portretul lui Lenin într-o ramă îndoliată.

Nu mă mai uitam la mărci cu ochii filatelistului, cercetîndu-le zimții,în fața mea se găsea acum o părticică din viața de altădată, jurnalul unor evenimente petrecute cîndva.

...Ziua următoare s-a vestit de dimineață călduroasă. Pe cer nu se zărea nici un norișor. În ciuda faptului că era devreme, soarele tropical ardea atît

de necruțător, de parcă voia să spună participanților la experiență : „Ce nevoie aveți să-mi mai confecționați un ajutor ? Și așa fac față foarte bine îndatoririlor mele".

La orele opt ne adunasem cu toții în laboratorul subteran. Participanții la experiență așteptau emoționați, cu nerăbdare, ora stabilită.

La nouă fără un sfert au sosit doi reprezentanți ai secției de fizică a Academiei Mondiale de Științe. Elena Nikolaevna dădu dispoziții să părăsească toată lumea laboratorul subteran.

Cînd în laborator nu mai rămase nimeni, cu toții retrăgîndu-ne în camera de telecomandă, Elena Nikolaevna hotărî :

— Începeți evacuarea aerului !

Adresîndu-se membrilor Academiei Mondiale de Științe le explică :

— În camera în care se găsește încărcătura atomică, în decurs de cinci minute va fi creat un vid aproape perfect. Aceasta va slăbi în mod simțitor acțiunea exploziei asupra zidurilor camerei subterane.

Din laboratorul subteran se auzea un vuiet uniform. Mai rămăseseră cîteva minute pînă la explozie.

— Cercetați puțul minei !

Privind pe ecranul televizorului, parcă aș fi coborît în interiorul minei. Am cercetat treptat puțul orizontal, coborînd pînă în camera subterană. Acolo, în centrul ei, am zărit o platformă specială pe care trebuia așezată încărcătura atomică — șase cilindri strălucitori, de diferite dimensiuni. În momentul în care ultimul cilindru, cel mai mare, își va ocupa locul, se va declanșa explozia.

Urmăream așezarea cilindrilor în cameră. Aflasem deja că pentru dirijarea diferitelor procese de la distanță se foloseau biocurenții care iau naștere în mușchii omului la semnalul emis de creier, dar vedeam acest lucru pentru întîia oară.

Elena Nikolaevna își puse la încheieturile ambelor mîini două brățări înguste de metal, de la care porneau către tablou mănunchiuri de cabluri. În fața ei, pe o măsuță, se găseau acolo șase cilindri mici, goi. Ea luă unul dintre ei și-l puse la mijlocul mesei. Îndată am văzut pe ecranul televizorului două mîini metalice mari — biomanipulatorii, aflați în adîncul pămîntului, repetînd cu precizie toate mișcările mîinilor Elenei Nikolaevna. Unul după celălalt erau așezați în șir pe platforma din camera subterană cilindrii cu încărcătura radioactivă.

— Atențiune ! anunță Elena Nikolaevna. Așez ultimul cilindru.

Mîinile mecanice luară cu grijă al șaselea cilindru și-l apropiară de ceilalți. În același moment, pe ecranul televizorului, în locul cilindrilor, izbucni o pată luminoasă. Am încremenit cu toții. De sub pămînt răzbătu pînă la noi ecoul surd al exploziei. Sfărîmate, mîinîle mecanice zburară în lături.

Un ghem de foc cam de mărimea unui măr nu prea mare se agită de cîteva ori și încremeni în centrul camerei, comprimîndu-se încet și dilatîndu-se, de parcă ar fi respirat.

— Cîți politermoelectroni are acest prototip de microsoare ? întrebă unul dintre academicieni, fără să-și ia ochii de la ecranul televizorului.

— Se va putea spune cu precizie doar după prelucrarea datelor. După toate probabilitățile, însă, nu mai mult de patru-cinci.

Prototipul microsoarelui exista de o jumătate de minut. Pulsația era regulată.

— Ei, Count, se întoarse Elena Nikolaevna către colaboratorul ei, acum ești convins că microsoarele va fi stabil ?

— Mereu cu îndoielile dumneavoastră ! Ia priviți. Ce-i asta ?

Ghemulețul de foc începu să pulseze mai încet, parcă s-ar fi lenevit. Se comprima tot mai rar, rămînînd cea mai mare parte a timpului umflat, ca o

minge de fotbal. În cele din urmă, nu mai pulsă de loc. Acum ghemul strălucitor încremenise, dar tremurînd cu încordare, frîna puternicele forțe lăuntrice care-l dezintegrau.

— Pulsația prototipului a încetat! se auzi fără întîrziere vocea observatorului care urmărea aparatele.

— Văd! răspunse Elena Nikolaevna.

Nimeni nu mai scoase o vorbă. Acesta era momentul critic.

Globul tremura mărunt, zvîrlind în toate direcțiile limbile scurte ale unor flăcări, orbitor de luminoase ca și prototipul. Microsoarele incandescent, alb, începea să semene cu capul unei ghioage de pe vremuri.

Apoi se petrecu un fenomen cu totul ciudat. Globul incandescent începu să crească treptat. Se făcu mai întîi cît un pepene, apoi cît un dovleac mare. Tot creștea și creștea, parcă umflîndu-se din interior.

— Ce-i asta?! exclamă Elena Nikolaevna, tulburînd cea dintîi liniște încordată care domnea la punctul de comandă. Ce se întîmplă cu microsoarele nostru?

Nimeni nu putea răspunde la această întrebare. Dacă nici creatoarea lui nu înțelegea ce se petrece, cu atît mai puțin puteau s-o ajute ceilalți.

M-am uitat cu coada ochiului la James Count. Abia cu cîteva clipe în urmă se îndoise de succesul experienței. Era oare posibil să se bucure văzînd că avusese dreptate, că experiența nu reușea? Nu! Fața lui era încremenită, sprîncenele încruntate cu încordare, iar ochii urmăreau ecranul fără întrerupere. Ca toți ceilalți, era și el neliniștit.

Între timp globul de foc devenise atît de mare, încît aproape că atingea pereții laboratorului subteran. Plăcile rezistente la temperaturi înalte, cu care era căptușită camera subterană, n-au rezistat la acea temperatură colosală. Elena Nikolaevna

spori la maximum alimentarea cu heliu lichid, dar acest lucru fu de folos doar pentru scurtă vreme — ceramica începu să se topească. Suprafaţa ei se umfla scurgîndu-se în picături grele.

Deodată, globul de foc păru că se umflă pentru ultima oară şi, clătinîndu-se, se lipi de zidurile camerei. Acum, în faţa noastră pe ecranele televizoarelor se zbuciuma o masă compactă de foc. La punctul de comandă răsunară strident soneriile şi pe pereţii camerei se aprinseră becuri roşii — semnale de avarie. Aparatele de înregistrat ardeau acolo în adîncul pămîntului trimiţînd omului ultimele lor comunicări.

— E timpul să declanşăm surparea — spuse Viktor Platonov, aplecîndu-se spre Elena Nikolaevna.

— Acum ?

Camera subterană era astfel construită încît, la nevoie, întregul strat de pămînt de deasupra ei, gros de un kilometru şi jumătate, putea fi năruit printr-o simplă apăsare pe butonul de siguranţă, camera cu prototipul microsoarelui fiind îngropată astfel sub o masă imensă de rocă.

Pardoseala de sub picioarele noastre se cutremură. Elena Nikolaevna se întoarse alarmată spre noi.

— E timpul !... şoptirăm toţi în acelaşi timp.

Ea apăsă butonul de siguranţă şi în aceeaşi clipă un şoc violent zgudui întreaga clădire. Stratul imens de pămînt se prăbuşi, strivind prototipul microsoarelui. De sub pămînt mai răzbătură pînă la noi două sau trei zguduituri slabe şi apoi se isprăvi totul.

Am ieşit de la punctul de comandă, scuturîndu-ne de pe haine pulberea albă de var care căzuse din tavan în momentul surpării.

O înconjurarăm cu toţii pe Elena Nikolaevna, aşteptîndu-i părerea cu privire la experienţă.

— Acum e greu de spus ce s-a petrecut sub pămînt. Asta ne-o va arăta prelucrarea datelor experienţei şi confruntarea minuţioasă a tuturor înre-

gistrărilor. Totuși cînd am pregătit experiența n-am ținut seamă de ceva.

— Dar începutul experienței ? Cum îl apreciați ?

— La început, prototipul a confirmat în întregime ipotezele noastre. Și asta e desigur un succes. După aceea a apărut însă o forță de care n-am ținut seamă la timp.

— Și cum apreciați în general experiența de azi ?

— M-am așteptat la mai mult. S-a irosit atîta muncă, atîta timp, dar lucrurile nu s-au clarificat pe deplin. Ultima speranță a rămas în calculele lui Gin Fan-și. Să nădăjduim că va reuși el să demonstreze posibilitatea stabilității microsoarelui.

EXAMENUL

Laboratorul începu să se ocupe de prelucrarea datelor obținute cu prilejul experienței. Sute de aparate urmăriseră felul în care acționase prototipul microsoarelui și acum urma să se sorteze materialul, să se sistematizeze, să se confrunte, să se stabilească rezultatele și, în sfîrșit, să se dea răspuns la întrebarea ce-i frămînta pe toți : care fusese cauza insuccesului ?

Fiecare om din laborator era necesar. Pe mine nici măcar nu m-au întrebat dacă vreau să-mi dau concursul la prelucrarea datelor ; nimănui nu-i trecuse măcar prin minte că aș putea să refuz. Viktor Platonov m-a chemat pur și simplu, rugîndu-mă să-l ajut la comparatorul semiautomat, spre a măsura pulsațiile microsoarelui înregistrate pe peliculă.

În doi, treaba a mers repede. Peste trei ore, cînd am făcut o pauză, în fața noastră se și găsea aproximativ o jumătate de kilometru de peliculă prelucrată, iar pe panglica de hîrtie a comparatorului șerpuia la nesfîrșit o diagramă cu douăsprezece unghiuri.

— Oho ! Ați și prelucrat douăsprezece pulsații ! exclamă satisfăcută Elena Nikolaevna, cercetînd panglica de hîrtie. Priviți cît de stabilă este componența spectrală a radiației prototipului nostru. Li-

niile merg paralel cu axul, fără nici o deviere. Interesant de știut ce va fi mai departe.

Spre sfîrșitul celei de a patra zi de muncă am terminat împreună cu Viktor Platonov prelucrarea întregii pelicule, inclusiv a ultimei înregistrări. Obținusem o panglică de hîrtie pe care, prin intermediul a milioane de puncte, era înfățișată diagrama pulsației prototipului. Pînă la o sută patruzeci și două de pulsații prototipul s-a contractat și s-a dilatat regulat, ca o inimă. Apoi a început să tremure mărunt și să crească, umflîndu-se încet-încet și devenind un glob de foc.

Apăruse o forță neprevăzută, tulburînd desfășurarea normală a experienței. Cu cît studiam mai profund împreună cu Viktor Platonov diagrama pulsației, cu atît mai mult ne convingeam că dacă n-ar fi intervenit acea forță misterioasă prototipul microsoarelui ar fi existat încă în camera subterană.

— Fără îndoială că microsoarele nostru trebuie să fie stabil ! spuse cu aprindere Viktor. Sînt convins de acest lucru.

— Numai convingerea dumitale nu este suficientă — zîmbi Elena Nikolaevna — e nevoie de dovezi incontestabile. Cred că ar trebui să cobori în puțul minei și să-l cercetezi cu atenție.

Examinarea preliminară a puțului minei ne-a cam dezamăgit. Explozia avariase grav toate construcțiile. Brățările mari de beton, care armau puțul vertical, se deplasaseră. Aplecîndu-ne peste balustradă, ne-am uitat în adîncul puțului negru, fără fund.

— E întuneric. Trebuie să aprindem lumina — spuse Viktor, pipăind peretele cu mîna.

Întoarse comutatorul și în puțul negru al minei se aprinse îndată o ghirlandă de becuri electrice. Adîncimea minei era atît de mare, încît nu puteam vedea ultimele becuri din ghirlandă.

Deodată, în adîncul minei, de-a lungul peretelui, țîșni un roi de scîntei căzînd ca o ploaie în jos. Izbucni o flacără scurtă și lumina din puț se stinse.

— Scurtcircuit. Rețeaua este deteriorată de explozie. Să verificăm lifturile.

Nici unul din cele două lifturi rapide nu mai funcționa. Barele metalice fixate se încovoiaseră din pricina focului subteran. Cabinele se deformaseră, înțepenindu-se.

Viktor se scărpină la ceafă, privind îngîndurat în adîncul negru, fără de fund, al puțului.

— Știți să zburați cu ornitopterul ?

— Nu, am mărturisit eu.

— Va trebui să învățați. Altă ieșire nu avem. Vom coborî în puț cu ajutorul ornitopterelor.

Secția de ornitoptere se afla la ultimul etaj al unui mare magazin, chiar sub acoperișul transparent de masă plastică. În sala mare, prelungă, se găseau vreo treizeci de ornitoptere cu cîte un loc, cu două și cu patru locuri. Acolo am întîlnit o femeie tînără, îmbrăcată elegant. Ea trecu repede printre șirurile de mașini și fără să aleagă vreuna se îndreptă spre ieșire. Lîngă ușă se opri și trăgînd un mic sertăraș din perete rosti ceva răspicat și sonor în limba spaniolă sau italiană.

— Ce face ea acolo ?

— Pesemne că n-a găsit un model corespunzător și a făcut o comandă, îmi explică Viktor.

— Dar ce mod i-o fi trebuind ? Toate ornitopterele sînt atît de frumoase...

— Nu este vorba de frumusețe — răspunse Viktor. Cine știe pentru ce are nevoie de un ornitopter.

— Dar eu pe care să-l aleg ?

— Luați unul mic, sportiv, care se manevrează ușor. De pildă „Fluturele", mă sfătui Viktor, conducîndu-mă spre un ornitopter elegant, dat cu un lac lucios, verde închis.

Am deschis ușița cabinei și m-am așezat în fotoliul de piele moale. Prin pereții de sticlă aveam o vizibilitate perfectă în toate direcțiile, chiar și în jos. Deasupra cabinei se înălța o mică antenă.

— Vă place ? întrebă Viktor. Poate atinge o viteză de patru sute de kilometri pe oră. Desigur, nu-i rapidă ca o rachetă, dar are o viteză suficientă pentru deplasări pe distanțe mici.

— Îl iau.

— Foarte bine.

Viktor se apropie de aparatul care atîrna lîngă ușă, semănînd cu un telefon și formă pe cadran numărul indicat în documentele tehnice ale „Fluturelui".Comunicarea cu privire la alegerea noastră a plecat la centrul de evidență.

La lumina farurilor ornitopterului care alunga întunericul doar pînă la douăzeci de metri, puțul vertical al minei ni se păru o prăpastie fără fund. Tot timpul aveam impresia că ornitopterul era gata-gata să se agațe de conducte și de rupturile cablurilor electrice care ieșeau în afară peste tot.

Coborînd cu precauție mai departe am ajuns pînă la al doilea puț vertical în adîncul căruia se găsea laboratorul subteran. Am reușit să mai coborîm vreo patru sute de metri. Mai departe totul era acoperit cu pămînt.

— Gata — spuse Viktor. Pînă aici.

În clipa aceea, sub noi se desprinse din perete un bloc uriaș de beton și se prăbuși, vuind, în jos, iar de sus căzură peste noi pietricele mărunte și bulgări de pămînt.

— Mai cu grijă ! strigă Viktor. Țineți-vă cît mai aproape de centrul puțului.

În adîncul întunecos al puțului, cu pereții distruși și cu resturile cablurilor rupte, mi-era cam frică. Mă temeam să nu cadă pămîntul de sus peste noi.

— Mai departe nu putem merge — spuse dezamăgit Viktor, cercetînd puțul minei. Nu prea îmi vine să cred că aici am putea găsi ceva interesant. Deși, ia stați puțin. Vedeți, acolo, jos de tot, o crăpătură ? Poate că prin ea vom reuși să ajungem pînă la cameră.

În fața noastră se zărea o crăpătură adîncă, neagră, ce ducea undeva în adîncul pămîntului. Era destul de largă pentru a coborî prin ea cu ajutorul ornitopterului. M-am uitat spre fundul puțului și m-am dat înapoi. Crăpătura mi se părea o capcană gata să se închidă în orice clipă.

— Dumneavoastră rămîneți aici — spuse Viktor. Eu am să cobor.

— Ați înnebunit ! ? Păi asta e moarte sigură !

Dar Viktor nu mă lăsă să-mi termin vorba. Zburînd lateral spre crăpătură, dispăru prin ea.

Trecură cîteva clipe grele. Hotărîsem să cobor după Viktor, cînd deodată mi-am amintit că pot să iau legătura cu el radiotelefonic. Am format numărul ornitopterului său. Mi-a răspuns numaidecît, dar vocea lui se auzea înăbușită, iar mai tîrziu a dispărut complet.

Peste vreo patruzeci de minute, cînd pierdusem orice speranță să-l mai văd, în radiotelefon răsună vocea lui. Curînd am urcat amîndoi la suprafață.

Patru zile în șir am coborît în fiecare dimineață în mina distrusă pe jumătate, cercetînd totul amănunțit. Rezultatele au fost destul de interesante.

* * *

— De altfel, Alexandr Alexandrovici — mi-a spus Elena Nikolaevna după ce i-am relatat aceste rezultate — academicianul Gasul, directorul institutului nostru, dorește foarte mult să te vadă. Să mergem, am să te conduc la el.

Academicianul Gasul, un negru vîrstnic, înalt, masiv, cu părul ca pana corbului, bătînd în albăstrui, creț, fără cea mai mică urmă de încărunțire, ne-a primit imediat.

— Nu pot decît să salut dorința dumneavoastră de a lucra în grupul Elenei Nikolaevna — mi-a spus el. Dumneavoastră sînteți „bunicul nostru științific" — ca un spărgător de gheață ați deschis drumul fizicii atomice. Continuați-vă deci opera. Am auzit că ați și trecut la treabă. Se pare că ați cercetat laboratorul subteran, nu?

— Am lucrat acolo cîteva zile împreună cu Viktor Platonov.

— Ați găsit ceva interesant?

— Da, ceva ar fi. Am reușit să ne strecurăm printr-o crăpătură din peretele puțului vertical al minei pînă la camera subterană. Acolo e acum împărăția ghețurilor. Conductele prin care se scurgea heliul lichid, pentru răcirea camerei, au plesnit din pricina exploziei, heliul lichid s-a scurs și a îmbibat tot pămîntul, transformîndu-l într-un bloc de gheață. Tocmai acest lucru ne-a făcut să bănuim cauza eșecului experienței.

— Nu vă înțeleg prea bine.

— Se pare că s-a produs un fenomen termoelectric. Pereții interiori ai camerei și însuși prototipul microsoarelui s-au încins la o temperatură atingînd cîteva mii de grade, iar pereții exteriori ai camerei și roca din jurul lor au fost răcite de heliul lichid din conducte. În felul acesta camera fierbinte, alături de roca rece au format o uriașă termobaterie. Interesant este și faptul că materialul din care a fost executată căptușeala refractară a camerei s-a dovedit a fi semiconductor. Cînd acest material s-a încălzit suficient, sub acțiunea radiației produse de prototipul microsoarelui, din el a emanat spre sudura rece un termocurent. În jurul întregii camere s-a format un puternic cîmp

magnetic care a fost cauza distrugerii prototipului. Cu cît se încingea mai mult căptușeala refractară a camerei, cu atît mai intensi deveneau termocurenții, cîmpul magnetic dilatînd tot mai mult prototipul microsoarelui. Aceasta este ipoteza noastră cu privire la cauzele eșecului experienței. Acum ne ocupăm cu precizarea anumitor amănunte.

— Cele relatate de profesor sînt foarte interesante, aprecie academicianul această ipoteză, adresîndu-se Elenei Nikolaevna. Trebuie să le mai dăm cîțiva oameni în ajutor spre a se aduna materialul care să confirme cu certitudine că distrugerea prototipului nu a fost determinată de procese interioare, ci doar de interacțiunea cu mediul înconjurător.

— Chiar așa vom face, se declară de acord Elena Nikolaevna.

— Iar pe dumneavoastră, Alexandr Alexandrovici, e timpul să vă încadrăm în rîndul colaboratorilor institutului nostru. Ce funcție ați dori?

— În ceea ce mă privește, la drept vorbind, nu găsesc că este atît de important ce denumire va avea această funcție. Aș dori să lucrez la crearea microsoarelui.

— Nu m-ați înțeles bine. La noi există anumite formalități. Fiecare angajat nou sosit este dator, indiferent de titlul științific pe care-l posedă, să dea un examen de admitere în domeniul științei în care vrea să lucreze. Acum pretutindeni există acest mod de repartizare a posturilor, în funcție de pregătirea candidatului. Totuși, cu dumneavoastră e un caz special și cred că se poate face o excepție, primindu-vă fără examen.

Am protestat cu hotărîre împotriva oricăror excepții și favoruri. Dacă-i o normă generală, foarte bine. De vreme ce toți trebuie să dea examen de admitere, am să-l dau și eu.

— Perfect, zîmbi Gasul. Cînd aţi putea să vă prezentaţi ?

— Cred că lunea viitoare, propuse Elena Nikolaevna.

* * *

În compunerea comisiei de examinare au intrat Gasul, Elena Nikolaevna, James Count şi doi cercetători ştiinţifici principali.

Am dat examenul în cabinetul lui Gasul. În timp ce pregăteam răspunsurile la întrebări, ei discutau ceva încet. După cuvintele disparate care ajungeau pînă la mine am înţeles că vorbeau tot despre eşecul experienţei. Doar James Count nu participa la discuţie. El se apropiase de fereastră şi se oprise lîngă ea, bătînd încet toba cu degetele pe geam.

Nu degeaba studiasem manualele cîteva luni ; cunoşteam bine materia şi am scris răspunsurile fără a sta pe gînduri, de parcă în faţa mea s-ar fi aflat o carte deschisă.

— Aţi terminat aşa de repede ? se miră Gasul, cînd i-am întins filele acoperite cu formule.

Foile scrise au trecut din mînă în mînă. Comisia era pe deplin mulţumită de răspunsurile mele. Pe neobservate, examenul s-a transformat într-o discuţie colegială.

— Ei — conchise în cele din urmă Gasul — cred că exprim părerea unanimă declarînd că sînteţi perfect pregătit pentru a lucra în institutul nostru. Sînteţi numit colaborator ştiinţific principal în grupa Elenei Nikolaevna. Mai are cineva vreo întrebare ?

— Îmi permiteţi, ceru cuvîntul James Count, care tăcuse pînă atunci.

— Da, da, vă rog.

— Spuneți, profesore, ați hotărît ferm să vă ocupați de problema microsoarelui ?

— Desigur ! am răspuns eu, mirat de această întrebare.

— Doar avem în studiu și alte probleme, nu mai puțin interesante. N-ați dori ca, înainte de a vă decide definitiv, să faceți cunoștință, în linii generale firește, măcar cu unele dintre ele ?

M-am uitat la el nedumerit.

— Dacă v-aș propune să vă ocupați de problema oglinzii zburătoare ?

— O idee originală — completă Gasul — povestiți pe scurt despre ea, Count. Cred că ne va interesa pe toți.

James Count luă o foaie de hîrtie curată și făcu în centru un punct cu creionul.

— Acesta este soarele — explică el, și pentru a fi mai plastic desenă în jurul punctului un mănunchi de raze care porneau în toate direcțiile. În jurul soarelui se rotesc pe orbitele lor Mercur, Venus, Pămîntul, Marte, Jupiter și așa mai departe. Count mai făcu cîteva puncte pe foaia de hîrtie. Soarele își trimite razele în toate direcțiile. Desigur, doar o parte din ele ajung pe planete. Știți că pe Marte ajunge aproximativ un procent și jumătate din a miliarda parte de energie radiată de soare. Adică, după cum spun matematicienii, o cantitate infinitezimală. Pămîntul nostru primește ceva mai multă energie. Dar cîtă energie solară se pierde în spațiul cosmic ! O cantitate fabuloasă ! Ea ar fi suficientă pentru încă două miliarde de planete ca pămîntul nostru...

Făcu o pauză și ne privi cu atenție spre a vedea dacă înțelesesem întreaga seriozitate a problemei ridicate de el.

— Mai departe ? întrebă nerăbdătoare Elena Pavlovna. Acest lucru e cunoscut de sute de ani.

— Întocmai. E cunoscut de sute de ani. Înaintașii noștri au cunoscut acest lucru, dar s-au îm-

păcat cu el pentru că nu puteau schimba nimic. În secolul nostru sîntem în stare să utilizăm, măcar parțial, această rezervă necesară de energie.

— În ce fel ? am întrebat eu, cele spuse de Count începînd să mă intereseze.

— Este vorba de captarea unei părți din energia solară care se pierde în spațiul cosmic și de îndrumarea ei într-acolo unde nu există căldură suficientă. Această energie ar putea fi folosită mai cu seamă în Antarctida. Cu ea pot fi încălzite și alte planete. Luați, de pildă, planeta Marte. S-ar părea că această planetă prezintă avantaje pentru noi în toate privințele ; este aproape de pămînt, are atmosferă asemănătoare în unele privințe cu a noastră, posedă multe bogății minerale, precum și vegetație, însă omul nu se simte pe ea în largul său. Oxigen e puțin — trebuie să umble tot timpul în costum de scafandru. Iarna sînt geruri cumplite, pînă la optzeci de grade, vînturi, viscole, viforițe. Și toate acestea durează, după socoteala pămîntenilor, aproape un an. Nici vara nu e mai bine. La ecuator, ziua, în pustiurile lipsite de apă, căldura atinge treizeci de grade, ploi aproape că nu cad, aerul e uscat și înăbușitor, iar vîntul stîrnește vîrtejuri de praf și nisip. Așa e ziua. Noaptea — în timpul verii e ger pînă la cincizeci de grade. Apa nu este suficientă — și doar există apă pe Marte — la poli se înalță imense calote de gheață, ca pe planeta noastră. Dacă această gheață s-ar transforma în apă și clima ar fi mai caldă, planeta ar prinde viață, s-ar acoperi cu o vegetație înfloritoare, aerul ar deveni mai umed și s-ar putea satura cu oxigen, deșerturile ar dispărea, s-ar naște lacuri, ar crește păduri. Atunci omul ar putea într-adevăr să trăiască pe Marte. Pentru asta iată ce ar trebui făcut.

Luă o foaie de hîrtie și deasupra soarelui, sub un unghi oarecare față de el, trasă o mică linie curbă,

lingă care scrise : „Oglinda zburătoare". Apoi prelungi razele soarelui către oglindă, iar de la aceasta le duse spre punctul care reprezenta pe desenul lui planeta Marte.

— Dacă ar putea fi construită o oglindă zburătoare cu diametrul de patru sute de kilometri și ar fi plasată la o distanță de treisprezece și jumătate milioane kilometri de soare, o asemenea oglindă ar proiecta în plus pe Marte tot atîta căldură și lumină cîtă primește în prezent. Pe Marte căldura ar deveni de două ori mai mare. Două sau trei asemenea oglinzi ar proiecta pe Marte atîta energie, încît clima acestei planete s-ar transforma, devenind de nerecunoscut.

Priveam ca vrăjit mica foaie de hîrtie. Să fie acest lucru posibil ? În vremea noastră nimănui nu i-ar fi trecut prin minte să emită o asemenea idee. Dar iată că trecuse doar un secol și jumătate și oamenii dezbăteau această problemă grandioasă în mod serios, concret, așa cum se dezbătea în zilele noastre proiectul unui nou automobil sau al unei noi locomotive.

— Pentru ca aceste oglinzi zburătoare să dea rezultate, ele ar trebui plasate foarte aproape de soare, mai aproape decît Mercur, obiectă Elena Nikolaevna. Acolo însă, razele soarelui sînt atît

de fierbinți, încît nici un material n-ar rezista, ar arde.

— Uitați că spatele oglinzii ar avea temperatura spațiului cosmic, o corectă James Count. După calcule preliminare temperatura întregii oglinzi ar fi de aproximativ minus cincizeci de grade.

— Dar de ce o denumiți oglinda zburătoare ? am întrebat eu.

— Ea s-ar roti încet în jurul soarelui, parcă ar zbura, proiectîndu-și tot timpul razele către ținta prevăzută. Pe carcasa ei ar putea fi instalate motoare atomice cu reacție, care ar menține-o la distanța necesară de soare și i-ar dirija deplasarea. Se înțelege de la sine că funcționarea lor ar fi controlată și îndrumată după cum se cuvine — asta cred că-i limpede.

— Îmi închipui ce greutate ar avea această construcție ! zîmbi sceptic unul din cercetătorii științifici principali. Numai stratul de metal reflector al oglinzii ar cîntări cîteva milioane de tone...

— De ce metal ? obiectă cu aprindere James Count. N-ați auzit de membrana oglindă a Martei Augustinas ? Priviți !

Scoase din buzunar o cutie metalică cam cît aceea de chibrituri și, deschizîndu-i capacul, luă din ea o fîșie dintr-un material lucios ca oglinda. Îi făcu vînt cu mîna și fîșia strălucitoare, moale, acoperi toată masa ca o învelitoare argintie. În cutele materialului opac se reflectau, ca într-o oglindă deformată, ferestrele, scaunele și chipurile noastre desfigurate, de nerecunoscut.

Din cutiuță ieșeau alți și alți metri din această oglindă suplă atît de subțire. Membrana acoperise deja în cîteva straturi întreaga masă, în falduri bogate și, strălucind ca argintul viu, lunecă jos. Părea de necrezut că toată acea cantitate de membrană încăpuse în cutiuță. Totuși nu era un truc de scamator. Membrana încăpea într-adevăr în cutiuță.

— Cred că ajunge — spuse Count. Dacă aș scoate tot conținutul cutiuței, membrana ar umple toată camera. Puneți mîna să vedeți ce ușoară și ce durabilă e. Încercați s-o rupeți.

Nu m-am putut stăpîni și, luînd în mîini materialul extrem de fin și lipsit de greutate, am tras de el din răsputeri în toate direcțiile. Mă așteptam să aud foșnetul rupturii, dar de unde ; nici măcar nu se întindea. Membrana, atît de subțire, mai subțire decît firul de păianjen se dovedea deosebit de rezistentă.

— Cu acest material admirabil, nu cu metal, va fi acoperită oglinda zburătoare, adăugă Count.

— Ideea e interesantă — spuse Elena Nikolaevna — deși deocamdată ar fi greu să-ți poți da seama dacă aceste oglinzi zburătoare vor da vreun rezultat deosebit. După mine, pare puțin probabil. În sfîrșit, cine este autorul acestui proiect ?

— Eu — spuse Count.

— Ia te uită ! Prin urmare vrei să pleci din laboratorul nostru ?

— Da, dacă consiliul științific îmi va aproba propunerea.

— Și microsoarele ?

— Microsoarele ?... Vedeți, Elena Nikolaevna, firește, e posibil să n-am dreptate, dar eu nu cred că microsoarele poate fi realizat în mod practic.

După aceste cuvinte ale lui Count, în cameră se așternu tăcerea. Deși înțelegeau cu toții că într-un asemenea moment nu era posibil să fii sincer doar pe jumătate, toți se simțeau stînjeniți. Dîndu-și seama de lucrul acesta, Count continuă :

— Elena Nikolaevna, eu nu insist să plec imediat din grupă. Pot să mai aștept.

Elena Nikolaevna nu răspunse nimic. Era vădit că cele petrecute o necăjiseră ; o părăsea unul dintre colaboratorii cei mai experimentați cu care lucrase cot la cot ani îndelungați.

— Ei, James, întrerupse ea în cele din urmă tăcerea, nu neg, îmi pare tare rău că te pierd. Dar n-are nici un sens să te mai reţin. Doar nu te pot sili să te ocupi cu ceva în care nu crezi.

— Se înţelege, interveni Gasul. Dar principalul nu este acesta. Count propune o altă cale interesantă pentru rezolvarea în fond a aceleiaşi probleme şi dacă ideea ar fi realizată am obţine o cantitate colosală de energie calorică ieftină. Lucraţi paralel — acest lucru n-ar dăuna cîtuşi de puţin scopului pe care vi l-am propus. În ceea ce priveşte perspectivele de reuşită ale uneia sau alteia din idei, de partea cui e dreptatea în această dispută ştiinţifică — acest lucru va putea fi apreciat doar pe baza rezultatelor concrete ale muncii dumneavoastră.

M-am întors acasă singur. Mergeam şi mă gîndeam că după cît se părea nici oamenilor secolului douăzeci şi doi nu le mergea totul strună, fără nici un fel de dificultăţi. Şi în lumea lor existau divergenţe şi dispute, neplăceri şi complicaţii. Pur şi simplu aşa e viaţa adevărată, de cînd lumea ea a fost plină de contradicţii, a oferit omului şi greutăţi, nu numai bucurii.

* * *

Peste cîteva zile consiliul ştiinţific al institutului a aprobat propunerea lui James Count. El a fost încadrat în alt laborator, iar eu i-am luat locul în grupa care cerceta problema microsoarelui.

Zilele se scurgeau una după alta. Semănau şi nu semănau între ele. Semănau pentru că erau zile de muncă obişnuite. Nu semănau pentru că zilele pline de muncă interesantă, captivantă, nu pot să semene.

...Îmi amintesc ; încă demult, în tinereţe, cînd învăţam la Facultatea Muncitorească de pe lîngă

Universitatea din Moscova, prietenii mei înfiripau discuții cu privire la felul în care vor trăi oamenii în comunism. Stăteam culcați pe paturile de scînduri din baraca neîncăzită, sub mantale ponosite, rămase încă de pe vremea războiului civil. Istoviți de foamete, de frig și niciodată cu somnul împlinit, vedeam viața de paradis într-o bucată de pîine de secară curată și o cameră caldă. Atunci careva dintre noi a pus întrebarea : ce se va întîmpla dacă omul va avea asigurate toate cele necesare — va mai voi el atunci să muncească ? Am discutat mult în seara aceea. În cuvintele noastre nu era totul just și logic, dar principalul îl înțelesesem încă de pe atunci : omul nu va înceta niciodată să muncească pentru că a crea, a făuri, a înțelege și a cuceri universul prin puterea rațiunii sale — aceasta este pentru el o necesitate firească.

Îmi părea rău că nu-i aveam lîngă mine pe vechii mei tovarăși. Le-aș fi spus : „Priviți ce interesant, ce atrăgător trăiesc urmașii noștri ! Ce preocupări grandioase, ce planuri mărețe au și cît de multe lucruri, nesfîrșit de multe mai au de făcut ! Cine ar putea dori să stea deoparte ? Du-te, alege-ți orice treabă care ți-e pe plac și creează, chibzuiește, încearcă..."

Ce-i drept mă nemulțumea ziua de muncă neobișnuit de scurtă. În această privință am și avut o discuție cu Elena Nikolaevna. Odată am vrut să mă întorc după-amiază la laborator. Ea nu m-a lăsat.

— De ce ? Nu există nici o lucrare urgentă.

— Dar ce să fac ? Nu sînt de loc obosit și aș munci cu plăcere.

— Pe semne că dumneata socotești oboseală doar partea de abrutizare totală.

— Nu, de ce...

— Nu mai discuta. M-am convins deja că știi să muncești, dar să te odihnești, iartă-mă, nu știi.

Dragul meu străstrăbunic, eu nu doresc cîtuși de puțin ca peste cinci, zece ani să fii un invalid.

— Ei, atunci, învață-mă să mă odihnesc.

— Am să te învăț, am să te învăț neapărat. Iar atunci cînd te vei obișnui cu felul nostru de viață ai să-ți dai seama și dumneata ce înseamnă să lucrezi întotdeauna cu capul limpede și cu mușchii odihniți.

Elena Nikolaevna m-a „instruit" însă un timp foarte scurt. Curînd mi-am găsit un alt „profesor".

Continuam din cînd în cînd să cercetez împreună cu Viktor Platonov laboratorul subteran distrus. Odată cînd ne întorceam de acolo Viktor m-a întrebat ce aveam de gînd să fac după orele de lucru.

— Nu știu — i-am răspuns — îmi găsește o ocupație Elena Nikolaevna. Astăzi are loc pe patinoarul din parc o întrecere între cei mai bătrîni patinatori și străstrănepoata mea dorește să particip și eu. Mi se pare că vrea să facă din mine un adevărat sportiv.

— Dar seara ce faceți ?

— Citesc îndeosebi. Deocamdată m-am pus la curent doar cu fizica atomică. În celelalte domenii am însă atîtea lipsuri !

— Nu-i nimic. Treptat-treptat, lipsurile se vor lichida, nici n-o să băgați de seamă. În treaba asta nu trebuie să vă grăbiți. Mai bine veniți deseară la Palatul de Cultură orășenesc. Acolo puteți vedea multe lucruri interesante. Poate că vă va preocupa și pe dumneavoastră ceva.

— Dar dumneata ce faci acolo ?

— Veniți și o să vedeți.

În aceeași seară l-am găsit pe Viktor Platonov la cercul amatorilor de radiotehnică cibernetică.

În cameră era destulă lume. Mirosea a colofoniu topit și a izolație arsă.

Acolo se adunau amatorii pentru a-și suda schemele. Aveau totul la dispoziție : piese, mese, mici utilaje și scheme tipice, verificate de repetate ori în diferite aparate de radio. Vizitatorilor le dădea consultații un bătrîn, care era profesor, după cum am aflat mai tîrziu.

Viktor lucra într-un colț, la o măsuță. Monta o schemă. Din creionul electric de sudat se ridica spre tavan o șuviță de fum de colofoniu.

— Nu reușesc de loc să-l învăț să sudeze corect — mi s-a plîns de Viktor bătrînul consultant — crede că cu cît pune mai mult colofoniu, cu atît e mai bine.

Viktor mă salută bucuros.

— Am crezut că nu mai veniți ! exclamă el, împingînd spre mine un scaun. Ședeți !

Începu să-mi vorbească, pe îndelete, despre aparatul la care lucra. Se străduia să realizeze un pictor automat — un aparat, care să facă copii absolut exacte după tablouri.

— Acolo unde a tresărit mîna pictorului care a făcut tabloul acum cîteva sute de ani, va tresări și penelul aparatului meu, îmi explica Viktor. Culorile și nuanțele vor fi redate cu o precizie matematică. Nici nu mai vorbesc de dimensiuni și proporții. Aici exactitatea e garantată în limitele a cîtorva microni. Bunăoară vă duceți la o expoziție, continuă el. Vă place un tablou. Întindeți o pînză, așezați aparatul, îl puneți în funcțiune și vizitați mai departe expoziția. Peste o jumătate de oră vă întoarceți în sală și găsiți gata copia fidelă a tabloului în proporțiile dorite.

— Dar după natură aparatul dumitale va putea să picteze ?

— Va putea. De pildă imagini din natură sau, portrete. După calculele mele aparatul va picta orice tablou într-o jumătate de oră.

Viktor îmi explică amănunțit schema aparatului său. Acesta era prevăzut cu fotoelemente, cu

prizme spectografice ca obiective, cu motorașe pentru acționarea brațelor mecanice ale automatului, cu o trusă de vopsele de tot felul, și cu o paletă pentru amestecarea și alegerea lor.

— Îmi place ideea, i-am mărturisit lui Viktor.

— Adevărat? se bucură el. Alexandr Alexandrovici, am o rugăminte. N-ați putea... Viktor nu-și termină vorba.

Îl întrerupse un sunet melodios care se auzi din ceasul meu de mînă — un ceas obișnuit în care era montat un receptor-emițător, pe unde ultrascurte. Doi cunoscuți care au asemenea ceasornice, aflați la cel mult douăzeci de kilometri, pot vorbi nestingheriți unul cu altul.

Din ceas se auzi glasul Elenei Nikolaevna.

— Alexandr Alexandrovici, unde te-ai ascuns? Unde să te caut?

— Sînt la Palatul Culturii, cu Viktor.

— Acolo erai deci! Îți telefonez de la teatru. Au venit argentinienii cu baletul lor național.

— Elena Nikolaevna, interveni Viktor, hai să mergem mîine la teatru, cu toții. Astăzi însă am mare nevoie de Alexandr Alexandrovici.

— Fie. Atunci viu eu la dumneavoastră.

Am deconectat aparatul din ceas.

— Cu ce-ți pot fi de folos, Viktor?

— Astăzi aș vrea să-mi încerc aparatul. În linii mari e gata. L-am și încercat. N-a ieșit rău. Acum aș vrea să vă fac portretul dumneavoastră.

M-am declarat de acord și m-am instalat pe un scaun.

— Să stați însă complet nemișcat, altfel portretul nu va ieși cum trebuie, mă preveni Viktor.

După cît se dovedi, nu era chiar atît de simplu să pozezi. Viktor tocmai pusese aparatul în funcțiune cînd am simțit niște furnicături la rădăcina nasului, apoi undeva deasupra sprîncenei. După aceea mi s-a părut deodată că mă strînge gulerul cămășii. Tare aș fi vrut să-l deschei. Senzația ne-

plăcută s-a înteţit, devenind insuportabilă. În cele din urmă aveam impresia că dintr-o clipă într-alta mă voi sufoca. În afară de asta pe lîngă mine treceau oameni, vorbeau, şi abia mă puteam stăpîni să nu mă uit la ei.

Colac peste pupăză, spre sfîrşitul şedinţei apăru Elena Nikolaevna şi începu să ne dăscălească. Spuse că Viktor nu mă aşezase cum trebuie, că poziţia mea era încordată, că lumina nu cădea bine. Din fericire, jumătatea de oră stabilită trecuse şi Viktor deconectă aparatul. Am sărit în picioare, mi-am şters faţa asudată din pricina încordării şi am tras aer în piept adînc, de cîteva ori, cu nesaţ. Elena Nikolaevna şi Viktor mă urmăreau zîmbind.

— Apropiaţi-vă şi apreciaţi munca pictorului, mă invită Viktor.

M-am uitat pe pînză: portretul meu, pictat în ulei era gata. Portretul reproducea modelul cu o fidelitate ireproşabilă, redînd fiecare cută, fiecare, fir de păr de pe faţă. Doar ochii erau şterşi şi oarecum tulburi.

— Aţi clipit — spuse Viktor — ce să-i faci, nimeni nu poate să stea o jumătate de oră fără să clipească.

— Da, ochii lasă de dorit. În schimb restul este o copie fidelă a mea, am apreciat eu. Aparatul dumitale este un adevărat pictor, trebuie numai să-i alegi modelul corespunzător.

— Pictor, zici? interveni deodată în discuţie Elena Nikolaevna. Viktor, ia dă-mi o foaie de hîrtie şi un creion.

Se aşeză, luă hîrtia, creionul, şi uitîndu-se din cînd în cînd la mine, în cinci minute îmi schiţă portretul şi mi-l întinse.

— Ei, ce spuneţi, vedeţi deosebirile dintre maşină şi om?

M-am uitat la portret şi am înţeles îndată ce voia să spună Elena Nikolaevna. Şi aparatul, şi ea,

făcuseră portretul aceluiași om, dar ce deosebire era între unul și celălalt! Și nu din pricină că cel dintîi era făcut în ulei, iar al doilea cu creionul. Schița nu avea precizia pînzei, era destul de schematică, executată din trăsături mari, rigide, totuși semăna cu mine mai mult decît portretul de pe pînză. Elena Nikolaevna izbutise să prindă cu multă finețe expresia caracteristică a feței mele, obiceiul meu de a strînge buza de jos și de a-mi încrunta ușor sprîncenele, aspecte care pe pînză erau șterse, imperceptibile. Da, omul nu copiază pur și simplu, el gîndește, selecționează, redînd nu numai obiectul, dar și impresia produsă de obiect asupra lui. El creează.

— Pe cît se vede, desenezi admirabil, m-am adresat Elenei Nikolaevna.

— O, Elena Nikolaevna este o graficiană de valoare, confirmă Viktor Platonov. A făcut ilustrațiile la cîteva cărți.

În ciuda faptului că aparatul lui Viktor nu era un adevărat pictor, el corespundea întru totul destinației sale de copist. Întrucît îndeletnicirea aceea mă interesa, din seara aceea am început să-l ajut pe Viktor.

A mai trecut pe neobservate încă o lună și jumătate. Mă obișnuisem pe deplin cu noua lume, în mijlocul căreia trăiam, cu noua orînduire a vieții, făcusem cunoștință cu tehnica modernă, încetînd, în sfîrșit, să semăn cu un copil curios, sosit dintr-un fund de țară într-un mare oraș industrial. Mă obișnuisem și cu limbajul poliglot în care se înțelegeau noii mei prieteni și fără să mai bag de seamă, foloseam și eu fraze nu numai în limba engleză, pe care o cunoșteam dinainte, dar și în alte limbi.

După eșecul experienței din laboratorul subteran, întreaga noastră muncă depindea în continuare de rezultatele calculelor asupra celei de a patra pulsații. Pentru noi era important să elucidăm dacă datele experimentale și cele teoretice coincideau. Calcu-

lele erau efectuate de Gin Fan-și în Filadelfia, unde fusese instalată de curînd o nouă mașină de calculat. Așteptam cu nerăbdare vești de la el.

Nu se știe însă din ce pricină, Gin Fan-și tărăgăna, deși, după previziunile noastre, rezultatul trebuia să fie gata de mult. Și iată că, în sfîrșit, pe masa Elenei Nikolaevna sună telefonul. Pe ecran apăru chipul lui Gin Fan-și.

— În sfîrșit, Gin Fan-și ! Spune repede, ce s-a întîmplat acolo la voi ? îl zori Elena Nikolaevna.

Gin Fan-și zîmbi ușor și stîlcind cuvintele rusești, răspunse :

— Bună ziua, Elena Nikolaevna ! Dar la dumneavoastră cum merg treburile ?

— Ca totdeauna. Bună ziua ! Ce-i politețea asta a dumitale atît de insuportabilă ?

— Vai, Elena Nikolaevna, întotdeauna am fost un om politicos.

— Gin ! îl imploră Elena Nikolaevna — spune-mi, ai vreun rezultat ? Ai terminat calculele ?

Gin Fan-și făcu o pauză apoi răspunse :

— Calculele le-am terminat. Mașina este admirabilă. Ceasornic. Splendidă mașină.

— Ei, și rezultatele ?

— Vi le expun îndată.

El prezentă pe ecran o foaie de hîrtie, pe care era trasată o diagramă, care semăna cu niște dinți de ferăstrău. Dinții erau din ce în ce mai mari. Diagrama reprezenta pulsațiile microsoarelui. Al patrulea dinte, care înfățișa pulsația mult așteptată, era trasat doar pe jumătate : nu avea vîrf. Aici diagrama pulsației făcea cîteva zigzaguri și se frîngea.

— Nu înțeleg nimic. Spui că ai terminat calculele. Atunci unde este sfîrșitul celei de a patra pulsații ? De ce taci ? Gin ! Ce-i cu dumneata astăzi ?

— Elena Nikolaevna — răspunse încet Gin Fan-şi — am stabilit că prin intermediul calculelor nu se poate obţine a patra pulsaţie a microsoarelui.

— Cum aşa ?

— Calculînd a patra pulsaţie se obţine o nedeterminare matematică — zero pe zero...

— Ai încercat să ridici această nedeterminare ?

— Am încercat, împreună cu matematicienii institutului local. Nu iese nimic.

— Ce-i de făcut ? Poate că maşina nu funcţionează bine ! Ai verificat calculele ?

— Desigur. De trei ori. Calculele coincid cifră cu cifră.

— Şi atunci ce propui, Gin ?

— Hai să chibzuim împreună — răspunse Gin Fan-şi. Putem să repetăm în viitorul apropiat experienţa în laboratorul subteran ?

— Nu, afirmă cu hotărîre Elena Nikolaevna. Pentru asta e nevoie de un an, poate chiar şi mai mult. Cine ştie ce dificultăţi ne mai aşteaptă pe acest drum...

— Prin urmare calea experimentală cade, concluse Gin Fan-şi. Acum în ceea ce priveşte teoria. Aici am eu cuvîntul. Dificultăţile sînt de natură pur matematică. O soluţie rezultată din rezolvarea sistemului este foarte aproape de zero. E destul de neplăcut să ai de-a face cu asemenea sisteme. Oricînd te poţi aştepta la surprize din partea lor. Totuşi nici eu şi nici matematicienii experţi cu care m-am sfătuit n-am reuşit să înlăturăm deocamdată aceste dificultăţi.

— Prin urmare consideri... — începu Elena Nikolaevna.

— Consider — o întrerupse Gin Fan-şi — că nici pe această metodă teoretică de cercetare nu ne putem bizui în munca noastră viitoare.

Cuvintele lui fură urmate de o pauză îndelungată. Toţi o priveau cu nădejde pe Elena Nikolaevna, aşteptîndu-i hotărîrea.

— Acum înțeleg și într-o oarecare măsură îmi explic plecarea lui James Count din laboratorul nostru, spuse ea îngîndurată. Cunoaștem cu toții aceste dificultăți, dar sperăm că vom reuși să le învingem. Iată-ne acum ajunși într-un impas atît în cercetările experimentale, cît și în cele teoretice. Altă cale decît experimentarea unui microsoare adevărat nu văd.

— Așa e ! încuviință Gin Fan-și. Trebuie să realizăm microsoarele adevărat, să trecem la experimentarea lui.

— Da, dar pentru asta va fi nevoie de aprobarea specială a prezidiului Academiei Mondiale de Științe, deoarece experiența noastră va fi extrem de periculoasă.

— Prezidiul va trebui convins să dea o asemenea aprobare, spuse Viktor Platonov.

— Și dacă ne va refuza ?

— Vom mai efectua încă o analiză teoretică, vom face apel la toți matematicienii din lume și vom cere aprobarea pentru o explozie experimentală ! interveni cu aprindere Gin Fan-și.

— Ei, și dacă vom fi refuzați din nou ?

— Dacă, dacă, dacă... zîmbi el.

— Chiar așa, dacă vom fi refuzați ? stărui Elena Nikolaevna.

— Atunci va trebui s-o lăsăm baltă. Scriem o carte bună, în care vom expune tot materialul adunat, relatăm toate greutățile întîmpinate, și o lăsăm urmașilor noștri. Tehnica lor va fi mult mai perfecționată, poate că vor rezolva problema în cîteva zile, și teoretic și practic.

În cele din urmă, am hotărît ca întreaga noastră grupă să se adune la institut și să redacteze un raport amănunțit către prezidiul Academiei Mondiale de Științe.

CONTROVERSA

Au început zile pline de fierbere. Ne grăbeam să terminăm redactarea comunicării pînă la începerea sesiunii ordinare a prezidiului Academiei Mondiale de Ştiinţe, care se întrunea la Moscova de cîteva ori pe an pentru punerea în discuţie a celor mai importante probleme.

Dezbaterea preliminară a proiectului nostru, la şedinţa consiliului ştiinţific al institutului, a fost extrem de utilă. Acum noi ştiam în general care erau tezele cele mai vulnerabile ale comunicării noastre şi modul cel mai corespunzător de a ne apăra proiectul.

După dezbateri furtunoase, care au durat cîteva ore, consiliul ştiinţific a adoptat hotărîrea de a se solicita prezidiului Academiei Mondiale de Ştiinţe autorizarea efectuării exploziei experimentale. Totodată, la stăruinţa unor membri ai consiliului ştiinţific, în rezoluţie s-a specificat că problema realizării microsoarelui nu este complet rezolvată din punct de vedere teoretic şi ţinînd seama de recenta explozie experimentală ar fi posibil să nu fie dusă la bun sfîrşit. Nimeni nu putea şti cu siguranţă care avea să fie soarta proiectului nostru peste cîteva ore.

După o scurtă escală la Delhi, stratoplanul traversă Oceanul Indian, zbură peste podişul Iranian, abia zărit, peste Marea Caspică şi iată că se

îndreaptă pentru aterizare pe aeroportul Vnukovo, care se zărea ca o pată neagră pe fondul alb al pădurilor din împrejurimile Moscovei învesmîntate în zăpadă.

Prin urmare iată cum arăta acum acest vechi aeroport ! Timpul îl schimbase şi pe el. Cîndva, pe cîmpul acesta aterizau doar avioane cu elice. Apoi, se aşternuse pista betonată pe care decolau turboreactoarele. Acum, utilat cu numeroase rampe, aeroportul primea stratoplane şi chiar rachetoplane, care se întorceau pe pămînt din călătoriile interplanetare.

Era o dimineaţă senină, friguroasă. Neobişnuiţi cu frigul, după căldurile din Australia, faţa parcă îmi era înţepată de ace reci, dar această senzaţie era plăcută. Pe neaşteptate simţii în străfundul sufletului că mi-era dor de o iarnă adevărată, de iubita natură rusească. „Deseară va trebui să facem în grup o plimbare cu schiurile" gîndeam în sinea mea.

Comunicarea noastră urma să fie susţinută a doua zi la şedinţa de dimineaţă a secţiei de fizică a prezidiului Academiei Mondiale de Ştiinţe.

Tot restul zilei am hoinărit prin Moscova. Priveam cu nesaţ în toate părţile, fără să-mi recunosc oraşul natal. Doar aici, la Moscova, îmi dădeam seama cu adevărat cum trecuse vremea, simţeam din plin ce însemnează pentru omenire un veac şi jumătate.

Ce uimitor de frumoasă era Moscova reînoită ! Clădiri înalte, îmbrăcate în plăci deschise la culoare, făcuseră într-adevăr din ea oraşul „de piatră albă". Străzile erau acum mai largi, mai luminoase, mai încăpătoare. Peste rîul Moscova apăruseră poduri noi de o construcţie neobişnuită. Doar ici şi colo am dat peste cîteva colţuri ale „vechii" Moscove, păstrate cu grijă ca nişte neprecuite relicve arhitectonice.

Abia cînd am ajuns în Piaţa Roşie m-am simţit în Moscova din totdeauna. Nu pot să redau emoţia care m-a cuprins la vederea acestei pieţe, atît de scumpă inimii fiecărui rus. „Moscovă, măicuţă, scumpa mea", am şoptit, dîndu-i numele cele mai duioase care-mi treceau prin minte.

Răscolit de revederea patriei şi de noile impresii, în noaptea aceea am dormit zbuciumat.

În dimineaţa următoare am sosit punctuali la prezidiul Academiei Mondiale de Ştiinţe şi ne-am ocupat locurile în loja specială a prezidiului, privind cu nerăbdare în jos, spre sala de şedinţe, care se umplea încet-încet de lume.

Cu cîteva clipe înainte de începerea dezbaterilor a intrat în sală preşedintele secţiei de fizică a prezidiului Academiei Mondiale de Ştiinţe, hindusul Djavaru. Ne-a salutat şi a urcat repede la masa prezidenţială. Şedinţa a început exact la ora stabilită.

— Toată lumea e prezentă, a spus el, cercetînd buletinul de înregistrare. Conectez imprimarea şedinţei.

În sală se aşternu liniştea. Djavaru apăsă un buton de pe masă şi luînd o foaie de hîrtie din faţa lui, continuă :

— La ordinea de zi, referatul membrilor Institutului de Fizică Nucleară din Toritown cu privire la realizarea microsoarelui. Secţia noastră trebuie să adopte o hotărîre cu privire la oportunitatea efectuării exploziei termonucleare experimentale. Referent profesor Elena Nikolaevna Hromova.

— În ce limbă veţi vorbi ? i se adresă el referentei.

— În rusește.

— Comunicarea va fi ţinută în limba rusă, repetă Djavaru.

Asistenţa începu să se foiască. Cei care nu cunoşteau destul de bine limba rusă sau n-o înţelegeau de loc îşi pregăteau translatoarele cibernetice.

Elena Nikolaevna își începu expunerea cu glas surd. Era emoționată vădit. Aceasta ținu însă numai cîteva clipe. Treptat, recăpătîndu-și cumpătul începu să vorbească ferm, cu convingere. Viktor Platonov, care ședea lîngă mine la panoul de comandă, urmărea cu atenție expunerea, proiectînd la momentul oportun pe ecranul mare graficele și formulele necesare ilustrării referatului. Ascultînd referatul, îi cercetam totodată cu luare-aminte unul după altul pe membrii prezidiului, străduindu-mă să-mi dau seama de impresia pe care le-o făcea comunicarea noastră.

Atenția mi-a fost atrasă de un bătrîn pirpiriu, cu părul cărunt, tuns scurt la tîmple. Spre deosebire de ceilalți membri ai prezidiului el moțăia pașnic în fotoliu, sprijinindu-și capul în pumnișorul său uscat.

— Cîți ani are ? l-am întrebat încet pe Viktor Platonov, arătînd cu ochii spre bătrîn.

— Nu știu, trebuie să aibă cu mult peste o sută...

— De ce doarme ?

Drept răspuns Viktor Platonov dădu din umeri.

Expunerea Elenei Nikolaevna care durase mai bine de o oră era pe sfîrșite. Ea comentase diagramele pulsațiilor microsoarelui, vorbise despre dificultățile întîmpinate de grupa noastră și în încheiere i-a rugat pe membrii prezidiului să-și expună opiniile în ceea ce privea utilitatea efectuării exploziei experimentale sau să indice altă cale de continuare a lucrărilor noastre.

După ce a sfîrșit, din toate părțile s-a revărsat un potop de întrebări. Unele dintre ele erau atît de complicate, încît ne-am speriat : va putea oare Elena Nikolaevna să răspundă ? Din fericire Djavaru anunță o pauză.

Elena Nikolaevna a venit îndată la noi și am dezbătut împreună răspunsurile cele mai potrivite.

Curînd, soneria a sunat scurt, anunțînd sfîrșitul pauzei. Elena Nikolaevna a urcat la pupitru și a început să răspundă la întrebări. Deocamdată totul mergea bine. La urmă, Djavaru a dat citire rezoluției consiliului științific al Institutului din Toritown și a cerut membrilor prezidiului să treacă la dezbaterea comunicării. S-au înscris mulți la cuvînt. E semnificativ faptul că au vorbit toți foarte pe scurt, oprindu-se doar la tezele principale ale referatului.

— Se poate autoriza efectuarea exploziei — încheie unul dintre academicieni — dar nu pe pămînt. Nu, nu pe pămînt ! Sînteți de acord, cred, că efectuarea cu succes a acestei experiențe este prea slab fundamentată de stimații noștri colegi. Nu vreau să înțelegeți că prin asta le aduc vreo vină ! Nu ! Au făcut tot ce au putut, pentru asigurarea stabilității microsoarelui, dar, din păcate, acest lucru nu este suficient. De aceea eu sînt pentru efectuarea acestei explozii în afara limitelor pămîntului, să zicem pe Lună.

Cîțiva alți vorbitori au exprimat cam aceeași opinie, iar unul, entuziasmîndu-se, a spus :

— Părerea mea e că trebuie să recomandăm colegilor noștri să efectueze pe Lună nu o singură explozie experimentală, ci o serie de explozii. Nu toate vor duce neapărat la realizarea microsoarelui. Chiar dacă unele dintre ele nu vor reuși, ele ne vor permite să stabilim pe cale experimentală posibilitățile realizării microsoarelui și ne vor învăța să-l dirijăm. În concluzie, eu sînt de părere să se efectueze o serie de explozii pe Lună.

— Mi se pare că va trebui într-adevăr să ne ducem în Lună, i-am șoptit lui Gin Fan-și. Drept răspuns acesta a dat aprobator din cap.

— Indiferent unde se va efectua explozia, numai să se aprobe.

Au mai luat cuvîntul cîțiva membri ai Academiei, susținînd cu toții propunerile antevorbito-

rilor, relevînd meritele noastre, lăudînd grupa pentru opera ei, ingenioasă şi necesară omenirii. Pe cît se vedea, această opinie era unanimă, nemaiavînd rost continuarea discuţiilor.

Djavaru propuse închiderea dezbaterilor. Spre mirarea noastră, în liniştea sălii răsună însă un glas slab, dogit :

— Îmi permiteţi...

Djavaru se întoarse către vorbitor. Acesta era bătrînul pirpiriu care moţăia paşnic în foltoliul său, în timp ce Elena Nikolaevna îşi prezenta comunicarea.

— Vă rog, Valentin Ilici.

— Vă cer scuze, am să vorbesc de la locul meu. Bătrînul cuprinse sala cu privirea ochilor săi surprinzători de limpezi. După liniştea adîncă ce s-a aşternut într-o clipă am înţeles că vorbitorul era un savant stimat mult de toată asistenţa.

— Cine-i bătrînul ? am întrebat-o în şoaptă pe Elena Nikolaevna.

— Fostul preşedinte permanent al secţiei de fizică a prezidiului Academiei Mondiale de Ştiinţe. A renunţat de bună voie acum şase ani din pricina bătrîneţii la această funcţie de onoare. Djavaru este discipolul său. Ascultă ! Părerea lui e foarte importantă.

— Mi se pare că mergem pe o cale greşită dacă autorizăm efectuarea acestei explozii în Lună... Cuprinse încă o dată întreaga sală cu ochii lui mici, pătrunzători. Care-i logica ? continuă el. Care este, vă întreb, logica ? Nu sîntem siguri de rezultatul experienţei şi de aceea recomandăm efectuarea ei nu pe pămînt, ci în Lună. Dar parcă problema e unde să se efectueze ? Care e diferenţa dintre pămînt şi Lună ? Doar că explozia va avea loc la o distanţă de sute de kilometri. Ei şi ? Credeţi că acolo e mai puţin primejdios ? De loc ! În caz de nereuşită, suflul exploziei va stîrni pe suprafaţa Lunei nori de praf. Mulţi dintre noi am

fost pe Lună și știm că suprafața ei este acoperită cu un strat de cenușă vulcanică măruntă de tot, ușoară ca puful. Toată această cenușă stîrnită de suflul exploziei se va amesteca cu substanțele radioactive ale microsoarelui și va deveni ea însă-și o sursă de radiații aducătoare de moarte. Nu numai atît. Ea va pluti deasupra Lunei și pînă la urmă se va depune pe suprafața ei. De aceea poate fi infectată nu numai acea parte a Lunei pe care se va efectua explozia, dar și celelalte regiuni ale ei. Și ce înseamnă Luna pentru noi în prezent o știe oricine. Ea nu este numai satelitul nostru. Este o trambulină spre spațiul interplanetar, este cel mai bun observator astronomic al nostru, este cel mai mare laborator geologic al nostru, unde lucrează și trăiesc mii de oameni. Putem oare să riscăm? Cred că deocamdată nu trebuie să punem problema în felul acesta — unde să efectuăm explozia, ci dacă, în general, este cazul s-o efectuăm sau nu. Părerea mea este să n-o efectuăm. Considerați că e prea devreme pentru așa ceva dat fiind faptul că sîntem departe de a fi siguri de succes? Vorbitorul tăcu. O liniște adîncă se așternu din nou în sală. Mai mult decît atît, urmă bătrînul. Aici s-au făcut propuneri de a se efectua nu una, ci o serie de explozii, chiar dacă la început acestea n-au să reușească. Acum nu mai sînt însă acele vremuri, continuă Valentin Ilici, cînd oamenii dibuiau rezolvarea problemelor doar pe cale experimentală. Lungul drum străbătut de Edison pînă la inventarea becului electric obișnuit, cînd pentru găsirea firului incandescent cel mai potrivit au fost încercate la nimereală sute de materiale dintre cele mai variate, inclusiv părul omenesc, această cale e de domeniul trecutului. Firește, noi nu respingem metoda experimentală de cercetare, dar trebuie, măcar cu aproximație, în linii mari, să prevedem rezultatul experienței. Tocmai această

previziune științifică a rezultatului n-o găsim în comunicarea cu privire la realizarea microsoarelui...

Făcu o pauză, parcă străduindu-se să-și amintească ceva, apoi se întoarse spre noi și ne ceru :

— Arătați-mi, vă rog, schițele optsprezece și treizeci și doi.

— Oho ! îmi șopti mirat la ureche Viktor Platonov, în timp ce Gin Fan-și căuta schițele necesare și le așeza în aparat pentru a le proiecta pe ecranul cel mare. Precum se vede, doar părea că doarme.

— Ascultă toate comunicările cu ochii închiși, ne șopti Elena Nikolaevna, auzind șușoteala mirată a lui Viktor Platonov. Are o memorie auditivă fenomenală.

În timpul acesta Valentin Ilici, privind schițele de pe ecran, continua :

— Fiți atenți la aceste ecuații. Ele reprezintă baza tuturor soluțiilor viitoare. Ecuațiile acestea fac parte dintr-o anumită categorie. După mine, autorii au comis aici o eroare gravă. Da, da, o eroare ! Aceste ecuații nu pot fi rezolvate frontal, așa cum au procedat ei. Asemenea sisteme complicate cu multe necunoscute ascund obstacole neașteptate și, de regulă, nu se rezolvă frontal. E adevărat că autorii proiectului microsoarelui n-au aici nici o vină. Pînă în ultima vreme, mai precis, chiar pînă acum o săptămînă, n-au existat alte metode de rezolvare a acestor ecuații. Acum există o asemenea metodă...

— Care ? se auziră în același timp cîteva voci din sală.

— Acum o săptămînă aspirantul meu, un tînăr deosebit de dotat, care are să ne mai bucure nu o dată cu succesele sale, a terminat prima sa lucrare teoretică. El a expus în cuprinsul ei în mod special metoda de rezolvare aproximativă a ecuațiilor din această categorie. E tocmai ceea ce

vă trebuie — ni se adresă bătrînul. Căci pentru dumneavoastră este cu desăvîrșire indiferent dacă microsoarele va fi cu un metru mai mare sau mai mic. Pentru dumneavoastră e important doar să determinați posibilitatea stabilității lui. Ei bine, tocmai acest lucru se poate face prin metoda despre care v-am vorbit. De altfel calculul dumneavoastră ar fi o strălucită ilustrare practică la lucrarea teoretică a aspirantului meu.

— Cît timp vor necesita calculele? întrebă cineva din sală.

— Maximum trei săptămîni. Sînt gata să-i ajut la aceste calcule pe colegii noștri cu forțele laboratorului meu.

Bătrînul făcu o pauză, apoi propuse:

— Să amînăm rezolvarea acestei probleme cu trei săptămîni. La sfîrșitul acestui termen vom avea date mult mai certe cu privire la stabilitatea sau instabilitatea microsoarelui. Dacă se va dovedi că stabilitatea lui e realizabilă, explozia va putea fi efectuată. Cît privește locul — acest lucru nu mai este esențial.

Și bătrînul se așeză liniștit. Răsunară aplauze. Djavaru se ridică, zîmbind:

— Pe cît se vede, votarea, în cazul de față, este inutilă, dar pentru respectarea tuturor formalităților, vă rog să vă spuneți cuvîntul. Cine este pentru ultima propunere să apese pe butonul roșu.

Pe ecranul aflat în stînga prezidiului se aprinseră aproape simultan o sumedenie de cercuțe roșii. Membrii prezidiului votaseră pentru propunerea lui Valentin Ilici. În același timp pe frontispiciul ecranului apăru în roșu aprins cifra 156 — numărul voturilor.

— Cine este împotrivă rog să apese pe butonul negru.

În partea dreaptă a ecranului nu apăru nici un cerc negru.

Djavaru ridică şedinţa. Emoţionaţi, ne-am apropiat de Valentin Ilici ca să-i mulţumim pentru sfat şi ajutor. El îşi înclină capul pe un umăr, ne ascultă în tăcere şi spuse cu glasul lui domol, care acum nu mi se mai părea scîrţîit.

— Să nu pierdem timpul! Termenul e scurt — doar trei săptămîni. Vă poftesc neîntîrziat în laboratorul meu.

Apoi se întoarse spre mine:

— Ştiţi, Alexandr Alexandrovici, cînd eram student ne foloseam încă de lucrările dumneavoastră. Nu e aşa că fizica atomică a ajuns departe în vremea noastră?

* * *

Trei săptămîni... Au zburat ca o zi. De dimineaţă şi pînă seara, toţi laolaltă, cu ajutorul colaboratorilor lui Valentin Ilici am lucrat la calculul stabilităţii microsoarelui. Metoda rezolvării aproximative a sistemului nostru de ecuaţii produsă de tînărul aspirant era în fond simplă, ca tabla înmulţirii. În aceste trei săptămîni am calculat — firește, cu ajutorul maşinilor cibernetice — peste două mii de pulsaţii ale microsoarelui, constatînd că încet-încet pulsaţiile aveau să devină regulate, uniforme, microsoarele menţinîndu-şi diametrul maxim, invariabil.

Aceasta era o victorie serioasă.

După trei săptămîni secţia de fizică a prezidiului Academiei Mondiale de Ştiinţe s-a întrunit pentru a da ascultare unei scurte comunicări a lui Valentin Ilici. La început, bătrînul savant n-a voit să facă în locul nostru această comunicare, dar pînă la urmă l-am înduplecat.

A vorbit doar cincisprezece minute. În încheierea comunicării a expus concluzia generală, pe care o dezbătusem în prealabil în laboratorul lui.

— Ar fi recomandabil ca prima explozie să nu fie totuși efectuată nici pe pămînt și nici pe Lună. Problema care se pune este următoarea : noi nu putem garanta că am ținut seamă de toate accidentele neprevăzute ce se pot petrece în timpul experienței. În afară de asta microsoarele va putea să aibă o existență foarte îndelungată și dacă se va afla deasupra Lunei probabil că va stingheri observațiile astronomice, care se efectuează pe suprafața acesteia. Microsoarele ar trebui experimentat într-un loc unde nu ar stingheri pe nimeni vreme îndelungată. Propunem efectuarea exploziei experimentale pe planeta Venus.

Toți membrii prezidiului Academiei Mondiale de Științe s-au declarat de acord cu argumentele sale.

— Efectuăm explozia și cu acest prilej vedem planeta Venus — îmi șopti la ureche Viktor Platonov. Așa ceva am fi putut spera doar în vis. Splendid, nu ?

Am dat din cap în tăcere.

Să călătorești ! Care dintre noi n-a visat în copilărie să călătorească ! Cine nu s-a văzut pasager al unei nave interplanetare, care l-ar duce în Lună, pe Marte, pe Venus, sau și mai departe, într-o altă lume siderală, acolo unde îl așteaptă mari descoperiri și fapte eroice ! Călătorie în necunoscut !... Acest vis născut în capul băiețandrului curios, care a citit cu nesaț romanele lui Jules Verne și Wells, îl poartă cu el toată viața și la maturitate visul e tot atît de viu, de atrăgător, ca și în copilărie. N-aș fi crezut vreodată că voi avea parte de o asemenea bucurie.

Între timp în ședință se pusese o problemă care tulburase întreaga existență. Luase cuvîntul un academician.

— Trebuie să privim în viitor — spunea el — dacă sperăm să oprim cu ajutorul microsoarelui îngroșarea gheților de pe continentul Antarctic,

de ce nu ne-am gîndi la topirea parțială sau chiar totală a calotei sale de gheață.

— Dar apa ? Ce se va întîmpla cu apa provenită din gheața topită ? întrebă careva de la locul său.

— Da, va rezulta multă apă din topirea ghețurilor Antarctidei. Nivelul Oceanului Pacific s-ar ridica cu aproximativ patruzeci și cinci de metri. Oare știința modernă să nu fie în stare să propună pentru combaterea inundațiilor nimic altceva decît crearea unor mări artificiale ?

— Și la ce ar folosi topirea acestor ghețuri ? răsună din nou o întrebare din sală.

— Omenirea ar avea la dispoziție încă un continent, cu suprafață ceva mai mică decît America de Sud — răspunse vorbitorul. Imense zăcăminte petrolifere, huilă, metale neferoase — iată ce reprezintă Antarctida ! De aceea trebuie să ne gîndim încă de pe acum ce vom face cu apa provenită din ghețurile Antarctidei. Și asta nu e singura dificultate. Nu știm ce influență ar putea să aibă încălzirea climei din zona Polului Sud asupra celorlalte regiuni ale globului pămîntesc, cum se vor modifica curenții marini și aeriene, cum se va face pe globul pămîntesc redistribuirea umidității și a cantității de precipitații.

...Dezbaterea a durat aproape două ore. Ascultam cu atenție expunerile savanților, dîndu-ne seama tot mai mult că realizarea microsoarelui nu mai era o problemă care interesa doar laboratorul nostru. Ea căpăta tot mai mare amploare, cuprinzînd aspecte din cele mai diferite. Era evident că rezolvarea acestora impunea unirea eforturilor multor specialiști.

În cele din urmă Djavaru se urcă la pupitru cu o foaie de hîrtie în mîini.

— Permiteți-mi să trag concluziile care se impun ! spuse el. Punctul unu — secția de fizică autorizează Institutul din Toritown să efectueze experiența cu microsoarele pe planeta Venus.

Aplauzele unanime confirmară această hotărîre.

— Punctul doi — continuă Djavaru — secția consideră util să se treacă la studierea problemei posibilității topirii gheţurilor Antarctidei. De aceea supun la vot propunerea cu privire la organizarea unui institut special de cercetări ştiinţifice în problema microsoarelui. Din partea realizatorilor proiectului microsoarelui se cer în termenul cel mai scurt date precise cu privire la posibilităţile lui energetice. Îi aşteaptă o muncă uriaşă.

Secţia de fizică adoptă în unanimitate ambele propuneri.

A doua zi dis-de-dimineaţă ne-am luat zborul înapoi spre Toritown.

PREGĂTIREA EXPERIENȚEI

— In fața noastră stau acum trei sarcini serioase — spuse Elena Nikolaevna, la consfătuirea convocată în laborator după ce ne-am întors de la Moscova. Cea dintîi : să elaborăm proiectul marii încărcături atomice, din care va fi creat microsoarele. A doua : să construim o mică rachetă purtătoare a acestei încărcături atomice. A treia : să realizăm dispozitivele electrostatice pentru teleghidarea microsoarelui. În vederea rezolvării acestor sarcini colaboratorii institutului trebuie să se împartă în trei grupe. Colectivul nostru va constitui însă doar nucleul. Termenul de execuție a acestor lucrări e foarte scurt și de aceea ne-au fost afectate, spre a ne ajuta la realizarea lor, Institutul pentru construcții de rachete din Melbourne și Uzina electroenergetică din Delhi. În plus putem antrena în această activitate și alte organizații. Acum fiecare dintre dumneavoastră gîndiți-vă în ce grupă ați dori să lucrați.

— Eu aș prefera să mă ocup de construcția rachetei purtătoare, se pronunță Viktor Platonov...

— Și eu, am adăugat repede.

— Dar dumneata, Gin ?

— Noi doi va trebui să ne ocupăm de a doua jumătate a lucrărilor, răspunse acesta, zîmbind. Eu iau asupră-mi dispozitivele de teleghidare. Dumneata ia încărcătura atomică.

După o scurtă chibzuială au fost repartizaţi pe grupe şi ceilalţi colaboratori. Faza practică a muncii noastre începuse : de la calcule abstracte treceam la acţiuni concrete, la construcţii, la metal...

Unul din cele mai mari oraşe ale Australiei, fosta ei capitală, frumosul şi vechiul oraş Melbourne este aşezat în fundul golfului Port-Phillip, la gura rîului Iarra. Am plecat într-acolo cu ornitopterele împreună cu Viktor Platonov şi cu ceilalţi colegi din laboratorul nostru, care s-au oferit să lucreze la construirea rachetei purtătoare a încărcăturii atomice. Zburînd deasupra unor podişuri joase am zărit oraşul încă de departe. Rîul Iarra îl tăia în două părţi. Pe malul stîng, înconjurate de grădini şi parcuri se aflau cartierele de locuit.

Deasupra oraşului nu era mai puţină animaţie decît pe străzile sale. Pe lîngă noi zburau sute de ornitoptere. Pentru orientare, pe acoperişurile caselor erau scrise cu litere mari denumirile străzilor.

— Institutul nostru se găseşte pe malul drept al rîului — spuse Viktor — dar unde anume nu ştiu. Aşteptaţi o clipă, am să aflu îndată.

Întoarse brusc ornitopterul şi se repezi după o fată care tocmai trecuse în zbor pe lîngă noi. O ajunse din urmă şi se opriră amîndoi suspendaţi în aer. Fata arătă cu mîna în direcţia unei clădiri înalte. Viktor ne făcu semn cu mîna, chemîndu-ne la el.

— S-a nimerit foarte bine — spuse el — dînsa zboară în aceeaşi direcţie şi ne va conduce.

Ne-am salutat. Fata aruncă o privire repede spre mine şi spre tovarăşii mei de drum.

Părea spaniolă sau mexicană. Trăsăturile feţei sale nu erau prea regulate, dar părul negru, ondulat, pielea oacheşă, bronzată de soare, obrajii viu îmbujoraţi, ochii sclipitori, uimitor de limpezi,

buzele roșii, gura mare, cu dantura frumoasă, o făceau tare atrăgătoare.

— Deci studiați la acest institut? o întrebă Viktor Platonov.

— Da, acum îmi pregătesc lucrarea de diplomă.

— O, nu cumva v-au repartizat în grupa noastră?

— Nu, lucrez în altă grupă. Îmi termin curînd proiectul de diplomă.

Fata răspundea scurt la întrebări. Pe cît se vedea, nu avea chef de vorbă.

— Iată institutul nostru — spuse ea, arătînd spre o clădire cu șase etaje și două turnulețe albe, laterale. Acesta e corpul de studii, în curte sînt atelierele pentru aplicații practice, acolo în fund se află sălile în care se elaborează proiectele de diplomă, lîngă uzină e hala de montaje și hangarul. La cine vreți să vă duceți?

— La directorul institutului.

— Prin urmare în corpul de studii. Aterizați pe acoperișul turnului din dreapta. Cu bine!

— Vă mulțumim, la revedere!

Directorul ne aștepta. L-a chemat îndată pe constructorul șef. I-am explicat concepția proiectului. Platonov a arătat schițele și chiar în aceeași zi am împărțit sarcinile între opt candidați la examenul de diplomă repartizați în grupa noastră.

Odinioară, în tinerețea mea, studenții candidați la examenul de diplomă executau proiectele doar pe hîrtie, multe din ele avînd un caracter destul de abstract. După susținerea proiectelor de diplomă, cele mai multe din ele erau depuse la bibliotecile institutelor, și cu timpul, după scurgerea termenului stabilit, erau distruse. Astfel, în fiecare an se irosea fără nici un folos munca multor zeci de mii de ingineri, în timp ce institutele de proiectări și birourile de construcții erau literalmente copleșite cu lucru.

Acum totul se schimbase.

Toți candidații la examenul de diplomă erau obligați să execute proiecte necesare producției sau științei. Candidații erau îndrumați de ingineri, constructori cu experiență. Dacă proiectul respectiv era atît de complicat încît studentul nu-l putea executa la termen, se crea un grup special, oarecum asemănător unui birou de construcții, unde fiecare dintre studenți proiecta o parte a obiectivului. În afară de aceasta pe lîngă fiecare institut tehnic existau ateliere, unde candidații la examenul de diplomă executau ei înșiși dispozitivele pe care le proiectaseră.

Multe organizații se adresau institutelor și rezultatul era în genere unul și același — executarea rapidă și în bune condițiuni a comenzilor. Astfel mii și mii de tineri se deprindeau cu procesul de producție încă înainte de terminarea studiilor.

Noi aveam sarcina de a realiza în colaborare cu candidații la examenul de diplomă o mică rachetă purtătoare. Transportată pe Venus, această rachetă cu încărcătură atomică urma să fie lansată în atmosfera planetei la o anumită înălțime.

Ca de obicei înainte de a începe executarea proiectului, candidații la examenul de diplomă aveau de pus multe întrebări. Am discutat îndelung cu ei.

Am ieșit din sala de proiectări abia la sfîrșitul zilei de muncă. Pe neașteptate ne-am întîlnit față în față cu James Count.

— Dumneata aici? se miră Viktor Platonov. Ce vînt te aduce?

— Alexandr Alexandrovici! exclamă bucuros James Count. Sînt de mult aici, lucrăm la proiectul oglinzii noastre zburătoare. Dar dumneavoastră? Am auzit ce succese ați repurtat. Vă felicit din inimă! Ce mai face Elena Nikolaevna?

Ne-a copleșit cu întrebări. Era foarte însuflețit, nu mi se mai părea afectat ca atunci cînd ne cunoscusem.

Ne conduse prin coridoarele lungi, povestindu-ne despre munca lui.

— Acum definitivăm construcția, sistemul de montare a oglinzii, verificăm sistemul de dirijare, perfecționăm aparatura.

— Și pe dumneavoastră vă ajută candidații la examenul de diplomă ?

— Da. Ceva aș putea să vă arăt de pe acum. De fapt, tocmai mă duceam la secția de montaje. Am dovedit în mod practic — continuă Count, făcînd pași mari pe culoarele institutului — că oglinda noastră parabolică poate fi construită în întregime din membrana cea mai subțire. Ea va fi fixată pe o carcasă tubulară făcută din aceeași membrană.

— Carcasa din membrană ? am exclamat uimiți.

— Da. Ideea aceasta mi-a sugerat-o Marta Augustinas. Membrana de oglindă posedă încă o însușire admirabilă : să se întărească și să devină rezistentă ca oțelul la temperaturile caracteristice spațiului cosmic. Am fost pe Lună împreună cu studenții candidați la examenul de diplomă și acolo, cu ajutorul unei mici rachete teleghidate, am lansat o machetă a oglinzii noastre. Dirijată printr-un dispozitiv special racheta a zburat pe o traiectorie strict parabolică și așa cum păianjenul își secretă plasa, ea a desfășurat în urma sa membrana. Aceasta se desfășura și aproape îndată se solidifica devenind rezistentă ca oțelul.

— Și totul a ieșit bine ?

— Admirabil. Ia priviți. Scoase dintr-un buzunar interior al hainei un pachet de fotografii colorate și ni le întinse.

Una din fotografii reprezenta o fată care ținea în mîini o rachetă mică, cît jumătate din statura unui om.

— E o colaboratoare a noastră, Celita Bonarda — spuse Count — a executat singură ansamblul principal al rachetei.

— Priviți, profesore, e însoțitoarea noastră ! exclamă Viktor Platonov.

Într-adevăr ea era : din fotografie ne priveau aceeași ochi sclipitori, îndrăzneți.

— O cunoașteți ? se miră James Count.

— Ne-a însoțit pînă la institut.

— Cînd ?

— Azi.

— Pesemne că greșiți. E bolnavă, de cîteva zile n-a mai dat pe la institut. În prezent, pentru ea e o perioadă de muncă încordată și dacă s-ar simți bine ar veni neapărat. Și așa a rămas în urma colegilor.

— Ciudat ! exclamă Viktor Platonov. Înseamnă că i-am văzut dublura ori sora. Așa e, profesore ?

...În hala de montaje, vastă și luminoasă, era multă lume. Se auzea huruitul mașinilor, ici colo țîșneau scîntei. Unul pilea, altul șlefuia o piesă, într-un cuvînt, se desfășurau lucrările obișnuite de montare manuală a modelelor experimentale la executarea cărora munca manuală e inevitabilă.

James Count ne conduse la un dispozitiv, greoi ca aspect, alcătuit din cîțiva cilindri cu vîrful turtit, semănînd cu niște căldări.

— Iată una din rachetele noastre. Celelalte nu sînt încă montate. Nu vă uitați că racheta are o înfățișare atît de urîtă. Ea este destinată zborului în vid și acolo formele aerodinamice nu sînt cîtuși de puțin obligatorii.

Count arătă spre cavitatea interioară a rachetei care se căsca neagră.

— Aici va fi așezat dispozitivul principal cu ajutorul căruia membrana va începe să se depene, să ia forma necesară și să iasă în spațiu. Această parte o proiectează Celita Bonarda, fata pe care ați văzut-o în fotografie. Apropo, a fost azi pe aici ? îl întrebă el pe unul dintre candidații la examenul de diplomă.

— Nu, e încă bolnavă.

Count se întoarse spre noi.

— Desigur că v-ați înșelat. Celita știe foarte bine cîtă nevoie e de ea. Din cauză că nu și-a terminat proiectul, nu putem începe executarea ansamblului următor.

— Dar nu poate fi înlocuită cu altcineva?

— Nu se admite. Regula e ca studentul să-și facă singur lucrarea de diplomă, fără ajutorul nimănui.

Zbîrnîitul strident al unei sonerii anunță sfîrșitul zilei de muncă.

Studenții începură să se foiască. Terminau operațiunile care nu puteau fi lăsate pe a doua zi, deconectau mașinile, făceau ordine la locurile de muncă. În hală au rămas trei studenți. Erau de serviciu. Se apropiau cu platforma electrică de fiecare mașină, strîngînd șpanul pe care-l scoteau în curte, unde se găsea un mare autocamion acoperit. După ce au strîns șpanul, au pus în funcțiune robotul de întreținere, ale cărui brațe au spălat pardoseala din plăci de faianță. Au șters apoi ferestrele înalte cu niște perii ce se roteau pe niște pîrghii lungi și aliniindu-se în „front", au raportat în glumă unei fete cu brasardă roșie că terminaseră curățenia.

— E sanitarul de serviciu pe institut, arătă din ochi James Count, spre fata cu brasardă.

Fata cercetă hala cu atenție, ceru studenților să ridice de jos un șpan mic, rătăcit într-un colț și numai după aceasta le dădu voie să plece.

— Hai cu noi la mare — o chemară băieții, scoțîndu-și salopetele — peste o oră ai noștri au meci de polo pe apă cu cei de la Sidney.

— Mai trebuie să iau în primire două hale — le răspunse ea. Duceți-vă la dușuri, ne întîlnim la poarta institutului.

James Count ne invită la el, la hotel. Voia să stăm de vorbă despre munca noastră, să afle amănunte. Deși plecase de la noi, opera căreia îșî

închinase cîțiva ani din viață nu putea, desigur, să-i fie indiferentă. Se bucura în mod sincer de rezultatele pe care le obținusem.

Convorbirea noastră fu întreruptă de sunetul telefonului. Chema careva din grupa lui Count.

— Profesore, dați drumul repede la televizor pe programul cincisprezece.

— Pentru ce? întrebă mirat Count.

— Dați-i drumul și veți vedea.

Ne-am așezat curioși la televizor. Count îl puse pe programul indicat și pe ecran apăru o întindere strălucitoare de apă, nori răzleți pe cer, o mulțime de oameni pe mal și șalupe multicolore la start. Vocea crainicului anunța condițiile unui concurs, citea numele participanților. „Celita Bonarda..." — am auzit deodată numele cunoscut și am dat cu ochii de fata care ne condusese pe mine și pe Platonov la institut.

— Colaboratoarea dumneavoastră! exclamă Platonov.

— Așa e, ea e! Dar cum de se află acolo? E doar bolnavă...

— Probabil că nu e mai mult decît noi.

— Încep...

Patru șalupe — una albă, alta galbenă, a treia roșie și ultima verde — se pregăteau de start. Șalupa Celitei Bonarda era galbenă. Deodată, pistolul de start pocni scurt și șalupele se desprinseră de locurile lor aproape în același timp.

„Fiecare din cele patru șalupe are o anumită particularitate a construcției pe care concurenții n-o cunosc, răsună vocea crainicului. Există o singură restricție: șalupele n-au voie să depășească greutatea indicată. Toate cele patru șalupe răspund acestei condiții".

Șalupa roșie o luă repede înaintea celorlalte împroșcîndu-le cu apă.

— Protejata dumneavoastră rămîne cam în urmă, îi spuse Platonov lui Count.

Deodată, șalupa galbenă a Celitei se desprinse de apă, zbură cîțiva metri prin aer și, stîrnind un nor de stropi se lăsă din nou pe suprafața lacului în strigătele și aplauzele furtunoase ale spectatorilor. Distanța dintre șalupa roșie și cea galbenă era tot mai mică. Șalupa galbenă mări viteza, făcu un salt mare, și o depăși pe cea roșie.

— Bravo, Celita ! strigă James Count.

Șalupele făcuseră o întoarcere și acum zburau pe ecran drept spre noi. În frunte era mereu șalupa galbenă. Celita o conducea stînd strîns lipită de coca ei aerodinamică. Făcu cu mîna o manevră abia perceptibilă și șalupa galbenă se ridică din nou în aer. Stereoefectul era atît de impresionant încît, fără să vrem, ne dădurăm în lături, părea că Celita zbura peste capetele noastre. „Șalupa galbenă a atins trei sute kilometri pe oră — anunță vocea crainicului — parcurge ultimul tur". Șalupa zbura ca un obuz, împroșcînd apa, și sub furtuna de aplauze din tribune tăie cea dintîi panglica finișului.

— Strașnică fată ! se entuziasmă Count, uitînd că tocmai el nu trebuia s-o laude acum.

— Îndrăzneață ! confirmă prompt Viktor Platonov. Ca să fiu sincer, eu nu m-aș fi încumetat să particip la un asemenea concurs.

A doua zi ne-am întîlnit cu Celita la institut. Viktor Platonov se apropie de ea și o felicită pentru succesul pe care-l repurtase. Fata îl privi rece, îi mulțumi rezervată și-și văzu de drum.

Seara cînd se întîlni cu James Count la hotel, Platonov aduse vorba despre Celita. Count se încruntă :

— A înșelat întreaga grupă.

— Cum ?

— Văzînd că n-are timp să-și termine șalupa pînă la data concursului, a abandonat complet proiectul de diplomă și s-a dedicat în întregime construirii ambarcației sale. O nesocotință revol-

tătoare! Acum a rămas foarte mult în urma colegilor ei, și ceea ce e mai grav, îi întîrzie din muncă. Astăzi, întreaga grupă a dezbătut furtunos fapta ei. Partea din proiect care-i fusese încredințată a fost divizată între ceilalți.

— Și ce se va întîmpla cu ea?

— Nu știu. Deocamdată va lucra la același proiect. Dacă va termina la timp, își va susține lucrarea, dacă nu, va fi nevoită să ceară amînarea.

— Ce termen are?

— O lună și jumătate.

— Cam puțin...

Într-o zi, candidații la examenul de diplomă ne-au invitat la clubul lor, la o reprezentație studențească. Reprezentația s-a terminat destul de tîrziu. Ieșind de la club am trecut pe culoar prin dreptul sălii în care activa grupa lui Count. Înăuntru era lumină.

— Count lucrează la ora asta? se miră Viktor Platonov. E împotriva regulamentului. Hai înăuntru să-l luăm.

James Count nu era singur. Lîngă el ședea Celita Bonarda. Aplecați peste masă, dezbăteau un amănunt oarecare al proiectului.

— Ați venit tocmai la timp, se bucură Count. Nu putem cu nici un chip să rezolvăm o mică problemă.

— Ia să vedem, se oferi cu însuflețire Platonov.

— Celita, explică-i dumneata. Pînă atunci eu am să stau de vorbă cu profesorul.

Ne-am îndepărtat puțin.

— Cum îi merge lucrarea? l-am întrebat pe James Count.

— Muncește fără preget. Dacă nu va slăbi ritmul, cred că va reuși să-și susțină proiectul.

— Prietenii o ajută?

— Nu. Cine s-o ajute? A rămas în urmă din pricina nesocotinței sale, așa că o lasă să isprăvească pînă la capăt. Totuși, în treacăt fie spus, e

o fată hotărîtă, dîrză, doar că se aprinde prea repede...

Celita îi explicase lui Viktor Platonov ceea ce trebuia. Acesta luă creionul și începu să calculeze.

— Poftim — spuse el după cîteva clipe — dacă descompunem această funcție într-o serie, ecuația dumitale trebuie să se integreze.

— Mulțumesc — exclamă bucuroasă Celita — acum am să mă descurc și singură...

— Ia stai puțin, o întrerupse Platonov, mi se pare că le-am cam încurcat. Hai să verificăm.

Începură din nou să calculeze. Trecură vreo douăzeci de minute. O foaie albă de hîrtie și după ea a doua și a treia se acoperiseră de formule. În cele din urmă Platonov puse creionul de o parte.

— Ca să vezi! Problema e mai complicată decît mi s-a părut la început. Mai lucrezi sau te duci acasă?

— Aș fi vrut să mai stau...

— Da, fără rezolvarea acestei ecuații n-o să poți face un pas mai departe. Bine, hai s-o rezolvăm împreună. Alexandr Alexandrovici, și dumneata, James, puteți să vă duceți. Eu mai rămîn.

— Nu, lăsați, protestă Celita, e tîrziu deja...

— Nu-i nimic, și pentru mine prezintă interes rezolvarea acestei probleme.

Plecînd, i-am spus Celitei:

— Nu te lăsa. Prezintă-ți proiectul la termen cu orice preț. Nu-i nimic că muncești mult. Țin minte că pe vremea mea studenții lucrau la proiectele de diplomă pînă seara și glumeau: „Trudim de la nouă la nouă — ziua noastră de muncă e de nouă ore".

Celita zîmbi, înveselită de vechea glumă studențească.

În seara aceea Viktor s-a întors la hotel aproape de miezul nopții.

— Ați rezolvat ecuația?

— Da.

— Mult a mai durat rezolvarea asta.

— M-da... — mormăi în doi peri Viktor şi, fără să mai spună nimic, se duse în camera lui.

Din ziua aceea, deşi era „împotriva regulamentului" Viktor întîrzia adesea la institut pentru a o ajuta pe Celita.

Într-o seară, cînd ne-am întors la hotel, am găsit-o acolo pe Elena Nikolaevna.

— Elena Nikolaevna, dumneata ? am exclamat noi într-un glas. De ce nu ne-ai dat de veste că vii ?

— Am hotărît să trec pe la dumneavoastră într-un control inopinat — răspunse ea rîzînd. Ei, cum merg treburile ?

— Bine, Elena Nikolaevna.

— Ei, ei, povestiţi.

După ce lucrasem un timp în grupul Elenei Nikolaevna, şi-i cunoscusem colegii, înţelesesem de ce o aleseseră tocmai pe ea conducătoare.

Fără îndoială că ea era un om de ştiinţă capabil, dar nu mai puţin dotaţi erau Gin Fan-şi, Platonov sau Count. Probabil însă că nici unul din ei nu punea în muncă atîta pasiune, nu era atît de exigent întotdeauna faţă de sine însuşi şi faţă de ceilalţi ca Elena Nikolaevna.

Raportul pe care i l-am dat n-a fost lung. Elena Nikolaevna ştia să pătrundă repede miezul lucrurilor, să înţeleagă esenţialul.

— Da, aici treburile merg într-adevăr bine. La Gin Fan-şi însă... Tocmai m-am întors de la Delhi, unde el lucrează la dispozitivele electrostatice pentru teleghidarea microsoarelui. Acolo e departe de a fi totul lămurit. Calculele preliminare arată că pentru transportul pe Venus al dispozitivelor electrostatice sînt necesare cinci rachetoplane. Ceea ce ar comporta un efort considerabil.

— Dar de ce e nevoie de atîtea rachetoplane ?

— Suporţii. Ne omoară suporţii dispozitivelor electrostatice. Pentru transportarea lor e nevoie de

cinci rachete. Dacă n-ar fi vorba de suporți, încărcătura noastră ar încăpea într-o rachetă.

— Dar fără suporți nu se poate ?

— Ne-am gîndit și la asta. Nu merge.

— Dar dacă i-am face chiar acolo, pe Venus ?

— Din ce ?

— Să zicem, din lemn.

— Eu știu... — răspunse cu îndoială Elena Nikolaevna. Găsim oare acolo o esență de lemn destul de rezistentă ? Și în afară de asta vom fi nevoiți să-i construim numai noi trei. Vom putea oare ? Cu atît mai mult cu cît suporții vor trebui să fie foarte înalți, cam cît o clădire cu paisprezece etaje...

— Dar care e situația încărcăturii atomice pentru microsoare ? întrebă Viktor Platonov. N-ai să ne întîrzii expediția, nu ?

— Cu încărcătura totul merge bine. S-au făcut toate calculele. N-o să aibă un volum mare — va ocupa foarte puțin loc în rachetă. Lucrarea aceasta va fi executată la termen.

Se auzi o bătaie în ușă. Intră James Count.

— A, James, bună ziua ! îl salută Elena Nikolaevna. Ia loc. Ce mai faci ? Se aude că obțineți succese .

— Cine spune asta ? întrebă Count, zîmbind.

— Soțul meu. Doar el e acum în grupa dumitale.

— Da, am avut nevoie de un astronom cu experiență și Iaroslav Pavlovici nu m-a refuzat. În ceea ce privește succesele noastre, ele nu sînt cine știe ce. Mai bine povestiți ce mai e nou pe la dumneavoastră, o rugă Count.

— Gin Fan-și își tot bate capul cu suporții dispozitivelor electrostatice... și ea îi repetă lui Count ceea ce ne spusese și nouă.

James Count tăcu cîteva clipe, apoi se uită la Elena Nikolaevna într-un fel anume și spuse :

— M-am gîndit și eu la asta. Cînd am aflat că vi s-a dat aprobarea pentru a efectua experiența

pe Venus m-am gîndit în primul rînd : cum veți transporta acolo întreaga încărcătură ? Pentru asta ar fi nevoie de atîtea rachete, încît prezidiul ar putea să revoce experiența ca fiind prea costisitoare. Înseamnă că transportarea încărcăturii pe Venus ar costa mult mai mult decît însuși microsoarele.

— Te-ai gîndit la ceva ?

— Nu știu dacă o să fiți de acord cu ideea mea...

Propunerea lui era simplă. Era de părere să nu se transporte suporții în interiorul rachetei ca încărcătură nefolositoare, ci să se facă din ei însiși carcasa rachetei și pereții exteriori. După ce racheta va sosi pe Venus ea va fi desfăcută și din piesele obținute vor putea fi montați suporții dispozitivelor electrostatice.

— Dacă s-ar opta pentru o asemenea soluție — încheie el — din piesele suporților ar putea fi montate și anumite ansambluri ale motorului rachetei, și planurile, și fuzelajul, și multe altele. Pe scurt, în interiorul rachetei să nu se găsească nici un gram de încărcătură moartă.

Din colțurile ochilor Elenei Nikolaevna se răsfiră paienjenișul de riduri al bucuriei.

— Spune-mi adevărul, James, n-ai vrea să te întorci în grupul nostru ? Dar spune-mi adevărul adevărat, cu mîna pe inimă !

— Nu, răspunse el cu atîta tărie încît nu încăpea nici o îndoială că spune adevărul. Mă pasionează realmente construirea oglinzii zburătoare. Ideea cu privire la montarea rachetei din dispozitivele electrostatice mi-a venit cu totul întîmplător. Am vrut pur și simplu să vă ajut cu ceva...

Observasem demult că, în activitatea creatoare, zilele sînt departe de a avea o valoare egală. E greu de explicat de ce, dar sînt zile, ba chiar și ore, cînd printr-o intuiție neașteptată se rezolvă problemele cele mai complicate. Ai impresia că

dacă am lăsa de o parte aceste zile, din tot restul muncii noastre nu se alege mai nimic.

Am stat pînă tîrziu împreună în seara aceea. Cînd ne-am despărțit în sfîrșit, pentru a ne duce la culcare, principalele date tehnice pentru construcția rachetei demontabile erau gata.

Dimineața, Elena Nikolaevna ne-a spus, mie și lui Viktor Platonov :

— Trebuie să vă întoarceți la Toritown. Membrii grupului nostru care vor zbura spre Venus trebuie să treacă pe la comisia medicală și să facă un antrenament special timp de două luni.

— Nu merg și studenții ? am întrebat eu mirat.

— Nici vorbă. Vei merge doar dumneata și Viktor. Ceilalți colaboratori vor rămîne aici pînă la sfîrșitul lucrărilor sub conducerea constructorului principal. Unde credeți că l-am putea găsi acum ? Trebuie să stăm de vorbă cu el, să aranjăm totul cum se cuvine.

— Scuză-mă, Elena Nikolaevna — spuse pe neașteptate Viktor Platonov, uitîndu-se la ceas — acum nu pot merge nicăieri. Trebuie să fiu în altă parte.

— Unde se duce ? întrebă Elena Nikolaevna.

M-am uitat și eu la ceas, gîndindu-mă ce treburi grabnice putea să aibă Viktor la ora aceea. Și deodată mi-am adus aminte :

— Azi își susține proiectul de diplomă Celita...

— Celita ? Care Celita ?

— Celita Bonarda. O fată din grupa lui James Count.

— Și ce legătură are Viktor cu ea ?

— A ajutat-o.

— Da ? E o fată simpatică ?

— Mie mi-a plăcut.

— Unde are loc examenul ?

— În secția a treia de montaje.

— Poate că tot acolo o fi și constructorul principal.

— Posibil.

— Hai într-acolo.

Aș fi pus prinsoare pe orice că în clipa aceea pe strănepoata mea o interesa cu totul altceva decît constructorul principal.

Susținerea proiectelor de diplomă nu avea loc într-o sală, în fața unei mese mari, acoperită cu postav verde. Comisia nu ședea liniștită la un loc. Lucrurile se petreceau cu totul altfel. În secția de montaj își întinseseră schițele în jurul rachetelor terminate candidații grupei lui James Count. Fiecare student vorbea despre munca pe care-o depusese și despre ansamblul proiectat. Membrii comisiei nu numai că analizau cu atenție schițele, dar și studiau în amănunt construcția concretă. Nota se acorda individual, fiecărui candidat.

Am intrat fără zgomot în secția de montaj și ne-am oprit deoparte, amestecîndu-ne în mulțimea de studenți din ceilalți ani, care veniseră să asiste la susținerea proiectelor.

— Uite-o pe Celita! i-am șoptit Elenei Nikolaevna. O vezi, lîngă perete, cu Viktor? Probabil că și-a susținut proiectul.

I-am făcut semn cu mîna. Ea ne-a observat și, zîmbind, a ridicat mîna, cu degetele răsfirate.

— Cinci! A luat cinci! Bravo ei!

Ne-am croit drum spre ei prin mulțime.

— Am terminat! ne șopti Celita. Nici nu știu cum să-i mulțumesc lui Viktor pentru ajutorul pe care mi l-a dat.

— Într-un fel ai să-i mulțumești dumneata, zîmbi Elena Nikolaevna, privind fața radioasă a lui Viktor Platonov.

— Într-un fel, da — răspunse oarecum sfidător Celita — dar mîine pleacă.

— Da de unde! Mai rămîne aici vreo două zile.

— Într-adevăr, Viktor? îl întrebă Celita pe acesta, întorcîndu-se spre el. Adineauri ai spus că pleci?

— Viktor nu te-a minţit, Celita. La început ne gîndeam să plecăm cu toţii împreună. Acum îmi dau seama însă că astăzi n-o să putem pune la punct toate treburile. În glasul Elenei Nikolaevna se simţea o uşoară ironie. De aceea am hotărît împreună cu profesorul să-l lăsăm aici pe Viktor pentru vreo două zile.

— Da, da, aşa am hotărît, m-am grăbit eu să confirm. O fi ghicit sau nu Viktor vicleşugul Elenei Nikolaevna, nu ştiu, fapt este însă că n-a mai întrebat nimic şi în ziua aceea nu i-am mai văzut de loc nici pe el, nici pe Celita.

DINCOLO DE CER

Cosmosul ne atrăgea prin surprizele lui, prin „tainele" lui. Dar oricît de mult am fi rîvnit la bucuria unei călătorii în cosmos, nu trebuia să uităm că în fața noastră, pe drumul spre cosmos, se afla comisia medicală.

Am trecut nu fără emoție pragul mult rîvnit. Traseurile de zbor către planetele cele mai apropiate ale sistemului solar erau mai mult sau mai puțin stabilite, dar în cosmos puteau interveni tot felul de întîmplări neprevăzute și călătoriile interplanetare încă nu erau socotite lipsite de primejdie. În afară de aceasta pe altă planetă omul putea trece prin tot felul de încercări. De aceea, în zborurile cosmice erau admiși doar oameni cu desăvîrșire sănătoși, îndeosebi tineri, între douăzeci și cinci și patruzeci de ani, și numai în cazuri de extremă necesitate se dădeau aprobări pentru cei care depășiseră șaizeci de ani.

În buletinul meu era însă trecută o dată fantastică a nașterii — anul 1905 — și medicii nici n-au vrut măcar să stea de vorbă cu mine. Imaginați-vă dezamăgirea mea! Eram indignat și hotărît să nu cedez. Elena Nikolaevna nu mă mai recunoștea. Unde dispăruseră nesiguranța și dezorientarea cu care pășisem nu de mult în această lume necunoscută!? În cele din urmă am obținut o dispoziție specială a prezidiului Academiei Mondiale de

Științe Medicale pentru examinarea stării sănătății mele.

Medicii au fost nevoiți să mă examineze. Ce bine îmi părea acum că respectasem strict programul zilnic și făcusem sport în mod sistematic! În ciuda meticulozității medicilor prima serie de examinări am trecut-o cu succes. A doua serie era mult mai complicată: urma să mi se facă un control special. Medicii mi-au controlat cîteva zile în șir funcțiunile fiziologice în rachetoplan, la o înălțime de cîteva mii de kilometri deasupra solului.

În ceie din urmă examinările s-au terminat. Rezultatele lor s-au dovedit a fi cu totul satisfăcătoare și medicii au fost nevoiți să-mi elibereze un certificat, atestînd că sînt apt pentru zborul cosmic.

Am fost înscriși la cursuri într-o clasă specială ce purta numărul rachetoplanului cu care urma să zburăm spre Venus. Programul de instruire era amplu: învățam să tragem cu arma, să dăm primul ajutorul medical, să gătim, să mînuim o serie întreagă de aparate. Greu era îndeosebi să deprindem pilotarea rachetoplanului. Dar lucrul acesta era indispensabil, căci în caz de accident puteam rămîne fără piloți.

În direcția aceasta ne instruiau piloții rachetoplanului nostru — soții Erilik și Suori Darîcean — ciucci de obîrșie. Ore întregi studiam aparatajul rachetei.

O lună după aceea știam tot ce era necesar: cum se face aterizarea și decolarea, cum se stabilește legătura cu pămîntul, unde se află rezervele intangibile de apă și alimente și cînd pot fi folosite, cum se procedează atunci cînd întîlnești o rachetă în cosmos, cum funcționează alimentatoarele cu carburanți și așa mai departe.

În cele din urmă totul a fost gata.

Racheta noastră cu încărcătură construită din viitorii suporți ai dispozitivelor electrostatice, din această cauză vizibil deosebită la înfățișare de rachetoplanele obișnuite, a fost expediată pe Lună, unde trebuia să sosim și noi curînd. În interiorul acestei rachete mari de transport se găsea și racheta cea mică, purtătoare a încărcăturii atomice, pe care o construiseră studenții de la institutul din Melbourne. Din pricina primejdiei pe care o reprezenta manipularea încărcăturii atomice aceasta fusese separată în părțile componente și așezată în diferite colțuri ale rachetei de transport.

Pînă la data fixată pentru a porni în zbor spre Lună mai erau cinci zile. Ne-am dus la Toritown, unde ne-am luat rămas bun de la Gasul și de la toți tovarășii noștri. Elena Nikolaevna hotărîse ca înainte de plecare să facă o vizită fiicei sale — Ania — și m-a invitat s-o însoțesc. Pînă atunci o cunoscusem pe Ania doar la radiotelefon. Ne chema adesea. De pe ecran mă privea, surîzînd sfios, o fețișoară fragedă, drăgălașă. Părul ei bălai ușor ondulat era împletit într-o singură cosiță lungă și groasă. Ochii de un cenușiu închis, uimitor de senini, priveau puțin îngîndurați, de sub genele plecate, trădînd o fire delicată, visătoare.

Am plecat în zorii zilei următoare.

Soarele răsărise în zare ca o jumătate de disc, imens, roșu, dar razele lui încă slabe nu ne făceau să închidem ochii. Am pornit cu ornitopterele spre nord-est, acolo unde coastele Australiei sînt scăldate de marea caldă a Coralilor. Elena Nikolaevna zbura înainte. Ea avea harta pe care trasasem de cu seară itinerarul zborului nostru, lung de o mie două sute de kilometri. După socotelile noastre trebuia să ajungem la destinație peste patru ore.

Din cînd în cînd, pe sub noi, lunecau înapoi tufărișuri scunde și ghimpoase. Hățișul de netrecut, care cîndva se întindea în Australia pe suprafețe

imense, se trăsese înapoi, cedînd locul păşunilor şi ogoarelor.

Şesului îi luau locul dealurile. Înainte, la orizont se profilau contururile albăstrii ale Marelui Lanţ al Cumpenei Apelor — cel mai întins dintre toate masivele muntoase care formează Cordilierii australieni. Povîrnişurile apusene, precum şi regiunile de la poalele lor, cîndva secetoase, erau fertilizate acum prin ploi artificiale.

Povîrnişurile răsăritene ale munţilor nu aveau nevoie de ploi artificiale. Ele opreau vînturile umede ce suflau dinspre Oceanul Pacific fiind năpădite de o vegetaţie tropicală luxuriantă.

După alte cîteva minute de zbor în faţa noastră se ivi albastrul nemărginit al Mării Coralilor.

Elena Nikolaevna îşi opri ornitopterul, rămînînd suspendată în văzduh. Aripile ornitopterului ei descriau în aer două sectoare de cerc ce sclipeau în soare ca argintul.

Ea arătă cu mîna spre răsărit.

— Iată Marele Recif al Barierei, cea mai grandioasă construcţie de corali din lume. Se întindea de-a lungul întregului litoral răsăritean al Australiei pe o lungime de peste două mii de kilometri.

Tivit de spuma albă a talazurilor, lanţul de insule, întinzîndu-se spre dreapta şi spre stînga cît cuprindeai cu ochii, se zărea pînă hăt departe.

— Nu mai avem mult. Acum putem să ne lipsim de hartă. Zburăm de-a lungul ţărmului.

Povîrnişurile răsăritene, abrupte, care priveau spre mare, erau despărţite de apă printr-o cîmpie îngustă ce mergea de-a lungul litoralului, brăzdată de mici piraie de munte. Pe sub noi plutea pădurea tropicală veşnic verde. Pe alocuri, arborii înalţi şi viguroşi erau deşi ca peria. Splendizii, zvelţii eucalipţi, învăluiţi în liane, uriaşii ficuşi sălbatici cu frunze mari, lucioase, palmierii înalţi cu trunchiuri golaşe şi cu o cunună de frunze tocmai în vîrf, hăţişul des, greu de străbătut, iarba suculentă de

un verde închis, toate acestea formau o junglă de nepătruns. Dar iată că pădurile se retrăgeau spre munte. De-a lungul litoralului se întindeau lanuri de grîu, trestie de zahăr, vii și pășuni pentru oi.

— Iată și gospodăria Aniei — spuse Elena Nikolaevna reducînd din viteză și începînd să coboare. Uite, colo jos se zăresc, albe, turmele vestitelor oi merinos, iar acolo — ea arătă cu mîna spre poalele celui mai apropiat munte — vezi un orășel ? Acolo locuiește Ania.

Aproape de mare, înecat în verdeață, se zărea un pîlc de clădiri albe, mici. Mai departe, la vreo cinci sute de metri de ele erau grajdurile pentru vite.

După cîteva minute ne-am apropiat de un grup de vile cu un etaj și cu două, și am coborît în curte pe o mică pistă de beton, unde stăteau înșiruite ornitoptere pe cîteva rînduri.

Ania alergă spre noi. Ne aștepta.

Am intrat în locuința ei. Era amenajată întocmai ca și locuința noastră din Toritown, inclusiv telecranul panoramic și vopseaua răcoritoare de pe tavane.

Seara m-am plimbat prin orășel. Ghidul meu, ce-i drept nu prea bun, a fost Ania.

— Nici nu știu ce să vă arăt, spunea ea. E o fermă zootehnică obișnuită, cum sînt pe pămînt zeci de mii sau poate sute de mii. N-ar fi mai bine să vă arăt oile ?

— Nu, mai pe urmă. Acum hai să ne plimbăm prin orășel.

Am străbătut fără grabă strada principală.

Pe drum Ania îmi explica domol :

— Aici e clubul, apoi clădirea administrației stațiunii noastre, după ea magazinul, alături cantina, colo grădinița de copii, spitalul, dincolo terenurile noastre sportive, centrala atomoelectrică, frigoriferele. Nu, chiar că n-am ce vă arăta aici.

Mai bine hai să vedeți laboratoarele. Ele se află lîngă păsuni.

Ei i se părea că ceea ce-mi arăta nu prezenta nimic deosebit și demn de atenție. Totul era obișnuit ca în orice orășel provincial. Pentru mine însă tocmai acesta era lucrul cel mai semnificativ.

Pînă atunci, recunosc, mă întrebam dacă nu cumva Ania se plictisea acolo la ferma aceea îndepărtată de marile orașe și tot voiam s-o întreb lucrul acesta. Acum înțelegeam tot „anacronismul" unei asemenea întrebări. Orășelul acela nu mi se părea de fel provincial. Datorită dezvoltării transporturilor și a televiziunii distanțele mari nu mai aveau nici o importanță. Orașele, așezările omenești, continentele parcă se apropiaseră între ele. Dacă însă era nevoit sau dorea să plece undeva departe de oraș, orice locuitor avea la dispoziție un mijloc de transport confortabil și rapid.

Mi-am împărtășit gîndurile Aniei.

— Vedeți — mi-a răspuns ea — dumneavoastră găsiți semnificativ ceva cu care eu m-am obișnuit încă din primii ani ai vieții. Nouă însă ni se pare că tot ne mai lipsește ceva.

După ce am cunoscut felul cum se muncea la fermă mi-am dat seama că în fond munca la țară se deosebea prea puțin de munca orășenilor.

Pe vremea plugului primitiv, tras de cal, țăranul cu puțină știință de carte, ba chiar cu totul analfabet, făcea față acestei munci. A apărut tractorul, atunci locul țăranului a fost luat de muncitor, care avea o pregătire tehnică specifică. Tractorul a fost înlocuit cu un complex de mașini, dirijate de la distanță, și locul tractoristului a fost luat de inginer.

Se transformase și omul, se transformase și bătrîna noastră planetă. Omului începuse să nu-i mai ajungă pămîntul. Nava cosmică l-a ridicat „dincolo de cer", l-a scos din atmosfera pămîntului în misteriosul spațiu cosmic.

Începuse o eră fără precedent în istoria omenirii, era cuceririi de noi spații vitale nu pe calea nimicirii unei părți a omenirii pentru „libertate", ci pe calea cunoașterii cutezătoare și nelimitate cu ajutorul științei și tehnicii.

Nu fără emoție m-am așezat în fotoliul confortabil al rachetoplanului, așteptînd decolarea. Chiar dacă nu eu eram primul om care zbura spre Lună, parcă de asta e vorba ? Doar și pe vremea noastră avioanele pătrunseseră adînc în viața oamenilor și cu toate acestea orice om care avea prilejul să zboare pentru întîia oară era emoționat înainte de a trăi această experiență.

În sfîrșit momentul mult așteptat sosi. S-a auzit ultima comandă, a răsunat vuietul motoarelor și rachetoplanul nostru, țîșnind pe rampa metalică verticală s-a desprins de pămînt luîndu-și zborul spre Lună.

Oamenii pot comite erori grave cînd nu au posibilitatea să cunoască îndeaproape obiectul pe care îl cercetează. Chiar un gînditor atît de profund al Greciei antice ca Aristotel era convins că Luna e un glob șlefuit care reflectă contururile continentelor și mărilor de pe pămînt. Îndată după inventarea telescopului, această idee a căzut, iar acum cu atît mai mult ne pare caraghioasă.

Coborînd din rachetoplan, primul lucru care m-a impresionat a fost apropierea orizontului pe Lună. Mi-au explicat fenomenul, știind că dacă pe suprafața pămîntului un om care se găsește pe un loc întins vede orizontul la o depărtare de cinci kilometri și s-a obișnuit cu aceasta, pe Lună orizontul este neobișnuit de aproape, doar la doi kilometri și jumătate. Ici, colo, în zare apar vîrfurile munților aflați în afara cîmpului vizual al omului. O asemenea apropiere a orizontului produce o senzație puțin obișnuită.

Impresionant e pămîntul nostru văzut pe cerul Lunei. Deşi mai puţin luminos, pare mai mare decît Soarele. Pe cerul negru străluceşte orbitor discul incandescent al soarelui, revărsînd pe suprafaţa Lunei o lumină atît de vie încît fără ochelari fumurii care fac parte din echipamentul de scafandru nici nu poţi deschide ochii. Umbrele sînt pronunţate, dense, negre. Dacă stai cu spatele la soare, umbra ta proprie ţi se pare o groapă fără fund şi, din pricina neobişnuinţei, ţi-e şi frică să pui piciorul în locul acela. În jur domneşte o liniştе adîncă. Apa şi atmosfera au dispărut de pe Lună din timpuri străvechi, şi o dată cu ele a dispărut şi acea forţă care modifică neîncetat înfăţişarea globului terestru. Totul pe Lună pare încremenit şi neschimbat de multă vreme.

Asta e însă doar prima impresie. Cînd priveşti împrejur vezi că Luna a încetat să fie un pustiu, pe ea a apărut omul.

Stăteam pe mica platformă de decolare, la cîţiva kilometri de intrarea în oraşul subteran. În apropierea noastră se îndreptau spre cer schelele ajurate ale rampelor pentru lansarea rachetoplanelor spre pămînt. Pe nisipul roşcat, moale ca un covor, ce acoperea solul de jur împrejur, se vedeau numeroasele urme ale ghetelor de scafandru. În depărtare, făcînd sărituri mari, trecea în fugă un mic grup de oameni îmbrăcaţi în costume de protecţie, asemănătoare acelora cu care ne echipasem şi noi înainte de a coborî din rachetoplan.

— Probabil că sînt selenologi — spuse Elena Nikolaevna arătînd cu capul în direcţia lor. Şi ea venise pe Lună pentru întîia oară şi privea împrejur cu tot atîta curiozitate ca şi mine.

— Ce sînt ? am întrebat, neînţelegînd ce spune.

— Geologii care studiază Luna. Spre deosebire de geologii care studiază pămîntul, aceştia se numesc selenologi.

Vestea cu privire la sosirea noastră ajunsese repede în orașul subteran. Nici nu apucasem să admirăm bine peisajele Lunei c-am și fost înconjurați de vechile noastre cunoștințe — trei studenți ai institutului din Melbourne, care urmau să ne ajute la pregătirea zborului spre Venus, Celita care lucra acolo cu grupul lui Count, apoi însuși Count și soțul Elenei Nikolaevna, Jaroslav Pavlovici! Ne-am salutat în stil „lună", bătîndu-ne pe umăr, deoarece costumul de scafandru împiedica îmbrățișările și strîngerea mîinilor. Ce-i drept, Elena Nikolaevna reuși să-l îmbrățișeze pe Jaroslav Pavlovici, deși destul de stîngaci.

În casca radiotelefonului meu au răsunat exclamații, întrebări și răspunsuri scurte pe care le acoperea vocea puternică a lui Jaroslav Pavlovici.

— Haideți în oraș. Trebuie să vă odihniți după drum.

Am făcut primul pas timid pe Lună, apoi încă unul și încă unul. Senzația de ușurință era atît de plăcută încît n-am rezistat tentației și făcîndu-mi vînt puternic cu picioarele, am sărit în sus. Ați văzut acrobații la circ făcînd salturi între plasă și cupola circului? Săritura mea în sus amintea de evoluțiile acestor acrobați, cu deosebirea că eu am sărit la mare înălțime și m-am răsturnat în aer neîndemînatic. Dacă aș fi făcut un asemenea salt pe pămînt, fără îndoială că m-aș fi lovit rău de tot. Pe Lună însă, care atrage toate corpurile cu o putere de șase ori mai mică decît pămîntul, nu s-a întîmplat nimic. Am căzut ușor și m-am ridicat îndată în picioare. Prin urmare, pentru a învăța să mergi sprinten cum o făceau vechii locatari de pe Lună, îți trebuia un oarecare antrenament.

Intrarea în oraș se afla la baza unei stînci uriașe. Am coborît o scară și ne-am pomenit în fața unei uși de metal. Jaroslav Pavlovici apăsă pe un buton și ușa se deschise automat, dînd într-o cameră viu luminată, apoi se închise încet în urma noastră.

În cameră am așteptat ca ea să se umple cu aer. Se auzea un șuier caracteristic de pompe în funcțiune. Camera era alimentată cu aer prin conducte. În fața noastră s-a deschis automat o a doua ușă ce ducea într-o subterană. Am intrat într-o sală mare, viu luminată, ce amintea prin înfățișarea ei de gara unui metrou. În fundul sălii, întocmai ca într-o stație de metrou urcau și coborau cîteva scări rulante. Ele ne-au dus mai departe în adîncul Lunei.

S-a deschis apoi altă ușă care era închisă ermetic, și în fața noastră s-a ivit deodată un întreg oraș subteran, cu străzi și case aidoma celor de pe pămînt. Pe acoperișurile caselor erau instalate becuri electrice, care răspîndeau în jur o lumină ca de zi. De-a lungul străzilor se întindeau șiruri de copaci, pe ronduri se zăreau flori multicolore.

Așa arăta deci acest oraș subteran! Dacă ai fi văzut toate acestea pe ecranul unui televizor, ai fi crezut fără voie că rula un film științifico-fantastic.

— Parcă am nimerit într-o lume vrăjită, de basm, am spus eu.

— Subterana aceasta se întinde pe cîțiva kilometri, ne informă Jaroslav Pavlovici. Din ea se ramifică în toate direcțiile coridoare lungi, înguste, care cuprind într-un singur sistem o construcție de mare suprafață. Subterana are mai multe uși asemănătoare aceleia prin care am intrat noi.

La intrarea în oraș se găsea o clădire mare — vestiarul orașului. Ne-am lăsat acolo echipamentul de scafandru și am pornit-o pe străzile acelei așezări neobișnuite, destul de animate. Unii trecători, pe semne grăbiți, înaintau prin salturi. Alții mergeau normal, aproape la fel ca pe pămînt, doar că pășeau mai ușor și mai întins. Noi însă nu învățasem încă să umblăm atît de lin și din cînd în cînd cîte unul sărea deodată în sus și ne-o lua

înainte cu vreo cinci metri, ceea ce era destul de caraghios, stîrnind rîsetele tuturor.

Îndeosebi Viktor Platonov făcea salturi, probabil din pricina picioarelor sale lungi, sau poate din cauză că nu-şi putea stăpîni bucuria : Celita era alături de el şi, ca toţi îndrăgostiţii, se afla în acea stare de beatitudine cînd pur şi simplu nu e posibil să stai locului.

— Aici la voi e uşor să atingi recorduri, spuse Platonov după ce făcu un nou salt.

— Da de unde. La noi există cu totul alte norme sportive, obiectă Jaroslav Pavlovici. Am să vă fac cunoştinţă cu campionul nostru la sărituri în lungime. Ultimul său record e de cincizeci şi unu de metri şi şase centimetri.

Simţeam în faţă o adiere uşoară, caldă ; puternicele staţii de pompare împrospătau aerul cu oxigen.

De-a lungul străzilor se întindeau alei străjuite de pomi cu fructe coapte. Păsări viu colorate, aduse de pe pămînt, săreau din creangă în creangă.

— Cum a fost adusă aici apa ? l-am întrebat pe Jaroslav Pavlovici, trecînd pe lîngă un lac, pe care plutea un cîrd mare de raţe.

— În subsolul Lunei există apă. A fost descoperită de selenologii noştri la mari adîncimi. Acolo temperatura este constantă, şi apa nu îngheaţă.

În spatele nostru s-a auzit un rîs vesel. Ne-am întors. Viktor şi Celita săreau în sus, rupeau mere coapte şi i le dădeau lui Count.

— James ! îi strigă Jaroslav Pavlovici. Cum de le-ai dat voie să rupă mere ?

— Dar de ce ?

— Ai uitat ce-a spus Fedor Nikolaevici ?

— Jaroslav, în numele vechii noastre prietenii, nu mă trăda ! rîse James Count.

— Fedor Nikolaevici, străstrănepotul dumneavoastră e şeful aprovizionării pe Lună, îmi explică

Jaroslav Pavlovici. Vă pregătește o primire festivă și ne-a prevenit cu mare strictețe să nu stricăm pofta de mîncare a oaspeților. Iată și hotelul nostru. El ne arătă o casă cu trei etaje.

În vestibul, la parter, James Count se apropie de un mare panou de sticlă și întoarse un comutator.

— Alegeți-vă camerele! spuse el, arătînd spre panoul luminos care înfățișa etajele hotelului. Pe panou, pătrățelele camerelor libere erau indicate cu luminițe roșii.

Grupul nostru s-a instalat la etajul al doilea. Curînd ne-am adunat cu toții într-o mică sufragerie. În mijloc se afla o masă lungă, încărcată cu tot felul de bucate. În jurul ei trebăluia un bărbat de vîrstă mijlocie, înalt, bine făcut, zvelt, îmbrăcat într-un costum ușor de culoare deschisă.

Acesta era Fedor Nikolaevici, strănepotul meu. Recunoscîndu-mă pesemne după fotografii, se apropie de mine și se prezentă pe un ton glumeț:

— Descendentul gloriosului neam al Hromovilor, strănepotul dumneavoastră.

La masă dădea dispoziții tot atît de autoritar ca și Elena Nikolaevna în laboratorul său și toți i se supuneau fără obiecții. Expeditiv, atent, el reușea să întrețină cu însuflețire conversația și în același timp să servească.

— Cum stați cu alimentele? l-am întrebat. Vă aprovizionați de pe pămînt?

— Doar parțial. Aici funcționează două fabrici de alimente sintetice care ne asigură cu pîine, zahăr, amidon, ulei. În afară de asta în orașul subteran ne-am străduit de mult să ne gospodărim cît mai bine. Creștem păsări, un număr oarecare de vite, pește. Avem livezi, grădini. Desigur însă că problema alimentelor încă nu este rezolvată pe Lună. Ne lipsește atmosfera.

— Trebuie să mărturisesc, am crezut că aici, pe Lună, oamenii se hrănesc cu pilule cosmice ca acelea care ni s-au dat pentru expediția pe Venus.

— Nu, asemenea pilule sînt bune doar în zborurile interplanetare îndepărtate. Nu se alterează și ocupă foarte puțin loc. Dar nu te poți hrăni cu ele multă vreme. În primul rînd, nu satisfac toate necesitățile organismului, și, lucrul cel mai important — nu ne încarcă în întregime stomacul, ceea ce poate duce la micșorarea lui, și pînă la urmă chiar la atrofiere. Acest neajuns, la rîndul său, se răsfrînge asupra celorlalte organe, producînd modificarea lor. Într-un cuvînt, armonia organismului, proporțiile lui vor fi tulburate.

— Prin urmare, dumneata, Fedor Nikolaevici, consideri că oamenii își vor procura întotdeauna alimentele, folosind resursele naturale, muncind pămîntul și crescînd vite ?

— Deocamdată noi folosim încă foarte puțin din ceea ce ne dă cu atîta mărinimie natura. Sîntem departe de a epuiza toate posibilitățile. De aceea nu se pune chiar cu atîta stringență problema alimentației artificiale. Nu pot să prezic însă ce va fi peste cîteva sute de mii de ani. S-ar putea ca urmașii noștri să găsească mijloace atît de perfecționate pentru fabricarea alimentelor artificiale încît acestea să aibă absolut toate calitățile celor naturale : însușirile lor nutritive, gustul, aroma — și poate chiar să le depășească.

Din vorbă în vorbă timpul trecuse pe neobservate și deodată am observat cu mirare că afară începuse să se întunece.

— Iluminatul artificial e variat dinadins în decursul a douăzeci și patru de ore, pentru ca oamenii să se simtă în condițiuni aproape identice acelora de pe pămînt, explică Jaroslav Pavlovici.

* * *

Am rămas pe Lună aproape o săptămînă, pregătindu-ne minuțios pentru lunga noastră călătorie.

A treia zi spre seară, Viktor a venit la noi singur, fără Celita. A stat mult, sporovăind distrat cîte-n lună și în stele. Nu pleca de loc. Era vădit că nu venise fără o pricină anume. Chiar așa a și fost. Abia cînd să plece, a spus deodată, privind în jos :

— Elena Nikolaevna, eu... adică noi... eu și Celita, am hotărît să ne căsătorim.

— Am bănuit asta. Cînd ne întoarcem...

— Nu, nu m-ați înțeles, o întrerupse Viktor. Chiar acum.

— Acum ? Da-a ?... Ei, în asemenea ocazii e inutil să-i mai dai omului sfaturi. Pe cînd nunta ?

— Mîine.

Elena Nikolaevna se ridică, îl îmbrățișă și-l sărută pe frunte.

— Du-te și te pregătește. Am să-i spun lui Fedor. O să facem o nuntă întocmai ca pe pămînt.

La nuntă n-a fost multă lume, dar a domnit voioșie, animație. Jaroslav Pavlovici îi spunea Celitei :

— Numai să nu iei exemplu de la soția mea. E o femeie complet lipsită de inimă. Curînd se împlinește anul de cînd sînt aici, de cîte ori am chemat-o să-mi facă o vizită, n-a venit. De dragul microsoarelui însă a fost gata într-o clipă să plece nu numai în Lună, ci tocmai pe Venus. Păi să nu mă supăr eu, un soț iubitor ?

— Nici a mea nu e mai bună, se plînse Fedor Nikolaevici. Nici ea nu m-a vizitat vreodată.

Celita răspundea veselă la glume, dar Viktor ședea grav, emoționat.

...A venit și ziua plecării. În jurul rachetoplanului nostru se adunase o mulțime de oameni care veniseră să ne petreacă. Celita și Viktor stăteau

deoparte, ținîndu-se de mînă și privindu-se în tăcere prin casca costumului de scafandru. Înțelegeam ce dureros era pentru ei să se despartă acum.

Erilik Darîcean atinse umărul Elenei Nikolaevna :

— E timpul.

— Da.

Nimeni însă nu se îndura să-l cheme pe Viktor. Erilik urcă în rachetoplan și abia atunci am auzit în cască sunetele stăruitoare ale apelului.

PE VENUS

— Uite ce ne-a fost dat să vedem ! exclamă Gin Fan-și, cînd a apărut în fața noastră planeta Venus ca un glob imens, acoperind jumătate din cerul negru ca smoala. Da, zborul ăsta nu-i ca acela pînă în Lună !

Într-adevăr, dacă pînă în Lună zburasem în total doar două zile și două nopți, distanța pînă la Venus am străbătut-o în patruzeci de zile.

În timpul zborului n-aveam nimic deosebit de făcut și fiecare se îndeletnicea cu ce voia. Gin Fan-și a meșterit tot drumul la aparatul lui de filmat, confecționîndu-i un dispozitiv. Viktor Platonov a stat cea mai mare parte din timp pe patul lui, scriind ceva într-un caiet cenușiu mare. Trist, tăcut, ședea cu ochii aproape închiși, parcă străduindu-se să nu-și dea în vileag frămîntările lăuntrice. Și Elena Nikolaevna era tristă.

— Ce ai, Elena Nikolaevna ? am întrebat-o.

— M-a apucat și pe mine dorul. Nu mă văzusem cu Jaroslav de cîteva luni și părea că mă obișnuisem. Acum după ce am stat cu el o săptămînă, mi s-a părut că a trecut timpul atît de repede.

Am profitat de timpul liber ca să studiez bibliografia referitoare la planeta Venus.

Formele de viață cunoscute pe pămînt sînt atît de variate, atît de bine adaptate la cele mai aspre condiții în care s-ar părea că nimic nu poate trăi,

încît s-a pus de la sine întrebarea: de ce n-ar exista viața și pe alte planete? Și s-a văzut că întrebarea era justă. Acum pentru astă lume e clar că natura vie reprezintă o verigă inseparabilă în lanțul armonios al unității materiale a universului, iar pămîntul nostru, minuscul din punct de vedere astronomic, nu este de loc o excepție miraculoasă în spațiile nemărginite ale cosmosului și chiar printre planetele sistemului solar.

Misterioasa planetă Venus e ascunsă de privirile iscoditoare de o perdea groasă de nori, ca o frumoasă orientală după văl. În decursul veacurilor nici un ochi omenesc n-a văzut ce se petrece pe suprafața ei și întrebarea: „Există viață pe Venus?" a stîrnit multe discuții. Unele date științifice susțineau că acolo viața e posibilă, altele dovedeau contrariul.

Venus este cu patruzeci de milioane de kilometri mai aproape de soare decît pămîntul, ca atare primește aproape de două ori mai multă căldură și lumină. Razele soarelui evaporează de pe suprafața ei o cantitate enormă de umezeală. Pătura densă de nori ocrotește planeta ca un scut natural, de razele arzătoare ale soarelui. De aceea temperatura pe suprafața planetei este mai scăzută decît s-ar putea aștepta. Ziua temperatura se ridică în zona temperată pînă la plus 60—70 de grade. Noaptea însă scade pînă la minus 15 grade.

Asemenea salturi brusce se explică prin faptul că Venus se rotește în jurul axei mult mai încet decît pămîntul, fiecare zi și fiecare noapte durînd aproape cîte șase săptămîni.

E firesc ca într-o zi atît de lungă, care durează peste trei săptămîni, suprafața planetei să se încingă atît de tare, iar în noaptea care-i urmează, tot atît de lungă, să se răcească sensibil. Se poate spune că în decursul unei zile și a unei nopți, pe planeta Venus se perindă toate anotimpurile anului. Noaptea e iarnă friguroasă, cu zăpadă, dimi-

neața e primăvară cu cețuri dense, ziua — vară cu arșiță, zăpușeală, iar seara — toamnă mohorîtă și ploioasă. În afară de aceasta există și succesiunea anotimpurilor anului, condiționată de mișcarea de revoluție a planetei în jurul soarelui. Iată de ce clima pe Venus este specifică și evoluează după o lege complexă. Ziua poate fi și arșiță și răcoare în funcție de poziția planetei față de soare.

Se înțelege de la sine că o asemenea climă nu este favorabilă vieții.

Și atmosfera acestei planete se deosebește foarte mult de aceea a pămîntului fiind săracă în oxigen și conținînd o cantitate imensă de bioxid de carbon — de cinci sute de ori mai mult decît atmosfera terestră. Din pricina păturii dense de nori oamenii de știință n-au putut multă vreme să constate dacă în atmosfera planetei Venus există ozon. În atmosfera noastră există un strat foarte bogat în molecule de ozon la douăzeci-douăzeci și cinci kilometri înălțime. Ca o cuirasă impenetrabilă, acest strat apără tot ce e viu pe pămînt de acțiunea distrugătoare a razelor ultraviolete ale soarelui, absorbindu-le aproape în întregime. În cele din urmă, cu ajutorul rachetelor trimise spre Venus, oamenii de știință au descoperit în atmosfera ei un strat de ozon salvator la o înălțime de zece-cincisprezece kilometri.

Prima expediție științifică a adus o veste îmbucurătoare : pe Venus există viață, există o floră și o faună, specifice. Ele nu se aseamănă de loc cu cele de pe pămînt, fapt determinat de condițiile speciale în care se dezvoltă.

Cea mai mare parte a suprafeței planetei e acoperită cu apă. Continentele sînt acolo mult mai mici decît pe pămînt — avînd mai degrabă aspectul unor insule sau arhipelaguri risipite pe un ocean nemărginit.

Pe uscat, regnul vegetal e sărăcăcios, puțin diferențiat, dar în mediul acvatic a atins o dezvol-

tare și o varietate extraordinară. M-a frapat ingeniozitatea cu care plantele de acolo s-au adaptat la lipsa de oxigen. Ele s-au deprins să respire bioxid de carbon. Oxigenul obținut prin fotosinteză din bioxidul de carbon, nu-l elimină complet în aer, ca plantele de pe pămînt, ci-l păstrează parțial în interiorul lor. Noaptea, plantele respiră oxigenul pe care au apucat să-l acumuleze la lumina soarelui. Ele au depozit propriu de oxigen. Unele îl adună în pungi speciale așezate la rădăcina frunzei, altele îl ascund în sol, în rădăcini, altele în tulpină, în spațiile largi intercelulare, altele duc o viață parazitară și, prin tentacule, niște ventuze subțiri, se înfig în pungile cu oxigen ale altor plante și trăiesc din rezervele acestora. Atunci cînd plantele pier, pungile plesnesc și oxigenul se împrăștie în aer. Acest proces de formare a oxigenului pur în atmosfera de pe Venus este continuu. Plantele pot fi asemuite cu o gigantică uzină de transformare a bioxidului de carbon în oxigen.

M-a frapat însă indeosebi fauna de pe Venus. Cele mai multe animale trăiesc în oceanul cald, pe lîngă coastele crestate sau pe bancurile de nisip, în stratul de apă puțin adînc, călduț. Doar puține dintre ele trăiesc pe uscat. Firește că pe oamenii de știință i-a interesat cum pot ele trăi într-un asemenea mediu sărac în oxigen ? Plantele sînt ajutate de capacitatea lor de a efectua fotosinteza. Dar animalele ce fac ? De unde obțin ele cantitatea de oxigen necesară pentru o funcțiune fiziologică normală ?

După îndelungi observații și cercetări oamenii de știință au ajuns la o concluzie uimitoare : animalele de pe Venus, întocmai ca și plantele, sînt apte să efectueze fotosinteza ! Pe lîngă sistemul de circulație a sîngelui, roșu, ele mai au unul subcutanat, pentru sîngele verde. Aici, bioxidul de carbon inspirat de animale e transformat în oxigen

pur, care ajunge apoi în sistemul sanguin roşu. Animalele de pe Venus respiră foarte des, ca după o fugă istovitoare şi lungă.

Pe pămînt nu există nimic asemănător. Poate să se fi petrecut fenomene analoage cîndva, demult de tot, în îndepărtatele ere geologice, cînd şi pe pămînt se simţea lipsa oxigenului. Dar atmosfera pămîntului s-a îmbogăţit destul de repede în oxigen ca urmare a activităţii fiziologice a plantelor. Pe Venus însă, acest proces este nespus de lent. De aceea, fauna a putut să evolueze acolo spre forme superioare, numai datorită acelei miraculoase capacităţi de fotosinteză.

Aceasta a făcut ca pe Venus delimitarea dintre organismele vegetale şi animale să fie mult mai puţin evidentă, şi uneori oamenii de ştiinţă, în general, nu puteau să determine ce se afla în faţa lor — un animal sau o plantă ?

Viaţa de pe Venus, interesantă şi cu totul aparte, era încă foarte puţin cercetată. Studierea ei fusese încetinită de marea depărtare a acestei planete de pămînt ; fiecare expediţie necesita un efort considerabil şi pregătiri îndelungate. Noi am avut pur şi simplu noroc că s-a ivit prilejul să zburăm într-acolo.

Sosiseră zilele hotărîtoare ale expediţiei noastre — curînd trebuia să aterizăm pe a doua planetă a sistemului solar. În urma rachetei noastre, de turism, cum îi spuneam, zbura a doua — racheta de transport, teleghidată.

Darîcean ţinea tot timpul legătura cu expediţia biologică care se găsea încă de cîteva luni pe Venus. Această expediţie era compusă doar din patru oameni : conducătorul echipei, zoologul Henri Lamel, botanistul Irji Gapek, pilotul Leon Saumian şi geologul Stanislav Anifer, care îndeplinea şi funcţia de pilot secund. În urma unei dispoziţii speciale a prezidiului Academiei Mondiale de Ştiinţe echipa lui Henri Lamel trebuia să

ne ajute la efectuarea experienței cu microsoarele.

Se și simțea forța de atracție a planetei. Ambele rachete zburau în jurul ei, reducînd treptat viteza. La ordinul lui Erilik Darîcean ne-am ocupat locurile în fotolii.

— Saumian ! Saumian : repeta neîncetat Erilik în microfon. Dați-mi relevmentul dumneavoastră ! Dați-mi relevmentul dumneavoastră !

Manevra de coborîre a durat peste trei ore. Era suficient să se greșească poziția cu un singur grad, ca să deviem de la locul ales cu o sută de kilometri. Erilik teleghidă racheta de transport pe o anumită orbită și reduse brusc din înălțime. Apoi conectă motoarele cu reacție din vîrful rachetoplanului nostru, pentru a-i reduce și lui viteza, evitînd astfel supraîncălzirea. Aripile lui puternice se înfipseră în atmosfera planetei Venus ușurînd simțitor aterizarea (mai corect spus, „avenusare").

Am străpuns curînd stratul de nori aflați la mare altitudine. Privind prin luminatoare am zărit oceanul nemărginit care acoperea suprafața planetei. Ici-colo, pe luciul apei, se observau niște pete roșcate — erau insulele. Înainte, departe, la linia orizontului se ivi o insulă mai mare. Rachetoplanul zbura jos de tot. Pe insulă se putea desluși o cîmpie întinsă, netedă ca o stepă. Pe undeva pe acolo se găseau stațiile de radiolocație ale lui Henri Lamel, spre care ne îndreptam conduși de aparatele de teleghidaj.

O ușoară izbitură, rachetoplanul făcu un bond, încă o izbitură — acum nu mai zburam ci lunecam repede pe suprafața planetei Venus. Manevrînd motoarele cu reacție din vîrf, Darîcean opri repede rachetoplanul.

— Gata ! Bun găsit, Venus !

Am sărit din fotolii, ne-am repezit spre luminatoare și am zărit în fața noastră suprafața roșiatică a planetei. În depărtare se întindea un lanț de

munți. Cerul era acoperit de nori. În geamurile exterioare ale luminatoarelor mici stropi de ploaie trasau dîre oblice.

— Afară ! Afară !

Să ne echipăm cu costumele ușoare de scafandru, să trecem pe platforma cu uși duble și să sărim de pe ultima treaptă a scării mobile pe solul moale a fost o chestiune de cîteva clipe.

N-am putut să mă stăpînesc, am ridicat de jos un bulgăraș de țărînă, l-am frecat între palme și am început să-l cercetez. Era la fel ca și pe planeta noastră de baștină.

— Da, structura universului e pretutindeni la fel, spuse Gin Fan-și, privind peste umărul meu.

— Iarba, priviți ce iarbă ! exclamă Elena Nikolaevna. Ea smulse un smoc de iarbă suculentă, portocalie, și stoarse din ea cîteva picături de lichid vîscos.

De rachetoplanul nostru se apropiau patru ornitoptere — grupul lui Henri Lamel. Lîngă ușa rachetoplanului avu loc o întîlnire furtunoasă, așa cum se petrecea odinioară cînd după lunga noapte polară tovarășii soseau de pe continent la exploratorii polari.

— O clipă ! exclamă Darîcean, smulgîndu-se din îmbrățișările lui Henri Lamel și recăpătîndu-și calmul. Încă nu e gata totul ! Trebuie să coborîm racheta de transport !

Erilik, Suori, Anifer și Saumian, piloții ambelor expediții, urcară în racheta noastră la tabloul de comandă. Noi ne-am îndreptat spre rachetoplanul lui Henri Lamel, care staționa dincolo de un dîmb pe un teren neted la vreo doi kilometri depărtare.

— Vremea e mereu atît de mohorîtă aici ? întrebă Gin Fan-și.

— Nu. Se apropie lunga noapte cu zăpadă. De aceea e vremea mohorîtă, răspunse Lamel. Ziua însă e destulă lumină dar, ce-i drept, nu atît de clară ca pe pămînt. Cerul e înnourat tot timpul.

— Dar fumul acela care se rotește acolo ce e ? am întrebat eu arătînd spre lanțul de munți.

— E un vulcan în erupție. Aici sînt foarte mulți vulcani. Ei îmbîcsesc aerul cu bioxid de carbon. Dacă n-ar fi vulcanii, pe Venus s-ar putea trăi fără echipament de scafandru.

Spre dreapta, dincolo de un deal, se zărea un lac înconjurat de tufăriș înalt, roșcat. La marginea lacului, din zece în zece minute țîșnea un șuvoi înalt de apă — un geizer.

— În lacul acela am prins niște pești comestibili admirabili, spuse Henri Lamel. Probabil că v-ați săturat de pilulele cosmice ? Facem îndată un ospăț strașnic. Aveți noroc : azi gătesc eu.

Pe deasupra noastră trecu în zbor, jos de tot, o pasăre uriașă greoaie, de un verde închis, cu pete roșii, vii, pe pîntec, așa cum are tritonul. Avea aripi crestate, pliabile, ca liliacul și ciocul lung ca al pelicanului. După ea trecu alta, apoi încă una. Ca și cum ar fi fost înțelese, zburau în jurul nostru, rotindu-se în cercuri tot mai strînse.

— Reptile zburătoare — spuse încruntat Henri Lamel — scîrboase lighioane !

— Și mai ales sînt proaste ca noaptea, adăugă Gapek. Atacă fără deosebire, orice, chiar și reptile mai puternice decît ele. Ptiu, ce vampiri idioți !

El smulse din tocul de la brîu un mic pistol, ultrasonic, îl îndreptă spre reptila cea mai apropiată, trase, și aceasta se prăbuși ca un bolovan. Celelalte două reptile se îndepărtară și luară înălțime.

Viktor Platonov se repezi spre sălbăticiunea doborîtă. Alergarăm și noi după el. Novici, ardeam de nerăbdare să-l cercetăm pe acest prim băștinaș al planetei Venus, pe care-l întîlnisem.

— Atenție ! ne preveni Lamel. Are dinți veninoși.

De aproape, reptila era și mai respingătoare. Gîtul subțire, golaș, ciocul enorm plin cu dinți, pielea de un verde închis, fără pene, acoperită cu peri lungi, deși, labele palmate de pradă, cu cîte opt degete terminate cu gheare ascuțite, coada lungă ca de șarpe — toate acestea nu se potriveau cu ceea ce știam noi despre păsări. Deosebit de respingătoare erau petele de un roș aprins, risipite pe corp acolo unde nu era păr.

— De ce are pielea verde închis ?

— Pielea e transparentă și se vede sistemul de circulație al sîngelui verde. Animalele de pe Venus au sub piele o substanță asemănătoare clorofilei. Atunci cînd animalul inspiră aer prin plămîni, oxigenul ajunge în sistemul de circulație al sîngelui roșu, iar bioxidul de carbon în cel cu sînge verde. Sub acțiunea luminii, bioxidul de carbon din sîngele verde se descompune în carbon și oxigen. Această cantitate suplimentară de oxigen ajunge apoi în sîngele roșu, creînd condiții fiziologice normale pentru organismul animalului.

Strîmbîndu-se de scîrbă, Viktor Platonov aruncă reptila cît colo.

Am urcat pe dimb și dincolo de el am zărit rachetoplanul expediției lui Henri Lamel, o navă mare, argintie. Rachetoplanul staționa pe un teren tot atît de neted ca și al nostru. Alături de el juca în reflexe argintii o imensă cupolă opacă dintr-o peliculă subțire, dar foarte durabilă. Acolo era adăpostul expediției biologilor. Înălțimea cupolei atingea la centru șapte metri. Suprafața totală a terenului acoperit de cupolă era de peste o sută cincizeci de metri pătrați. Aerul de sub cupolă era alimentat fără întrerupere cu oxigen și astfel se crea acolo o atmosferă prielnică omului. În acest cort spațios puteam să ne retragem după lucru, să ne scoatem echipamentul incomod de scafandru și să ne odihnim admirabil.

Cupola era împărțită în cîteva încăperi prin pereți făcuți din aceeași peliculă opacă. În aceste încăperi se aflau laboratoarele, depozitele de colecții, dormitoarele, și alte dependințe. Strînsă, întreaga cupolă, a cărei greutate era infimă, încăpea într-o cutie de mici dimensiuni, fiind foarte comodă pentru transportul în rachetoplan. În interiorul cupolei se crea un mic excedent de presiune față de atmosfera de pe Venus, pentru a sta umflată tot timpul ca un balon.

Am intrat sub cupolă și ne-am scos echipamentul de scafandru. Henri Lamel ne conduse la bucătărie. Acolo, alături de plita electrică, acționată cu curent de înaltă frecvență, văzurăm sub o peliculă-răcitor niște pești mari, ciudați.

— Să așteptăm aici puțin, spuse Lamel după ce vorbi la radiotelefon cu Darîcean. Vor ateriza racheta de transport peste vreo treizeci de minute. Pînă sosesc ei e gata și ciorba de pește. Ajutați-mi să curăț peștele.

— Ia uite ce pește ! exclamă Gin Fan-și.

Peștii aveau o formă atît de neobișnuită, încît îți venea greu să crezi că erau niște ființe vii și nu rodul unei fantezii bolnăvicioase. Branhiile atîrnau în franjuri sub capetele lor nefiresc de mari. Părea că nu sînt pești, ci doar niște capete înotătoare, de care fuseseră lipite neîndemînatic, doar ca amuzament, aripioarele și coada.

— Ce mîncați din ei, Henri ? îl întrebă ironic Elena Nikolaevna pe Lamel. Vă plac atît de mult capetele de pește prăjit ?

— Dacă ați fi silită să trăiți într-o apă atît de gazoasă, și dumneavoastră v-ar crește asemenea branhii. Peștii s-au adaptat la mediu, iar branhiile nu pot fi plasate oriunde, ci numai la cap, căci prin ele trebuie pompată apa din care obțin oxigenul aflat aici într-o cantitate atît de mică. De aceea au gura și capul atît de mare, în comparație cu trupul.

— După această prelegere savantă, trupul peștilor parcă a devenit mai mare, Henri! remarcă ironic Viktor Platonov.

— Gapek — i se adresă Henri Lamel, botanistului — scoate dumneata niște cartofi. Ni s-au terminat.

— Ce, aveți și cartofi? am întrebat noi mirați.

— Avem de toate. Chiar și mărar, răspunse Lamel zîmbind. Doriți cartofi noi cu mărar? Gapek se duce îndată să-i dezgroape.

— Mergem cu dumneata! am exclamat noi într-un glas.

— Poftiți, ne invită Gapek, numai stați cît mai aproape de mine. Aici se pot întîmpla multe.

Gapek se îndreptă spre pădurea apropiată, un masiv gălbui-roșcat ce părea că nu e alcătuit din copaci, ci din niște flori uriașe ciudate. Privind curioși în toate părțile, am pătruns în desișul întunecos și cald. Temperatura aerului nu scădea acolo sub patruzeci de grade.

Prin bolta neagră alcătuită de frunze se zăreau ici și colo mici crîmpeie cenușii de cer. Sub copaci era însă loc destul. Lăstăriș nu prea vedeam. Frunzele copacilor creșteau începînd de la un metru și jumătate de la sol. Cărnoase, crestate adînc, și atît de mari, încît în ele putea fi înfășurat cu ușurință un cal. Creșteau direct din trunchi și rotunjindu-se, alcătuiau o jumătate de boltă. Mișcate de vîntul ușor, frunzele se legănau alene ca niște evantaie. Trunchiurile groase ale copacilor nu erau lemnoase, ci moi, suculente, pline de sevă. Am dat cu pumnul într-un trunchi viguros, pe care abia de l-ar fi cuprins doi oameni și pe el au apărut niște picături de culoare închisă.

Călcam peste un strat de vreascuri, ușoare ca bureții de mare, uscați. Am ajuns într-o poiană largă, acoperită cu un covor compact de iarbă pestriță, suculentă, care pocnea surd sub picioare.

În mijlocul poienii se înălța un arbust roșiatic cu frunze mărunte, care creșteau din trunchi perechi-perechi.

— Priviți această plantă, ne spuse Gapek. Noi îi zicem cartof, doar în glumă fiindcă are tuberculi comestibili. Desigur că la gust amintesc prea puțin de cartof. Sînt făinoși și cam sărați. În poienile pădurilor cresc foarte mulți arbuști asemănători.

Scoase de la brîu un hîrleț lat și îndepărtîndu-se la vreo doi metri de arbust, începu să sape pămîntul. Bulbii apărură curînd — trei bucăți. Erau mari și aveau o formă neregulată : unul îndoit ca o seceră, al doilea avea excrescențe în formă de conuri, al treilea era dublu.

— Nu-i nimic, spuse Gapek, toți sînt comestibili. Uite așa trebuie căutați.

Ne-am împrăștiat pe liziera pădurii și am început să scoatem bulbi. Eu am nimerit niște exemplare cu o formă bizară. Strînsesem aproape o jumătate de geantă, cînd, în casca mea, l-am auzit deodată pe Gin Fan-și strigînd speriat :

— Ajutor ! Ajutor !

Ne-am repezit cu toții spre el. Nu departe de noi, la marginea pădurii, se încinsese o luptă crîncenă. Ținînd hîrletul în mîna stîngă Gin Fan-și reteza din răsputeri tentaculele albe ale unei sălbăticiuni, care-l încolăciseră. Mîna dreaptă în care Gin Fan-și ținea pistolul ultrasonic era încleștată de tentacule. Tentaculele zburau de colo-colo șerpuind prin aer și-i strîngeau tot trupul în inele compacte. Un inel îl și sugruma. Neputînd să punem în funcțiune pistoalele, ne-am scos cuțitele și ne-am repezit în ajutorul lui. Curînd după aceea zăceau pe jos vreo douăzeci de brațe respingătoare, zvîrcolindu-se în convulsii. Zguduit, Gin Fan-și abia s-a ridicat de jos. Din fericire scăpase doar cu vînătăi.

— Ce vietate e asta ? îl întrebă pe Gapek după ce-și veni în fire.

— Nu știu. Eu însumi văd pentru întîia oară un asemenea monstru — răspunse acesta. Vom cerceta îndată.

Ciudata făptură avea rădăcini înfipte în pămînt, părînd că e o plantă. Deodată, însă, sub ochii noștri, ea începu să-și smulgă rădăcinile din pămînt și să se încolăcească într-un ghem strîns. Din capetele retezate ale tentaculelor se scurgea picătură cu picătură un lichid verzui. „Planta" își scoase din pămînt ultimele rădăcini și, împingîndu-se cu ajutorul lor se rostogoli, îndepărtîndu-se. Am fost nevoiți s-o imobilizăm cu ajutorul pistolului ultrasonic. Gapek o tăie în două. În interiorul trunchiului ei am găsit un stomac, în care se zăreau niște oase albe, mari. Pesemne că încă nu demult „planta" dejunase copios.

În timp ce adunam bulbii dezgropați, Gin Fan-și examina cu atenție resturile vietuitoarei care-l atacase prin surprindere. Apoi a fotografiat-o și s-a apropiat de noi.

Înainte de a face cale întoarsă, Gapek a rupt niște iarbă galben-verzuie.

— Priviți „mărarul" local — spuse el, arătîndu-ne firicele ascuțite de iarbă — e un bun condiment la cartofi.

Ne-am întors la cupolă. Henri Lamel ne aștepta cu nerăbdare. Într-o oală mare fierbea apa. Cînd sosiră și piloții noștri, ciorba de pește era gata.

Lamel aruncă în oală puțin praf alb — detector de otravă. Ciorba nu-și schimbă culoarea și Lamel vesti :

— Se poate mînca. Poftiți la masă.

Ori fiindcă mi-era lehamite de pilule cosmice, ori din pricina împrejurării neobișnuite în care ne aflam mi se păru că nu mai mîncasem niciodată o ciorbă de pește atît de gustoasă.

„Vechii locuitori", cum își ziceau noii noștri prieteni, ne îmbiau care mai de care, ca pe oaspeții

cei mai dragi. Îndeosebi se agita și făcea larmă mărunțelul și sprintenul Irji Gapek.

— Mai astîmpără-te odată, zvăpăiatule, îl strunea tăcutul și domolul Anifer.

Chipeșul Saumian, un atlet înalt, cu umeri lați, cu ochi negri, sclipitori, tuna cu basul lui puternic, profund, acoperind toate glasurile. Își făcea griji că nu ne-am săturat, și tot stăruia să ne gătească la repezeală o mîncare gustoasă din conserve.

— În cinci minute e gata. O să vă linqeți pe degete, stăruia el, gesticulînd expresiv. Henri, de ce taci ? Doar ești șef. Nu ți-ar fi rușine ca oaspeții tăi să se ridice de la masă flămînzi ?

— Spune mai bine că pur și simplu abia aștepți să-ți etalezi talentul culinar, răspunse Lamel, zîmbind mucalit cu ochii lui veseli, căprui, și ne explică : Leon este socotit la noi cel mai bun bucătar. Dacă vreți să-l cuceriți, lăudați-i mîncărurile pe care le gătește el și ocărîți-le pe cele făcute de alții.

În ziua următoare am dezbătut planul nostru de acțiune. Propriu zis noțiunea de „zi" pe Venus era relativă, pentru că atunci cînd ne-am trezit nu se luminase ci, dimpotrivă, era și mai întuneric.

— Trebuie să ne grăbim, spuse Henri Lamel. Peste trei sute șaizeci și opt de ore va fi complet întuneric, va veni noaptea rece și atunci condițiile de lucru se vor îngreuia foarte mult.

Ne-am luat cu toți zborul cu ornitopterele spre racheta noastră de transport. Trebuia s-o demontăm, să scoatem încărcătura și să începem asamblarea dispozitivelor de teleghidare.

Peste trei zile ne-am apucat de această ultimă operație.

Se întuneca tot mai mult. Partea planetei pe care se afla insula noastră se cufunda în umbră. Cîrduri de reptile zburătoare treceau la mare înălțime deasupra noastră spre apus, acolo unde lîngă linia

orizontului lumina prin nori discul tulbure al soarelui ce apunea.

— Au pornit spre căldură, spuse Saumian, privind îngîndurat în urma cîrdului. Acum și la noi, în Armenia, e cald, primăvară. Poate că piersicii au și înflorit...

— A-a, Leon ! Ai uitat convenția ? Astăzi ai să gătești tu prînzul, peste rînd.

— Dar cu ce-a păcătuit ? am întrebat eu mirat.

— O ! Asta-i boala cea mai primejdioasă a astronauților ! explică Henri Lamel. Diagnosticul : nostalgie, dor de patrie. Nu face nimic, prepararea unui prînz peste rînd e cel mai bun leac împotriva acestei boli.

Ploua mărunt, fără încetare, așa cum plouă toamna la noi, pe pămînt. Echipamentele ușoare, impermeabile, se dovedeau de neînlocuit pentru munca în asemenea condiții.

— Ei, Leon, îi spuse Henri Lamel lui Saumian la sfîrșitul zilei de muncă, du-te la vînătoare. Trebuie să procuri pentru masă ceva vînat.

— Ia-mă și pe mine, l-am rugat eu pe Saumian.

— Cu plăcere. Haidem la ornitoptere.

Ne-am luat zborul de-a lungul apei. De la țărmul înconjurat cu stînci înalte, abrupte, se îndepărta o limbă îngustă de nisip. Pe ea mișunau reptile-amfibii scormonind cu ciocurile lor lungi nisipul în căutare de hrană.

Le-am arătat lui Saumian.

— Nu sînt comestibile, spuse el dînd din mînă dispreţuitor. Priviți !

Arătă în depărtare un punct în care oglinda liniștită a apei se înspumase, formînd o pată albă. Acolo, la mică adîncime, se dădea o bătălie cruntă. Pesemne că niște animale de pradă atacaseră un banc de pești. Pata albă înspumată se apropia repede de fîșia de nisip — peștii căutau să se salveze prin fugă.

— Avem asigurat un prînz excelent! exclamă bucuros Saumian. Să zburăm spre limba de nisip.

Pata înspumată se apropia repede. Pe nisip începură să se arunce unul după altul niște pești lungi, ca niște șerpi. În urma lor ieșeau din apă boturile lacome, căscate, pline de dinți deși, ale unor animale de pradă subacvatice. Curînd, limba de nisip era plină de pești-șerpi.

— Mai repede! mă zori Saumian, aterizînd pe nisip.

Pe uscat peștii-șerpi erau neputincioși. Încolăcindu-se, zvîrcolindu-se fugeau de la o margine la alta a fîșiei de nisip, pentru a scăpa de urmăritori. Îi ajutau doar aripioarele lungi, osificate, așezate chiar lîngă cap. Peștii înaintau pe ele, ca pe două picioare, legănîndu-se pe o parte și pe alta și ajutîndu-se cu mișcări zvîcnite din coadă.

Am scos pistolul ultrasonic, dar Saumian m-a oprit.

— Pistolul nu-i de nici un folos. Pielea lor reflectă ultrasunetul. Trebuie să-i dăm gata cu pumnalele!

Repezindu-se încolo și încoace, Saumian ucise repede unul după altul cîțiva pești. Eu îl ajutam. După ce tot cîrdul trecu peste limba de nisip și dispăru în apă, ne rămase aproape o duzină din acești pești de cîte o jumătate metru lungime.

...Asamblarea antenelor pentru dispozitivele de teleghidare era în curs. Unul din ele l-am montat pe o stîncă înaltă de piatră, care domina întreaga insulă pe țărmul oceanului, iar alte două, pe niște insule mici situate aproximativ la o sută kilometri de insula noastră. Foarte multă vreme ne-a luat transportul barelor lungi pe acele insule îndepărtate. Ornitopterele țineau loc de macarale. Zburau deasupra rachetei de transport demontate și prinzînd bara cu un cablu, ne ridicam toți deodată. Barele deosebit de grele le ridicam cu ajutorul a șase ornitoptere. Bara ridicată în aer

părea o insectă ciudată cu douăsprezece aripi strălucitoare.

Henri Lamel, Leon Saumian și Viktor Platonov erau montorii noștri cei mai buni. Lucrau la o înălțime amețitoare, asamblînd piesele aduse. Munca era grea și obositoare, deși cu prilejul proiectării pieselor separate și a instalațiilor de teleghidare, în întregul lor, inginerii se străduiseră să prevadă tot ce era posibil pentru ușurarea montajului.

Munca era îngreunată și de vremea rea. Cădeau neîncetat ploi de toamnă. Se apropia noaptea lungă, iar o dată cu ea și iarna. Frigul se înteța. Peste apa caldă a oceanului începuse să se lase ceața. Solul era desfundat de ploi. Noroiul în care piciorul se înfunda pînă la gleznă plescăia și clefăia la fiece pas.

Ne întorceam la cupolă istoviți, zvîrleam de pe noi scafandrul și ghetele în dulapul-uscător și înghițind în silă cîte ceva de ale gurii, cădeam frînți de oboseală și adormeam îndată.

Pe ocean bîntuiau furtuni și uraganuri. Odată, o rafală de vînt l-a smuls pe Lamel de pe antena unui dispozitiv de ghidare. A scăpat cu viață numai datorită faptului că era prins de catarg. Căzînd, s-a lovit rău de pilonul antenei rănindu-se la mînă. Acesta era primul semnal care impunea necesitatea întreruperii temporare a lucrărilor. Suori Darîcean dădu rănitului îngrijirile necesare. Ea era de profesie medic și învățase să piloteze rachetoplanul după ce se căsătorise cu Erilik.

În ziua în care s-a întîmplat accidentul lui Lamel, pe ocean se dezlănțuise o furtună năprasnică. Asemenea furtuni nu văzusem vreodată pe pămînt. Norii plumburii erau brăzdați de imense fulgere colorate. Părea că electricitatea din nori nu-și putea găsi descărcare. Fulgerele erau însoțite de tunete asurzitoare. Valuri gigantice, ca niște monștri dezlănțuiți, zguduiau insula. Ghemotoace de

spumă albă, bucăți de alge marine mari, hoituri de pești și de animale marine acopereau tot țărmul. Tot ce era viu se ascunsese de furtună. Plecîndu-se sub presiunea vîntului, plantele se luptau deznădăjduite cu elementele naturii.

Oceanul a spumegat trei zile și trei nopți. Apoi furtuna s-a potolit. Din pricina liniștei neobișnuite la început ne țiuiau urechile.

Am ieșit din nou la muncă.

Piesele rachetei de transport, pe care le acoperisem prevăzători cu o peliculă rezistentă impermeabilă, n-au avut de suferit. Doar ici-colo, bolovanii mari cu care prinsesem de sol pelicula apărătoare, fuseseră urniți din locurile lor. Antenele dispozitivelor de teleghidare montate de noi erau de asemenea întregi, însă de pe unul din ele fuseseră smulse piesele carcasei, slab fixate.

Am pornit cu toții în căutarea lor. Către seară ne-am adunat la rachetoplan fără să fi găsit piesele pierdute.

— Treburile stau prost, spune Elena Nikolaevna, piesele în sine sînt neînsemnate, dar fără ele nu putem continua lucrările de montare.

— N-avem piese de rezervă ? întrebă Anifer.

— Nu.

— Atunci va trebui să le facem chiar noi.

— Din ce ? Ne trebuie metal.

— O să-l topim. Cu un geolog n-o să ne prăpădim. La vreo optzeci de kilometri spre sud am găsit zăcăminte destul de bogate de magnetită. Ele conțin aproape șaptezeci de procente fier. E bine, ce ziceți ?

— Dar cum turnăm fierul ?

— N-avem pentru treaba asta nici un fel de utilaj, dar putem să amenajăm ca în antichitate o vatră cu foale. Doar nu ne trebuie cine știe ce cantitate. În cîteva zile ne descurcăm noi.

Altă ieșire nu era. Am fost nevoiți să facem, ca acum trei mii de ani, un cuptor primitiv și să

extragem minereu de fier și cărbune. Pentru suflat, în loc de foale, am adaptat la vatră un compresor din rachetoplan. Cu o asemenea metodă rudimentară am obținut cîteva zeci de kilograme din prețiosul metal.

— Ce contrast ! exclamă cu un zîmbet Elena Nikolaevna, privind cum se scurgea în formele de lut șuvoiul de oțel auriu, strălucitor. Vatră primitivă, oamenii pe planeta Venus și microsoarele. Bine că nu sîntem nevoiți să vînăm mamuți cu topoare de piatră !

Piesele cu pricina au ieșit inegale, cu asperități, urîte, totuși foarte bune pentru scopul în care le făcusem. Lucrările de montaj al antenelor pentru dispozitivele de teleghidare și-au reluat din nou cursul normal.

Între timp temperatura scăzuse la plus cinci grade. Razele soarelui, suspendat chiar la orizont, nu prea mai încălzeau insula noastră.

Într-o bună zi, Henri Lamel, privind ceața ce se lăsase pe ocean, plescăi îngrijorat.

— Vreo două zile va trebui să întrerupem lucrul. Mîine sau poimîine va fi întuneric beznă.

Lamel a avut dreptate. Vîntul aducea spre noi un val de ceață care se îngroșa cu fiece clipă tot mai mult. Pînă la urmă a devenit atît de compactă, încît nu ne mai puteam vedea nici măcar mîinile. Nu mai putea fi vorba să ieșim la lucru. În acele zile de inactivitate forțată am ajutat grupul lui Lamel să examineze și să alcătuiască colecții din plantele și animalele mărunte adunate.

Elena Nikolaevna hotărî să ia legătura cu Luna.

— Trebuie să aflăm cum o mai duc cei de acolo.

Auzind de această hotărîre, Viktor Platonov se apucă să se bărbierească.

— Celita probabil că se coafează acum, observă ca în treacăt Lamel.

— Ia te uită la dumnealui ! interveni prompt Saumian. Ei bine, am să-l demasc. Ascultați : cînd

am sosit pe Venus, zicea c-o să-şi lase barbă, dar îndată ce-a auzit că vin încoace femei, s-a şi ras.

A treia zi ceaţa s-a risipit. Am ieşit din adăpost. Soarele dispăruse după orizont. Venise noaptea de o săptămînă şi jumătate.

Privelişte mai frumoasă ca atunci nu mi-a fost dat să văd niciodată. Prin spărturile norilor licăreau în toate culorile curcubeului, unde fosforescente feerice. Era o luminiscenţă a cerului, mai strălucitoare, mai impresionantă decît aurora boreală pe pămînt.

Lamel ne atrage atenţia asupra faptului că o dată cu apusul soarelui temperatura nu scăzuse brusc : se simţea influenţa oceanului cald, apropiat.

Plantele reacţionau în mod diferit la răcirea treptată a atmosferei. Unele îşi înfăşuraseră frunzele late în jurul tulpinei, luînd astfel înfăţişarea unor sticle înalte. Altele, care aveau frunze crestate, şi le strînseseră ghem părînd de departe nişte pomi de iarnă împodobiţi cu globuri ; pe dinafară frunzele erau acoperite cu un strat des de perişori argintii care apărau seva de ger. Frunzele altora se lăsaseră în jos şi se înnegriseră. Erau şi plante care reacţionau la răcire doar prin schimbarea culorii. De altfel toate plantele îşi schimbaseră culoarea : deveniseră verzui, iar unele chiar albastre.

N-aveam însă timp să admirăm natura. Ne grăbeam să terminăm montarea dispozitivelor de teleghidare pînă la căderea zăpezii.

— Verificaţi cu atenţie izolaţia, ne-a amintit de cîteva ori Elena Nikolaevna, cînd am trecut la instalarea cablurilor de înaltă tensiune.

Peste cîteva zile au început să se rotească fulgi de zăpadă. Temperatura scăzuse sub zero. Ninsoarea se înteţea. Curînd, fulgi mari şi moi au acoperit pămîntul şi s-au ridicat tot mai sus, ajungîndu-ne pînă la brîu. Plantele scunde fuseseră îngropate sub învelişul gros de zăpadă.

Nămeţii ne stinghereau foarte mult în muncă. Din fericire, lucrările se apropiau de sfîrşit.

In a douăzecea zi a şederii noastre pe Venus totul era gata pentru lansarea rachetei cu încărcătură atomică specială.

— Peste o jumătate de oră să fiţi cu toţii la punctul de comandă, ne-a spus Elena Nikolaevna după dejun. Nu cumva să întîrziaţi. Dar avertismentul ei era de prisos. Toţi, chiar şi biologii, ne-am îndreptat într-acolo fără a mai zăbovi.

— Eşti emoţionat? m-a întrebat Elena Nikolaevna.

— Parcă dumneata nu eşti?

— Şi eu sînt. Peste vreo oră toate frămîntările noastre vor lua sfîrşit; atunci vom şti dacă am greşit cu ceva sau nu. Cînd depui atîtea eforturi într-un anumit scop, nu se poate să nu fi emoţionat pentru rezultatul strădaniei tale.

— Ai dreptate. Mi-am dat seama de lucrul acesta. Cred că orice cercetător trece printr-o asemenea stare sufletească. Îmi amintesc că la începutul activităţii mele ştiinţifice mi s-a mai întîmplat aşa ceva. Pe atunci scriam o lucrare cu privire la teoria nucleului atomic. Am determinat ecuaţiile, am stabilit toate formulele, şi le-am prezentat specialiştilor. Ei însă n-au făcut altceva decît să zîmbească în sinea lor: pasămite, teorii sînt multe, dar, în mod inexplicabil, ele nu se potrivesc cu practica. Mă simţeam jignit. Pe atunci eram tînăr, energie aveam berechet, dar răbdare încă nu. Iute din fire, m-am luat la harţă cu un profesor de la Academia de Ştiinţe. Eu zic una, el alta. I-am spus: „Tot ce determinaţi dumneavoastră astăzi pe cale experimentală în laborator, se poate obţine cu creionul în mînă, la masă". Şi-a pironit privirea asupra mea, s-a încruntat şi mi-a răspuns calm: „Ei, dacă eşti atît de sigur de teoria dumitale încearcă să găseşti cîteva subordonate cu creionul în vreme ce eu am să le obţin în laborator pe

cale experimentală. Schițează pe hîrtie ceea ce obții și vino să confruntăm rezultatele". Mi-a întins patru foi de hîrtie milimetrică. „Desenează pe foile astea, au trasată scara — va fi mai ușor de comparat."

Am luat foile, l-am salutat și am plecat. M-am întors la mine și m-am așezat de îndată la treabă — doream să obțin rezultatul înaintea profesorului. Am verificat din nou toată teoria și am început să calculez. Am împrumutat aritmometrul unui student pe care-l cunoșteam. Pe atunci și alte mașini de calculat erau o raritate. Stau și calculez o zi, două, trei, începuseră să-mi joace cifrele pe dinaintea ochilor. Uneori uitam sensul fizic al fenomenului și, pur și simplu ca un automat, mă tot învîrteam pînă cînd amețeam în jurul unei scheme elaborate dinainte. Peste o săptămînă și jumătate schițasem pe trei foi curbele mele teoretice. Ieșiseră cu totul altfel decît mă așteptasem înainte de calcule. Ei, atunci am început să mă frămînt. M-am apucat să calculez ultima curbă, a patra, și în timpul acesta au început să mă obsedeze îndoielile în privința primelor trei. Simțeam că nu mai pot calcula, eram emoționat, începeam să mă încurc în lucruri simple. Cînd îmi amintesc de sprîncenele încruntate ale profesorului și de privirea lui fixă, mi-e rușine și azi.

Am tăcut. În fața mea se rotea prin întuneric un roi învălmășit de gîze fosforescente. Le-am alungat cu mîna. Mîneca scafandrului a risipit sumedenia de puncte strălucitoare care s-au stins numaidecît.

— Și mai departe? întrebă Elena Nikolaevna.

— Ei, nu m-am mai putut abține. Calculam și iar calculam. Dar, într-o zi l-am sunat la telefon pe profesor. Îl rog: „Măcar spuneți-mi cum arată curbele dumneavoastră experimentale!" El a început să rîdă. Zice: „Ei, asta nu! În controversele științifice nu pot avea loc nici un fel de concesiuni.

Vino la mine și o să vezi tot. Ia și hîrtiuțele pe care ți le-am dat. Am pus jos receptorul. Noaptea am dormit zbuciumat. Prin vis mi se năzăreau niște curbe cu două și trei cocoașe care se tîrau pe pereți și săreau de pe masă pe scaune, de acolo, la mine în pat, se încolăceau ca șerpii în jurul gîtului meu, să mă gîtuie, și mai multe nu. Dis-de-dimineață eram la profesor. „Ești emoționat?" m-a întrebat. Toată impulsivitatea mea de cocoș pierise ca prin farmec. „Sînt emoționat..." Zice: „Pune în capătul acesta al mesei curbele dumitale teoretice, iar eu am să le pun la celălalt capăt pe cele experimentale. Le luăm pe rînd și le confruntăm." Toți colaboratorii săi au venit să vadă cum se va termina acea dispută neobișnuită.

— Ei, au coincis?

— Au coincis. Toate patru. Au coincis într-o asemenea măsură încît după aceea mi-a verificat personal toate calculele, cifră cu cifră. De atunci am învățat să cred profund în teoria justă.

Punctul nostru de comandă se găsea într-o peșteră din munți la o sută cincizeci kilometri de terenul de start, de pe care trebuia să-și ia zborul racheta. Instalarea încărcăturii atomice în rachetă, verificarea focoaselor, ultimul control al aparatajului nu ne-a luat mai mult de o oră.

Elena Nikolaevna a dat dispoziția de a se lua legătura cu pămîntul.

Pămîntul era atît de departe încît undele radiate de emițătorul nostru au ajuns la el abia peste două minute. A fost o convorbire stranie. Pe pămînt atunci cînd comunică prin radio oamenii uită ce distanță îi desparte. După întrebare urmează imediat răspunsul. Aici însă noi punem întrebarea și aceasta, purtată pe undele radio, zbura două minute încheiate spre pămînt, străbătînd o distanță de patruzeci milioane kilometri. Răspunsul ajungea la noi peste alte două minute. Așa a fost convorbirea noastră — cu pauze de cîte patru minute

după fiecare întrebare. Părea că omul de pe pămînt, foarte domol înainte de a răspunde, chibzuia și cîntărea cu grijă fiecare cuvînt.

— Bine că sîntem numai pe Venus, și nu pe Pluton, glumi optimistul Lamel. De acolo întrebările noastre ar ajunge pe pămînt nu în două minute, ci în patru ore. În alte patru ore ar veni răspunsurile — în total am avea deci de așteptat opt ore. În timpul acesta n-ar fi exclus să și uiți ce întrebare ai pus. De exemplu, Viktor al nostru ar întreba-o pe Celita : „Mă iubești ?", și după aceea ar aștepta opt ore tot făcînd presupuneri : „Mă iubești, nu mă iubești, mă iubești, nu mă iubești..."

Prin centrul de comunicații cu expedițiile cosmice am luat legătura cu Academia Mondială de Științe, primind de la Djavaru autorizația de a începe experiența. Sute de perechi de ochi urmăreau pe pămînt ecranele televizoarelor.

Stratul dens de nori avea să îngreuneze observațiile asupra microsoarelui. Prevăzînd acest lucru, luasem cu noi de pe pămînt un aerostat la care era amenajat un teleemițător special. L-am lansat înainte de începerea experienței. Pe ecranele noastre a apărut imaginea cerului înstelat. Al doilea teleemițător era instalat pe Venus în apropierea rachetei purtătoare.

Experiența a început.

— Conectați dispozitivele electrostatice ! a comandat Elena Nikolaevna.

Din fundul peșterii s-a auzit.

— Am înțeles ! și peste o clipă : Gata !

— Lansez racheta ! Și Elena Nikolaevna a apăsat pe un buton roșu de pe tabloul de comandă.

Pe ecranul televizorului am văzut mica rachetă țîșnind de pe rampă și luînd înălțime împreună cu năprasnica ei încărcătură. A dispărut repede în nori. Am schimbat recepția televizoarelor noastre pe canalul emițătorului de pe aerostat. Curînd am văzut din nou racheta. Ieșise din nori și

continua să se înalțe repede. Jetul de gaze incandescent lăsa o dîră în urmă ce se profila luminoasă pe fondul cerului negru, înstelat. Racheta se apropia de înălțimea stabilită.

Ni se tăiase răsuflarea.

— Unu, doi, trei, patru... număra cu glas tare Elena Nikolaevna.

Deodată, o volbură roșie filfîi pe ecran în punctul în care cu o clipă mai înainte fusese racheta. Explozia! Îndată, de jur-împrejur, se răspîndi o lumină care ni se păru deosebit de vie după întunericul ce domnise pînă atunci. Norul uriaș de gaze incandescente nu se împrăștia, aruncînd limbi de foc în bezna universului. În nor se zbuciumau niște pete negre, cărora le lua locul îndată o lumină strălucitoare. Norul fierbea și clocotea, ca oțelul topit în cuptoarele Martin.

— Pulsează sau nu? întrebă îngrijorată Elena Nikolaevna.

— Deocamdată nu se observă, răspunse Gin Fan-și.

M-am uitat cu coada ochiului la ecranul pe care se vedea, neclintită, fața lui Djavaru. El încă nu știa că microsoarele exista: undele radio nu ajunseră încă la pămînt cu această veste.

Microsoarele se dilatase la limită și trepida încordat, fără să-și schimbe dimensiunile. Acesta era momentul critic. În interiorul microsoarelui se înfruntau două forțe: una distructivă, cealaltă de frînare și deocamdată nici una nu putea să domine.

Globul de foc tremura ca scuturat de friguri. Deodată din mărunțaiele lui, țîșni o protuberanță, o limbă mare de foc, dispărînd îndată în întuneric. Microsoarele zvîcni într-o parte, dar dispozitivele noastre electrostatice îl întoarseră la locul lui. Degajînd încă o limbă de foc, globul începu încet să-și reducă dimensiunile.

— Mi se pare că a început să pulseze! exclamă bucuroasă Elena Nikolaevna.

Globul se comprima. Curînd el se micşoră cît o minge şi deodată începu din nou să crească. Inimile noastre se opriră din nou. Aveam impresia că globul creştea atît de repede, încît probabil că avea să plesnească. Deodată însă începu din nou să se comprime. Frecvenţa pulsaţiilor sporea, aşa încît era din ce în ce mai greu să le distingi cu ochiul liber. După o vreme ele se contopiră, aşa cum se contopeşte sclipirea spiţelor de la roţile bicicletei, atunci cînd acestea se învîrtesc repede. Acum microsoarele nu mai pîlpîia, luminînd egal, uniform, ca globurile lămpilor de pe stradă.

— E stabil ! Microsoarele e stabil ! Ura ! exclamă cea dintîi Elena Nikolaevna.

Am strigat şi noi „ura" entuziasmaţi şi am început să ne îmbrăţişăm, repetînd la nesfîrşit : „E stabil ! E stabil ! Ura !"

Era o victorie, o adevărată, o mare victorie ştiinţifică. Nu, pentru nimic în lume n-aş fi renunţat la greua mea profesie ! Ce mare a fost fericirea noastră, cînd cerul rece şi negru al planetei Venus a fost luminat de micul nostru soare artificial ! Ne lumina liniştit din slăvi, vibrînd abia perceptibil, parcă ar fi tremurat de frig. Nici nu-ţi venea să crezi că-l aprinseseră mîini omeneşti, mîinile noastre ! În clipa aceea am simţit o bucurie imensă la gîndul că munca noastră era necesară omenirii.

Urmăream cu mare satisfacţie pe ecranul televizorului faţa lui Djavaru. Ea reflecta, probabil, aceleaşi simţăminte ca şi feţele noastre, numai că după o întîrziere de patru minute.

Patru minute ! Ce puţin timp dar cît de mult poate să se schimbe în acest timp faţa omului, cîte nuanţe ale simţămintelor poate oglindi ! Pe faţa lui Djavaru puteam să determinăm fără greş ce anume vedea el în clipa aceea. Iată, faţa lui devenise încordată ; acesta era momentul cînd globul vibra din pricina efortului ; iată, ochii i se măriseră, pe faţa lui se oglindea descumpănirea, atunci cînd

limba de foc țîșnise din glob. În sfîrșit, s-a liniștit, apoi pe ea a apărut un zîmbet și deodată am auzit exclamația entuziastă :

— Vă felicit, dragii mei ! Microsoarele e stabil !

Noi știam lucrul acesta de patru minute, dar felicitarea lui ne-a bucurat mult.

Toți voiam să ieșim din peșteră și să vedem în sfîrșit microsoarele cu ochii noștri.

— Aveți răbdare — spuse deodată severă Elena Nikolaevna — experiența încă nu s-a sfîrșit. Ce radioactivitate e pe suprafața planetei Venus ? îl întrebă ea pe Viktor Platonov, care urmărea dozimetrul.

— Normală — răspunse îndată acesta — puțin, foarte puțin, au crescut radiațiile gama. Putem ieși.

— Să nu ne grăbim, obiectă Elena Nikolaevna. Trebuie să verificăm maniabilitatea microsoarelui cu ajutorul dispozitivelor electrostatice.

Ea făcu cîteva manevre ușoare cu o mică manetă, prin intermediul căreia se modifica puternicul cîmp electrostatic al dispozitivelor noastre și globul de foc al microsoarelui începu să se deplaseze pe cer. Încă o mișcare cu maneta și microsoarele începu să se apropie de Venus.

— Fluxul radiant crește brusc, comunică îndată Gin Fan-și care urmărea radiația. Acum luminozitatea de pe planeta Venus este de două ori mai mare decît la ecuatorul pămîntului, la amiază.

— Bine. Ajunge. Elena Nikolaevna conectă dirijarea automată a microsoarelui. Putem ieși.

Deasupra capetelor noastre, chiar la zenit, lumina prin nori un globuleț alb. Insula pe care ne aflam, încă nu de mult învăluită în întunericul nopții, era acum scăldată într-o lumină orbitoare.

Microsoarele își începuse activitatea. Zăpada depusă pe stînci ca niște căciuli afînate, se topea văzînd cu ochii, ca zahărul în paharul cu ceai fierbinte. Iată, apa strînsă în scobitura unui bolovan

s-a evaporat în cîteva clipe sub razele arzătoare ale noului soare.

Microsoarele tulbura cîmpul electromagnetic al planetei Venus. Pe părțile metalice ale costumelor noastre de scafandru începură să joace mici scîntei albăstrii — descărcări electrice.

— Parc-ar fi o furtună electromagnetică, spuse Gin Fan-și. Priviți părul Elenei Nikolaevna!

Prin casca transparentă a scafandrului Elenei Nikolaevna se vedea cum părul ei castaniu se înfoia ca o căciulă și se ridica în sus, în direcția microsoarelui. Elena Nikolaevna își trecu instinctiv mîna peste cap, dar, dînd de casca scafandrului, izbucni în rîs.

— Nu vreau cîtuși de puțin să mă transform într-o baterie de înaltă tensiune, iar ca să mă tratez cu electricitate e încă prea devreme pentru mine! Hai să continuăm experiența în peșteră.

Intrînd în peșteră puse mîna pe maneta de comandă și începu s-o întoarcă, apropiind microsoarele de Venus. La patruzeci de milioane kilometri, pe îndepărtatul pămînt, oamenii urmăreau cu răsuflarea tăiată globul de foc care se apropia cu viteza unui obuz de suprafața planetei Venus. Cînd coborî la o anumită înălțime din el țîșni un fulger orbitor. Dispozitivele de teleghidare funcționau ireproșabil. Cu cît cobora, cu atît mai des țîșneau din el fulgere imense și loveau solul trăsnind. Imaginea de pe ecranul nostru era deformată de perturbații. Fulgere albastre săgetau fără încetare.

— Nu ajunge, Elena Nikolaevna? încercă s-o oprească precautul Gin Fan-și.

În Elena Nikolaevna parcă se trezise însă o diavoliță.

Șaizeci, cincizeci, patruzeci și cinci de kilometri rămăseseră pînă la suprafața planetei Venus, dar Elena Nikolaevna continua să întoarcă maneta. Pe cer, printre nori, se căscase o spărtură uriașă; norii se evaporaseră din pricina căldurii produse de mi-

crosoare. Fulgerele albastre se prăvăleau acum într-un șuvoi neîntrerupt. Din pricina perturbațiilor legătura cu pămîntul se întrerupse.

— Destul ! Ajunge ! strigă Gin Fan-și, înșfăcînd maneta cu ambele mîini și încercînd s-o întoarcă în direcția opusă. Dispozitivele de teleghidare ar putea să nu reziste !

În clipa aceea, din microsoare se desprinse nu un fulger, ci o uriașă jerbă de foc care, căzînd pe suprafața planetei Venus, continuă să ardă și să se învolbureze în spațiu, ca un gigantic arc electric între doi electrozi.

Gin Fan-și trase maneta de comandă spre sine și microsoarele începu încet, încet, parcă fără voie, să se îndepărteze tot mai mult. Cînd ajunse la trei sute de kilometri, Gin Fan-și dădu drumul manetei și conectă dirijarea automată.

— Elena Nikolaevna, puteați să provocați o catastrofă ! spuse el înciudat.

Oricît de mare era stima noastră pentru Elena Nikolaevna, toți eram în clipa aceea de partea lui. Ea a înțeles acest lucru, dar fără să-și piardă cumpătul, a răspuns :

— În schimb, acum știm că microsoarele nu poate fi coborît mai jos de patruzeci de kilometri. Mai devreme ori mai tîrziu trebuia să facem această experiență. Și o puteam face doar aici...

Legătura cu pămîntul a fost restabilită. Djavaru ne-a întrebat agitat care fusese cauza unor perturbări atît de intense. Cei de pe pămînt credeau că la noi se produsese o catastrofă.

— Aveți grijă să transmiteți toate datele pe pămînt, ne-a rugat el.

Conectarea emițătoarelor și verificarea funcționării lor a fost o chestiune de cîteva minute.

Microsoarele continua să lumineze liniștit pe cer.

— Și acum ce facem ? întrebă oarecum descumpănită Elena Nikolaevna.

— O să răspundem la felicitări, răspunse Lamel zîmbind. Iată, vedeți ? arătă el spre beculețul ce clipea pe ecranul televizorului. Iar vă cheamă cineva.

Pe ecran apăru James Count.

— Abia am reușit să iau legătura cu dumneavoastră, spuse el. Probabil că acum vă felicită tot pămîntul. Știți unde mă aflu eu în clipa aceasta ? În cosmos. Urmărim din rachetoplan rachetele noastre cu botul plat care descriu în vid parabole gigantice și lansează la fîșii late de membrană de oglindă.

— O, asta înseamnă că și dumneata poți fi felicitat !

— Nu, e încă prea de vreme. Pentru succesul dumneavoastră însă ne bucurăm nespus. Știți că noi zărim chiar cu ochiul liber aproape de Venus microsoarele dumneavoastră ? Vreți să-l vedeți cum arată ?

El îndreptă teleemițătorul spre Venus și pe ecranul televizorului apăru planeta noastră, cît o monedă, și alături de ea un mic punct luminos cît un bold.

— Vai, doamne dumnezeule ! exclamă în glumă Saumian, apucîndu-se cu mîinile de cap. Ce departe sîntem de pămînt ! Unde o fi Erevanul meu ? Știu, știu ce-ai să spui acum, om crud și cu inimă de piatră ! se întoarse el spre Henri Lamel. Ai să mă pui să gătesc prînzul peste rînd ! Asta am și vrut pentru că astăzi va fi o masă sărbătorească.

Între timp, Viktor Platonov, profitînd de faptul că atenția tuturor era ațintită spre microsoare, vorbea încet cu Celita, care se afla împreună cu grupul lui James Count în rachetoplanul lui. Pentru amîndoi succesul experienței noastre era de două ori îmbucurător : le dădea speranța unei revederi apropiate.

CHEAMĂ PĂMÎNTUL

O dată cu apariţia microsoarelui nostru care lumina o suprafaţă cu diametrul de cîteva mii de kilometri, în jur totul s-a schimbat. Pentru întîia oară de cînd exista planeta Venus, pe partea ei neluminată de Soare venise primăvara.

Gerurilor cu ninsori îmbelşugate le lua locul o vreme caldă, statornică. Zăpada care căzuse de curînd se topea năvalnic, scurgîndu-se în pîraie repezi către lacuri şi rîuri. Solul se desfundase într-atît încît abia puteai să umbli ; noroiul cleios, clefăitor, se lipea de încălţăminte şi îngreuna picioarele, parcă de ele ar fi atîrnat greutăţi de cîte o jumătate de pud. De pe pămînt se ridicau aburi jilavi. Umiditatea aerului ajungea pînă la nouăzeci de procente. Din munţi se rostogoleau şuvoaie de apă, contopindu-se în torente zgomotoase.

Plantele, care se pregătiseră să hiberneze o săptămînă şi jumătate, fuseseră brusc trezite la viaţă. Toată natura se înviorase. Eram martorii adaptării vegetaţiei de pe Venus la scurta primăvară. Multe dintre plante se trezeau din hibernare atît de repede, încît se părea că tot ce se petrece în jurul nostru are loc de fapt de cealaltă parte a unei lupe fermecate a timpului. Frunzele, ieri încă nişte ghemotoace vîrtoase se deschideau repede ca să prindă cu nesaţ razele calde. Mugurii se umflau şi plesneau în cursul unei singure zile. Peste tot apăreau

lăstare tinere, gălbui-roșcate, creșteau văzînd cu ochii, cu treizeci de centimetri pe zi, îmbrăcîndu-se în frunze fragede. Plantele se grăbeau vădit. Nu știau că acum nu le mai amenință sosirea peste noapte a frigului ; microsoarele se afla tot timpul la zenit, rotindu-se o dată cu planeta.

Insula noastră devenise o pajiște de o frumusețe feerică. Parcă ne-am fi aflat în împărăția apelor, într-o fantastică grădină a lui Poseidon. Frunzele galbene, de un portocaliu gingaș sau roșietice păreau nestemate de chihlimbar sau de mărgean, iar florile multicolore, ce se legănau pe tulpinele lor — peștișori tropicali.

După lansarea microsoarelui Elena Nikolaevna a predat comanda lui Henri Lamel. Expediția lui primise o sarcină complexă și grea : trebuia să culeagă informații cu privire la flora și fauna din zona ce-i fusese repartizată pentru cercetări, să studieze măcar în linii generale structura solului, să alcătuiască o hartă a cîmpului magnetic, să precizeze formațiile norilor, să măsoare adîncimea celor mai importante bazine de apă. În afară de aceasta, li se ceruse să fotografieze din aer suprafața planetei și să aducă pe pămînt material pentru alcătuirea unei hărți amănunțite. În acest scop luaseră un aparat fotografic automat, un dispozitiv complex, montat pe un ornitopter, care zbura teleghidat în jurul planetei, făcînd fotografii.

Acum, expediția noastră trebuia să-i ajute să ducă la bun sfîrșit această uriașă muncă științifică.

Ne-am împărțit în trei grupe : botanică, zoologică și geologo-geografică. Munca era interesantă în oricare din aceste grupe, totuși fiecare ar fi dorit să intre în grupa zoologilor, la Henri Lamel. S-a stabilit ca eu să intru în grupa lui, împreună cu Elena Nikolaevna și cu Suori Darîcean.

— Păi sigur, ambele femei au nimerit la Lamel. Mare noroc au franțuzii ăștia, naiba să-i ia ! Asta o fi ceva ereditar la ei ? glumi Saumian.

Lamel ne explică destul de simplu îndatoririle noastre.

— Luați cu dumneavoastră aparatele și filmați tot ce vi se pare interesant. Nu vă împrăștiați. Mai bine faceți asupra fiecărui animal cît mai multe observații. Nu pregetați să vă notați observațiile. Nu vă bizuiți pe memorie. Nu uitați de primejdiile care vă pîndesc. Țineți mereu arma la îndemînă. Asta e tot. A, era să uit : hărți nu avem încă, așa că va trebui să vă orientați după microsoare cu ajutorul busolelor și sextantului. El este permanent în aceeași poziție față de Venus și va fi un reper foarte bun. Dacă întîlniți ceva interesant pentru geologi și botaniști, faceți fotografii sau notați coordonatele.

Henri porni la drum cu Suori, iar eu cu Elena Nikolaevna. Lamel ne recomandă să observăm animalele în lacurile calde, formate în preajma gheizerelor.

Am pîndit mult timp prin tufișurile de pe maluri. Cîte viețuitoare mișunau în apă ! Chiar lîngă mal, atingînd tot timpul fundul mîlos, înotau niște boțuri translucide mici cît pumnul. Erau o sumedenie. Am prins cu pungile cîteva și le-am dat drumul într-un borcan. Aminteau de meduzele noastre, dar pe spate aveau o aripioară pentru înot, iar în față, alături de gura abia zărită, trei ochi — doi laterali și unul în creștetul capului. Se vedea nedeslușit hrana din stomacul lor — iarbă, alge, gîze, viermi.

— Ce respingător ! spuse Elena Nikolaevna, scuturîndu-se de scîrbă. Ce-o fi și asta ? Amfibie ? Parcă-i piftie.

— Le ducem lui Henri Lamel, o să se descurce el.

Tot acolo, pe lîngă mal, foiau prin apă reptile amfibii pe picioare lungi, cu articulațiile femurotibiale osoase. Scurmau neîncetat mîlul cu ciocurile lor curbate înghițind cu plăcere boțurile gelatinoase.

Pe toată suprafața lacului pluteau niște flori mari, portocalii, cu petale groase. Ele aminteau de nuferii noștri, dar erau mult mai mari — cît un lighean. Am observat că reptilele zburătoare le ocoleau cu grijă, ținîndu-se la o distanță respectabilă. Iată însă că pe o floare se așeză un gîndac mare. Petalele cărnoase ale floarei se închiseră brusc, clămpănind, ca fălcile unei capcane și gîndacul căzuse în cursă.

Elena Nikolaevna atinse cu un băț lung un nufăr portocaliu ce plutea în apropierea noastră și acesta își încleștă atît de tare petalele de băț, încît amîndoi abia am putut să i-l smulgem. Aceste flori uriașe erau prinse de fund prin intermediul unei tulpini lungi, care avea însușirea de a se răsuci într-un arc strîns, atunci cînd cineva încerca să tragă floarea din apă.

Am umplut săculețele cu fel de fel de vietăți mici : gîze, răcușori, peștișori pestriți. Foșnind încet pe frunzele uscate, de pe mal se scufundau în apă feluriți șerpi.

Zburam cu Elena Nikolaevna de la un lac la altul, fotografiind tot ce vedeam ; pe pămînt fotografiile noastre aveau să constituie un material de mare preț pentru oamenii de știință și de aceea nu ne temeam de repetări.

Studiind viața în bazinele de apă din ungherele mai îndepărtate ale insulelor noastre, destul de întinse, am dat împreună cu Elena Nikolaevna de o poieniță smălțuită de flori albe. Pe fiecare tulpină răsăriseră succesiv vreo zece flori de crin.

— Ai văzut în colecția vreunui botanist ceva asemănător ? mă întrebă Elena Nikolaevna.

— Nu, cred că asemenea flori n-am mai văzut. E ceva nou pentru mine.

— Și eu cred la fel. Am să tai îndată cîteva fire.

Făcurăm un buchet splendid. Elena Nikolaevna se urcă în ornitopter și trînti după sine capota

ermetică a cabinei. Neputîndu-se stăpîni, ridică pentru o clipă casca trasparentă a scafandrului și mirosi buchetul.

— Vai, Alexandr Alexandrovici, ce minunat miros florile! răsună în casca mea glasul ei entuziasmat. Au un parfum nespus de suav, ușor amărui.

Zburasem vreo sută de kilometri, cînd am observat deodată că ornitopterul Elenei Nikolaevna începuse să descrie prin aer niște mișcări ciudate, parcă ar fi fost pilotat de un copil poznaș. O clipă după aceea în casca mea răsună glasul răgușit al Elenei Nikolaevna :

— Aterizez... Nu mai pot să pilotez... Ajută-mă...

Ornitopterul ei luă brusc panta de aterizare și dacă n-ar fi avut pilot automat, probabil că s-ar fi prăbușit, sfărîmîndu-se. În sfîrșit coborî pieziș, oprindu-se printre pietre. Neliniștit, m-am grăbit să aterizez alături de el și am scos-o repede din cabină pe Elena Nikolaevna. Prin cască i-am zărit fața albă ca varul și m-am zăpăcit. Cum s-o ajut? Am deschis la maximum robinetul buteliei cu oxigen de pe scafandrul Elenei Nikolaevna și am luat legătura cu Suori Darîcean.

— Ajutați-ne! Elenei Nikolaevna îi e rău! Nu poate zbura înapoi!

— Ce-i cu dînsa? întrebă speriată Suori. E rănită?

— Nu, mai degrabă e un leșin... straniu...

— Zbor imediat într-acolo.

Suori sosi peste cîteva minute. I-am povestit în grabă totul.

— Flori? A mirosit flori? Unde sînt?

Suori se repezi la ornitopterul Elenei Nikolaevna, scoase din geanta sanitară o mică fiolă-analizator și rupîndu-i gîtul, o zvîrli în interiorul cabinei. Lichidul din fiolă se scurse pe banchetă, colorîndu-se văzînd cu ochii, în albastru intens.

— Fitoncide toxice! exclamă tulburată Suori. Ajutați-mă. S-o urcăm îndată pe Elena Nikolaevna în ornitopterul meu. Aruncați florile din cabina ei!

Lîngă cupola-adăpost se îngrămădise toată mica noastră colonie. Elena Nikolaevna a fost dusă înăuntru și am ieșit cu toții, lăsînd-o singură cu Suori.

— Ce s-a întîmplat? mă întrebară tovarășii, înconjurîndu-mă alarmați.

— Fitoncide toxice, am răspuns scurt.

Știam cu toții ce înseamnă aceasta. Însușirea de a degaja fitoncide — niște substanțe deosebit de volatile — o au nu numai plantele de pe Venus, dar și multe plante de pe pămînt. Unele din ele cum sînt, de pildă, ceapa, usturoiul, hreanul, precum și arbori ca stejarul și pinul, sînt folositoare omului, deoarece emanațiile lor omoară diferiți microbi. Unele plante însă emană substanțe volatile dăunătoare care produc arsuri pe corpul omului. Pe Venus se găseau plante care emanau fitoncide mortale pentru om.

Peste o jumătate de oră Suori ieși din încăperea Elenei Nikolaevna.

— Ei, cum e? am asaltat-o cu toții.

— Prost, răspunse ea. Temperatura a urcat aproape la patruzeci de grade. Pe corp și pe față a apărut urme de arsuri puternice. Starea ei este foarte gravă. Am folosit soluția cea mai puternică de imarin care se găsește în farmacia noastră. De pe pămînt au confirmat justețea tratamentului.

Din ziua aceea, Suori n-a mai plecat de lîngă Elena Nikolaevna. Ceilalți își continuau lucrul.

Geologii aveau mai puțin noroc decît biologii și botaniștii. Ei n-au găsit multă vreme ceva interesant.

— E pur și simplu revoltător, exclama de fiecare dată Saumian, întorcîndu-se la rachetoplan după ziua de muncă. Efectuăm explorări de atîta vreme și pînă acum n-am făcut nici o descoperire de valoare. Și el își golea rucsacul cu năduf.

În răstim de cîteva zile grupul geologic cărase o grămadă respectabilă de pietre și minerale. Odată, în timp ce-și descărcau rucsacul, mi-au atras atenția două pietre mari, cu sclipiri gălbui. Am ridicat una din pietre și am întors-o în mînă pe toate fețele — piatra era grea.

— Ce-i asta ?

— Ei, un fleac ! răspunse înciudat Saumian. Aur nativ. L-am găsit pe malul unui pîrîu. Ei, dacă aș găsi zăcăminte de titan sau de germaniu ! oftă el și se întoarse spre Lamel. A, să nu uit, azi am dat pe o insulă de un întreg cimitir de animale. Ce de oase ! Nici nu le poți număra ! Pentru dumneata e pur și simplu o comoară.

Henri Lamel își însemnă coordonatele și a doua zi întreaga grupă am zburat în căutarea cimitirului. Peste o oră ne aflam deasupra punctului indicat.

— Ne-am orientat corect, spuse Henri Lamel, verificînd coordonatele. Pe semne că defileul e pe aici pe aproape.

De la înălțimea de cîteva sute de metri la care ne aflam împrejurimile puteau fi văzute bine.

— Nu înțeleg ! se miră Lamel. Unde a văzut el aici un defileu ? De jur împrejur e șes.

După îndelungi căutări fără rezultat ne-am întors la cupolă obosiți și enervați. Pierdusem ziua fără rost. Chiar și Lamel, de obicei atît de echilibrat, și-a ieșit din fire.

— Ce-i cu tine, cum poți determina atît de greșit coordonatele ? se năpusti el asupra lui Saumian.

— Ei, asta-i, dacă n-aș fi în stare să fac un lucru atît de simplu, cum a fost posibil să mi se încredințeze pilotarea rachetoplanului ? Poate că voi ați calculat greșit poziția !

După multe discuții s-a hotărît pînă la urmă ca a doua zi Saumian să zboare împreună cu noi în căutarea cimitirului.

Saumian zbura fără șovăială drept înainte, verificînd din cînd în cînd poziția după microsoare. Cînd am ajuns în locul ale cărui coordonate ni le indicase cu două zile mai înainte, ne-am mirat nu mai puțin decît el : sub noi era marea.

— Nu înțeleg ce se petrece ! exclamă Saumian. Totuși, lacul de mercur trebuie să-l găsesc !

— Ce lac de mercur ?

— Descoperirea noastră cea mai interesantă. V-am vorbit doar despre el. Cimitirul animalelor este în preajma lui.

Se ridică cu ornitopterul la mare înălțime și peste cîteva clipe ne transmise comanda să-l urmăm.

Curînd am ajuns deasupra unei insulițe și lîngă ea am zărit un lac îngust lucind ca argintul mat. Coordonatele acestui punct se deosebeau cu cîteva grade de cele indicate în ajun ca și de cele pe care ni le dăduse cu două zile mai înainte.

— E de necrezut, șopti Saumian. Niciodată n-am făcut asemenea erori.

— Bine, întîia greșeală se iartă, îl consolă Lamel. Unde-i cimitirul ?

În apropierea lacului curgea un pîrîu. Saumian zbură de-a lungul lui și în locul unde pîrîul ieșea din defileu la șes, se opri. Pe ambele maluri ale pîrîului se zăreau mormane de schelete și de oase răzlețe.

Interesant, de ce o fi tocmai aici acest cimitir și nu în altă parte ?

Leon Saumian luă în eprubeta-analizator apă din pîrîu. Stratul alb din analizator se coloră în roșu viu.

— Judecînd după toate acestea apa din pîrîu este toxică, are o combinație cu mercur. Animalele au băut apă din pîrîu și au murit otrăvite.

— Ei, să trecem la treabă, propuse Lamel. Aici putem găsi multe lucruri interesante.

L-am ajutat pe Lamel pînă seara să fotografieze scheletele și oasele. Întorcîndu-ne la adăpost, am găsit adunat tot grupul de botaniști.

— Închipuiți-vă — ne spuse Gapek — astăzi nici noi n-am mai găsit o pădure mare de ferigi, deși chiar ieri i-am determinat cu precizie coordonatele.

— Aici se petrece ceva ! exclamă Saumian. Cum de am uitat toți deodată să folosim sextantul și busola ?

— Într-adevăr, ciudat, încuviință Gin Fan-și dînd din cap. Hai să ne lămurim. Noi determinăm toate coordonatele după microsoarele nostru, presupunînd că poziția lui e constantă față de suprafața planetei Venus...

— Iar poziția lui se schimbă, exclamă Gapek. Acum totul e limpede ! Noi determinăm azi coordonatele, iar mîine microsoarele are altă poziție și în loc să ajungem la vechiul punct, nimerim în altă parte. Asta-i cauza !

— Ciudat. Doar dispozitivele noastre de teleghidare trebuie să mențină microsoarele automat într-o anume poziție strict determinată.

— Pesemne că ele nu fac lucrul acesta !

— Îți dai seama ce spui ? întrebă Gin Fan-și aspru și îngrijorat. Dacă dispozitivele noastre de teleghidare nu-l mai mențin în poziția stabilită, mîine, microsoarele ar putea ori să se deplaseze în înaltul cerului, ori... ori să se apropie atît de mult de Venus, încît să ne facă scrum...

Uitînd de oboseală, ne-am apucat să determinăm cu atenție coordonatele stațiunii noastre. Între vechile măsurători și rezultatul noului calcul au ieșit mari diferențe. Da, microsoarele se deplasa pe cer.

— Cu toții la dispozitive! ordonă scurt Gin Fan-și.

Examinarea minuțioasă a acestora n-a dus la nici o concluzie. Erau în stare perfectă. Doar la tabloul de comandă una din manete era ușor deplasată spre stînga.

— Nu cumva din cauza asta se mișcă microsoarele pe cer ? întrebă Leon Saumian, punînd maneta în poziția inițială.

— Dar cine să fi mișcat-o din loc ? întrebă Gin Fan-și mirat.

Parcă drept răspuns la cuvintele lui, într-un colț îndepărtat al peșterii se foi o reptilă și, fîlfiindu-și aripile membranoase, zbură gioni afară. Totul era limpede. Biestemata reptilă atinsese maneta cu aripa.

Elenei Nikolaevna nu i-am spus nimic, nedorind s-o neliniștim. Ea se restabilea treptat, paloarea cadaverică de pe față îi dispăruse. Suori îi îngăduise să se dea jos din pat, dar n-o lăsa deocamdată să lucreze. Într-o dimineață, cînd, după un somn bun de opt ore ne pregăteam să pornim în explorare, Anifer arătă deodată spre răsărit și strigă :

— Priviți ! Răsare soarele adevărat !

Jos, la orizont, se străvedea printre nori marginea imensului disc roșu al soarelui de primăvară.

— Cît ne bucuram de apariția lui, cînd nu exista microsoarele vostru ! spuse Henri Lamel. Știam că vine dimineața, primăvara, că vom putea din nou să ne continuăm munca. Pînă la sosirea voastră munca în timpul nopții mergea încet.

— Și totuși parcă nu-i soarele nostru de pe pămînt. E altul... rosti îngîndurat Viktor. În glasul lui suna un dor ascuns.

Tot mai des, cînd unul, cînd altul aduceam vorba despre pămînt. Ni se urîse acolo, pe planeta aceea străină. Viktor tînjea îndeosebi. Era vădit că fiecare zi ce-l despărțea de Celita era pentru el tot mai apăsătoare.

O dată cu apariția soarelui adevărat, microsoarele nostru artificial începuse din nou să se deplaseze pe cer și acum fenomenul acesta putea fi observat cu ochiul liber. Uneori, nici una, nici două, zvîcnea brusc într-o parte, apoi se întorcea repede în vechiul punct. Toți făceau diferite presupuneri cu privire la cauzele acestei mișcări neobișnuite, dar, în general, toate supozițiile duceau la concluzia că o dată cu apariția soarelui adevărat, în cîmpul magnetic

al planetei Venus se iveau furtuni magnetice, perturbînd poziția microsoarelui. Această ipoteză căzu îndată ce au fost puse în funcțiune aparatele sensibile ; furtuni magnetice nu erau detectate, dar microsoarele continua să se deplaseze pe cer, întorcîndu-se de fiecare dată în poziția neutră. Grupul nostru se văzu nevoit să se ocupe în chip serios de el, lăsîndu-i pe membrii expediției lui Henri Lamel să-și vadă singuri de explorările lor.

A doua cercetare a peșterei noastre nu a dus la nici un rezultat. În interiorul peșterei n-a mai fost descoperită nici o vietate. Toate aparatele funcționau ireproșabil. Făceam fel și fel de presupuneri, și nu știam ce măsuri să luăm.

Și cei de pe pămînt erau neliniștiți de mișcările ciudate ale microsoarelui. Prin eter ajungeau la noi întrebări și sfaturi, dar situația nu se schimba de loc. Am hotărît să stăm cu schimbul zi și noapte de gardă la punctul nostru de comandă din peșteră. De fiecare dată cînd microsoarele se deplasa, cel care era de serviciu îl aducea la loc printr-o mișcare a manetei.

Cîteva zile după aceea am ajuns la concluzia că salturile neașteptate ale microsoarelui erau probabil provocate de imperfecțiunea tehnică a dispozitivelor electrostatice de dirijare.

Acum sarcina noastră consta în a elucida ce dispozitiv anume funcționa defectuos. Această sarcină în sine părea foarte ușoară ; era suficient să deconectezi pentru cîtva timp dispozitivele și să le verifici blocurile. Această operație era însă destul de primejdioasă. Nimeni nu putea spune cu precizie ce influență va avea ea asupra poziției microsoarelui, dacă nu va provoca o catastrofă. Pe de altă parte, continuarea experienței noastre devenea tot atît de primejdioasă, de vreme ce dispozitivele de teleghidare erau nesigure, însemna că, la un moment dat, microsoarele putea să ne scape de sub comandă.

Între timp acesta era din ce în ce mai agitat atîrnînd deasupra capetelor noastre ca sabia lui Damocles.

Am fost nevoiți să ne sfătuim urgent cu Elena Nikolaevna.

— Trebuia să-mi spuneți mai de mult, ne-a reproșat ea. Să mergem. Trebuie să-l văd eu însămi.

Am zburat la punctul de comandă. Microsoarele continua să facă salturi pe cer. Elena Nikolaevna își dădu seama pe loc de toată gravitatea.

— Părerea mea e că trebuie să întrerupem experiența, spuse ea.

Nimeni nu încercă să obiecteze ceva. Toți înțelegeam că dezastrul care ne pîndea era îngrozitor, nu numai în ceea ce ne privea, dar ar fi tras cu buretele și peste experiența noastră, deoarece cauza deplasării ciudate a microsoarelui ar fi rămas nelămurită, înmormîntată sub năprasnica lui explozie. Toate privirile se îndreptaseră către cer; parcă ne luam rămas bun de la opera mîinilor noastre.

— Chemați pămîntul, am spus eu.

Era însă prea tîrziu. Chiar în clipa aceea microsoarele zvîcni brusc dintr-o parte într-alta, ca și cum ar fi rupt niște lanțuri invizibile, și se prăvăli în jos, apropiindu-se de noi vertiginos. Știam ce însemna acest lucru. Îndată ce avea să ajungă la patruzeci de kilometri, va izbucni o jerbă de foc, care va mătura totul în calea ei. Elena Nikolaevna înșfăcă maneta de comandă și o trase pînă la refuz către ea. Maneta nu funcționa.

Am încremenit cu toții. Însăși moartea zbura spre noi cu viteza unui proiectil cu reacție. Inima ne bătea nebunește în piept, urmărind necruțătoare, scurtele clipe care ne mai rămîneau de trăit.

— Scîntei! Sar scîntei la preamplificator! Undeva s-a ars izolația! strigă deznădăjduit Viktor Platonov și se repezi valvîrtej la ornitopterul cel mai apropiat, sări în el și într-o clipă decolă, ajungînd sus la etajul întîi al turlei dispozitivului de

ghidare. Deznădejdea, conștiința primejdiei de moarte care ne amenința făceau ca mișcările lui să fie foarte precise. Sărind din ornitopter fără să stea pe gînduri se repezi în cabina preamplificatorului. Dîndu-mi seama prin ce pericol trece îl urmăream cu răsuflarea tăiată, uitînd că și pe noi ne pîndea moartea.

— Întîrzie prea mult ! strigă deodată Gin Fan-și, repezindu-se la alt ornitopter.

Nimeni nu-l opri. Deodată, din cabina preamplificatorului izbucni o scînteie albastră, lungă, se stinse instantaneu și în aceeași clipă microsoarele încremeni sus, pe cer. Viktor refăcuse izolația suprimînd scurtul circuit din schema electrică.

Elena Nikolaevna alergă în peșteră și trase maneta de teleghidare. Microsoarele începu să urce vertiginos.

Ne priveam în tăcere, încă nevenindu-ne în fire după spaima prin care trecusem. Sudoarea curgea șiroaie pe fețele noastre, mîinile ne tremurau.

— Dacă n-ar fi fost Viktor... rosti în cele din urmă Elena Nikolaevna. Viktor ! îl strigă ea. Viktor !

În căștile noastre nu se auzi nici un răspuns.

— Ce-i cu el ? Viktor, mă auzi ?

Nici un răspuns.

— Gin, îi strigă ea lui Gin Fan-și, care ajunsese cu ornitopterul la dispozitivul de teleghidare, vezi ce-i cu el.

Gin Fan-și se uită în cabina preamplificatorului.

— Aici nu-i, Elena Nikolaevna ! răsună în căști glasul lui. Cabina e goală.

— Cum așa ? Uită-te bine. Poate că e rănit sau amețit !

Cîteva clipe Gin Fan-și nu răspunse nimic. Apoi, în căștile noastre se auzi respirația lui precipitată, o exclamație nedeslușită, urmată îndată de un țăcănit caracteristic :

— Și-a deconectat radiotelefonul !

Presimțind o nenorocire ne-am urcat și noi în turlă.

În cabina preamplificatorului l-am găsit pe Gin Fan-și stînd în genunchi lîngă perete. Chinezul plîngea.

Jos am zărit o grămăjoară de cenușă, resturi de îmbrăcăminte, nearse și un ciob dintr-o cască transparentă, tot ce mai rămăsese din Viktor. În clipa cînd repara avaria îl carbonizase năprasnica descărcare electrică.

Nimeni nu scotea o vorbă. Totul se petrecuse atît de repede, încît părea un coșmar. Viktor stătuse lîngă noi doar cu cîteva clipe mai înainte și iată acum această înfiorătoare grămăjoară de cenușă. Nu ne puteam veni în fire. Inimile ne erau zdrobite de o durere nemărginită, întețită de simțămîntul vinei noastre comune ; experiența cu microsoarele devenise demult prea primejdioasă și ea ar fi trebuit întreruptă la vreme. Și noi tot o tărăgănasem.

Venindu-și puțin în fire după nenorocirea care ne lovise, Elena Nikolaevna spuse cu voce surdă :

— Să mergem. Microsoarele este încă deasupra noastră.

Am urmat-o în peșteră, tăcuți, cu inima grea.

— Nu mai prevenim pămîntul. Pregătiți-vă. Lansăm îndată microsoarele dincolo de orbita planetei Venus.

Elena Nikolaevna scoase limitatorul de pe maneta de comandă și o trase brusc înainte pînă la refuz. Părea că dispozitivele de teleghidare vibrară de încordare, funcționînd cu capacitatea maximă. Microsoarele se îndepărtă repede și pieri din vedere.

— Gata, spuse Elena Nikolaevna cu aceeași voce surdă, deconectînd dispozitivele electrostatice. Experiența noastră s-a terminat.

Descărcînd numaidecît puternica baterie de condensatoare, am scos capotele de protecție de pe dispozitivul de ghidare.

Mare ne-a fost ciuda cînd am constatat cauza funcționării defectuoase a acestor dispozitive. Cablurile masive care se ridicau pînă în vîrful turlelor erau acoperite cu un strat special izolator, de calitate superioară, apt să suporte o tensiune foarte mare. Această izolație putea să reziste de asemeni la o căldură de cinci sute de grade, și la un ger de două sute de grade. Pe pămînt fusese supusă la probe în ceea ce privea rezistența chimică, și la frecare, dînd rezultate admirabile. Constructorii ținuseră seamă de tot. Dar iată că acolo, pe Venus (cine ar fi putut să prevadă lucrul acesta ?), acolo ea devenise hrana unor gîndaci argintii. Micile lor maxilare lacome au ros izolația în toată grosimea ei, pînă la metal. Unii gîndaci treceau de pe cablurile dezgolite pe cele vecine, formînd o mică punte vie. Atunci se producea un scurtcircuit și în aceeași clipă microsoarele se deplasa pe bolta cerească.

— Uite, blestemații, au ajuns la cablurile principale, spuse Gin Fan-și. Asta a provocat nenorocirea...

Niște gîndăcei... De cîte ori sînt mai înfiorători decît animalele de pradă cele mai primejdioase ! Nu degeaba locuitorii Africei îl numeau rege al junglei nu pe leu, bivol sau elefant, ci pe furnica rătăcitoare — ziaf. Noi ne păzeam de dihănii uriașe, iar lovitura ne fusese dată de niște gîndăcei mici cît un bold.

Ceremonia funebră în memoria lui Viktor avu loc în aceiași zi. Gin Fan-și ciopli din piatră moale o urnă mare, pe care gravă data nașterii și morții defunctului, puse în ea rămășițele pămînești ale acestuia și o așeză pe o lespede de piatră netedă, în apropierea peșterii.

Stăteam în jurul urnei într-o tăcere apăsătoare. Elena Nikolaevna făcu un pas înainte și rosti cu glas sugrumat :

— Adio, scump tovarăș ! Pămîntul va afla despre fapta ta eroică...

Glasul îi șovăi și ea izbucni în plîns. Nimeni n-a mai scos un cuvînt. Și apoi, ce cuvinte ar fi putut exprima toată profunzimea durerii care ne umplea inimile !

Așa s-a încheiat experiența noastră : am reușit să demonstrăm posibilitatea stabilității microsoarelui, dar cu un preț foarte scump, cu prețul vieții unuia dintre tovarășii noștri.

— Cum o să-i dau de veste Celitei ? murmură Elena Nikolaevna.

Pe toți ne chinuia acest gînd...

Da, am avut parte să trăiesc pînă în comunism. Am văzut că viața a devenit alta, mai luminoasă, mai plină de bucurii, mai bogată. Pămîntul nostru se dezbărase de toate relele : războaie, nedreptate, inegalitate, mizerie, de toate acele tare rușinoase, pe care le poți explica, dar nu și tolera. Străneopții noștri trăiau intens. Zilele lor erau pline de muncă, ei mergeau mai departe pe calea măreață a cunoașterii și a luptei pentru o viață mai bună, începută de strămoșii lor. O cale zbuciumată, pe care aveau de întîmpinat greutăți inevitabile și uneori chiar primejdii. De-ar fi viața oamenilor cît mai plină de bucurii ! Fericit cel ce muncește și-și iubește munca, fericit cel ce are în față un țel măreț și luptă pentru înfăptuirea lui, fericit cel însetat de fapte eroice și care le săvîrșește, fericit cel ce merge înainte.

*
* *

Pămîntul își chema fiii. Racheta noastră recepționa deja de două zile semnale convenționale, prin care eram înștiințați că peste o săptămînă va sosi momentul cel mai favorabil pentru a zbura înapoi spre pămînt. Henri Lamel îi însărcină pe Anifer și pe Saumian să zboare peste regiunea explorată și să amplaseze în diferite puncte aparate automate cu baterii atomice, care trebuiau să transmită pe

pămînt de-a lungul a zeci de ani felurite date de pe Venus.

Pînă la plecare mai rămăseseră patru zile. Anifer și Saumian dădură întîmplător peste adăpostul unor animale gigantice — cele mai mari pe care le întîlnisem pe Venus.

Trăiau în apele calde care scăldau o insulă mare, apropiată, situată spre sud. Prin înfățișarea lor, aminteau oarecum de diplodocul uriaș ale cărui rămășițe fuseseră descoperite pe pămînt de arheologi. Așa le-a și rămas numele — diplodoci. Pe pămînt ne-am obișnuit să fim impresionați de mărimea elefanților, dar pe lîngă diplodoci aceștia ar părea pitici. Diplodocii de pe Venus erau niște ierbivore inofensive care stăteau mai tot timpul în apă. Se mișcau încet de-a lungul țărmului, rupînd cu poftă frunzele suculente ale plantelor și devorînd cantități imense de alge marine. Ieșeau pe uscat doar cînd depuneau în nisipul fierbinte ouăle lor pestrițe, mari cît un bolovan.

Lamel le dădu voie lui Saumian și lui Anifer să rămînă în observație lîngă adăpostul diplodocilor, iar noi, ceilalți, am început să facem pregătirile de plecare.

Nu era o treabă ușoară. În racheta nu aveam prea mult loc. Trebuia să așezăm cît mai economic materialele adunate, colecțiile, mostrele, să aruncăm dublurile. În afară de asta trebuia să luăm o rezervă suficientă de apă, purificînd-o în prealabil de bioxidul de carbon și de celelalte elemente toxice — aveam de zburat nu o zi sau două, ci mai bine de o lună.

În primul rînd ne-am ocupat de racheta biologilor, rînduind lucrurile în cabină. Lamel descoperi pe neașteptate sub patul lui Gapek un sac din peliculă transparentă, umflat ca un balon. În sac se găseau două cuști, și în fiecare din ele cîte un pui de reptilă zburătoare. El îl chemă pe Gapek și-i arătă în

tăcere cuștile. Acesta zîmbi, fără a încerca să se dezvinovățească.

— Henri, îi spuse el confidențial, hai să-i ducem pe pămînt. Nimeni n-a adus încă așa ceva pînă acum. Nu ocupă loc mult. La urma urmei sînt gata să-i țin pe patul meu.

— Nostim mai ești ! Păi despre asta e vorba ? Ce o să respire ei în rachetoplan ? Aerul din cabină are compoziția de pe pămînt. Surplusul de oxigen le va arde plămînii.

— M-am gîndit la acest lucru și am umflat sacul cu bioxid de carbon.

— Și crezi că are să le ajungă multă vreme ? O zi, două, și după aceea trebuie să-l schimbi. O să ai numai bătaie de cap cu ei !

— Atunci ce-i de făcut, Henri ? se plînse Gapek. Ce ar fi ca noi să stăm în scafandru, iar rachetoplanul să-l umplem cu aer de aici ?

Propunea lucrul acesta atît de simplu de parcă ar fi fost vorba să îmbrace un simplu costum de plimbare.

Henri se aprinse.

— Ai înnebunit ! Să porți pe tine scafandrul mai mult de o lună ?

— Ei, și !? obiectă cu însuflețire Gapek. De dragul științei faci și sacrificiul acesta.

— Nu, nu se poate !

— Dar dacă-i așezăm în cabina etanșă numărul trei ? O umplem cu bioxid de carbon, scoatem de acolo lucrurile de prisos și gata. Am lua cu noi cîteva baloane de rezervă cu aer de pe Venus.

— Pentru asta ar trebui să ne restrîngem foarte mult.

— Ei și ?

Gapek îl privea pe Lamel atît de rugător încît acesta începu să șovăie. Rachetoplanul era împărțit în interior prin intermediul unor pereți etanși în cabine separate pentru eventualitatea ciocnirii cu meteoriți. Două din cabine erau pline cu dife-

rite încărcături auxiliare. Dacă acestea ar fi fost mutate în cabina „de locuit" aici s-ar fi făcut strîmtoare și înghesuială, dar în cabina golită ar fi rămas într-adevăr loc pentru animale.

— Dar Leon și Stanislav ? Dacă n-au să fie de acord ? întrebă Henri, concesiv.

— Ei să nu fie de acord ? Ce, nu-i cunoști ?

— Bine, ia-ți reptilele. Numai ascunde-le undeva, dacă le văd Leon și Stanislav au să găsească și ei ce să ducă pe pămînt.

O idee interesantă găsește repede adepți. A doua zi însuși Lamel a plecat în zbor cu ornitopterul spre lacul cel mai apropiat de unde s-a întors curînd cu un borcan mare în mîini. În el se încolăcea o jivină respingătoare, semănînd cu un șarpe — un mezozaur. Fără a da atenție zîmbetului nostru ironic, puse borcanul într-un colț ferit al portbagajului rachetei și-l ascunse acolo cu alte lucruri.

Nici noi nu rămăsesem mai prejos. Erilik a adus trei gîndaci viu colorați, mari cît o farfurie. Nici eu nu m-am putut stăpîni, adăugînd la colecția vie cîteva moluște cu cochilii frumoase. Populareа rachetelor cu viețuitoare de pe Venus se făcea într-un ritm viu.

— Nu, așa nu mai merge, protestă în cele din urmă Lamel. În felul acesta curînd n-o să mai avem unde să ne mișcăm.

— Haideți să umplem cabinele de bagaje cu aer de aici, propuse Erilik.

— S-ar putea, l-am susținut șovăielnic.

— Dar dumneata, Suori ? N-ai nimic împotrivă ? întrebă Gin Fan-și.

— De ce ? Sînt de acord.

— Dar dumneata, Elena Nikolaevna ?

— Mi-e egal.

Așa s-a deschis „Filiala grădinii zoologice", cum am botezat în glumă racheta noastră. Vînătoarea de animale a reînceput.

Numai Elena Nikolaevna nu lua parte la grijile noastre însufleţite. Zguduită de moartea lui Viktor ea căzuse din nou bolnavă.

Mai rămăseseră două zile pînă la data fixată pentru plecarea noastră spre pămînt. Anifer şi Saumian încă nu se întorseseră de la diplodoci. Lamel luă legătura cu ei prin radio şi-i somă să se întoarcă. I-am zărit încă de departe. Zburau unul lîngă altul cu aceiaşi viteză, iar între ornitopterele lor, legată cu nişte frînghii, se legăna o greutate mare! Cînd au coborît am constatat că ne întrecuseră pe toţi; aduseseră un ou mare şi pestriţ de diplodoc.

— Vi s-a făcut poftă de omletă? îi întrebă în zeflemea Lamel.

— Fă-ne ce vrei, dar îl ducem pe pămînt, declarară cu hotărîre prietenii.

— Dar unde vreţi să-l puneţi? Puteţi să vă uitaţi, racheta noastră e tixită pînă la refuz.

— Dar la fizicieni? Pare-se că ei au destul loc liber.

Fără să se sinchisească cîtuşi de puţin de protestele noastre, dezlegară liniştiţi sforile şi începură să chibzuiască cum să instaleze oul în racheta noastră. Ne-am dat seama că era zadarnic să ne mai opunem — atît de hotărîţi păreau cei doi prieteni — şi ne-am dat bătuţi.

Am hotărît să lăsăm pe Venus tot ce nu era de o importanţă vitală pentru drum. Echipajele amblor rachete erau de acord să suporte orice dificultăţi şi înghesuială, numai să ducă pe pămînt băştinaşii vii de pe Venus. În ultimele două zile înainte de plecare se petrecu un lucru bizar. Din rachete se scoteau lăzi cu dispozitive, staţiile de televiziune, o parte din medicamente, ornitoptere, suluri de peliculă şi chimicale neconsumate, rezerve de hîrtie, îmbrăcăminte, aparate de filmat, într-un cuvînt, „tot ce era de prisos".

— Hai să cărăm totul în peştera, în care a fost postul nostru de comandă — propuse Gin Fan-şi — o să-i prindă bine expediţiei următoare.

În sfîrșit, se transmise pe pămînt că porneam înapoi. Aveam de străbătut un drum lung. Eram îngrijorați : în timpul șocului violent produs de decolare animalele puteau să moară.

Au fost luate toate măsurile de precauție. Animalele au fost suspendate în cuști cu ajutorul unor extensoare de cauciuc ; tot cu asemenea extensoare au fost suspendate și cuștile. În ladă, sub oul de diplodoc, se făcu un adevărat cuib din cîrpe moi și din cauciuc ; borcanele cu pești, umplute cu apă proaspătă, în care se puseseră alge, astupate cu grijă, fuseseră suspendate și ele cu extensoare ; cabinele de bagaje ale rachetelor le umplusem cu bioxid de carbon.

Sosiseră ultimele clipe înainte de decolare. Toți își ocupaseră locurile. Becul verde de control de pe tabloul central de comandă semnaliza că ambele rachete erau gata de decolare.

Darîcean trecu pentru ultima oară de-a lungul cabinei, cercetă totul cu ochi grijuliu, se întoarse la postul de comandă și apăsă pe buton.

Rachetoplanul țîșni în sus, o clipă păru că încremenește în văzduh și, străpungînd un strat gros de nori, pătrunse adînc în spațiul cosmic.

...Nimeni nu intervenea în pilotarea rachetei. Ea zbura sub controlul aparatelor precise și sigure, de dirijare, care o duceau cu siguranță spre pămînt pe traiectoria cea mai scurtă. Peste cincisprezece minute, pe tabloul de comandă răsună semnalul mult așteptat, care ne vestea că începuse călătoria obișnuită în cosmos și că ne puteam părăsi locurile.

Ne-am repezit să vedem ce fac animalele. Doar Gin Fan-și își îndeplinea cu abnegație îndatoririle ce-i reveneau ca operator cinematografic și, lipit de luminator, filma planeta fierbinte ce rămînea în urmă.

Zburam în condiții de imponderabilitate, dar nimeni nu se rostogolea în interiorul cabinei și nu plutea prin aer ca o pasăre. Pe tălpile pantofilor

noştri aveam aplicate nişte plăcuţe metalice, care erau atrase de electromagneţii aşezaţi sub podea. Datorită acestui dispozitiv simplu, puteam să ne deplasăm prin cabină.

Animalele nu păţiseră nimic. Se spărsese doar un borcan cu peştişori, care în momentul decolării se lovise de peretele rachetei, dar peştii erau vii. În afară de aceasta, după decolare ne-a îngrijorat una din reptile a cărei cuşcă căzuse din extensoarele de cauciuc. Reptila zvîcnea ciudat din cap şi horcăia. Elena Nikolaevna care venise în grabă îi trimise în cioc un jet de apă cu pulverizatorul şi reptila îşi veni în fire numaidecît.

În ladă, oul de diplodoc era întreg, în perfectă stare. Pe semne că coaja lui calcaroasă, solidă, putea să reziste la şocuri şi mai mari.

Am luat legătură prin radiotelefon cu racheta lui Henri Lamel. Luaseră startul cu bine şi acum zburau la vreo două mii de kilometri în urmă. Şi în racheta lor, ca şi într-a noastră era cam înghesuială. Fiecare luase ce putuse. Pentru întîia oară se aduceau de pe Venus piese atît de interesante.

— Trebuie să anunţăm pe pămînt că aducem o întreagă grădină zoologică — spuse Gapek. E nenesar ca înainte de sosirea noastră să se pregătească pentru animale un adăpost mare, special, undeva pe malul unei mări calde.

— Cu atmosfera saturată de bioxid de carbon, adăugă Henri Lamel.

— Unde propuneţi să se amenajeze un asemenea adăpost? întrebă Gapek.

— Îţi spun eu unde, interveni Elena Nikolaevna. În Australia, pe ţărmul Mării Coralilor. În regiunea aceea locuieşte fiica mea. Acolo sînt mulţi atoli de corali. În mijlocul fiecăruia e o lagună, ca un acvarium mare, foarte potrivită ca adîncime. Barierele de corali despart perfect lagunele de mare. E suficient să se ridice deasupra lagunei o cupolă,

să se dea drumul în ea la bioxid de carbon și colțul Venus e gata.

— Admirabil ! se declară de acord Henri Lamel.

Cînd Henri Lamel comunică lucrul acesta pe pămînt fu admonestat cu severitate pentru încălcarea disciplinei comunicațiilor în cosmos. Totuși, cei de pe pămînt se bucurau de grădina noastră zoologică și promiseseră să construiască într-un termen record deasupra unuia dintre atolii de corali o bună cupolă transparentă și să pregătească ceea ce mai era necesar. Ni s-a permis să aterizăm direct pe pămînt, fără escală pe Lună...

Pe drum spre pămînt am avut multă treabă. Am sistematizat datele experienței, am făcut ordine în însemnări, am completat din memorie ceea ce nu apucasem să notăm pe Venus, am îngrijit animalele, care înghițeau cu poftă în loc de hrana lor obișnuită pilulele noastre cosmice.

În timpul acesta rachetele noastre își continuau zborul spre pămînt, lăsînd în urma lor milioane de kilometri de spațiu cosmic.

Din cînd în cînd, la tabloul de comandă cădea un semnalizator. Însemna că radiolocatoarele rachetei reperaseră un meteorit. Aparate speciale de calculat determinau rapid punctul de intersecție al drumului lor cu traiectoria rachetei, și în caz de primejdie rachetoplanul își schimba ușor direcția de zbor.

La un moment dat am auzit un șuier strident și în aceeași clipă rachetoplanul a evitat ciocnirea cu un meteorit. Foarte aproape de noi, la vreo patruzeci de kilometri, zbura o masă de piatră, cenușie, colțuroasă, cu diametrul de vreo douăzeci de kilometri. Era un asteroid, o mică planetă, asemănătoare multor altora care zboară în spațiul sistemului solar.

Dar cea mai mare primejdie o reprezentau pentru noi nu asteroizii gigantici care erau reperați cu ușurință de radiolocatoare, ci meteoriții mici, cît

o nucă. Aceştia erau foarte greu detectaţi de radiolocatoare, de aceea în ajutorul radiolocaţiei veneau razele infraroşii. Pe rachetoplan se aflau cîteva aparate cu raze infraroşii, care descopereau de la distanţă cele mai mărunte particule de pulbere cosmică încălzite de soare.

Chiar şi folosirea unor asemenea aparate perfecţionate şi sigure nu excludea însă primejdia ciocnirii cu meteoriţii. Odată, în timp ce prînzul nostru cosmic, tablete dizolvate într-un pahar cu apă fiartă, era pe sfîrşite răsună pe neaşteptate şuierul ascuţit, alarmant al sirenei, anunţîndu-ne o primejdie apropiată. Am tresărit cu toţii.

Şuierul sirenei continua. Rachetoplanul a virat uşor, din care cauză ne-am rostogolit spre peretele opus. S-a auzit o lovitură uşoară, însoţită de un ţiuit strident. Suori s-a apucat deodată de picior şi a căzut jos. Pe scafandrul ei apăru sînge. Elena Nikolaevna se repezi la ea şi-i cercetă piciorul. Rana nu era primejdioasă, un micro-meteorit îi străpunsese piciorul fără a-i atinge osul. În timp ce Elena Nikolaevna îi pansa rana, eu am căutat împreună cu Erilik spărtura din pereţii cabinei. Tot spaţiul dintre pereţii dubli ai rachetoplanului era plin cu aer comprimat în care pluteau ca nişte mingi de fotbal nişte globuri elastice de masă plastică, imponderabile. Şuvoiul de aer care ieşea prin spărtura produsă de meteorit, trăgea cu sine pe cele mai apropiate dintre aceste globuri care astupau spărtura ca un dop. Tot acest dispozitiv începu să funcţioneze şi de astă dată cu precizie. Cîteva clipe după aceea şuierul aerului care ieşea încetase, globurile de masă plastică astupaseră spărtura din pereţi.

După cum s-a lămurit mai tîrziu din descifrarea înregistrărilor efectuate de aparatele automate, ciocnirea cu micrometeoritul se întîmplase din cauza unei coincidenţe a cărei probabilitate de realizare era infimă. Traiectoria rachetoplanului se

încrucișase nu cu unul ci cu trei micrometeoriți care veneau din diferite direcții. Mașinile de calculat determinaseră rapid că în orice direcție ar fi virat rachetoplanul cu unul din micrometeoriți tot trebuia să se ciocnească. Și de astă dată s-a manifestat perfecțiunea aparatelor rachetoplanului. În cîteva fracțiuni de secundă ele i-au modificat traseul astfel încît el s-a ciocnit cu cel mai mic dintre cei trei micrometeoriți.

Stînd culcată, cu piciorul pansat, Suori glumi :

— Din trei rele l-am ales pe cel mai mic...

Trebuie să astupăm ermetic spărtura pe dinafară. Elena Nikolaevna și Erilik au rămas în rachetoplan împreună cu Suori, iar Gin Fan-și și cu mine ne-am echipat cu costumele de scafandru, ne-am legat cu cabluri rezistente, am luat cu noi un petic de metal și am ieșit din rachetoplan printr-o trapă specială.

Gin Fan-și nu s-a despărțit nici atunci de aparatul său de filmat. El și-a făcut vînt, îndepărtîndu-se de rachetoplan atît cît îi îngăduia lungimea cablului și a filmat nava noastră care zbura în spațiul cosmic pe fondul cerului înstelat. Eu am găsit spărtura și i-am aplicat peticul. Aliajul pirotehnic din care era făcută marginea peticului sa aprins, împroșcînd scîntei, și peticul s-a sudat automat de fuzelajul rachetoplanului.

— Priviți, Alexandr Alexandrovici, spuse Gin Fan-și, de aici se vede cît de minunat este Universul infinit.

Nici nu ne venea să credem că zburam vertiginos împreună cu rachetoplanul. Nimic nu ne făcea să sesizăm mișcarea noastră, nu trecea în zbor aproape de noi nici un punct de reper, nu se învolbura praful pe drumuri, nu simțeam zdruncinături, nu auzeam zgomote, iar stelele ornamentau spațiul cu luminile lor îndepărtate.

— Hai să intrăm în rachetoplan, l-am chemat în cele din urmă pe Gin Fan-și.

— Așteptați, Alexandr Alexandrovici. Încă puțin. Cine știe dacă o să mai avem vreodată un asemenea prilej de a privi Universul... Pămîntul, oamenii, toate sînt atît de îndepărtate...

— Din pricina acestei priveliști feerice văd că te apucă nostalgia. Hai în rachetoplan.

Ne-am continuat zborul cîteva săptămîni, fără nici un fel de peripeții. Drumul înapoi spre pămînt ni s-a părut mult mai lung decît la ducere, deși la drept vorbind era chiar ceva mai scurt, deoarece poziția relativă a ambelor planete era acum mult mai favorabilă pentru călători. Mai aveam o săptămînă de zbor pînă la pămînt. Darîcean susținea morțiș că simte deja atracția terestră. Săptămîna se scurgea încet ca ultima jumătate de oră în tren. Tot timpul unul sau altul dintre noi se apropia de luminatorul rachetoplanului privind îndelung pămîntul.

Ni se părea că pe întreaga boltă cerească nu exista ceva mai minunat și mai drag decît acea admirabilă stea — pămîntul — cu satelitul lui, Luna.

Dar iată că, cu cîteva zile înainte de a sosi pe pămînt, în cabina rachetoplanului s-a auzit mai întîi un zgomot nedeslușit, apoi cîteva bubuituri puternice. Toți am tresărit întorcînd privirile spre tabloul de comandă. Becul verde lumina liniștit, ceea ce însemna că întreaga aparatură era în perfectă stare.

— Ce-i asta ? Din nou meteoriții ?

Am tras cu urechea, ținîndu-ne respirația.

— Ni s-a părut oare ? întrebă Gin Fan-și.

Drept răspuns la întrebarea lui, s-au auzit din nou cîteva lovituri și o trosnitură puternică, de parcă cineva încerca să spargă peretele despărțitor.

— E în compartimentul de bagaje ! exclamă Elena Nikolaevna.

Ne-am repezit într-acolo. Bubuiturile și trosniturile se auzeau din dulapul așezat într-un colț în-

depărtat al compartimentului. Am scos din el tot, în afară de lada cu oul de diplodoc.

— O scoatem și pe ea ?

— Desigur !

În condiții de imponderabilitate, specifice zborului în cosmos, minunile sînt posibile. Am scos singur, cu ușurință, lada pe care abia o ridicasem patru oameni pe Venus. Deodată lada a început să se clatine în mîinile mele.

— Țineți, c-o scap !

Toți au prins lada, au pus-o cu grijă jos, și au deschis repede un zăvor, apoi pe celălalt. În aceeași clipă capacul a fost ridicat și înăuntru a apărut capul unui diplodoc nou născut. Am rămas înlemniți.

Diplodocul ne privea încrezător cu ochii lui mici. Deodată, deschise gura și începu să ragă jalnic.

Răgetul lui ne aduse în fire.

— Dar cum a fost clocit oul ? întrebă nedumerită Suori. Doar, lada a stat la o temperatură de maximum douăsprezece grade Celsius. N-a putut să germineze la o temperatură atît de scăzută !

— Hai să-l scoatem din ladă.

Apucînd cu mîna coaja groasă a oului, am scos diplodocul împreună cu găoacea lui și l-am pus jos. Diplodocul ieși încet din găoace cu labele dinainte și se întinse. Probabil că așa ieșeau din găoace toți diplodocii nou născuți. Dar el se mișca într-o navă cu gravitație redusă sau, în anumite perioade, chiar lipsită de gravitație. În asemenea condiții chiar și o mișcare atît de ușoară era suficientă ca să se înalțe în aer.

— Țineți-l ! strigă Gin Fan-și, filmînd scena.

I-am venit noului născut în ajutor. Am spart coaja oului și i-am vîrît picioarele în niște inelușe metalice, care, atrase de electromagnet, îi mențineau echilibrul. Diplodocul, umed, avea o înfățișare care nu se potrivea de loc cu dimensiunile lui destul de mari.

Cînd am comunicat celei de a doua rachete că ieșise din ou un diplodoc în carne și oase, Lamel mai să plesnească de invidie.

— Știam eu că în racheta voastră zborul va fi mai interesant! La voi a ieșit din ou diplodocul, v-a străpuns și un meteorit, pe cînd la noi nu s-a întîmplat nimic, absolut nimic!

Ajutorul lui, ca zoolog cu experiență, ne-ar fi fost foarte necesar atunci. Neputînd să-l transbordăm în racheta noastră mult încercată, l-am rugat să ne sfătuiască cum să procedăm cu diplodocul.

— În primul rînd trebuie să-l uscați, a declarat Lamel atît de doct, de parcă pînă în ziua aceea se ocupase numai cu uscarea diplodocilor ieșiți din găoace.

Am dus diplodocul într-un colț în care intra prin luminator un mănunchi bogat de raze solare. Lamel a poruncit să se aștearnă sub diplodoc un pled și să se pună pe geamul luminatorului o pînză albă, pentru ca razele solare să nu-i vatăme ochii. În ciuda tuturor grijilor noastre, diplodocul răgea însă mereu.

— Ce-o fi vrînd? l-am întrebat pe Lamel, ca pe o autoritate în privința diplodocilor nou născuți.

Lamel a căzut pe gînduri. Îi priveam în tăcere, cu respect, pe ecranul televizorului, chipul îngîndurat. Astfel arată comandanții de oști atunci cînd hotărăsc soarta bătăliilor.

— Vrea apă! se pronunță el cu competență. Dați-i apă.

Elena Nikolaevna aduse pulverizatorul; în cosmos, în condiții de imponderabilitate, apa nu curgea din sticlă, trebuind trasă de acolo cu para de cauciuc. Îndată ce simți apa, diplodocul începu într-adevăr să bea cu lăcomie. Bău, una după alta, cîteva sticle, apoi se culcă liniștit pe pledul așternut, încălzindu-se în razele soarelui.

În timp ce noi trebăluiam pe lîngă diplodoc, Suori examina cu atenție lada în care fusese ambalat

oul. Chipul ei era îngîndurat și sprîncenele încruntate. Se străduia să rezolve o problemă complicată : cum fusese clocit oul ?

— Am înțeles ! exclamă ea în cele din urmă.

— Ce anume ?

— E simplu ! În ladă am amenajat un frigider cu semiconductori, pentru a menține temperatura în jurul a douăsprezece grade Celsius. Așa-i ?

— Întocmai.

— Ei, aflați că din greșeală am conectat frigiderul invers — am încurcat capetele firelor și în loc de răcitor a ieșit un rechaud — cu semiconductori...

— Cu alte cuvinte... completă Erilik.

— Cu alte cuvinte, conchise Suori, lada s-a transformat într-un incubator.

— Așa sau altfel, primul diplodoc domestic a venit pe lume și trebuie să i se dea un nume, spuse Gin Fan-și.

Ideea plăcu tuturor și propunerile începură să se reverse ca din cornul abundenței.

— Cosmos !

— Pilot !

— Astronaut !

— Turist !

— Asteroid !

După dezbateri de scurtă durată s-a hotărît ca diplodocul să fie numit „Astronaut".

...Rachetoplanul zbura vertiginos spre pămînt. Erau ultimele ore de zbor. Ne îndreptam spre Australia. Scumpa noastră planetă se vedea toată ca în palmă prin iluminator.

Astronaut ne mîncase toate proviziile și ne băuse toată apa. De două zile nu mai aveam hrană și apă.

În vederea aterizării, Gin Fan-și înfășură diplodocul în pledurile noastre și-l atîrnă în extensoarele trainice de cauciuc din mijlocul compartimentului de bagaje. Astronaut răgea și se zbătea.

O oră după aceea am aterizat.

PE MAREA CORALILOR

Coasta răsăriteană a Australiei este despărțită de marea caldă a Coralilor printr-un lanț lung de atoli. Această barieră naturală, creată de-a lungul veacurilor de micile ființe vii, ia asupră-și primele asalturi amenințătoare ale fluxului.

Acolo, ziua e arșiță, soarele dogorăște fără milă. Aerul e umed și înăbușitor, rafalele abia simțite ale vîntului ne aduc cine știe ce ușurare. În schimb, seara, briza ușoară ce suflă dinspre uscat, duce spre insule miresmele florilor tropicale, izul amărui al mării, și o dată cu acestea și o răcoare plăcută.

Deasupra unei asemenea insule de corali, în apropierea fermei zootehnice unde lucra Ania, a fost înălțată o cupolă mare, din peliculă rezistentă, translucidă. Pe insulă fusese construită o stațiune specială de pompare care trebuia să regleze componența aerului sub cupolă, să-l îmbogățească cu bioxid de carbon, și să mențină în mod automat o anumită temperatură și umiditate, reducîndu-le sau sporindu-le după trebuință.

În apropiere, pe continent, se ridica o clădire cu două etaje pentru cercetătorii care trebuiau să studieze animalele și plantele de pe Venus.

În sfîrșit ne scosesem echipamentul de scafandru sub cerul liber și inspiram cu aviditate aerul proaspăt al pămîntului. Poate din neobișnuință, poate de bucurie, ne simțeam puțin amețiți.

— Vai, ce bine e la noi ! exclama cînd unul, cînd altul. Priviți ce soare ! Dar aerul ! Marea ! Cerul !

Un singur lucru ne întuneca bucuria : eram ținuți în carantină timp de zece zile, nefiind permisă nici o vizită, parcă eram ciumați — înainte de a fi făcut o vaccinare specială. Trebuia să ne mulțumim cu convorbirile telefonice, cu comunicările prin televiziune, dar nouă ne era atîta dor de oameni, încît așa ceva nu ne satisfăcea.

Am dus toate animalele pe atol, în „colțul Venus".

Atenția generală era desigur îndreptată spre Astronaut. Acesta se adaptase destul de repede la noul mediu. Cînd se văzu sub cupolă, adulmecă încoace și încolo, simți mirosul cunoscut de bioxid de carbon, strănută de cîteva ori, scoase un răget prelung și împins de un instinct puternic, se repezi spre apă. Nimeni nu-l învățase să înoate, niciodată nu-și văzuse rudele de pe Venus făcînd acest lucru, dar se simți numaidecît în elementul lui și se afundă de cîteva ori cu capul în apă și începu să dea din coada lui vînjoasă.

Pe marginea lagunei semănasem felurite semințe pe care le adusesem cu noi.

În cele din urmă ne-am împărțit din nou pe grupe pentru a încheia dările de seamă cu privire la importanța activității pe care o adusesem la bun sfîrșit.

Între timp, sub cupola străvezie de pe insulă se petreceau lucruri minunate. Nici nu ne credeam ochilor — semințele semănate abia în ajun răsăriseră într-o singură zi, crescuseră peste un metru în înălțime și acum își legănau lin pe marginea lagunei frunzele cărnoase.

— Extraordinar ! exclamă Gapek.

— Realitatea nu poate fi contestată — replică Henri Lamel. Ferigile noastre au dovedit o viteză record de creștere, de cîteva ori mai mare decît a bambusului.

Am cercetat cu atenție tinerele plante. Semănau întru totul cu cele mature, doar că în interiorul frunzelor nu aveau încă spori, iar săculețele de oxigen de la baza frunzelor erau încă goale : pentru crearea rezervelor de oxigen și pentru formarea sporilor trebuia mai multă vreme decît pentru însă-și creșterea plantei.

În a unsprezecea zi, cînd ni s-a anunțat sfîrșitul carantinei, ne-am simțit deodată cu toții dezorientați.

— Și acum unde ne ducem ? întrebă nedumerit Gapek.

— Dar de ce trebuie neapărat să te duci undeva ? replică Lamel. Dacă n-ai unde să te duci, stai aici.

— Cum așa !? A fost ridicată carantina și să stau aici !?

— Hai cu toții la ferma zootehnică unde lucrează fiica mea, propuse Elena Nikolaevna. Ea ne tot invită de mult.

În orășelul agricol am fost întîmpinați neașteptat de solemn.

Marea sală a cantinei, unde fusese pregătită în cinstea noastră o masă festivă, era plină de oameni. Privind mulțimea chipurilor care ne zîmbeau prietenește de jur împrejur, am înțeles deodată foarte limpede ce anume ne lipsea pe îndepărtata planetă Venus, de ce acolo în cercul restrîns al prietenilor ocupați cu una din cele mai interesante activități, ne simțeam totuși singuri și tînjeam după pămîntul pe care ne născusem. Am înțeles că ne lipsea marele colectiv al oamenilor, societatea acelora pentru care depusesem atîtea eforturi, ne lipsea sprijinul lor binevoitor, simpatia, bucuriile, prețuirea lor.

După masă, în timp ce se îndreptau cu toții spre club pentru a viziona filmele pe care le făcusem pe Venus, Elena Nikolaevna s-a apropiat de mine.

— Alexandr Alexandrovici, aici există o stație de telecomunicații de unde putem lua legătura prin radiotelefon cu rachetoplanul lui James Count.

— Vrei să vorbești cu el chiar acum ?

— Da. Vreau să aflu cum merg treburile lor, ce face Jaroslav, Celita...

— Merg și eu cu dumneata...

Grupul lui James Count obținuse succese frumoase. Experimentarea modelului oglinzii zburătoare era aproape terminată. James Count ne-a arătat-o pe ecran. Nici nu-ți venea să crezi că acea imensă masă strălucitoare de cincizeci de kilometri plutea ușor imponderabilă, în spațiul interplanetar.

Oglinda zbura cu partea concavă spre lună. Count o întorcea încet. Deodată, pe ecran apăru imaginea unei porțiuni de pe suprafața Lunei. Cîteva clipe, pe pulberea lunară, am văzut urmele unor picioare omenești, apoi a apărut un om echipat în scafandru obișnuit, care făcea cuiva semne cu mîna. Imaginea era atît de mare și de clară, încît se putea desluși fiece cusătură a scafandrului. Ea dispăru tot atît de repede precum apăruse.

— James ! James ! strigă Elena Nikolaevna. Întoarce încă o dată spre Lună oglinda zburătoare.

— De ce ?

— Combinată cu obiectivul teleemițătorului vostru constituie un telescop fără egal.

Jaroslav Pavlovici și James Count izbucniră în rîs.

— Așa-i că-i extraordinar ? Noi înșine am descoperit acest lucru de curînd.

Jaroslav Pavlovici era îndeosebi bucuros de efectul produs. Ca astronom, îl interesa foarte mult această descoperire, constatînd că dimensiunile unghiulare ale acestui dispozitiv optic erau de cîteva ori mai mari decît la telescoapele cele mai perfecte.

În ziua următoare participanții ambelor expediții au plecat care încotro. Toți aveam nevoie de odihnă după greaua călătorie pe care o făcusem.

Elena Nikolaevna, Gin Fan-și și eu am plecat la Toritown. În primul rînd ne grăbeam să-i întîl-

nim pe cei care realizaseră împreună cu noi primul microsoare.

Întregul nostru laborator se și mutase la Institutul Microsoarelui, nou înființat. Acolo am predat materialul cu privire la rezultatele experimentării microsoarelui și am depus un raport special. Totodată am fost puși la curent cu stadiul în care se aflau lucrările pregătitoare ale ofensivei împotriva gheților Antarctidei.

Terminîndu-ne treburile, m-am întors cu Elena Nikolaevna pe coasta Mării Coralilor hotărînd să ne petrecem acolo concediul.

Intrînd la Ania, am dat cu ochii, pe neașteptate, de Lamel.

— Henri ! exclamă Elena Nikolaevna. Ce vînt te aduce din nou aici ?

— Mi s-a făcut dor de diplodoc, răspunse el, și se uită zîmbind la Ania. Aceasta își plecă ochii, emoționată.

— Nu, într-adevăr, de ce te-ai întors atît de repede ?

De data aceasta, Henri răspunse cît se poate de serios :

— M-am gîndit, Elena Nikolaevna, la o experiență. Nu știu dacă voi reuși, dar merită să încerc.

— Ce experiență ?

— Voi încerca să cultiv pe pămînt ferigi din Venus, care cresc foarte repede. Directorul fermei spune că ar fi un nutreț admirabil pentru vite.

— Nu cumva vitele au să se otrăvească cu acest nutreț „admirabil" ? observă neîncrezătoare Elena Nikolaevna.

— De murit n-au să moară, în privința asta sînt convins, dar încă nu se știe dacă vor mînca ferigi. Ania, adăugă el, zîmbind din nou misterios, mă va ajuta ca specialist în creșterea oilor.

— Dar vor crește aici ferigile acelea ? am întrebat eu. Solul, lumina zilei — toate acestea se deose-

besc atît de mult de condițiile cu care erau obișnuite pe Venus.

— Solul îl vom pregăti în mod corespunzător și vom deprinde plantele încet, încet cu aerul nostru. Se înțelege, ar fi posibil ca experiența să nu reușească, dar asta nu înseamnă că nu trebuie să încercăm.

— Firește, firește! îl îmbărbătă cu înflăcărare Elena Nikolaevna.

Henri și Ania făcuseră pe insulă, în apropierea cupolei, un mic țarc cu două despărțituri, în care închiseseră patru miei încă mici. Pe doi dintre miei continuau să-i hrănească cu nutreț obișnuit, pentru control. Ania pusese în ieslea celorlalți ferigă suculentă, tăiată mărunt.

— Uite, uite, spuse ea, arătînd spre unul din miei emoționată, să vedeți că mănîncă.

Mielul, adulmecînd vioi, de colo-colo, nu îndreptăți însă speranțele Aniei. Mirosi ieslea peste tot, behăi și, dînd din codiță, fugi deoparte. La fel făcu și al doilea miel. Apoi începură amîndoi să umble prin țarc și să ciugulească iarba, fără să dea atenție hranei suculente din iesle.

Henri izbucni în rîs.

— Nu le e pe plac mîncarea dumitale.

— Nu-i nimic, au să se obișnuiască. Am să le dau numai ferigi.

Peste trei zile te apuca mila, la vederea mieilor cu care se făcea experiența. Ei păscuseră toată iarba din țarc și acum, behăind jalnic, stăteau lîngă îngrăditură, încercînd să-și vîre capul printre stinghii ca să ajungă la iarba ce creștea aproape, dar era inaccesibilă pentru ei. În ciuda chinurilor lui Tantal nici măcar nu se uitau la iesle, unde Ania și Henri puneau în fiecare zi ferigi proaspete.

— Încă o zi și au să moară, spuse Henri. Gata, ne-am lămurit.

— Da, încuviință cu tristețe Ania. Trebuie să găsim neapărat o soluție. Ce-ar fi dacă... Vai, cum

de nu m-am gîndit pînă acum la asta! Am să amestec lapte cu sevă de ferigi și le dau să mănînce.

— Bravo! exclamă Henri. Adu lapte.

Șiretlicul cu laptele reuși. Mieii, flămînzi, simțind mirosul cunoscut, se năpustiră hămesiți spre sticla cu amestecul de lapte și sevă de ferigă.

Două zile după aceea mieii se obișnuiseră cu gustul noii hrane. Acum devorau ferigile de pe Venus fără lapte. Era momentul să se observe ce efect avea noua hrană asupra organismului mieilor.

Între timp Ania și Henri curățară un mic teren lîngă „colțul Venus", îl arară, împrăștiară îngrășăminte, apoi ridicară deasupra o cupolă din peliculă și o umplură cu aer care conținea ceva mai mult oxigen decît aerul de pe Venus.

Dis-de-dimineață, cînd abia răsărise soarele, au semănat spori de ferigi apoi au început să aștepte cu emoție, întrebîndu-se dacă aveau să răsară sau nu.

Cîteva ore după aceea, terenul experimental era acoperit de niște punctulețe roșietice, erau primele mlădițe. Creșteau repede dar nu atît de impetuos ca sub cupola cea mare. M-am dus acolo către amiază și am constatat că mlădițele se înălțaseră doar pînă la treizeci de centimetri. Ania și Henri erau radioși: semințele încolțiseră totuși, tulpinițele plăpînde mov-roșietice ce acopereau lotul fiind prima lor victorie.

Jubilaseră însă prea devreme. Cînd am venit seara, după cină, să privim tinerele mlădițe ne-a întîmpinat o privelițte tristă. Pe Venus, plantele erau obișnuite de veacuri ca odată cu venirea nopții să scadă brusc temperatura și să înceapă iarna friguroasă, de care trebuia să se apere. De aceea, îndată ce soarele începu să apună, ferigile noastre se zgribuliră, strîngîndu-se în ghemulețe verzi, vîrtoase, și se lipiră de pămînt.

— Vai, Henri! Ce-i de făcut? se tîngui Ania.

— Nimic. Sub cupola mare se petrece același fenomen în fiecare seară. A doua generație de plante reacționează însă mai slab la venirea serii. Cred că ferigile noastre se vor adapta cu ușurință la trecerea de la zi la noapte specifică pe pămînt.

— Dar acestea sînt mult mai firave decît celelalte. N-ar trebui să le amenajăm măcar la început lumină artificială ?

— Nu, să mai așteptăm. Să vedem cum au să arate de dimineață.

A doua zi, o dată cu primele raze ale soarelui, ferigile se colorară în trandafiriu și în cursul zilei crescură cu încă douăzeci de centimetri. Către seară însă se ghemuiră din nou. Sufereau din pricina condițiilor de viață neobișnuite, dar se dovedeau destul de rezistente la toate încercările.

În acele zile, Elena Nikolaevna lucră mult la o carte a lui Viktor Platonov despre termoelectron, pe care acesta nu apucase s-o termine. Ea o completa și o redacta. Într-o zi i-am făcut o vizită împreună cu Ania și cu Lamel la bibliotecă. Ne-a întîmpinat cu o veste îmbucurătoare.

— Citiți ! Uite, ne arătă ea un titlu mare dintr-un ziar, cules cu litere roșii pe toată lățimea primei pagini : „Campania Antarctidei a început !"

Dedesubt era înserat un scurt comunicat care anunța că deasupra Antarctidei fusese lansat de pe pămînt la peste o mie de kilometri înălțime primul microsoare, menit să stăvilească îngroșarea gheții la Polul Sud.

— Și încă o noutate care o să vă bucure : experimentarea prototipului oglinzii zburătoare s-a efectuat cu succes și în curînd James Count și întreaga sa expediție se vor întoarce pe pămînt.

Într-o zi, la vreo săptămînă și jumătate după aceea, întorcîndu-mă acasă după-amiază, am văzut ieșind din caseta radiotelefonului o fîșie de hîrtie, asemănătoare acelora utilizate la telegraf.

— Ne-a căutat cineva în lipsa noastră, spuse Elena Nikolaevna, citind hîrtia.

Pe ea era imprimată o frază laconică : „Sosesc la orele 12 și 40 minute. Jaroslav. Melbourne."

Jaroslav era un om extrem de punctual. Păși pragul exact la ora douăsprezece și patruzeci de minute. Ania se repezi și-l îmbrățișă.

— Vai, Ania, ai grijă ! gemu el din rărunchi, încovoindu-se deodată. Ai uitat de boala Lunei ?

— Am uitat... răspunse cu părăre de rău Ania, dîndu-i drumul imediat.

— Dar ce boală e aceasta ? am întrebat eu curios.

Jaroslav Pavlovici își ridică sprîncenele mirat.

— Cum, nu știi ?

— Nu.

— Cînd ajungi pe Lună devii de șase ori mai ușor, dar la început din obișnuință, umbli la fel ca pe pămînt. Faci un pas obișnuit și acesta e un salt, ridici brusc o piatră și ea zboară în sus ca o minge... Abia după cîteva zile te deprinzi ; îți adaptezi mișcările la greutatea obiectelor de pe Lună. Asta se cheamă acolo boală terestră. Dumneata ai încercat-o deja. Dimpotrivă, după ce ai stat mult pe Lună și te întorci pe pămînt, te apucă boala Lunei. Totul ți se pare de cîteva ori mai greu. Organismul nu poate să se acomodeze dintr-o dată. O nouă schimbare. Mușchii s-au lenevit, s-au dezvățat să acționeze din plin, mîinile îți sînt lipsite de vlagă, ca după somn, nici măcar pumnul nu-l mai poți strînge bine, abia îți ții capul drept, trupul ți se pare greu ca de plumb. După două, trei zile toate acestea trec însă fără să lase vreo urmă.

Jaroslav Pavlovici se așeză obosit în fotoliu, își coborî pleoapele și rămase nemișcat. Elena Nikolaevna și Ania începură să trebăluiască în jurul lui, una pregătind baia, cealaltă — punînd masa.

Baia îl mai învioră puțin pe Jaroslav Pavlovici. Deveni mai vorbăreț, dar păși încet ca și mai

înainte, parcă i-ar fi fost greu să-şi mişte picioarele. La masă bău doar cîteva înghiţituri de cafea neagră şi mîncă o tartină.

— De ce nu mănînci nimic ? am observat eu. Aşa îţi poţi pierde toate puterile.

— Ce să fac ! Va trebui să mănînc des, dar cîte puţin. Doar şi alimentele sînt supuse gravităţii. Am mîncat o bucăţică de pîine şi mi-e greu de parcă aş fi înghiţit o piatră.

Discuţia lunecă asupra celor petrecute pe Lună.

— Am experimentat împreună cu grupul lui James Count prototipul oglinzii zburătoare, povestea Jaroslav Pavlovici. O oglindă uriaşă ! Cincizeci de kilometri în diametru şi o imagine pe care ar invidia-o opticienii noştri de pe pămînt. Şi e doar o machetă ! Trebuie făcute oglinzi de zece ori mai mari şi plasate foarte aproape de soare. Deşi oglinda captează multă lumină solară, totuşi e insuficientă pentru a modifica clima pe o planetă întreagă sau măcar pe o parte substanţială a ei.

— Dar Celita ce face ? întrebă Elena Nikolaevna.

— Celita ? Tot aşa — tînjeşte. Ce să mai vorbim, o asemenea rană nu se vindecă atît de repede.

— N-ai întrebat-o ? Vine ea aici după însemnările lui Viktor sau să i le trimit acolo ?

— A spus că vine aici. Ei, era cît pe ce să uit, îşi aminti deodată Jaroslav Pavlovici, ştiţi cine a venit la noi pe Lună ? Saumian al vostru.

— Leon ? Doar e în concediu !

— Nu. Pilotul care trebuia să plece în cursă s-a îmbolnăvit şi Saumian s-a oferit să-i ţină locul. E un tînăr simpatic. Ne-a povestit despre Venus, despre Viktor.

— Pe cînd spunea Celita că va veni încoace ?

— Cred că va sosi mîine sau cel mai tîrziu poimîine.

Jaroslav Pavlovici mai rămase cu noi o vreme, apoi Elena Nikolaevna îl trimise să se odihnească ;

boala lunei era foarte acută în prima zi. Pînă la urmă Jaroslav Pavlovici abia își mai mișca limba, parcă ar fi fost beat.

Celita sosi a doua zi, însoțită de Leon Saumian. Cu greu am recunoscut în ea fata vioaie, energică, de mai înainte. Parcă se așternuse o umbră pe chipul ei radios, în ochii sclipitori, acum triști, melancolici. Părea mai vîrstnică cu zece ani.

Elena Nikolaevna o îmbrățișă și Celita izbucni deodată în plîns, strîngînd-o la piept. Elena Nikolaevna o duse imediat în camera ei. Saumian i se adresă lui Lamel :

— Nu mă așteptam să te întîlnesc aici.

— Nici eu, răspunse acesta și întrebă : Dar cum ai venit — iar s-a îmbolnăvit vreun pilot ?

Leon se întunecă.

— N-am putut s-o las singură pe biata femeie, lovită de o asemenea nenorocire. Și imediat schimbă vorba. Ei, cum merg treburile în „colțul Venus" ?

— Bine. Fac o experiență interesantă.

— Experiență ? Și nu mai pleci nicăieri la odihnă ?

— Nu, și aici e bine. Dar tu ?

— Voiam să-mi petrec concediul de odihnă în Caucaz, dar m-am răzgîndit. Zilele acestea pleacă din Sidney un vapor cu pasageri într-o croazieră în jurul lumii. Cred că într-o asemenea călătorie mi-aș petrece concediul admirabil.

— Ei, călător veșnic ce ești ! Dar cu Erevanul cum rămîne ? Îți amintești — pe Venus visai la el tot timpul ?!

— Îmi amintesc, dar simt că de astă dată n-o să pot sta într-un singur loc, nici chiar în iubitul meu Erevan.

— Și cît rămîi aici ?

— Nu știu. Cît va rămîne și Celita.

— Ea unde se duce ?

— La părinți, în Mexic.

Deşi am stăruit în fel şi chip să mai stea, Celita şi Saumian au plecat în seara aceleiaşi zile. I-am petrecut cu toţii, apoi ne-am întors la fermă. Ne cuprinsese deodată tristeţea. Prezenţa Celitei ne amintise dureros de Viktor.

— O să plecăm şi noi curînd spre Marea Coralilor, spuse Elena Nikolaevna îngîndurată. Concediul nostru e pe sfîrşite.

CONTOPIREA IDEILOR

Profesorul Brahms de la Institutul de Chimie Fizică ne-a chemat la telefon tocmai în momentul în care Elena Nikolaevna și cu mine ne pregăteam să ne ducem la Institutul Microsoarelui. Acolo trebuia să aibă loc dezbaterea proiectului consacrat combaterii apelor Antarctidei.

— Treceți pe la laboratorul meu — ne-a rugat Brahms. Da, știu că vă grăbiți să vă duceți la ședință, dar vreau să vorbesc cu dumneavoastră ceva foarte important și în legătură directă cu problema valorificării Antarctidei. Aveți timp vreo cincisprezece minute ? Ei, foarte bine. Mai mult n-am să vă reții.

Trecuse o săptămînă de cînd ne întorsesem de la Marea Coralilor. La Institutul Microsoarelui domnea o atmosferă încordată. Se stabilise că microsoarele oprise extinderea gheții pe Antarctida.

Deocamdată nu se hotărîse încă ce să se facă cu masa imensă de apă care rămînea în urma topirii banchizei antarctice. Lucraseră la această problemă cîteva colective de oameni de știință, dar nu fusese încă adoptat nici un proiect.

— Poftiți ! ne invită profesorul Brahms deschizîndu-ne ușa cabinetului său de lucru. Luați loc, ne arătă el spre scaune. Doriți un ceai ?

— Nu, abia am luat dejunul, răspunse Elena Nikolaevna, urmărind cum trăgea Brahms mai

aproape un pahar de ceai tare și punea cu grijă în el opt bucăți de zahăr.

— Așa se recomandă tuturor halterofililor sau sînteți pur și simplu amator de dulciuri? glumi Elena Nikolaevna. Nu vă supărați, profesore, dar ne grăbim. Dacă se poate, să trecem la subiect.

— Păi am și trecut! răspunse Brahms, cu un zîmbet, privind cu atenție suprafața ceaiului care se înălțase ca o cupolă bombată peste marginile paharului. Aș vrea să vă întreb ceva. Spuneți-mi, în ce constă fondul proiectului pe care vă pregătiți să-l dezbateți azi?

— Autorii proiectului propun transformarea apei provenite din topirea gheților în vapori, sub o presiune puternică, și aruncarea ei în afara atmosferei.

Brahms dădu din cap.

— Dar alte proiecte, mai constructive, pentru valorificarea Antarctidei nu există?

— Deocamdată nu.

— Vă mulțumesc pentru informație...

— Numai pentru asta ne-ați chemat la dumneavoastră? întrebă mirată Elena Nikolaevna.

Profesorul Brahms își mestecă ceaiul în tăcere, urmărind cum șerpuiau în el fîșiile dense de soluție de zahăr.

— Nu! Firește că nu numai pentru asta, răspunse el în cele din urmă. Am și cu unele idei. Voiam să vă vorbesc despre ele. Priviți acest pahar cu ceai. Mi-ați spus că sînt amator de dulciuri cînd ați văzut că pun în el opt bucăți de zahăr. Am făcut însă lucrul acesta numai pentru a vă demonstra ideea mea. Inițial, bucățile de zahăr au ridicat deasupra paharului un volum de apă egal cu volumul lor. Acum însă apa din pahar a coborît pînă la vechiul nivel. Cum se explică acest lucru, puteți să-mi spuneți?

— Puneți întrebări copilărești, profesore Brahms! observă Elena Nikolaevna zîmbind.

— Nu vă supărați. Uneori noi uităm de lucrurile cele mai simple, dar foarte utile. Răspundeți la întrebarea mea.

— Mă rog. Lichidul are o structură moleculară — răspunse Elena Nikolaevna oarecum contrariată. Zahărul la fel. Moleculele de apă nu sînt strîns lipite una de alta, între ele există spații. Tocmai în aceste spații s-au plasat moleculele de zahăr dizolvat. De aceea volumul total al apei din pahar aproape că n-a crescut. Sînteți mulțumit?

Deodată, zîmbetul dispăru de pe fața Elenei Nikolaevna.

— Ia stați! Ar însemna... Nu, nu se poate. Ce legătură au toate acestea cu topirea gheților antarctice? Doar apa n-o dizolvi în apă? Apa oceanului nu e ceai, iar gheții Antarctidei nu sînt zahăr...

Brahms dădu la o parte paharul.

— Văd că începe să vă intereseze. Ei, la asta m-am gîndit și eu. Poftiți în camera alăturată.

Acolo era instalat laboratorul profesorului. De-a lungul pereților încăperii spațioase se aflau niște aparate mari, pe care nu le cunoșteam. Brahms își puse mănuși groase de cauciuc și luă din stativ o eprubetă plină cu un lichid gros, cafeniu. Scutură eprubeta în aer. La suprafața lichidului întunecat apărură bășicuțe.

— E un fel de catalizator, explică scurt profesorul.

El se apropie de un aparat mare, cilindric, ce părea un sincrofazotron în miniatură și turnă în el puțin lichid din eprubetă. Apoi întoarse comutatorul de pe tabloul de marmură. Aparatul cilindric începu să vuiască prelung. Brahms lucra în tăcere, fără să dea nici o explicație. Turnă o căldare de apă și mări tensiunea. După aceea închise repede capacul aparatului și se uită la noi, așteptînd. Trecură cîteva secunde. Deodată, peretele din față al aparatului se dădu la o parte și din el se ivi o

panglică moale, cafenie, ici-colo cu pete mai închise, amintind de blana leopardului sau de pielea pitonului. Panglica ieșea din aparat într-un șuvoi neîntrerupt, depunîndu-se în spirală.

— Ce-i asta? întrebă Elena Nikolaevna.

— Un spumoplast special. El e obținut prin descompunerea apei în elementele componente cu ajutorul unui catalizator.

— Un corp solid obținut din apă?

— Da. În aparat, sub acțiunea catalizatorului cafeniu și a temperaturii înalte, are loc descompunerea apei în elementele ei componente. Atomii acestora își pierd învelișul de electroni și se unesc în molecule noi, formînd astfel spumoplastul. Corpul solid pe care-l vedeți acum are și o însușire admirabilă.

Brahms rupse brusc o bucată din panglica de spumoplast și se apropie de un vas de sticlă umplut cu apă aproape pînă sus.

— Priviți cu atenție, spuse profesorul. Pentru formarea acestei bucăți de spumoplast am folosit aproape o căldare cu apă. Acum am să introduc spumoplastul în vas. Urmăriți nivelul apei din el.

Panglica de spumoplast căzu la fundul apei. În cîteva minute se dizolvă complet sub ochii noștri.

— Înțelegeți? întrebă Brahms. La drept vorbind, eu am turnat aici aproape o căldare cu apă; totuși nivelul apei din vas nu s-a ridicat.

— Pur și simplu nu-mi vine să cred! exclamă Elena Nikolaevna. Arătați-ne cum faceți spumoplastul.

În aceeași clipă ceasul meu de mînă, înzestrat cu radiotelefon, țiui încet.

— Alexandr Alexandrovici, răsună din cadran glasul lui Gin Fan-și, unde sînteți dumneavoastră și Elena Nikolaevna? Vă vorbesc din sala de ședințe. Dezbaterea proiectului a și început.

Elena Nikolaevna și Brahms ascultară vocea lui Gin Fan-și. Acesta vorbea foarte încet, străduin-

du-se pesmne să nu-și deranjeze vecinii. Elena Nikolaevna îmi luă mîna și duse ceasul la gură.

— Gin, nu fi supărat. Ne aflăm la Institutul de Chimie Fizică la profesorul Brahms. Ne demonstrează cum se dizolvă apa în apă. Îmi imaginam limpede fața nedumerită a lui Gin Fan-și. Probabil că el nu mai asculta cele ce se vorebau în sală, căutînd să ghicească ce ne demonstra Brahms.

În drum spre institut, Elena Nikolaevna îl întrebă pe Brahms :

— Spuneți-mi, e nevoie de o cantitate mare din catalizatorul dumneavoastră ?

— Proporția între catalizator și apă e de unu la un milion. Pentru producerea catalizatorului necesar valorificării Antarctidei trebuie construite aproximativ opt uzine.

— Dar, odată dizolvat în apă, cum acționează spumoplastul asupra organismelor vii ?

— La această întrebare nu vă pot da un răspuns complet. Laboratorul nostru a făcut experiențe doar cu cîțiva pești și mai cu seamă cu un plancton, acest început al tuturor începuturilor vieții din ocean. Planctonul n-a reacționat la prezența spumoplastului.

Comunicarea lui Brahms a stîrnit un interes extraordinar. Propunerea lui a fost adoptată în unanimitate. Se putea trece de îndată la întocmirea proiectelor necesare și la construirea utilajelor pentru producerea catalizatorului și a spumoplastului.

— Ați putea conduce dumneavoastră lucrările pregătitoare ? îl întrebă pe Brahms președintele adunării, după ce acesta răspunse la toate întrebările.

Brahms rămase oarecum descumpănit. Îl scoase din încurcătură Elena Nikolaevna. Ea propuse să i se dea în ajutor cinci-șase fizicieni, pentru a ela-

bora proiectul lucrărilor practice în decurs de două luni.

Două luni — era un termen lung și totodată foarte scurt în funcție de ceea ce trebuia făcut în acest răstimp.

Secția de ihtiologie din Institutul Microsoarelui a trimis cîteva expediții în regiunea Antarctidei pentru a pescui cît mai multe specii de pești și alte vietăți, spre a se cerceta acțiunea spumoplastului asupra lor.

O expediție specială a adus probe de gheață din diferite regiuni ale Antarctidei pentru a se stabili în ce proporție trebuie folosit catalizatorul pentru obținerea spumoplastului. În oceanele Atlantic, Pacific și Indian au fost luate numeroase probe de apă spre a se preciza pe cale experimentală cum se dizolva spumoplastul în ele. Toate aceste măsuri la un loc urmăreau să se determine cîte uzine trebuiau construite pentru producerea catalizatorului, în cît timp putea fi topită banchiza Antarctidei, dacă nu cumva peștii și celelalte viețuitoare din ocean aveau să piară și în general ce fenomene urmau să se producă atunci cînd se va dizolva imensa cantitate de spumoplast.

Grupul lui Brahms reuși să elaboreze în termenul stabilit proiectele generale ale viitoarelor utilaje, numite hidrocicloane.

Pe schemă, hidrocicloanele păreau niște discuri uriașe. Într-un sector al discului intra un șuvoi neîntrerupt de apă, formată din topirea ghețurilor, iar din alt sector ieșea alt șuvoi, tot neîntrerupt, de spumoplast. Hidrociclonul era alimentat cu catalizatorul lui Brahms în cantități strict determinate. În reactorul hidrociclonului care se întindea pe o suprafață de zece kilometri pătrați trebuia să se realizeze o temperatură de circa șapte mii de grade.

Punctul acesta a stîrnit cele mai multe discuții.

Nu pentru că această problemă ar fi fost prea complicată. Energetica atomică a secolului douăzeci și doi permitea să se obțină temperaturi și mai înalte.

În cazul acela nu părea însă suficientă perfecționarea vechilor proiecte de utilaje care și așa erau destul de complicate și de voluminoase. Din capul locului era nevoie de un proiect nou. Deocamdată însă, nu izbuteam să-l schițăm.

La începutul lui februarie, înainte de a pleca spre Lună, James Count trecu pe la noi ca să-și ia rămas bun. Îngîndurat, nu vorbea nimic despre treburile lui, mai mult ascultîndu-ne pe noi. Utilajele care aveau să transforme apa în spumoplast i-au trezit interesul într-o asemenea măsură încît Elena Nikolaevna i-a schițat proiectul construcției lor.

Apoi discuția a alunecat spre alte subiecte, dar Count nu participa la ea, iar dacă i se adresa careva răspundea absent.

— Ciudat ești azi, James, îi spuse Elena Nikolaevna. Ce-i cu dumneata ?

— Da, da, încuviință distrat Count și, ridicîndu-și asupra Elenei privirea înseninată deodată, o întrebă : Prin urmare vă preocupă îndeosebi problema realizării în centrul dispozitivelor a unei temperaturi înalte ?

— Da, răspunse Elena Nikolaevna, schimbînd o privire cu mine.

— Eu aș propune în acest scop o soluție originală și în același timp foarte simplă.

— Anume ?

— Cu ajutorul oglinzii zburătoare și a microsoarelui. Puteți lansa deasupra Antarctidei, acolo unde aveți nevoie, oglinda zburătoare, iar în fața ei să plasați microsoarele. Oglinda va concentra razele într-un focar dezvoltînd o temperatură formidabilă.

Elena Nikolaevna tăcu, reflectînd asupra propunerii lui Count.

— Ideea este într-adevăr originală, spuse ea în cele din urmă, îngîndurată. Din păcate însă, în afară de calcule teoretice n-o putem confirma cu nimic. Nu avem material pentru experiență.

— Ce vă împiedică să treceți la realizarea lui, de vreme ce e vorba de efectuarea unei asemenea experiențe? întrebă mirat James Count.

— Da, dar e destul de complicat, obiectă Elena Nikolaevna. În afară de confecționarea oglinzii zburătoare va trebui să lansăm un nou microsoare. Și apoi, unde am putea să facem acum experiența?

— Pe Lună! Acum știți că microsoarele nu reprezintă nici un fel de pericol. Ulterior veți putea folosi noul microsoare în Antarctida.

— Și cine are să confecționeze oglinda zburătoare? întrebă Elena Nikolaevna.

James Count rostogolea pe masă în tăcere un bot din miez de pîine. Știam că era ocupat pînă peste cap cu oglinda lui zburătoare și credeam că se gîndește pe cine ar putea să ne repartizeze din grupul lui. Răspunsul lui fu însă cu totul neașteptat.

— Nu va trebui să faceți o nouă oglindă zburătoare. O veți utiliza pe aceea care se rotește acum în jurul Lunei. Acest lucru ar accelera considerabil efectuarea experienței.

— Stai puțin, James, îl opri mișcată Elena Nikolaevna. Dumneata vorbești serios? Dar ce se va întîmpla cu lucrarea dumitale? Dacă vă luăm oglinda zburătoare, lucrarea dumitale va fi întreruptă vreme îndelungată.

— Lucrarea mea! La drept vorbind, Elena Nikolaevna, după lansarea microsoarelui, lucrarea noastră devine inutilă, în orice caz sub aspectul ei inițial.

— Lucrarea dumitale nu e cîtuși de puțin inutilă, Count. Astronomii folosesc oglinda dumitale ca un telescop de mare precizie și, în afară de asta, ea își va găsi întrebuințare în heliotehnică.

— Da, dar toate acestea sînt atît de departe de fizica atomică !

Count teşi brusc cocoloşul de piine şi, întorcînd capul, spuse încet :

— Elena Nikolaevna, am o rugăminte. Ia-mă înapoi în grupa dumitale.

În cameră se aşternu deodată tăcerea. O vreme, nimeni nu putu să rostească o vorbă. În cele din urmă, Elena Nikolaevna se ridică, se apropie de Count şi-i puse ambele mîini pe umeri :

— Ei, James, iată-te întors la noi !

Începurăm să vorbim tustrei deodată.

— Count, nu cumva ar trebui să mai reflectezi ? l-am întrebat cu precauţie.

— De ce ? ! obiectă el cu aprindere şi, zîmbind, adăugă : De altfel eu nu viu singur, ci cu oglinda zburătoare.

— Dar grupa dumitale ? Cu ce se va ocupa ?

— Deocamdată vă vom ajuta cu toţii la valorificarea Antarctidei. Acesta e lucrul cel mai important. După aceea vom vedea. Cred că fiecare va proceda după cum va crede de cuviinţă.

*
* *

Într-o seară caldă de septembrie străzile din Toritown erau viu luminate ca în zilele marilor sărbători.

Oamenii se tot uitau în sus la secera subţire şi strălucitoare a Lunei ; acolo, alături de ea, trebuia să se aprindă în seara aceea o nouă stea — microsoarele. Experienţa fusese pregătită de Gin Fan-şi şi James Count.

Ieşisem şi noi în stradă, împreună cu ceilalţi colaboratori din Institutul Microsoarelui. Din megafoane au răsunat semnalele de prevenire. Vocea crainicului cerea tuturor atenţie. Mulţimea se linişti dintr-o dată. Eu parcă îi vedeam pe prietenii

noştri din Lună, aşteptînd momentul lansării rachetei.

Microsoarele se aprinse deodată pe cerul negru al nopţii alături de secera Lunei. Era mai strălucitor decît toate stelele, avînd o lumină albă, stabilă.

— Bravo, Gin! exclamă Elena Nikolaevna. Ei, acum hai să vedem cum îşi vor îndeplini mai departe misiunea.

Am intrat în sala de festivităţi a institutului, grăbindu-ne să vedem la televizor continuarea experienţei. Pe imensul ecran, oglinda zburătoare înainta încet spre globul microsoarelui. Se opri deasupra lui, îndreptată cu partea parabolică, concavă, către Lună.

James Count comenta desfăşurarea experienţei:

— În principiu, dirijarea microsoarelui şi a oglinzii zburătoare se face de pe suprafaţa Lunei, dar oglinda are şi dispozitive proprii de ghidare care vor fi conectate îndată.

Pulsînd, microsoarele se apropie de oglinda zburătoare, care îl cuprinsese ca într-un cleşte cu antenele ei electrice invizibile. În acelaşi timp, pe suprafaţa Lunei începu să se contureze din ce în ce mai limpede o lumină vie. La început ea părea atît de mare încît era greu să-i distingi limitele. Se pierdeau undeva lîngă un lanţ de munţi, zimţat ca marginea unei mărci poştale.

— Temperatura în focarul luminii este de o sută nouăzeci de grade, comunică James Count.

Microsoarele se apropie de oglinda zburătoare şi focarul se micşoră treptat. Marginea lui coborîse de pe munţi delimitînd o cîmpie mare, netedă.

— Douăsute douăzeci de grade, comunică James Count.

Termometrele automate care înregistrau temperatura reacţionau aproape instantaneu la cele mai mici variaţii ale ei. Zona de lumină se restrîngea mereu devenind din ce în ce mai vie. Tem-

peratura focarului creștea și mai repede decît pînă atunci.

— Patru sute șaptezeci de grade....

Diametrul focarului nu depășea acum cîteva zeci de kilometri. El lumina acum atît de viu, chiar pe ecranul televizorului, încît te dureau ochii. I-am redus intensitatea. Vîrfurile roșcate ale munților din depărtare se întunecară îndată, iar lumina deveni de asemenea mai puțin intensă, detașîndu-se în întuneric ca un disc mare, portocaliu. Părea că pe Lună se lăsase noaptea și cineva îi lumina suprafața cu o imensă lanternă de buzunar.

— Nouă sute și cincizeci de grade...

Acum focarul încingea pînă la incandescență cenușa lunară, care continua să ardă și după ce pata luneca mai departe. Deasupra cîmpiei se înălțau trîmbe de fum. Era gudronul din cenușa Lunei, care se sublima.

— O mie trei sute de grade... O mie opt sute. James Count comunica clipă de clipă creșterea năvalnică a temperaturii.

În unele puncte din focar licăreau limbi de foc, dispărînd foarte repede. Focarul nu mai era roșu, ci orbitor de alb.

— Două mii cinci sute !...

Cenușa și rocile aflate sub acțiunea temperaturii înalte din focar se topeau. Zona asupra căreia cădea conul de lumină fierbea ca o imensă masă de lavă.

— Cinci mii.

Suprafața Lunei clocotea. Jeturi de gaze izbucneau la suprafață împroșcînd stropi de magmă incandescentă, volatilizată. Întreaga zonă a experienței era acoperită de un văl negru de funingine învolburată. Cîmpia Lunei era carbonizată, pulverizată.

În sala de festivități se așternuse o liniște adîncă. Toți așteptau cu nerăbdare ca temperatura din focar să atingă nivelul necesar.

— Șapte mii de grade ! se auzi glasul lui James Count. Șapte mii cinci sute ! Opt mii ! Douăsprezece mii ! strigă James Count. Oprim creșterea temperaturii.

— Suprafața focarului la temperatura de douăsprezece mii de grade este de nouă kilometri pătrați și jumătate, adăugă Gin Fan-și, care urmărea experiența împreună cu Count.

Toată lumea rămăsese cu ochii pironiți pe ecranul televizorului pe care se tălăzuia o mare de flăcări. Părea că Luna ardea pînă în străfundurile ei tainice de unde țîșnea năvalnic magma topită,

Din zona aprinsă se rostogoleau în toate direcțiile lungi șuvoaie de lavă ce se răcea treptat-treptat, împroșcînd particule de grafit nearse ce țîșneau ca niște havuzuri de stropi luminoși. Priveliștea era în același timp și feerică și înfricoșătoare. Mă gîndeam fără să vreau ce catastrofe ar fi putut provoca microsoarele nostru și oglinda zburătoare, dacă ar fi fost inventate mai înainte, în epoca războaielor imperialiste. Un podiș destul de întins se transformase sub ochii noștri într-un lichid clocotitor. Mă gîndeam cu groază că o asemenea soartă ar fi putut-o avea cele mai mari orașe ale lumii cu populația lor de milioane și milioane de suflete.

Între timp, la comanda omului, dispozitivul „oglinda plutitoare-microsoarele", își extinsese focarul. Zona de lumină de pe Lună creștea repede. Marginea ei atinse munții zimțați și curînd dispăru din vedere. Pe suprafața Lunei rămăsese un loc uriaș de lavă și cenușă topită. Ea a mai clocotit cîteva minute, împroșcînd gaze din pricina cărora pe suprafața lavei unduiau valuri vîscoase, apoi începu să se întunece repede. Roca topită nu se oxida ca pe pămînt, acolo neexistînd oxigen, și de aceea lacul se întări, devenind neted și lucios, ca un patinoar ideal, gata să-i primească pe virtuoșii acestui sport. Lava solidă, netedă ca oglinda, continua să se răcească repede, iradiind căldura în spațiul

cosmic rece. Deodată, întreaga suprafață a lacului fu brăzdată, de-a curmezișul, de o crăpătură adîncă. Peste cîteva clipe apăru o a doua. Apoi a treia. Crăpăturile apăreau năvalnic, ca niște șerpi ce se tîrau repede. Suprafața, netedă pînă atunci, era acum brăzdată în întregime de un vălmășag de crăpături adînci. Ici-colo, din crăpături încă țîșneau limbi de flăcări. Apoi dispărură și acestea.

Cei prezenți în sala de festivități începură să vorbească cu toții, tulburați. Elena Nikolaevna se apropie de microfon și în numele tuturor celor prezenți mulțumi colegilor pentru experiența efectuată în chip strălucit.

— Rezultatele au întrecut toate așteptările noastre, spuse ea. Este adevărat că pe pămînt focarul va trebui să fie restrîns la dimensiuni mai mici, deoarece atmosfera noastră va atenua considerabil razele termice, dar acestea sînt probleme de amănunt. Cred că exprim părerea unanimă, declarînd că după această experiență, hidrocicloanele profesorului Brahms pentru producerea spumoplastului vor deveni o realitate. Materialul necesar pentru căptușirea lor, apt să reziste la o temperatură de șapte mii de grade, a și fost realizat. Este vestitul supertermit. Trebuie doar pusă la punct producția lui industrială. Acum sînt pe deplin încredințată că vom reuși să smulgem Antarctida din înclestarea gheților!

LUPTA CU BANCHIZA

Antarctida. Terra incognita. „Această țară este osîndită de natură la frigul veșnic" — scria vestitul navigator și explorator englez James Cook, după o încercare nereușită de a se apropia de continentul din sud.

Setea de a cunoaște, dorința de a smulge vălul necunoscutului și de a adăuga încă o fărîmă de cunoștințe la tezaurul științei i-au făcut pe mulți exploratori îndrăzneți să întreprindă expediții nespus de primejdioase pe Antarctida. Acești oameni cutezători au trecut prin încercări extraordinare și mulți eroi au fost îngropați pe veci în întinderile nesfîrșite ale pustiului de gheață. Numele lor vor rămîne nepieritoare în memoria omenirii.

Descătușînd din carapacea de gheață pămîntul descoperit de ei, nepoții acestor eroi le ridicau un monument măreț, singurul vrednic de bărbăția, stoicismul și dîrzenia lor: țara „osîndită" se întorcea la viață.

Pînă atunci omenirea nu avusese încă prilejul de a realiza un proiect atît de grandios.

Consiliul Economic Mondial a adoptat hotărîrea de a construi și pune în funcțiune, în prima etapă, un hidrociclon, de a degaja de ghețuri o parte a continentului, o fîșie de pămînt lată de maximum

o sută de kilometri, care pătrundea în adîncul continentului aproximativ o mie de kilometri. Locul unde urma să fie construit hidrociclonul fusese ales în funcție de relieful continentului, astfel ca toate apele formate de topirea gheţurilor în zona respectivă să se poată scurge la vale. Hidrociclonul zăgăzuia cu aripile sale cuprinzătoare ieşirea văii spre ocean, stăvilind drumul apei ca un baraj uriaş. Puhoaiele de apă trebuiau să treacă prin gîtul hidrociclonului şi să se transforme în spumoplast.

În noiembrie emisfera australă e în toiul primăverii, începutul celui mai bun sezon pentru lucrările din Antarctida.

Grupul nostru a debarcat împreună cu geodezii şi geografii pe ţărmul Antarctidei, într-o regiune în care fusese proiectată construcţia primului hidrociclon. Acolo pămîntul se găsea sub un strat de gheaţă gros de cinci sute de metri. Primele helicoptere de transport ne aduseseră cabanele polare demontabile şi utilajul necesar.

Pe cerul Antarctidei străluceau doi sori : unul mare, cel adevărat, la linia orizontului, celălalt — microsoarele, plutea ca un mic disc strălucitor drept la zenit. Pentru perioada primăverii şi a verii microsoarele fusese ridicat la înălţimea maximă, spre a se preveni posibila topire furtunoasă a gheţurilor.

Întinderile nemărginite de gheaţă se întindeau pînă la orizont cît vedeai cu ochiul. Pe albastrul pur al cerului se profilau limpede contururile orbitor de albe ale piscurilor de gheaţă şi ici-colo petele întunecate ale stîncilor neacoperite de gheaţă. De jur împrejur părea că totul încremenise într-o amorţire veşnică. Zăpada afînată, în care se afundau mereu picioarele, stingherea înaintarea. Veşmîntul alb al Antarctidei strălucea atît de viu în razele celor doi sori, încît nici ochelarii fumurii nu erau de nici un folos ; lumina orbitoare îţi lua ochii. Aerul expirat din piept se învolbura ca un abur alb.

Liniștea era aproape ireală. În acea împărăție a tăcerii albe omul părea o ființă slabă, supusă naturii crude.

Trebuia să stabilim cu precizie punctul unde urma să fie clădit primul hidrociclon și apoi, cu ajutorul microsoarelui și al oglinzii zburătoare să degajăm de ghețuri o suprafață de cîteva zeci de kilometri pătrați.

În clipa cînd am recepționat semnalele rachetoplanului lui James Count, care însoțea de la Lună la pămînt primul sistem pus la punct „microsoare-oglindă zburătoare", aveam pregătit aparatajul pentru teleghidarea lui.

— Priviți ! Priviți ! strigă bucuroasă Elena Nikolaevna, care zări cea dintîi microsoarele departe, la apus.

Pe cerul senin înainta un punct luminos abia perceptibil. Treptat-treptat se înălță deasupra orizontului și, la comanda Elenei Nikolaevna, se opri deasupra noastră. Dacă n-aș fi văzut cu ochii mei cum topise această steluță roci de cremene în timpul experienței pe Lună, m-aș fi îndoit că ea ar putea avea o influență cît de mică asupra stratului imens de gheață pe care ne aflam.

Îndată ce microsoarele se opri la zenit, Elena Nikolaevna ordonă ca toți oamenii aflați pe o rază de două sute de kilometri de punctul nostru de comandă să intre în adăposturi. De asemenea, spărgătoarele de gheață și toate celelalte nave au primit dispoziții să se îndepărteze de coastă la o distanță suficientă. Elicopterelor care transportau materiale le era interzis să pornească în cursă. După ce toate aceste dispoziții au fost executate, sute de sirene așezate de-a lungul litoralului au început să vuiască strident. Începuse coborîrea microsoarelui.

Ne aflam la punctul de comandă. Elena Nikolaevna ședea în fața tabloului cu aparatele de teleghidaj menținînd permanent legătura cu rachetoplanul lui James Count.

— Lasă-l mai jos, îi comunica ea. Microsoarele a ajuns desupra zonei șantierului. Atențiune ! Încerc să preiau dirijarea sistemului !

Ea conecta cînd și cînd aparatajul de teleghidare.

— Coboară-l cu încă trei sute kilometri ! Încă o sută ! Stop ! Microsoarele a intrat sub comanda dispozitivelor noastre.

Acum, cu o mișcare a manetei puteam face întregul sistem să se apropie sau să se depărteze, să se deplaseze în orice direcție, să modificăm centrarea luminii în focar — arma noastră de căpetenie împotriva ghețurilor antarctice.

Elena Nikolaevna conectă dirijarea automată a microsoarelui.

— Ne-am ridicat de la punctul de comandă cu elicopterul pentru a cerceta încă o dată zona lucrărilor și am zburat deasupra sectorului de litoral ce ne fusese repartizat. Era mare : douăzeci de kilometri în lățime, optzeci de kilometri de-a lungul litoralului. După datele geologilor și geografilor, în acest sector grosimea gheții varia de la cinci sute de metri la un kilometru.

Mai rar o zi așa de frumoasă : nici viscol, nici ceață. Pe cer, chiar lîngă orizont, se pitulaseră cîțiva norișori. Aerul era de o puritate, de o transparență cristalină. Sub noi se întindea cît vedeai cu ochii pustiul de gheață. Doar pîlcurile de pinguini se zăreau pe țărm ca niște puncte negre mici.

— Hai să-i alungăm în apă, propuse Elena Nikolaevna. E păcat de ei. Au să ardă în focarul nostru.

— N-o să-i putem alunga pe toți, obiectă inginerul șef.

— Cîți s-o putea.

Am coborît spre țărm și am început să speriem pinguinii, străduindu-ne să-i alungăm în apă, dar aceste păsări nostime se legănau de pe un picior pe altul fără a se teme de noi cîtuși de puțin.

— Ei, treaba lor ! rosti înciudată Elena Nikolaevna. Ia priviți, foci ! Ele au să se sperie precis.

Așa s-a și întîmplat. Îndată ce ne-am apropiat de ele, focile au început să se foiască și să se cufunde în apă una după alta. Mulțumiți că reușisem să le salvăm măcar pe ele ne-am întors la punctul nostru de comandă.

În jurul întregii zone pe care o cercetasem erau instalate turnuri cu emițătoare de televiziune. Pe ecranul nostru se vedea ca în palmă întregul sector.

Cîteva rachete de semnalizare au țișnit în aer, sirenele au șuierat pentru ultima oară și microsoarele a început să coboare încet spre pămînt.

Aparatele instalate pe suprafața gheții au început să înregistreze curînd creșterea temperaturii.

— Priviți, Elena Nikolaevna ! spuse inginerul șef. Protejații dumneavoastră par să se agite.

Pe ecranul televizorului se vedeau pe țărm, chiar la marginea apei niște punctulețe negre, forfotind de colo-colo. Am mărit imaginea — erau pinguinii noștri. Păsările păreau alarmate de-a binelea. Judecînd după ciocurile care li se deschideau mereu, pesemne că se tînguiau deznădăjduite de năpasta care dăduse peste ele, în timp ce dădeau din aripioare ca din niște mîini. Unele fugeau la vreo zece metri de țărm, dar se întorceau repede la grupul lor, legănîndu-se caraghios pe lăbuțe. Cînd aparatele indicară că temperatura de pe suprafața gheții se ridicase la plus treizeci de grade, pinguinii o luară la goană unul după altul către coasta abruptă și se aruncară în apă.

— Vedeți, erați îngrijorată, se adresă inginerul șef Elenei Nikolaevna. Puternic e instinctul de conservare.

Elena Nikolaevna dădu din cap a încuviințare și spuse :

— Încep să centrez focarul !

Pe măsură ce zona luminată de focar se micșora, de pe gheață se ridicau vapori tot mai năvalnic. În cele din urmă, cînd diametrul focarului a atins douăzeci de kilometri, iar temperatura din centrul lui a

depășit o mie de grade s-a auzit o trosnitură puternică : gheața crăpa ca sticla încinsă pe care picură apă rece. Ascultînd sfîrîitul și fîșîitul apei ce se evapora, Elena Nikolaevna micșoră din nou focarul, ridicîndu-i astfel temperatura la trei mii de grade. Deodată gheața se aprinse. Limbile flăcărilor se ridicau în sus și se stingeau îndată, înlocuite de altele. Sub acțiunea temperaturii formidabile, moleculele de apă se dezintegrau în oxigen și hidrogen acesta din urmă avînd proprietatea de a arde. Fenomenul acesta, deși explicabil teoretic, producea o impresie stranie.

Printr-o întorsătură a manetei Elena Nikolaevna deplasă focarul pe litoral de-a lungul întregului sector al viitorului șantier. Optzeci de kilometri fură parcurși aproape într-un minut. Pe gheață rămase o adîncitură ce se distingea bine, lată de aproape douăzeci de kilometri și adîncă de peste zece centimetri. Parcă cineva trecuse peste banchiză cu un uriaș fier de călcat încins.

Elena Nikolaevna deplasă focarul înapoi pe aceeași fîșie de coastă. Procedă astfel de două ori apoi conectă dispozitivul automat de memorare, care începu să repete mecanic toate manevrele pe care le făcuse Elena Nikolaevna. Acum focarul făcea naveta dintr-un capăt la altul al fîșiei de gheață, ca o suveică în războiul de țesut, adîncind de fiecare dată cu zece centimetri șănțulețul de gheață.

— Într-un minut zece centimetri, am socotit eu. Prin urmare fîșia de gheață de pe coastă va fi topită într-o săptămînă de funcționare permanentă. Vă convine un asemenea ritm ?

— De minune ! încuviință inginerul șef, zîmbind. Vom încerca să nu rămînem în urma dumneavoastră cu lucrările de construcție.

A doua zi, vremea se înrăutăți brusc. Pe neașteptate, începu să sufle un vînt rece, ridicînd spre cer nori de zăpadă. Pe mare se stîrni o hulă violentă,

iar temperatura scăzu considerabil. Părea că toate duhurile rele se năpustiseră asupra oamenilor, care încercau să le cucerească împărăția gheţurilor.

Viscolul bîntuia cu furie zi şi noapte, fără a se linişti o clipă. Vuietul uraganului era atît de puternic încît chiar şi în adăpost trebuia să vorbim foarte tare, aproape chiar să strigăm. Vălul dens al ninsorii ascunsese complet microsoarele. Aparatele de înregistrare, instalate în zona de topire, indicau că temperatura din focar scăzuse la patru sute de grade. Pentru restabilirea vechii temperaturi am fost nevoiţi să coborîm şi mai mult sistemul şi să centrăm din nou focarul.

Aerul nu mai putea să absoarbă vaporii de apă formaţi din topirea gheţii. Întreaga regiune a construcţiei era învăluită în ninsoare şi ceaţă deasă. Cînd şi cînd, dinspre mare se auzeau explozii asurzitoare ca nişte bubuituri de tun : aisbergurile se rupeau de banchiză şi se cufundau în mare.

Într-o dimineaţă, erau şase zile de la dezlănţuirea furtunii, am fost treziţi de Elena Nikolaevna. M-am îmbrăcat repede şi am alergat la fereastră. Viscolul încetase. Acalmie deplină. Ne ţiuiau urechile din pricina liniştei cu care nu eram deprinşi. Pe cerul albastru, microsoarele nostru strălucea orbitor, continuîndu-şi acţiunea obişnuită. Oamenii se înviorară. La dejun, toţi glumeau, rîdeau, dîndu-şi seama că se apropia începutul lucrărilor mult aşteptate.

Focarul luminos făcea naveta ca şi pînă atunci dintr-o parte într-alta, dar acum îşi trimitea căldura nu pe suprafaţa gheţii cum o făcuse cu cîteva zile mai înainte, ci adînc în zona de topire, care se întindea pînă la orizont.

Fusese degajată de gheaţă o fîşie foarte mare din litoral. Doar ici-colo, în adînciturl, se mai vedeau pete albe, din care se ridicau aburi. Undeva, la orizont, se înalţa un zid de gheaţă aproape vertical, marcînd limpede limita zonei în care acţiona focarul

luminos. Acolo, după zidul de peruzea, stratul de gheață veșnic încătușa mai departe continentul. Poate că abia în clipele acelea ne dădeam seama pe deplin de forța grandioasă pe care o creasem. În cîteva zile de activitate, microsoarele săpase în banchiză o vale, pe fundul căreia puteau să încapă nestingherite Parisul, New Yorkul, Moscova și Londra, luate la un loc.

Inginerul șef calculă că zona de litoral degajată de gheață se ridicase cu cinci pînă la șapte metri în comparație cu vechiul nivel.

Peste două zile fundul văii se uscase complet. Rămînea doar să se netezească terenul accidentat.

Inginerul șef al șantierului ne adresă pe neașteptate o propunere îndrăzneață: să nivelăm fundul gropii de fundație, topind solul cu ajutorul microsoarelui.

— Solul o să crape în timpul răcirii, obiectă James Count. Am mai făcut o asemenea experiență pe Lună.

— Acolo, la dumneavoastră, s-a produs o răcire foarte bruscă a solului, pe cînd aici putem să scădem temperatura treptat, îndepărtînd încet focarul...

Din nou se apropie de pămînt cuplul „microsoare-oglindă zburătoare". Focarul luminos fu concentrat și mai mult. Încet, ca niște boțuri de unt într-o tigaie încinsă, dîmburi și ridicături începură să lunece în toate direcțiile și să se topească, umplînd viroagele. Acum, de pe fundul adînciturii se înălța în văzduh un nor întunecat de fum, depunîndu-se împrejur într-un strat gros, negru.

Am plimbat de cîteva ori focarul, fierul nostru de călcat, pe fundul adînciturii și atît a fost suficient pentru ca acesta să devină cît mai neted. Acum lumina nefocalizată aluneca încet de-a lungul coastei.

— Gata ? exclamă mirat inginerul șef. Admirabil ! Vă rog numai să încetiniți răcirea solului.

— Pînă mai adineaori ne-aţi zorit, iar acum vreţi să începem. Şiret mai sînteţi ! Mai bine recunoaşteţi că n-aveţi totul gata pentru începerea lucrărilor de construcţii, spuse rîzînd Elena Nikolaevna.

Peste trei zile, am terminat răcirea solului şi descentrînd sistemul la limită, l-am ridicat la mare înălţime. Acum microsoarele lumina o suprafaţă întinsă, determinînd doar o slabă topire a gheţurilor.

În timpul răcirii, fundul adînciturii crăpase totuşi în două locuri. Crăpăturile au fost umplute cu o soluţie de ciment. Nimic nu mai împiedica începerea lucrărilor. Şi ele au început...

La apelul Consiliului Economic Mondial de a participa la valorificarea noului continent au răspuns zeci de mii de oameni de diferite naţionalităţi şi profesiuni. Nimeni nu se speria de greutăţi. E de la sine înţeles că pe şantierele Antarctidei nu se muncea manual. Acolo fuseseră aduse toate mijloacele tehnice moderne, atît de ample. Totuşi natura acelui tărîm aspru încă nu fusese supusă. Prin părţile acelea domnea încă frigul, băntuiau geruri cumplite, uragane năprasnice. Era limpede că acolo trebuia să se muncească în condiţii nespus de grele, că victoria avea să vină după o luptă dîrză, plină de primejdii, care necesita încordarea la limită a forţelor omeneşti. Greutăţile nu-i pot însă opri în cale pe cei care luptă pentru un ţel măreţ. Pe litoral acostau în fiece zi spărgătoare de gheaţă, sosind unul după altul. Ele aduceau oameni şi materiale din toate colţurile lumii. Aşezările constructorilor se ridicau una după alta pe ţărmul degajat de gheaţă.

Curînd, litoralul nu mai putea fi recunoscut. Pe fundul gropii de fundaţie apăruseră maşini păşitoare uriaşe. Ele deplasau şi montau cu uşurinţă piesele viitorului hidrociclon, înalt cît o clădire cu trei etaje. Fundul gropii de pe şantier era luminat

de zecile de mii de flame ale sudurii, duduind și respirînd ca o gigantică ființă vie.

Părea că acolo, jos, domnea haosul și o harababură de neînchipuit. Așa i se pare întotdeauna unui necunoscător cînd vede pentru întîia oară un mare șantier. De fapt însă totul era subordonat unui plan de ansamblu dinainte stabilit.

...Vara antarctică se terminase de mult. Începuse lunga noapte polară. Acolo continua să domnească însă ziua veșnică ; razele microsoarelui revărsau o lumină egală peste întregul pustiu de gheață.

Lucrările de pe litoral se apropiau de sfîrșit. Aripile — stăvilarele hidrociclonului — zăgăzuiau o masă enormă de apă, acumulată în timpul verii din topirea gheților. Se apropia ziua intrării în funcțiune a hidrociclonului.

...Ne-am ridicat cu elicopterul la cîțiva kilometri înălțime. Hidrociclonul se vedea bine. Îmbrăcat în plăci negre de supertermit, el se contura pronunțat pe fundul alb, strălucitor al banchizei. În înaltul cerului pluteau microsoarele și oglinda zburătoare, parte componentă a acelui complex dispozitiv calorigen.

Focarul începu să se concentreze treptat, luminînd din ce în ce mai viu sectorul central al hidrociclonului. Supertermitul negru deveni vișiniu închis, apoi slab. Razele focarului se revărsau dincolo de limitele hidrociclonului, luminînd gheața. Acolo, temperatura, deși mult mai scăzută decît în centrul focarului, era totuși destul de mare, și iată că banchiza începu să se topească sub ochii noștri.

Primele șuvoaie de apă începură să curgă pe povîrnișul înalt de gheață de pe marginea adînciturii, năpustindu-se ca un rîu bogat în ape pe estacadele hidrociclonului. Cîteva minute mai tîrziu, prin cealaltă parte a hidrociclonului, orientată spre mare, apăru panglica îngustă a spumoplastului.

Din gurile noastre răsună o exclamație de entuziasm. Panglica neîntreruptă de spumoplast, prinsă în puternicele gheare de oțel ale conveierului, începu să se cufunde în apă ca un șarpe nesfîrșit. Hidrociclonul intrase în funcțiune.

Apa provenită din banchiza topită creștea cu fiecare oră. Acum ea nu se mai rostogolea ca un rîu de pe zidurile de gheață ale barajului, ci se prăvălea ca o cascadă furtunoasă. Apa, înspumată în miliarde de stropi, se învîltora, năvălind în hidrociclon.

Vestea cu privire la punerea în funcțiune a primului hidrociclon făcu ocolul întregii lumi.

Trecuseră sute de ani de cînd expediția lui Roald Amundsen atinsese Polul Sud, dobîndind prima victorie în lupta aspră cu natura Antarctidei. Și iată că acum oamenii, stăpîni pe mijloace tehnice noi, se încleștaseră într-o luptă pe viață și pe moarte cu ghețurile inaccesibile. Bătălia pentru Antarctida începuse.

O VESTE DIN TRECUTUL ÎNDEPĂRTAT

Trecuse o jumătate de an. Pe litoralul Antarctidei fusese degajată de gheață o regiune întinsă. Sute de oameni de știință sosiseră pe acest pămînt misterios. Antarctida își dezvăluia în fața lumii imensele sale bogății : părea un sipet plin cu giuvaeruri.

Albaștrii munți de gheață ascunseseră ca niște străjeri din basme de-a lungul mileniilor fabuloase comori, tăinuite sub ei.

„Se poate face foc și cu asignate", spunea cu amărăciune Dmitri Ivanovici Mendeleev, văzînd cît de barbar risipeau oamenii huila și petrolul, folosind drept combustibil aceste comori prețioase. Acum acele combinații organice de valoare deveniseră materie primă pentru industria chimică. Din petrol și huilă se fabricau piese de mașini, rulmenți, pinioane, fibră, sticlă cu noi calități optice, mase plastice, cauciuc, substanțe izolante, arcuri, piele artificială, erzaț de plumb, fuzelajul stratoplanelor, mobilă și multe alte materiale, a căror simplă enumerare ar umple cîteva zeci de pagini.

În Antarctida au fost găsite resturi de plante și animale care au pierit demult și, ceea ce-i mai interesant, vestigiile unei străvechi civilizații omenești. Fără îndoială, demult de tot, acest pămînt a fost locuit și populat de oameni. Atunci, cînd și cum a fost acoperit atît de masiv cu gheață ? În

urma cărui cataclism au dispărut oamenii? Au pierit ori s-au răspîndit pe tot pămîntul? Ce rasă de oameni a trăit acolo cîndva, în vremuri îndepărtate? Pe oamenii de știință îi așteptau mari surprize...

În timpul acesta, noi țineam sub observație activitatea microsoarelui care lumina neîncetat deasupra noastră. Poate că neajunsul principal al microsoarelui nostru era că nu apunea niciodată. Oamenii se culcau și se sculau în lumina soarelui — asta-i enerva și-i stingherea în muncă.

Grupul nostru elaboră o schemă de teleghidare a microsoarelui, cu ajutorul căreia, acesta, deplasîndu-se pe bolta cerească urma ca seara să apună, iar dimineața, la vremea cuvenită, să răsară. La nevoie putea fi creat un sistem cibernetic complex, de dirijare, astfel ca pe continent să alterneze nu numai ziua și noaptea, dar și anotimpurile anului. Lucrul acesta era însă complicat de faptul că traiectoria microsoarelui trebuia trasată cu minuțiozitate astfel ca acesta să nu stingherească alternarea obișnuită a zilei și nopții pentru locuitorii de pe continentele din apropierea Antarctidei.

Cînd razele microsoarelui au topit gheața din centrul Antarctidei a ieșit la iveală o peșteră adîncă ce pătrundea în pămînt pe cîteva sute de metri. În această peșteră se aduna apa. Sorbul era atît de puternic încît la suprafața pămîntului se formase o vîltoare imensă, care șuierînd cu aviditate trăgea mase imense de apă.

Toți cei care soseau în Antarctida căutau neapărat să vadă această priveliște nemaiîntîlnită. Noi înșine am fost acolo și am privit îndelung sloiurile mari și mici care se roteau încet departe de vîltoare, apoi, descriind o spirală după alta, erau trase tot mai aproape de sorb, unde, prinse de vîrtej, se mai răsuceau năvalnic de cîteva ori și dispăreau sub pămînt. Pesemne că undeva în adînc, apa ajungea pe un strat de magmă și, venind în atingere cu

aceasta, se transforma pe loc în vapori, fiindcă ici și colo, la cîțiva kilometri de vîltoare, din crăpăturile pămîntului începuseră să țîșnească gheizere fierbinți, datorită cărora în zona aceea topirea gheţurilor se înteţise. Din pricina gheizerelor fierbinți (în cîteva luni de la formarea vîltorii erau deja cîteva sute) zona aceea fu botezată curînd Islanda de sud.

O mulțime de geografi și geologi studiau regiunea aceasta, alcătuită din munți înalți, presărați cu stînci uriașe, netezite cîndva de sloiuri, și văi adînci pline de apă. Pe alocuri, în vîlcele se păstraseră resturile unui sol străvechi, preistoric, care stîrnea un mare interes în rîndurile pedologilor. Întregul peisaj antarctic era pustiu. Nu se zărea nicăieri un arbust, un fir de iarbă, un copăcel. Totuși viața preistorică ce dispăruse ca din senin lăsase urme pretutindeni în mijlocul acelui peisaj monoton. În pămînt se găseau, strivite de gheață, oase de animale dispărute, pene de păsări, oseminte de oameni primitivi și unelte rudimentare de piatră. Pe alocuri au fost descoperite, conservate admirabil, pe jumătate acoperite de nisip, leșuri de mamuți, de tigri cu colții în formă de sabie, rinoceri uriași, cai sălbatici, bizoni și girafe. Moartea lor, ca și aceea a animalelor preistorice din emisfera boreală, survenise după toate probabilitățile prin surprindere, ca urmare a unui cataclism misterios, care schimbase întreaga configurație a solului. Aveau la ce se gîndi oamenii de știință.

Într-o zi, pe cînd grupul nostru făcea în regiunea vîltorii măsurătorile curente ale fluxului luminos al microsoarelui, ne-am pomenit cu paleontologul Inagos apropiindu-se în mare viteză cu ornitopterul. Paleontologul părea foarte agitat ; dădea din mîini și, uitînd că avea la el un radioemițător portativ, striga ceva din răsputeri. Acest entuziast cutreiera neobosit prin Antarctida, făcînd o descope-

rire după alta. El găsise rinocerul gigantic înghețat, bine conservat, cu două coarne uriașe pe nas, care a fost transportat îndată la Muzeul Zoologic al Academiei Mondiale de Științe unde e păstrat și azi în stare de congelare.

— Iar a descoperit ceva, spuse Gin Fan-și, îndepărtîndu-se de aparat. Are noroc și basta ! Hm, noi n-am găsit încă nimic, afară de scheletul unui pește dispărut. E pur și simplu un vrăjitor.

— Are un fler special pentru descoperiri, zîmbi Elena Nikolaevna, am spus demult lucrul acesta. E un talent înăscut. Nu m-aș mira dacă ar găsi sub gheață cartea, pe care n-am tipărit-o încă, despre microsoare.

Inagos aterizează pe terenul nostru, presărat cu bolovani mari.

— Decolați și veniți după mine ! Repede !

— E limpede ! A găsit ceva ! Explică măcar ca lumea ce ai descoperit ? îl rugă Elena Nikolaevna.

— Nu știu încă nici eu însumi. Ajutați-mă să mă lămuresc. O fi o vrăjitorie. Pur și simplu nu-mi vine să-mi cred ochilor.

— Hei, Inagos, acum nu ne arde de vrăjitorii. Facem măsurători. N-avem timp.

— Lăsați măsurătorile, le faceți pe urmă. Haideți !

— Atît de agitat nu te-am văzut nici chiar atunci cînd ai descoperit vestitul dumitale rinocer, zîmbi James Count. Doar n-ai găsit încă unul ?

— Dumneata ești un rinocer, bombăni oțărît paleontologul. Eu vorbesc serios și dumnealui... Ceea ce am descoperit este, ca să zic așa, necunoscut științei. Dacă nu vreți să veniți, vă privește, am să chem pe altcineva.

— Hai să mergem, ne îndemnă Gin Fan-și. Pesemne că a aflat într-adevăr ceva interesant.

Lăsînd baltă aparatele, am decolat cu ornitopterele, luînd-o repede după Inagos.

— Știți ceva, zise Elena Nikolaevna, hai să încercăm să descoperim și noi ce a descoperit el. Doar n-o să le găsească numai el pe toate!

Sub noi defila același peisaj antartic pustiu, aceiași munți neteziți de ghețari, stînci crestate de sloiuri, lacuri mici și mari, șuvoaiele fierbinți ale gheizerelor țîșnind la mare înălțime, și piscuri cu glugi de zăpadă încă netopită.

Am zburat tot drumul în tăcere, privind cu atenție solul de sub noi. Fiecare dorea să vadă cel dintîi ceea ce descoperise Inagos. Nimeni nu vedea însă nimic. Deodată Gin Fan-și strigă :

— Priviți!

— Ce? întrebară în același timp cîteva glasuri

— Lacul acela!

— Ce, vezi ceva neobișnuit la el?

— Nimic...

— Atunci de ce strigi?

— Uite așa, spuse mucalit Gin Fan-și. M-a apucat ciuda...

Am izbucnit toți în rîs.

— Lăsați glumele, ne zori Inagos. Dați-i drumul mai repede. Vă arăt eu îndată. Vedeți pietroaiele acelea?

În punctul spre care arăta cu mîna nu se zăreau decît niște bolovani șlefuiți de sloiuri, așa cum erau o sumedenie pretutindeni.

— Ei, vedeți ceva?

— Nu...

Inagos dădu din mînă a lehamite și coborî spre o stîncă înaltă. L-am urmat.

Într-o nișă adîncă, sub stînca înclinată, se afla un cerc oval acoperit de veacuri cu noroi. În cîteva locuri, acolo unde noroiul se desprinsese, cercul avea o lucire mată, argintie. Diametrul lui era aproximativ de un metru. În partea anterioară se îngroșa vădit, ca inelele la care se montează pietre prețioase. De ambele părți ale acestei porțiuni îngroșate porneau niște vergele destul de lungi, ascu-

ţite la capete. În centrul porţiunii îngroşate, cercul fusese curăţat de noroi. Acolo se zărea o adîncitură netedă de formă eliptică cu suprafaţa bine şlefuită. Adîncitura era tivită cu un desen complicat, încîlcit, reprezentînd pesemne frunzele vreunei plante. Sub desen se vedea un şirag lung de semne de ieroglife ciudate, reprezentînd o îmbinare de liniuţe întretăiate, de zigzaguri întortocheate şi linii şerpuite.

Nespus de intrigaţi, ne-am apucat să curăţăm noroiul de pe cerc, scrutîndu-i suprafaţa.

— Fiţi cu băgare de seamă, ne rugă Inagos. Gin, cu ce seamănă semnele astea ?

— Cu scrierea arabă, răspunse Gin, dar foarte vag.

— Cum o fi ajuns aici ? se întrebă mirată Elena Nikolaevna. E absurd să presupui că un asemenea obiect ar fi putut fi lucrat de oamenii primitivi din epoca de piatră. Cu atît mai mult cu cît nu cunosc nici metalul din care este făcut inelul.

— Se pare că nici nu-i metal, observă James Count. Mai degrabă seamănă cu o masă plastică.

— Ce intenţii ai, Inagos ?

— În primul rînd vă rog să mă ajutaţi să spăl cu grijă noroiul de pe el. Trebuie fotografiat neîntîrziat, îndată, în toate amănuntele, ieroglifă cu ieroglifă !

— La ce bun o asemenea grabă ? se miră Elena Nikolaevna.

Inagos se uită foarte serios la ea şi răspunse liniştit :

— Cîte accidente regretabile nu s-au întîmplat cu descoperirile ştiinţifice ! Haideţi mai bine să-l fotografiem neîntîrziat !

Pe aproape se afla un lac. Am zburat într-acolo, am umplut găleţile de cauciuc cu apă, ne-am întors şi am început să stropim enigmaticul inel. Inagos ştergea cu grijă noroiul. Spăla meticulos fiecare semn nou, iar acestea se iveau din ce în ce

mai multe. Inscripțiile străvechi nu suferiseră de loc din pricina timpului. Erau clare și adînc săpate. Inagos se udase tot, dar freca cu înverșunare cercul. În sfîrșit, acesta strălucea de curat ce era. Inagos apucă cu cîrpa udă vergeaua care pornea din dreapta inelului și șterse noroiul de pe ea. Spre mirarea noastră, vergeaua curățată de noroi avea o culoare vînătă închisă. Microsarele se reflecta ca o șuviță strălucitoare de-a lungul axei sale. Inagos freca cu cîrpa vergeaua din stînga strîngînd-o cu mîna. Pe neașteptate răsună un țăcănit ușor, abia perceptibil, în urma căruia se auzi un bîzîit egal, monoton, ce părea că vine din interiorul cercului.

Inagos își trase brusc mîna de pe vergea.

— Ce-i asta ? Fotografiați cercul, repede !

Am sărit înapoi înspăimîntați. Gin Fan-și făcu cîteva fotografii și se dădu și el îndărăt.

— Fugiți ! strigă. Repede, după stînca aceea !

N-am mai apucat să fugim. În centrul cercului, acolo unde se găsea adîncitura eliptică apăru o pală albă, tulbure. Ea ne învălui repede, ca o ceață ce țîșnea din interiorul cercului în toate direcțiile. Cercul pieri încet din vedere. În fața noastră apărură contururile tulburi ale unor obiecte difuze, de pe care, ca hipnotizați, nu ne-am mai putut desprinde privirile. Mă cuprinsese o neliniște, o senzație apăsătoare, presimțirea unei nenorociri inevitabile, stranii. Gîndurile mi se învălmășeau în cap. Se auzea încet o melodie bizară. Ceața se risipi, se iviră liniile unor munți înalți, acoperiți cu o vegetație verde, deasă.

Mă aflam pe o pajiște netedă. În fața mea se găseau doi oameni neobișnuit de înalți, cu o conformație a corpului ciudată, aproape piramidală. Picioarele groase, puternice, cu tălpi uriașe, teșite, păreau să-i susțină greu pe giganții aceia de patru metri. Trupul lor era înfășurat strîns într-o pînză gălbuie, străvezie, prin care se zărea îmbrăcă-

mintea de culoare închisă. Pe capetele pleşuve aveau nişte cununi cu două vergele vineţii. Pe chipurile albe ca varul ochii lor mari, albaştri, aşezaţi aproape unul de altul, mă priveau fix, fără să clipească, binevoitori.

Abia atunci am observat în jurul meu o mulţime de negri, scunzi, goi goluţi, vînjoşi, năpădiţi de păr roşcat. Ochii lor mici, înfricoşaţi se uitau la uriaşi de sub sprîncenele căzute, stufoase, cu o spaimă şi o deznădejde de nedescris. Gîtul scurt şi bărbia teşită îi făceau să semene cu nişte maimuţe.

Deodată, uriaşii ridicară mîinile şi toată gloata de oameni primitivi se prăvăli în genunchi, zvîrlind ghioagele şi securile de piatră.

Am simţit deodată că o forţă neobişnuită, copleşitoare, de neînvins, ca o vrajă, punea stăpînire pe raţiunea mea, silindu-mă să le execut docil şi stupid poruncile.

Cred că nici un om de ştiinţă n-ar putea să se laude că înţelege limba rudimentară a oamenilor primitivi. Eu însă — uluitor — o înţelegeam ! N-aş putea să redau cu exactitate sensul acelor mugete stranii, dar în general vorbind, oamenii primitivi, îi rugau în genunchi pe uriaşi să nu-i părăsească, îi implorau să rămînă şi să-i ocrotească mai departe la vînătoare şi la pescuit. Tribul oamenilor primitivi le făgăduia uriaşilor că le vor da cele mai frumoase fete şi le vor face rost de pietrele negre preferate de ei, atîtea cîte vor dori. Într-o stare frenetică, extatică, îşi loveau din răsputeri frunţile de pămînt şi-şi frîngeau mîinile, rugîndu-se.

Pe feţele albe ale uriaşilor se ivise un zîmbet binevoitor.

— Cezoncl... rosti încet unul dintre ei, pesemne mai marele lor şi clătină negativ din cap.

Am înţeles ; spusese : „Adio" ! Din gîtlejurile oamenilor îngenunchiaţi izbucni un urlet deznădăjduit. În acelaşi timp am simţit şi eu o deznă-

dejde de neînțeles. Unul din uriași făcu cîțiva pași înainte, își luă de pe cap cununa cu două vergele vineții, o puse jos, se dădu înapoi cu un pas și spuse :

— Iirgo-enes-via-poluno-șerpni-dhaa. Rolgo-dhaekesl.

Nu pot să-mi dau seama cum, dar în mintea mea apăru tălmăcirea acestei fraze : „Urmașii voștri ne vor găsi acolo unde luminează soarele portocaliu. Păstrați-o !"

După aceasta îl luă de subsuori pe un negru vînjos, căpetenia tribului, îl ridică de jos cu brațele-i puternice și-i șopti ceva la ureche, arătînd cu ochii spre cununa enigmatică. Punîndu-l jos pe negrul care tremura de spaimă, uriașul ridică din nou brațele în sus și, împreună cu tovarășul său, începu să se dea încet înapoi, fără să-și ia privirea ochilor albaștri de la oamenii primitivi. Așa, tot dîndu-se înapoi, s-au îndepărtat amîndoi cu vreo patru sute de metri, apoi s-au întors și au luat-o la goană în salturi mari către un obiect lunguieț care se afla departe, într-o vale dispărînd înăuntrul lui. Într-o liniște apăsătoare, trecu o clipă, încă una și deodată dintr-un capăt al obiectului acela lunguieț țîșni un fulger alb, orbitor, care săgetă stînca verticală ce-i stătea în față. Obiectul lunguieț de acolo luă înălțime, descrise pe cer o mare spirală și pieri din vedere.

Oamenii primitivi săriră în picioare, tînguindu-se amarnic, de parcă ar fi plîns o pierdere ireparabilă. Unii dintre ei își zgîriau fața pînă la sînge cu unghiile ascuțite. Deodată, se auzi o melodie domoală, stranie. Încet-încet mulțimea de oameni primitivi, care se tălăzuiau îndurerați, se destrămă, apoi dispăru din fața ochilor. Prin ceața albă care mă învăluise iar din toate părțile am zărit cîteva clipe un crîmpei de cer întunecat, cu stele strălucitoare. În apropierea unei stele se zărea cununa misterioasă cu cele două vergele. Priveliștea ce-

rului înstelat pieri tot atît de brusc precum apăruse. M-am dezmeticit și m-am uitat împrejur.

Lîngă mine erau Elena Nikolaevna, James Count, Gin Fan-și, și Inagos. Priveau în toate părțile tot atît de nedumeriți ca și mine. În fața noastră se găsea cununa argintie cu cele două vergele laterale.

— Ce halucinație ! exclamă Inagos. Ați văzut și dumneavoastră ceva sau numai mie mi s-a năzărit ?

Se dovedi că toți văzuserăm una și aceeași scenă a despărțirii uriașilor de oamenii primitivi și că înțeleseseră tot ce vorbiseră aceștia între ei.

— Ce să fie asta oare ? a întrebat Elena Nikolaevna, privindu-ne întrebător.

Tăceam cu toții, neștiind ce să-i răspundem.

— Urmașii voștri ne vor găsi acolo unde luminează soarele portocaliu... repetă îngîndurat James Count. Ce-ar putea să însemne asta ?

— Da, o asemenea enigmă n-o dezlegi atît de ușor, observă Inagos. E bizar faptul că o forță tainică, ascunsă în cununa asta, a înviat în mintea cîtorva oameni una și aceeași imagine. Mai mult, într-un fel de neînțeles a insuflat în conștiința noastră sensul schimbului de cuvinte dintre uriași și oamenii primitivi.

— Oare ce forță să fie asta ? întrebă Gin Fan-și.

— Eu am impresia, spuse Elena Nikolaevna, că în această cunună se află un dispozitiv de memorare foarte perfecționat, necunoscut nouă, care a reprodus în fața noastră evenimente ce s-au întîmplat pe pămînt cu mii de ani în urmă.

— Dumneata crezi că tot ce am văzut noi acuma s-a petrecut aievea ? am întrebat-o mirat.

— Da, cred că în vremuri imemorabile cîndva, înainte de acoperirea Antarctidei cu gheață, au venit pe pămînt dintr-altă lume niște uriași albi care și-au lăsat aici cununa, sperînd că urmașii acelor primitivi le vor dezlega taina.

— Asta sună a mit, observă James Count, clătinînd din cap.

— De ce ? îl înfruntă cu aprindere Inagos. Dacă nu admitem ipoteza Elenei Nikolaevna nu putem da acestui fenomen nici o explicaţie ştiinţifică. Judecaţi puţin. Am găsit o cunună care, fără îndoială, a stat multă vreme sub stratul de gheaţă şi noroi. Cine a putut face o asemenea cunună ? Primitivii epocii de piatră ? Desigur că nu. Contemporanii noştri ? Noi nu sîntem în stare să realizăm un aparat de memorare atît de perfecţionat.

— În linii generale, am văzut ceva asemănător cu un an în urmă la Vancouver, în Canada, spuse Elena Nikolaevna. Acolo, un profesor a elaborat o nouă schemă a unui aparat cu memorie electronică. Nu a expus amănunţit fondul invenţiei sale. Ştiam că laboratorul lui face experienţe cu curenţi de diferite frecvenţe, de la cel mai scăzut la cel mai înalt. Odată, în timpul unei experienţe, el însuşi şi colaboratorii lui au căzut pe neaşteptate într-un somn adînc. Au dormit pînă seara, trezindu-se abia atunci cînd în institut, la sfîrşitul zilei de muncă, a fost deconectat curentul electric, aşa cum se face în multe instituţii. După aceea au reuşit să stabilească că somnul lor fusese provocat de o anumită combinaţie a oscilaţiilor electromagnetice de diferite frecvenţe cu care făceau experienţe în momentul acela. Este interesant că această combinaţie de oscilaţii electromagnetice de diferite frecvenţe nu numai că i-a adormit, dar le-a provocat şi un anumit vis ; în timpul somnului au avut cu toţii nişte halucinaţii absurde, vedeau nişte panglici şerpuitoare în felurite culori, baloane strălucitoare şi puncte mobile. Mulţi spuneau că mişcarea acestor obiecte viu colorate era însoţită de o muzică lină, melodioasă. E caracteristic faptul că nici unul dintre ei n-a avut un vis coerent. Acest lucru dovedeşte că pot fi provocate anumite vise cu ajutorul oscilaţiilor electromagnetice. Cred deci posibil

ca această cunună misterioasă să fie un aparat foarte perfecționat, cu memorie electronică, ale cărui posibilități de realizare abia sînt sondate azi de contemporanii noștri.

— Iar uriașii albi posedau o tehnică atît de avansată, acum peste o sută de mii de ani, exclamă Inagos. Închipuiți-vă ce viață trebuie să fie acum acolo, pe planeta lor, care se rotește în jurul soarelui portocaliu!

— Ar fi util să găsim și alte urme care să confirme că uriașii albi au fost într-adevăr cîndva pe pămînt, am spus eu.

— Ce spuneți! De atunci au trecut mii de ani așa că, pur și simplu din punct de vedere fizic, nu mai putea să rămînă nici o urmă, obiectă Inagos.

— Și asta o spui dumneata, un paleontolog!? exclamă Gin Fan-și, depărtîndu-se de cunună cîțiva pași și ridicînd de jos o piatră albă. De pildă asta nu-ți spune nimic?

Nu trebuia să fii paleontolog cu experiență pentru ca, aruncînd o privire fugitivă asupra bucății albe și solide de cuarț, să-ți dai seama că fusese prelucrată cîndva de mîna omului.

Inagos smulse bucata de cuarț din mîna lui Gin Fan-și, cercetînd-o cu atenție.

— Seamănă cu securea de piatră pe care o ținea în mînă căpetenia tribului primitiv. Priviți! Are chiar și orificiul făcut pentru coadă!

— Iată încă o urmă! exclamă satisfăcută Elena Nikolaevna.

— Nu, această piatră deși își are importanța ei nu poate fi o dovadă a faptului că uriașii albi au fost într-adevăr pe pămînt. Piatra a aparținut unui om primitiv, nu uriașilor.

— Eu știu unde putea rămîne o urmă și de la uriași! strigă pe neașteptate Elena Nikolaevna.

— Unde? am întrebat cu toții într-un glas.

— Vă amintiți? Cînd uriașii și-au luat zborul de pe pămînt, din racheta lor a țîșnit un șuvoi de lu-

mină care a lovit în stîncă !... Ce-ar fi dacă am încerca să găsim această stîncă ?

Am întîmpinat cu entuziasm propunerea Elenei Nikolaevna. Gin Fan-şi ne zorea. Inagos însă nu a voit să meargă cu noi. El a rămas lîngă cunună pentru a o fotografia din nou cît mai minuţios.

— Aţi văzut, i-am întrebat pe tovarăşii mei, că nu numai noi, dar şi oamenii primitivi au înţeles ce le-au spus uriaşii. Ţineţi minte cum au început să urle cînd uriaşii au refuzat să rămînă pe pămînt ? Pesemne că acei străini puteau să insufle oricărei făpturi omeneşti gîndirile lor. Probabil că înţelegeau limbile străine tot atît de bine ca şi pe a lor.

— Pentru asta se pare că ar trebui să păstrezi chiar tainele procesului de gîndire, remarcă Elena Nikolaevna.

— Ah, dacă ar fi fost cu noi soţul dumneavoastră ! se tîngui James Count. El ar fi determinat numaidecît ce zonă a cerului înstelat am zărit la sfîrşitul acelei scene stranii, înainte ca vedenia să fi dispărut.

— Mă tem că acest lucru nu-i chiar atît de simplu. Doar în răstimp de sute de mii de ani stelele trebuie să-şi fi schimbat într-o oarecare măsură poziţia, se îndoi Elena Nikolaevna.

— Ţineţi minte cuvintele uriaşului care a lăsat jos cununa ? „Urmaşii voştri ne vor găsi acolo unde luminează soarele portocaliu". El socotea desigur că cununa va fi găsită de generaţiile viitoare de oameni care, într-un fel sau altul vor fi în stare să ia legătura cu ei. Păcat că nu i-a trecut prin minte să mai spună ceva.

— Un lucru de care nu se poate îndoi nimeni, am adăugat eu, mi se pare faptul că planeta de pe care au venit uriaşii este mult mai mare decît pămîntul nostru.

— De ce ?

— Fiindcă era evident că ei se simţeau pe pămînt mult mai uşori decît pe planeta lor. Aţi băgat de

seamă ce salturi uriașe au făcut pînă la racheta ? Așa mergem noi pe lună... E limpede că planeta lor e mai mare.

Cine știe cîtă vreme ne-am mai fi împărtășit impresiile, dacă Gin Fan-și n-ar fi observat o stîncă care semăna cu aceea de care se lovise jetul de gaze al rachetei. Am zburat într-acolo. Spre marea noastră mihnire, pe stîncă nu existau nici un fel de urme care să fi dovedit că s-ar fi petrecut acolo cîndva un eveniment atît de important. Totuși nu ne venea să credem așa ceva. Am cercetat cît mai amănunțit toată stînca. Nimic ! Nici o scobitură cît de mică nici o piatră topită nu se găsea pe ea.

— Ei, spuse James Count, oftînd obosit. La urma urmei cununa în sine este o dovadă suficient de convingătoare.

— Ia stați ! îl întrerupse Elena Nikolaevna. Priviți, terenul nostru nu se vede de aici ! Asta dovedește că am cercetat altă stîncă. Uite, de la stînca aceea se vede terenul. Hai într-acolo !

— N-a trebuit să cercetăm mult suprafața acelei stînci pentru a descoperi pe ea o adîncitură destul de mare, cu diametrul cît trei staturi omenești, rotundă, cu marginile netede, topite. Adîncitura era atît de neobișnuită încît îți dădeai seama îndată că nu fusese făcută de elementele naturii. Careva emise ideea că după acest semn se putea determina cu destulă precizie dimensiunea rachetei fotonice a uriașilor.

— Interesant, foarte interesant... murmură Gin Fan-și, pipăind peretele neted al adînciturii. Asta nu mai e hipnoză, nici sugestie, ci o dovadă palpabilă, care pe deasupra poate fi și fotografiată. Și chiar am să fac numaidecît lucrul acesta. Ne fotografie pe fondul adînciturii, apoi luă numai adîncitura din diferite unghiuri.

Am mai cercetat cîtăva vreme împrejurimile stîncii, încercînd să mai găsim vreo urmă a vizitei pe

pămîntul nostru a misterioşilor uriaşi albi. N-am mai descoperit însă nimic.

Ne-am întors înapoi spre locul pe care se afla cununa, şi acolo am dat de o privelişte bizară : Inagos se clătina încoace şi încolo cu palmele la tîmple.

— Inagos ! îi strigă Elena Nikolaevna.

Paleontologul nici nu se întoarse măcar. Planînd în aer, de cealaltă parte a cununii, ne uitam la el miraţi.

— N-o fi înnebunit de bucurie ? întrebă Gin Fan-şi.

Inagos făcu un pas înainte, legănîndu-se, şi-şi frecă ochii cu mîinile. Am înţeles ce se întîmplase.

— Ai conectat din nou cununa ? întrebă Elena Nikolaevna.

— În lipsa dumneavoastră m-am gîndit că poate n-o să mai funcţioneze şi am hotărît să verific...

— Ei, şi ce s-a întîmplat ?

— Am văzut aceeaşi scenă...

I-am povestit amănunţit lui Inagos despre adîncitura din stîncă. El sări în sus de bucurie.

— Trebuie să comunicăm neîntîrziat descoperirea noastră. Prevăd că are să dea mult de lucru paleontologilor, lingviştilor, astronomilor, etnografilor, astronauţilor, constructorilor de rachete şi oamenilor de ştiinţă din multe alte specialităţi. În faţa noastră se deschide posibilitatea de a ne arunca privirile într-un trecut foarte îndepărtat. Aţi reuşit să fotografiaţi adîncitura din stîncă ?

EPILOG

... Focul era pe sfîrşite. Deasupra tăciunilor de vreascuri, albiţi de spuză, mai pîlpîia cînd şi cînd cîte o văpaie firavă. Clipind ici şi colo, punctele roşii ale jeraticului abia mai dădeau puţină căldură. Coborîse noaptea. Ne împresurase cu un văl negru care nu ne încălzea de loc. Dinspre mare adia o boare răcoroasă, ce te ameţea cu prospeţimea ei şi cu mireasma algelor. Pe cer se aprinseseră stele strălucitoare şi numai spre apus, dincolo de munţi, se mai zărea încă o geană purpurie : microsoarele îşi trimitea ultimele raze înainte de a scăpăta cu totul dincolo de zare.

Împrejur era linişte. Doar plescăitul uşor al undelor lacului tulbura liniştea solemnă a nopţii. Am strîns în jurul focului vreascurile nearse şi le-am aruncat peste jeratic. O şuviţă de fum străveziu se înalţa spre cer răsucindu-se. Vreascurile începură să pîlpîie şi o flacără vie lumină din nou pentru cîteva clipe totul de jur împrejur.

Focul veşnic... Cîndva, acum cîteva sute de mii de ani, oamenii primitivi şedeau în jurul focului, aprins pentru întîia oară, privind îndelung, cu spaimă şi mirare flăcările ciudate, de neînţeles, care îi făcuseră deodată mai puternici decît toţi ceilalţi locuitori ai planetei. Ce cugetau ei atunci ? Ce gînduri le aprinseseră în ochi o sclipire de bucurie ? Greu se poate răspunde la asta. Firesţe, nici nu le putea trece prin minte că, pornind de la acel focşor,

oamenii vor dobîndi după milenii o putere nemaivăzută asupra naturii, vor deveni stăpînii nu numai ai planetei lor, dar și ai altor lumi.

Priveam focul ce se stingea și mîna mi se întindea de la sine după alte vreascuri care să prelungească chiar și pentru scurtă vreme viața focșorului nostru.

Unde va ajunge omenirea? Deocamdată părea pur și simplu cu neputință să prezici cu certitudine care va fi limita progresului tehnic. Sub ochii mei se petreceau transformări atît de grandioase, la care cîndva nici măcar nu puteam visa.

Învîrteam în mîini o banană coaptă, curățind-o încet de coaja cărnoasă, galbenă și zîmbeam în sinea mea. În acea banană, dintre cele mai obișnuite, nu era nimic deosebit. Și totuși, dacă li s-ar fi spus oamenilor cu o sută sau două sute de ani mai înainte că vor mînca banane cultivate în Antarctida, orice om de știință, chiar o somitate, ar fi fost luat în rîs. Totuși acest fapt devenise o realitate.

Acum cîțiva ani, după lansarea microsoarelui, gheața rămăsese în Antarctida doar pe piscurile înalte, ale căror glugi albe sclipeau ca și mai înainte sub razele soarelui artificial, așa cum în Africa toridă strălucește coroana de argint a piscului Kilimandjaro.

Clima Antarctidei era acum atît de blîndă, țărmurile mărilor ei interioare cu apă dulce erau învestmîntate cu o vegetație atît de luxuriantă și de pitorească, încît veneau într-acolo oameni din toate părțile pămîntului. Antarctida era brăzdată de la un capăt la altul de autostrăzi largi. În preajma numeroaselor zăcăminte, bogate în minereuri utile, se ridicaseră mari combinate automatizate. Oamenii aduseseră cu ei păsări și alte animale. Acum nimeni nu mai observa că viața înflorise acolo numai datorită microsoarelui. Acesta răsărea și apunea tot atît de regulat ca și soarele adevărat supunîndu-se comenzilor emise de dispozitivele electrostatice.

Oamenii care populaseră Antarctida se străduiau să mărească suprafaţa utilă de pămînt, apt pentru cultivare. După topirea banchizei, în Antarctida fuseseră descoperite rămăşiţe din vechiul sol, preistoric ; numeroase straturi de nisip, pămînt argilos, şi pe alocuri cernoziom. Întinderi imense erau însă presărate cu stînci şi bolovani. De aceea se începuse construirea cîtorva combinate gigantice care prelucrau pietrele şi bolovanii transformîndu-le în pămînt bun pentru cultură. La pulberea artificială produsă din pietre se adăugau substanţe chimice speciale, microorganisme şi îngrăşăminte care accelerau formarea humusului din plante.

Henri Lamel iniţiase o realizare importantă. El adusese în Antarctida ferigi de pe planeta Venus, care cresc rapid, şi le plantase pe un lot experimental. Rezultatul a fost uimitor. Aceste plante nepretenţioase se dezvoltaseră în condiţiile cele mai nefavorabile şi dăduseră în decurs de un an cîteva recolte înbelşugate de vegetaţii, ceea ce contribuise la îmbogăţirea solului.

Dar nu numai pe Pămîntul nostru se petrecuseră transformări substanţiale.

Departe, în spaţiile nemărginite ale Universului, se lansaseră încă doi microsori. Cuplaţi cu oglinzi zburătoare ei îşi trimiteau razele calde pe Marte. Aparatele automate instalate pe această planetă semnalau creşterea bruscă a temperaturii de la suprafaţa ei. Calotele de gheaţă de la poli se topiseră, viscolele şi ninsorile încetaseră, apăruseră mări noi, aerul se umezise, creşterea vegetaţiei fusese accelerată. Se proiecta construirea pe Marte a cîtorva baze de alimentare cu carburanţi a rachetoplanelor, pentru extinderea zborurilor în cosmos. De asemenea se hotărîse să se înceapă extracţia minereurilor rare. Cei dintîi colonişti şi plecaseră, hotărîţi să se stabilească acolo pentru un timp mai mult sau mai puţin îndelungat. Începutul fusese făcut ; planeta Marte putea fi populată oricînd. Geniul omului des-

cătușat din lanțurile gravității pămîntului cucerise a doua planetă din sistemul solar !

Hotarele cunoștințelor noastre se lărgiseră. Totuși pe pămînt rămăseseră încă multe taine nedezlegate. Una dintre ele era cununa pe care paleontologul Inagos o găsise în urma topirii ghețurilor Antarctidei. Acum ea era păstrată într-o secție specială a muzeului Academiei Mondiale de Științe.

Această relicvă misterioasă fusese cercetată de somități ale științei mondiale. Savanții nu ajunseseră însă la o părere comună cu privire la construcția cununei. Marea dificultate consta în faptul că ea nu putea fi studiată cum trebuie fără a fi demontată. Oamenii de știință nu se puteau decide să facă lucrul acesta, temîndu-se că se va strica.

Misterioasa cunună fusese lăsată pe pămînt de niște uriași albi veniți de pe alt astru. De unde apăruseră ei ? De pe vreo planetă a sistemului solar ?

„Nu !" răspundeau în unanimitate savanții.

Expedițiile efectuate pe planetele sistemului nostru solar dovediseră că, în această parte a universului, numai pe pămînt se aflau oameni.

Concluzia se impunea de la sine : ființele raționale care făuriseră cununa veniseră dintr-o altă lume siderală. Problema principală pe care trebuia s-o rezolvăm pentru a ridica cît de cît vălul de pe această taină era aceea de a determina, pe baza imaginii zonei de cer înstelat ce apărea de fiecare dată cînd se conecta cununa, poziția galaxiei și a astrului de pe care veniseră uriașii, și de a încerca să se ia legătura cu ei.

„Urmașii voștri ne vor găsi acolo unde luminează soarele portocaliu !" Aceste cuvinte ale uriașilor albi erau adresate nu oamenilor epocii de piatră, ci nouă, urmașilor lor îndepărtați. „Cercetați, străduiți-vă și veți cunoaște o sumedenie de taine asupra cărora vă frămîntați acum mintea ! păreau să ne spună ei. Căutați, și viitorul va fi al vostru !"

Viitorul ! El ne cheamă tot înainte, ne încîntă ca un vis minunat. Ca o luminiță în noapte, mereu îndepărtat și totuși atît de aproape, pînă la el e un drum lung, dar farul lui călăuzitor îmbărbătează, prevestește călătorilor ale căror inimi freamătă de bucurie că au ajuns aproape de mult dorita țintă a călătoriei lor. De dragul lui sînt gata să treacă prin încercări, oricît de grele, să săvîrșească fapte de eroism și chiar să moară.

Nu numai oamenii de știință, dar și toți acei care aveau cît de cît idee de astronomie se încadraseră în acțiunea de identificare a astrului de pe care veniseră uriașii albi.

Nici eu nu mă puteam uita la cer fără să mă gîndesc la soarele portocaliu și la ei. Și odată m-a săgetat pe neașteptate o amintire... Mi-am amintit de bătrînul astronom Ilia Petrovici Bradov, care, fără să-și dea seama, jucase un rol uluitor în viața mea, mi-am amintit de noaptea aceea cînd am stat de vorbă cu el la observator.

„Aveți în față constelația Volopas, îmi răsunau din nou în urechi cuvintele lui. În centru. Vedeți steaua cea mai strălucitoare, Arctur, iar în apropierea ei o steluță abia perceptibilă, din clasa spectrală K ? Cercetînd cu radiotelescopul această regiune a cerului ne-am izbit pe neașteptate de un fenomen ciudat. În decurs de o zi și o noapte, din cinci în cinci ore, am recepționat serii identice de radiosemnale emise din direcția unei stele sau planete care nu se vede la telescop. Am reușit să imprimăm aceste semnale pe o bandă de magnetofon. Regularitatea lor a fost atît de izbitoare încît chiar și un om lipsit de orice fantezie s-ar putea îndoi că sînt pur și simplu niște fenomene naturale. Te întrebi fără să vrei dacă, iată, acolo, în licărirea portocalie a acelei stele ce se stinge, nu cumva trăiesc niște ființe cu rațiune care emit comenzi unor nave interstelare sau comunică prin radio cu oameni de pe alte planete..."

Mi-am împărtășit neîntîrziat amintirile lui Jaroslav Pavlovici, care observa cerul înstelat prin noul supertelescop cuplat cu o oglindă zburătoare — o mare stațiune astronomică care plutea în spațiul intersideral.

— Bradov !? a exclamat Jaroslav Pavlovici. Da, da! I-am citit lucrările. Totuși, după cîte îmi amintesc, nu scrie nicăieri despre acele misterioase radiosemnale. În constelația Volopas, zici? Bine, vom verifica.

Peste cîteva zile Jaroslav Pavlovici m-a sunat pe pămînt.

— Mi se pare că Bradov avea dreptate. Am reușit într-adevăr să descoperim cîteva planete lîngă o stea abia perceptibilă din clasa spectrală K. Una din ele e mare. Mai mare decît pămîntul. E adevărat că imaginea cerului înstelat nu corespunde întocmai aceleia care apare în cununa misterioasă, dar lucrul acesta are o explicație. În atîtea milenii care au trecut de cînd au fost pe pămînt uriașii necunoscuți, stelele și-au modificat poziția... Cine știe, poate că urmașii uriașilor albi trăiesc într-adevăr pe o planetă din apropierea stelei Arctur...

...Focul se stinsese aproape de tot. Priveam jeraticul ce abia mai licărea și mă gîndeam la veșnicie. Am trăit o viață neobișnuit de lungă și am fost martorul unor uriașe transformări pe pămînt. Dar ce înseamnă viața unui om în comparație cu veșnicia ?

Viața există pe pămînt de aproape două miliarde de ani. Omenirea a apărut de aproximativ un milion de ani. Istoria civilizației cuprinde în total doar cîteva milenii. Viața omului durează o sută — o sută cincizeci de ani. O perioadă infimă în comparație cu nemărginita veșnicie. Totuși acest lucru nu ne paralizează voința. Viața fiecărui om, de sine stătătoare, unică, e intensă, plină de un sens măreț, lăsînd întotdeauna urme după sine.

Omul transformă continente, năruie munți, făurește mări, usucă mlaștini și irigă pustiuri, fără să mai aștepte ca aceste lucruri să le facă timpul.

NOTĂ[1]

Romanul științifico-fantastic „Nepoții nepoților noștri" este cea dintîi operă literară a tinerilor autori Iuri Pavlovici Safronov și Svetlana Alexandrovna Safronova.

I. P. Safronov s-a născut în 1928 la Moscova. În 1952 a absolvit Academia Militară de ingineri de aviație „Jukovski" decorată cu ordinele „Steagul Roșu" și „Lenin".

S. A. Safronova a absolvit în 1953 facultatea de ziaristică a Universității de Stat „Lomonosov" din Moscova.

Tema principală a romanului este munca în comunism. Oamenii viitorului își îndreaptă toate puterile către cunoașterea naturii, către punerea ei în slujba omului.

---

[1] Din partea editurii sovietice.

CUPRINS

Prolog 5

Capitolul I
Taina meteoritului 21

Capitolul II
In sanatoriul din Verhoiansk 26

Capitolul III
Electronul este inepuizabil 40

Capitolul IV
Din Siberia în Australia 49

Capitolul V
Prototipul microsoarelui 59

Capitolul VI
Examenul 74

Capitolul VII
Controversa 97

Capitolul VIII
Pregătirea experienței 110

Capitolul IX
Dincolo de cer 127

Capitolul X
Pe Venus 142

Capitolul XI
Cheamă Pământul 172

Capitolul XII
Pe marea Coralilor 201

Capitolul XIII
Contopirea ideilor 213

Capitolul XIV
Lupta cu banchiza 226

Capitolul XV
O veste din trecutul îndepărtat 237

Epilog 252

Notă 258

Redactor responsabil : IULIU INDREI
Tehnoredactor : CONSTANȚA VULCĂNESCU

Dat la cules 07.04.1961. Bun de tipar 25.05.1961. Apărut 1961. Comanda nr. 4805. Tiraj 30.200. Broșate 28.070 + Legate 2.130. Hîrtie tipar sul de 50 g/m², 840×1080/32. Coli editoriale 13. Coli de tipar 16,25. A. 0180 C.Z. pentru bibliotecile mici 8(R).

Tiparul executat sub comanda nr. 10.587 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin", București — R.P.R.

Lei 4,30